

**Praxis Beneficiariorvm D. Petri Rebvffi Montispessvlani
Ivrivm Doct. Ac Comitis, Ivrisqve Pontificii Ordinarii
Professoris Paris. & ibidem in supremo Senatu Causarum
Patroni**

**Rebuffi, Pierre
Coloniae, 1610**

Titvli Secvndae Partis, Modos Beneficia conseruandi complectentis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63686](#)

239

PRAXIS BENEFICIARIAE

SECUNDA PARS, BENEFICIA CONSERVANDI MODOS

UTILES DOCENS.

Conseruā-
divitius
non minor
quam ac-
quirendi.

PRiori libro modos benefi-
cia acquirēdi p̄m̄fim̄, nunc ad conseruādi mo-
dos accedamus. in quibus
cūm non minor virtus sit,
quām acquirendi: & beatum eum, quite-
met, dicat gloss. in §. s̄t̄res. de pace tenet. & eius
viola, licet paulo facilius sit retinere, quām
acquirere: tamen non minor erit adhiben-
da opera, ne quid vtile vel necessariū huic
parti omittatur, vobisq̄e omnibus pro
virili satisfaciamus.

2 Quare si contingat nonnullos ex his
quos describemus, modis, acquirēdi quo-
que viam complecti considerabis illos
etiam conseruandi non minorem cōmo-
ditatem p̄ se ferre: sunt enim quidam
communes & acquirendi, & conseruan-
di.

3 In primis se offert gratia seu rescri-
ptum, perinde valere, quod tanquam ty-
lissimum aggrediamur: conseruat enim
beneficiū, si maturē impetretur: ut statim
apparet.

*De Rescripto etiam, & perinde
valere.*

Rescriptum istud regulariter gratiam
concernit, etque in curiis frequen-
tissimum, sed interdum est etiam va-
lere: nam vidi Papam concessisse literas
commissionis, quae fuerant ab eo reuoca-
te, postea decreuit eas etiam valere, & per-
inde, ac si executo ratione illarum facta
fuisse. Itaque clausula, etiam valere, com-
munitur datur: quando à Papa reuocatum
aliquid, eratque irritum factum, si postea
ex causa Papa decernat valere, ponetur
clausula etiam valere.

2 Si vero Papa non irritauerit primam
collationem, vel actum, sed ex subreptio-

ne, vel alio casu effectus fortē invalidus, quando co-
dabit hoc rescriptum perinde valere: sedatur.
quia Papa potest singere, & statuere ut
actus perinde valeat, ac si iure factus esset:
ut Bart. & alij docent in l. si is qui pro empatore, ff.
de usu capio.

3 Et sic rescriptum perinde valere est. Nō p̄p̄
quād Papa gratiam suam aliqua ex par-
ticulari confirmat: sed nova prouisio
perinde datur, quando collatio fuit facta ab alio
quām à Papa: ut assentit d. Phil. Probus in c. s. de
confusione lib. 6. & hoc verum est.

4 Differit tamen hoc à confirmatione. Confirmation
quia hæc respicit, ut num actus confirmationis
valeat. l. & quia, ff. de iurisdictione iudic. perinde
1. & per rotum. de confirmatione, nulli, sed perinde
valere respicit sicut Argus (ut Poeta dicens)
retro, & valet à die primæ gratia; si nulli
fiat præiudicium: ut inferius plenè dicetur.

5 Confirmation in beneficialibus etiam Perinde
non datur: ut suprā dixi in noua prouisione, valere non
sed perinde valere sic: quod tamen in esse
etiam confirmationis obtinet, nec inducere
nouā prouisionem, teste Egid. uisionem
Bellamera in decif. 532. si prouisus & prouincia
fol. 33.

6 Quero quando impetrandum sit hoc Quando
rescriptum? Respon. quando quis dubitat perinde va-
lere primo Papæ prouisionem ex aliqua cau-
lere impugnari posse, ut perinde valeat, ac si marci posita
valida fuisset tempore impetrationis, facit
l. 2. ff. de donis scripti de hoc verb. in l. porcius. ff. de
verbis significat.

7 Et hæc dictio perinde, denotat fictionem. Perinde fi-
ctione iuncta gl. in l. i. ff. de recepta. l. 2. & l. 3. de fictione de-
nat. restitut. Rot. decif. 303. si Papa, in no. notas.
ff. subtit. et conce. prob. decif. 12. l. 1. ff. in l. Titia.
ff. fin. de verbis oblig. ubi dicit denotare omni-
modum iuris similitudinem. & Paul. Paris.
conf. 38. licet. in 4. vol.

8 Interdum hæc dictio respicit tempus. Perinde
ut si minor impetraverit beneficium & personam

G g 2

*tempus, &
actum re-
spicit.*

tacuerit se minorem, impetravit hoc rescriptum, vt perinde valeat à tali tempore, ac si fuisset maior ut statim subiciam. Ali quando respicit personam, vt perinde valeat ordinatio, ac si fuisset facta à proprio Episcopo, aliquando actum respicit: & de his inferius dicetur, & plenius tractavi in d. l. portus ff. de verb. sig.

9. Et ista imprecatio facit primam collationem & actum valere, ac si primò valida fuisset: Nam tantum debet operari fictio in casu ficto, quantum veritas in casu vero. I. filio. ff. liber. & posthu. I. filius fa. si cert. per. Quod si prima valida fuisset, non esset opus hoc rescripto: sed per hanc clausulā postea validus fit actus, ac si principio integer fuisset.

10. Ex quibus infertur, quod si imprecatio uero beneficium, & non expressero exatis defectum, non valebit imprecatio. cap. si ex tempore. de rescript. n. 6. ex hoc tamen rescripto confirmabitur prima imprecatio. ac si prius atatem expressisset.

11. Adhac si prouisus sim de beneficio talis N. à Papa, & non dixerim esse curatum, non valet prouisio: sed ad supplendum defectum imprecatio, vt perinde valeat prouisio, ac si curam expressissim. ca. cum in illis. de praeb. in 6.

12. Præterea si promotus fuero ad tonsuram ab alieno Episcopo, deficit ordinatio. i. & per rotum. de temp. ordinan. lib. 6. dicā infra in materia dispensa. ideo imprecatio, vt perinde valeat tonsura, ac si à proprio Episcopo collata fuisset: ut supra dixi in materia tonsure.

13. Insuper si naturali collatum sit beneficium, & non expresserit natalium defectum, non valebit collatio: nisi per hanc clausulam ei succurratur, vt perinde valeat, ac si nataliū defectus expressus fuisset: ut consuluit Petr. Paris. conf. 43. pro Do. Hieronymo. col. 2. in 4. volu. doct. in cap. i. & per rotum. de fil. presbyt.

14. Nec etiam valebit beneficij imprecatio facta ab extero ignorante idioma patris, nisi per locum rescriptum sibi succurrat reg. cancel. 19. facit c. neminem. 70. dist. gl. in c. proponemus, de rescripto.

15. Notandum est, nunquam concedi Literæ quod literæ & processus, valeant ab omnibus eorum data, præterquam in mutationibus collationum, & revalidationibus: & tunc addatur verbum videlicet ad confirmationem: alioqui ius quæstum tolleretur. *ri possumus.* Et ideo debent addi verba hæc à data presentium valeant, nisi in mutationibus, & revalidationibus prædictis, vt est statutum ab Alexandro Sexto Pontifice maximo in suis regul.

16. Plus addens, quod super literis per Superioribz pœnitentiarium expeditis, & super brevibus, non datur perinde valere, nec literæ: cedant & si brevia huiusmodi confirmantur, & literæ signaturad dicet de novo, cùm non sint vere literæ Apostolicæ, secundum quos redam, sed per illas gratiæ concessæ dantur de novo.

17. Item super literis expectatiis in forma pauperum concessis dari literæ perinde valere non consueverunt: quia literæ iste sunt iustitiae, & hoc de stylo: ego tam dicerem dari posse, quia gratiæ sunt: ut superiorius dixi in differentiis inter literas gratiæ & iustitiae.

18. Adhac si in supplicatione dictu fuerit, quod imprecatio dubitari primam collationem viribus non subsistere, non poterit postea in bulla dicere de facto dubitare, & incircere primam collationem & ab ea recedere: quia si Papæ in supplicatione prius narratum fuisset, quod de facto dubitabat, non concessisset, vel non ita de leui. c. postulasti, de rescr. forte quia de facto ingreditus est beneficium, ideo intrusus. capit. cum iandudum. de praeb. cui vix datur hoc rescriptum. arg. l. autoritate. C. unde vi.

19. Insuper etiam non valeret quis imprecatio has literas super parochiali sira in villa murata, quam non qualificatus obtinuerat hoc omisso, & postea imprecatio rat: vt perinde valeat, ac si qualificatus esset, dixi non valere, per ea quæ scripsi. in §. non nego declarantes. de manda. Apofol. nam in §. statut. trax. propius. 2. in concord. debent ista parochiales inde conferri graduatis & qualificatis: & si alii leat, ac si conferantur, non valet collatio, ipse quoque graduatus. Papay vult ligari illa lege: ut parta in §. i. de ista §. tunc.

*Niā non
expressa
hoc rescri-
pto potest
suppleri.*

*Qualitas
suppletur
a perinde
pate.*

*Tonsura
conferma-
tur perinde
de valere.*

*Natalium
defectus
suppletur
per perinde
de valere.*

- firma. & irreuecab. concord. stabili.*
- 20 Vidi tamen concedi literas perinde valere ei, qui dicebat se studere, qui studierat anteā sex annos, sed tempore impre- trationis non studebat: ob id Papa ratione sui studij præteriti volebat, vt perinde valeret, quasi tēpore impretrationis studiū set, & tunc relipit tempus, ut dixi.
- 21 Etiam non vtitur hoc rescripto resig- natarius, si de nouo confensu resignantis non apparuerit: quando in sua prima re- signatione hoc non continebatur: vt vidi de quodam qui resignauerat parochia- lem ecclesiam, quam habebat in ecclesia sancti Stephani Bituricen. & ibidein nullam ecclesiam parochialem habebat, sed tantum vicariam.
- 22 Vnde oportet, quod consensus resi- gnantis habeatur de nouo, qui dicat se vo- luisse resignare vicariam, & eam de nouo resignat seu constituit procuratores ad resignandum eam: & tunc Papa concedit ei, vt perinde valeat, ac si prius resignata fuisset.
- 23 Si tamen hic vicarius anteā resigna- set illam vicariam, quæ iamque fuerat alteri collata, non proderit hoc rescriptum, quia non valebit nisi nunc ex nouo con- sensu, & ita vidi quandoque impetrari, sed quandoque sit in fraudem, quæ tamen al- teri nocere non potest.
- 24 Vidi etiam concedi monialis hoc re- scriptum, eo quod impetraverat locum monachalem in monasterio vacante per promotionem Abbatisse, qui reseruatus erat in curia: ideo in hoc rescripto fuit di- étum, quod receptio huius monialis, quæ iam erat facta in monasterio, & quæcunq; inde secuta perinde à praesentium va- lerent, & plenam obtinerent roboris fir- mitatem, & si in dicto loco nulla per sedē Apostolicam generalis, vel specialis facta foret reseruatio: ecce in quibus casibus re- gulariter non valet hoc rescriptum, vel va- lere potest: & inferius dicetur non valere contra ius naturale, ut in furioso.
- 25 Nota tamen quod gratia perinde va- lere fuit eiusdem datæ, cuius est prouisio, quæ presumitur tamen posterior natura, quia
- se refert ad gratiam, & eam confirmat & do posse confirmatum prius est confirmante. c.1. & impetrari. per totum de confirma. vlti. Geminia. cons. u. lit. col.1. & secunda gratia præsupponit alte- ram. c.2. de filii presby. & non est mirum ex signatura, duas elicet bullas: videlicet bullæ prouisionis, perinde valere, cum hoc sit in signatura expressum: alioqui clausulæ ni- hil prodeissent. [Diilum fuit superius in 3. part. signa. in gl. quod obstante, &c.]
- 26 Etiam differt hoc rescriptum à rescripto si neutri, quia hoc non datur nisi lite- fineuri- ris confessis, & expeditis: quia non potest differre. fine literis esse processus, scimus in perinde valere: ut docet Do. de Rota decif. 458. circa secundum, anno. [Sub tit. de concep. præb. decif. 20.] & Staphil. in tractat. de literis iustit. vers. quando aliquis peccat.
- 27 Ad plenam huius materiæ persecu- tionem dicendum est hoc rescriptum va- nō derogat, antequam ius sit acquisitum tertio, hoc perin- postea vero non derogat iuri tertij, sed si de valere. de nouo posset Papa concedere, si vellet. confirmat ac si prius iure concessum esset: & qui confirmat hoc cau dat: vi in l. & quia. ff. de iuris dict. omni. iud. l. lege 12. tabularum, de rverb. sign. ubi dixi.
- 28 Imò etiam si Papa opponat verba se referentia ad vitium de præterito, vt non possit obici vitium præcedens, forte si moniae vel hæresis: tamen per hæc verba non intendit auferre ius in re, vel ad rem alteri quæsitum. c. quanvis de rescripti. libr. 6. & c. cum olim de confuet. Fel. in c. super. colum- 7. de rescript.
- 29 Etiam si duo concurrant impetrant. Perinde- tes, & vnus non expresserit quod exprimere non mendum erat, si eodem die impetraret re- derogat rescriptum perinde valere, non nocebit al- impetranti, quo minus præferatur isti ii, qui est concurrenti: vt quia non potest dici re- eiusdem scriptum concurrere, quod est nullum. ca. date. non nomes. 2. q. 7. & c. factus. 7. q. 1. & hoc est valde vtile.
- 30 Et si Papa creat aliquæ Canonicum, vere crea- & vult vt perinde habeatur canonicus, ac tuis præfer- si tempore data fuisse canonicus: hoc et turisti- iam non tollitus quæsitum alteri canoni- perinde co, licet sint æquales: quia unus est vere ca- valere.

Gg 3

Canonica

monicus, alter factus, & si duo sint sponsi, unus verus, alter factus: verus factus praesertur. c. fraternitatis, de frig. & verus administrator praefertur factio. collina. de res. spol. c. cum venerabilis. de relig. domib. & veritas praefertur fictioni. §. si quis rem de lega. in. lit. Dom. conf. 128. an. si quis col. 2.

31. Nam ratihabito non trahitur retro in praetudicium iuris quæsiti. l. honorum. vbi Bartol. ff. rem r. haber. & l. si indebitum. §. si procurator. ibi Bald. in l. obseruare. in fi. in 10. q. de offic. proconsul. Doms. conf. 128. factum. colu. 2. & Soc. conf. 125. in prim. in 4. vol.

32. Etho solet Papa exprimere, dummodo non sit ius acquisitum alteri tempore date praesentium. c. postquam, de præb. in 6. superius fuit dictum in bulla nouæ prouisionis, quia valet ut nunc, nō vt tunc, quando in medio est obsecutum. Sac. conf. 226. q. col. 3. in 2. volu. nam confirmatio valet ut nunc. d. l. obseruare. in fi. ff. de off. proconsul. Panner. in c. 3. n. 5. de his quæ sunt à præl. sicut de legitimatione dicitur, vt valeat ut nunc. doc. in c. per venerabilem. qui filii sine legit.

Confirmatio potest contractus si non sit alius qui est quæstum.

33. Vnde confuluit Paul. Castr. conf. 173. donatio. in 1. vol. col. 1. principem contractum inualidum confirmare posse ex defectu iuris communis, dum fiat sine alterius praetudicio, & antequam sit alteri ius quæstum, per l. adoptio non iure facta. ff. de adopt. l. 2. in fi. ff. de reb. eorum.

34. Et si Papa dicaret, non obstante quod sit ius alteri quæstum, non valeret: quia præsumeretur circumuentus, postquam declarauit hoc non valere. c. si quando, cod. in. nec istud rescriptum recipueretur: nec Papa fidelis seruus esset, nec daret cibum in tempore, sicut iussus est in Euangelio.

35. Præterea quando Papa dicit, non obstante quacunq; collatione prouidemus, intelligitur de collatione inualida. c. 2. ne sede vacan. Fel. in c. causam quæ. in fi. de rescr. & Alex. conf. 126. v. 1. in 2. col. 2. in 2. vol. & conf. 35. v. 1. in 2. col. 2. in 2. vol.

36. Et quando reuocat omnia facta in contrarium, intelligitur de his quæ non erant iure facta. s. audita. de rest. spol. & infra scripsi.

37. Nuncvidendum est, quæ sint in hoc

rescripto exprimenda. Resp. oportet ex primere omnes defectus, alioqui expressio vnius non sufficit alios non expressos. sum in l. §. si plura. ff. ad Turpilia. Do. expreſſe in conf. perinde 13. Reuocende pater. in 4. dubio. quia sublatu valere uno iure aliud remanet. c. extuarum. de autoritate. & v. su palli. gl. in reg. canc. 19. in fi.

38. Vnde habetur in pract. Rom. quod in gratia perinde valere, non debet suppleri ultra illud, quod est in supplicatione, propter iudicia, quæ super illis solent oriri: ut si personam iudicis approbo, non tamen video approbare eius dicta. c. super. de off. lega.

39. Idem in testibus habetur. c. presentiū, de test. itaq; si illegitimus minor impetraverit beneficium curatum, non expresso defectu natalium, nec atatis, si postea impetrat hoc rescriptum, exprimendo tantu defectum natalium, & omittat defectum atatis non valebit hoc rescriptum, nec impetratio: quia omnes defectus non sunt expressi: ita quando dixi alicui, quis impetraverat: nam si plura sint criminis singulorum abolitionem quis petere debet. d. §. si plura. vel enumerare ea in una gratia, seu literis. alioqui non valet gratia. 40. Præterea si quis resignauerit ecclesiasticam parochialem in fauorem Titii, & signata fuerit supplicatio cum suspensione quarumvis gratiarum expectatiuarum, specialium reservationum, ymionum, &c. Sed in impetratio bullæ hæc clausula, cum suspensione non fuit conscripta: tuc vtēdum est his literis ut perinde valeat: ac si in illis de suspensione & decreto prædictis plena & expressa mentio facta fuisset, non obstante. vel rescribatur, ut supra dixi, & melius erit.

41. Ad hæc si tempore prædecessoris Doctoris Pauli tertii impetraverit beneficium in villa murata tanquā doctor, & hoc fuit in missa supplicatione expressum: si obtinuerim quando bullam tempore dicti Pauli in qua omis- sione fuit, quod eram doctor: nunc tempore Iuli volo eam imunitare, & addere doctor. Quidam dicebant non licere: quia litteræ prædecessoris non possunt de stylo aliquo modo alterari, nec mutari, vel ali- quid

quid in eis addi, etiam si in supplicatione
hoc fuisset scriptum: nisi imperetur hoc
rescriptum perinde valere, informa Ra-

tioni congruit, super dicta supplicatione.
42. Vel si dixerim me doctorem, vel bac-
calaureum in vtroq., & sim doctorem in alte-
ro, hoc rescripto opus est. Idem si dixerim
me doctorem iuriū: quia ius canonicū
& ciuilē dicuntur iura: ideo factus doctōr
in altero, non potest se dicere doctorem
iuriū. Barb. in c. clericī. de iud. scripti in 5. q.
matt. nomina. Vnde hoc rescriptum impe-
trari poterit, vt perinde valeat imperatio,
ac si fuisset doctōr virtuusque iuriū.

Bulla trāf.
scribenda
siderogā-
ris fuerit
omissa.

43. Idem etiam vidi impetrari, in bullā
non erat derogatum reg. can. de 20. dieb. &
in supplicatione sic. vt hoc rescripto vta-
mur, vt perinde valeat, ac si expreſſe de-
rogatio facta fuisset, vel transcribatur
bulla, vt ſuprā dixi: & hoc eſt melius & v-
tilius.

Venus im-
petrans
prefertur
et qui im-
petrat per-
inde valere:
44. Adhac si concurrant verus impe-
trans, & impetrans perinde valere, prae-
ferri debet verus impetrans: quia veritas
opinioſe prefertur. l. filio quem pater. ff. de
lib. & poſh. l. si pater. §. quocties. ff. de manumis-
ſi quis rem. de leg. in iust. & verus ſpo-
ſus prefertur factio. c. fruernitatis. de frigidis.
& cauſa naturalis accidentalis. l. qui haret. ff.
de ruit. c. praefenti. §. idem de preb. in 6. ſic conſu-
luit. Do. Gem. conf. 128. an si quis. col. vlt. & Caſſa-
dor. decif. 6. de conceſſ. preb.

Perinde
valere illa
45. Præterea iſta gratia perinde valere,
dicunt ſubrepititia, niſi ſint expreſſa illa o-
ſiōne ex-
mnia, quæ in prima gratia exprimenda
primenda, forent, per gl. in verb. præferri. in caſi. ſi Apoſtolis
que in pri-
ce de preb. in 6. quia vim nouæ prouifionis
qua grata. habet, licet illam contineat iſte. Egid. Bel-
lamera. decif. 63. ſuppoſita, ſic conſuluit Dom.
Gem. d. conf. 128. factum tale, in ſecundo dubio:

quia conſirmatio actus præcedentis regi-
tur ex primo actu, & requirit illam ſolen-
nitatem, quam actus præcedes. d. l. bonoru.
Appellare ff. remittat. habe. & l. i. C. quis admissi. gloss. in cap.
Vadhere. quamvis. de reſcr. in 6.

reappella. 46. Sicut quis debet intra decem dies
boni quā appelle, ita intra illud tempus ratificare
deſtitute. appellationem ab alio ſuo nomine emi-
ſam, vel illi adhaerere. gl. in c. reſcr. in 6. | 1. actu. l. nuptia inter ff. de riū nup. & l. ſi vi p-
pōn̄s.

adherentes, de elect. in 6. & augmentum ſiue
additamentum hiſdem regi debet legibus,
quibus res cui adiicitur: nam quod pigno-
ri adiicitur, pignus eſt. l. ſi conuenit. 2. §. i. ff.
de pign. actio. loa. Monach. in c. quanquam. de e-
lect. in 6. c. f. de conceſſ. preb. ibid. c. qua circa. de
priu. Bart. in d. l. ſi conuenit. & abunde Al-
bert. Brun. in tracta. de augmento, in 9. concl.

47. Limita quando in prima prouifione Beneficia
expressiſſem beneficia, quæ habebam, tūc in perinde
non teneor in rescripto perinde valere, valere, an
exprimere: quia poſtquam in prima pro-
uifione Papa approbavit pluralitatem, menda-
non eſtopus alia approbatione: ve decidit
Ægid. Bellamera. decif. 63. ſuppoſita. vide gl. in
c. ſi Apoſtolice, de preb. & Prob. in addit. ad loa.
Monach. in c. ſin. num. 16. de conſuet. licet qui-
dam contrarium dicant.

48. Ego haſ diuersas ſententias ſic co-
ciliarem, quod beneficiorum quæ iam ha-
beo exiusta diſpenſatione, de quibus no-
nā eſt quæſtio in hoc rescripto perinde val-
ere, non teneor mentionem facere poſt-
quam ſunt expreſſa in priu. reſcripto:
ſucus de aliis quæ ad reſcripti validitatem
tendunt. Et ita intelligi potest opinio
contraria: & tutius eſt quod omnia expri-
mantur, ſicut in prima prouifione: viſcri-
bit Fel. in c. in noſtra. de reſcr. & ſequitur loa. de
Selua. in tract. de benef. in 3. part. q. 12. vers. octa-
ua qualitas.

49. Vbi dicit, in omnibus literis, per quas
ius antiquum augetur, vel per quas con-
ſeruat, debet fieri mentio beneficiorū.
alleg. Rom. conf. 383. in proposito. facit cle-
i. de preb. quia nec perfecta videri poſſunt
niſi perfectionis ordine compleantur. cap.
nihil. 7. q. 1.

50. Adhac in iſta patria potest quis ca- Ex signatu-
pere poſſessionem ex ſola signatura gratie, raperinde
ſimplicis, vel nouæ prouifionis, tamē ſi valere capi
literæ gratiæ de perinde valere, non ſunt an poſſit
confectæ, non afferuntur commodi ex ſola poſſeſſio-
ſu. ſupplicatione. vi conſuluit Dom. conf. 128. fa-
ctum. col. 2.

51. Et vbi nō poſteſſ capi poſſeſſio ex pri-
ma signatura, nec ex hac: nam talis ſolen-
nitas requiritur in ratificatione, qualis in
actu. l. nuptia inter ff. de riū nup. & l. ſi vi p-
pōn̄s.

De rescripto etiam, & perinde valere.

24. ponis. C. de nup. sc. Roma. cons. 12. viso factio. in fi.
affirat.

Possessione 52. Item si quis adeptus fuerit possessio-
nem ex prima prouisione licet inutilida,
addeptus ex prima gra-
tia inutili-
dan non te-
netur alia
apprehen-
dere.

Professio
ante tem-
pus facta
confirmata
experi-
nde va-
lere.

53. Item si quis fecerit professionem ante
decimumquartum annum, illa professio
non valet, si demum conferatur ei benefici-
um à Papa, solèt in fine bullæ dari indul-
tum quod professio per eum facta à data
præsentium valeat, plenamq; roboris fir-
mitatem obtineat, & sibi sufragetur, etiā
perinde ac si tempore statuto per eundem
N. facta extitisset, dando dispensationem
super ætate, & indultum circa professio-
nem in forma perinde valere, dicendo,
Nos eum cum eodem N. vt prioratū præ-
dictum recipere, & retinere, liberè & lici-
tē valeat, quodque professio per te facta à
die data præsentium valeat, plenamque
robur, &c. ut suprā, defectu prædicto, ac
Lateranen. concilio, &c. dispensamus tibi
que indulgimus, &c.

Naturalis 54. Item ex hoc rescripto perinde valere
defectus ut
suppletur is defectus, qui potest iure sup-
favor non
pleri. I. quia ff. de præscr. verb. oratio. de sponsal.
suppletur c. i. in prim. de sacra missio. c. 2. de miss. sed non
ex perinde
valere.

Etius: ideo si furiosus impetraret beneficium , illius impetratio non valet, si postea
concedatur rescriptum perinde valere, ac
si fuisset sapiens, non valebit, etiam istud
rescriptum: quia non est in potestate Pa-
pa furiosum sapientem facere, sed Dei
tantum. I. furiosum. vbi doct. C. quia testam. face-
re possum. facit pulcher text. in l. confessioni-
bus. ff. de interrog. act. §. 1. ibi. quia falsa con-
fessiones naturalibus conuenire debent.

55. Etiam non valet rescriptum conce-

dens pupillo testandi facultatem, si prox-
mus infantiae sit. gloss. Bartol. & Iaso. in l. pe-
nulti. Cod. de precib. Imperator. offer. per l. fin. C.
de clem. milii. etiam ad pias cauas, & pro
anima, etiam si esset doli capax. Bartol. &
alii in repetit. l. in 2. quest. 1. questio. C. de sum-
matrinit.

56. Etiam si adiecta sit clausula ex certa
scientia & plenitudine potestatis: quia
hec plenitudo non se extendit ad defectus
naturalis, teste Innoc. in c. sciscitatus, de rescri.
Bald. in l. Barbarius. col. 12. ff. de off. præt. ve re-
fert las. in l. rescripta. in fi. C. de precib. Imperat.
offerend.

57. Infuper hæc gratia perinde valere nō. Vt signa-
datur super signatura, sed super literis ex-
peditis in literis de perinde valere narran-
non impo-
dit: quia sola supplicatio etiam signata di-
traurpi-
citur res informis, & imperfecta ante lite-
rarum confectionem. de Rota dec. 458. circa. lett.
[in not. substit. de concess. preb. decis. 20.] Et Steph.
in tract. de literis gratia. rub. de literis iustitia.
vers. quando aliquis petigratianam.

58. Et quia signatura habet regulariter
hanc clausulam, perinde valere, ideo non
posset dari aliud rescriptum, vt perinde
valeat signatura, ac si bulla esset, sed si quis
videat sibi utilius fore rescriptum perinde
valere, quām nouam prouisionem, licet
signatura sit pro prima prouisione: tamen
poterit rescriptum perinde valere ex si-
gnatura confici, & hoc est practicis notis-
sum: velutraq; prouisio expediti eam
poterit.

59. Et quando ponitur illa clausula ge-
neralis, vt perinde in omnib. & per omnia
acta & gesta valeant, ac si de his expressa
mentio facta fuisset: tunc hoc valebit, per
tex. in l. 2. §. furiosus. ff. de iure codicil. nam Pa-
pa potest fingere expressum, quod in pri-
mis non est expressum literis: venor. Anto.
Butrig. cons. 2. refert Paul. Paris. cons. 44. pro. do.
Hier. col. 2. in 4. vol.

60. Limitatur gratia contrarietas vi-
tandæ, nam non quo ad omnia erit idem,
vt Bar. dicit. in extra. ad reprimendum, in verb.
perinde in extra. quomodo in l. sc. maiest. cri-
min. procedatur. & gl. in l. sacrilegi. 1. ff. ad leg.
Iul. pecul. ait quod vbi contrarietas non
resultaret,

De Subrogationibus.

241

resultaret, perinde est quo ad omnia: & veritas, & fictio valet quo ad tempus, modum, & quo ad ceteras qualitates.

Transcribere bullas quando oportet, vel perinde valere impetrare.
61 Interdum concedit Papa collationem beneficij talis curati, etiam si sit parochialis ecclesia, & hoc in signatura est expressum, in bullaverò non quid sit tunc faciendum? Resp. non est opus rescripto perinde valere: sed transcribere bullam oportet, in qua illud addetur, quod fuerat in signatura expressum: sed aliud non addetur, nec mutabitur: sed tantum describitur eum illa qualitate.

62 Et hoc suis impensis tenetur mensularius facere, cum ad eum spectet veras & integras prestatore bullas: & edere non videntur, qui totam non edidit. *i.e. in f. de edendo.* & sic vidi condemnari mensularium seu Bancquerium, *vs supra dixi in noua pro*
uisione.

Perceptio fructuum primenda. 63 Itin quando minori est prouisum de beneficio, vel patienti defectum natalium, & non est expressum in impetracione, nulla erit impetratio: ideo impetrari potest per hoc rescriptum perinde valere, ut dictum fuit: sed si iam perceptio fructuum facta sit, non valebit prouisio ista perinde valere, nisi quoque ut expressa fructuum perceptio.

64 Quia ex ipsa perceptione resultat inhabilitas, quae annullat gratiam istam perinde valere, & aliam: & si Papa sciuisset item inhabilem, ei non concessisset: *ut patet in dec. Rota,* ideo oportebat istum habilitare, fecus si nullos perceperisset fructus, vel conuersi sint in ecclesie utilitatem, tunc enim nulla est inhabilitas: *ut infra dicam in*
dissen. materia.

65 Si tamen in supplicatione fuerit habita mentio fructuum, licet in bulla nulla sit rehabilitatio, tamē valebit gratia: quia scientia Papæ cum prouisione videtur habilem facere impetrantem. *l. quidam. ff. de re iud. & l. Barbarus. de offic. pretor.*

Dicens se familiariter vel nepote cardinali qui non est, nisiatus, secundum decretum Inno. & A-

lexand. & carere debet concessione, ut ibi quoniam dem. *E* hoc docet. Petrus. Paul. Paris. cons. 77. in jibz proua-
caus. col. 2. in 4. vol.

67 Ideo si velit impetrare literas perinde valere, oportet quod hoc exprimat, & soluat propria gratia, & quod absoluatur: & postea dabitur ei haec gratia, si non sit alius, cui praedictetur: ut illicet perinde valeat, ac si non se dixisset familiarem Card. & sic tantum solet taxari perinde valere in hoc casu quantum prima gratia, quam gratis eo praetextu habuerat. & hoc factum est, ut obvietur fraudibus, & iniurias hominum. *l. in fundo. ff. de rei vendic. ca- fides de ref.*

68 Ultimo si quis impetraverit parochiam eccliam iniuste per alium detinendam bullam, cum clausula quod possit exprimi, si quando sit beneficium simplex: expeditæ fuerunt vel gratia bullæ super parochiali occupata, & diu perinde litigatum: nunc appetat eam nosse parochiam, sed simplex beneficium, quomodo petrand. do prouidebitur. *Respo.* Quidam perrescriptum si neutri, vel si alteri, dicunt.

69 Sed puto tutius & melius esse, ut impetratur hoc rescriptum perinde valere, ac si simplex beneficium in bulla expressum fuisset, vel quod transcribatur bulla iuxta formam signaturæ, ut supra dixi: hoc tamen rescriptum perinde valere, esset tutius post litem inchoatam, quidam asserunt: sed ego bullam transcribendam consulere, alia, que tangunt huius gratiae materiam, per praedicta paruo negotio intelligi poterunt: ideo his contentus nunc ero, de his Deo agens gratias perpetuas.

De Subrogationibus.

Subrogatio quantum ad istam materiam attinet, nihil aliud est quam in locum quid.

alterius litigantis suffictio, seu subiec-
tio. *l. proponebatur. ff. de iudic.* Vnde per re-
scriptum subrogationis quis in beneficiu, seu ius beneficij collitigantis sufficitur, seu subrogari mandatur. *c. 1. & 2. ut lice pen- den. in 6. & sic conseruatur beneficium.*

2 Et duobus modis subrogatio fiebat: *nā Subrogatio aut Papa subrogari mādabat, aut ipse subrogabat.* Papa interdum mādabat Episcopo, *fiebat.*

H h

vel alteri, quod si constaret talem mortuum, & litigasset cum impenetrante: ob id subroget impenetrantem autoritatem Apostolica in omnibus, quod defunctio competebat, seu competere poterat, sibi; dictum ius conferas, & de eo prouideas, discernens irritum, &c. de hac loquitur Cassiod. decif. i. rub. vi lute pendam.

3. Verum quia Papa interdum alteri hoc ius posse a conferebat illius concessionis immemor, & ob hanc lites erant immortales, ideo hodie Papa ipse subroget, & confertius, quod defunctus habebat: de inferius apparebit: & probatur in d. ca. f. vi lute pendam. in 6.

Morte aut
resignatio
ne subro-
gatio fit.

4. Duobus etiam potissimum modis fit hodie subrogatio, primo aut per mortem, aut per resignationem, per rex. in ca. i. vi lute pendam. in 6. ibi morti, aut suo iuxta renunciare, & cap. 2. ibidem, per mortem autem si collitigans moriatur, tunc ne nouis aduersariis subrogetur, Papa facile subroget collitigante. Et is praeferunt alii, sinistra mens subrogationem petat: vi est in reg. Canc. 27. quam statim subrican.

5. Fit etiam subrogatio per cessionem alterius collitigantis, & ita etiam quotidie fieri solet, & aliquando fit in fauorem collitigantis: & tunc non derogatur huic regulae de subrogandis collitigantibus: nec eius fit mentio, quia iuxta eam fit: si vero in tertio fauorem resignatione fiat lute pendente, tunc derogatur huic regulae, & additur clausula in supplicatione, dummodo non cedat in potentiore, & quatenus sit vera lis. Gomef. in print. reg. in 1. q.

Subrogatio
pro non li-
tigante er-
ram fit.

6. Et quamvis regulariter inter collitigantes detur subrogatio, Alex. tamē lexus statuit in suis reg. rub. de subroga. dari etiam pro non collitigante cum derogatione regulae, vel absq; derogatione, quando collitigans extra curiam decepsit.

7. Si vero apud sedem, non nisi elapso tempore duorum vel trium mensium, & si appareat de negligentia collitigantis: & si primus subrogatus habeat ius cedentis & consensum, & deinde ipse resignaverit, non est necesse quod secundus subrogatus habeat nouum consensum: nam

postquam est in prima subrogatione iura praestitus, non requiritur aliis: nam actus intelligitur de primo. I. bones. §. hoc sermon. ff. de verb. signific.

8. Interdum petitur subrogatio in ius collitigantis, qui violavit sequestrum, iuxta clem. vnam de sequestra posse & nisi fiat expressa mentio non valebit iubrogatio: ut ibid dicatur.

9. Notandum est, quod hoc subrogatio. Regulus scriptum solet regulariter concepi, in subrogatio noua prouisio: vbi sequentia interuenire solent. Primo post salutationem Papa narrat processum, & causa statum inter partes, & coram quibus iudicibus ac obtutum, aut cessionem alterius ex collitigantibus: alioquin non valeret subrogatio non facta litis mentione. c. inter. de rebus. Do. de Rota. decif. 27. 4. licet, in nouis, sub sic. de preben. decif. 18. rbi limitant. & vide eos decif. 20. si res. ibidem, [sub tit. de rescript. decif. 25.] Et solet inchoari narratio huius rescripti regulariter: Orta inter dilectos, &c. & solet subrogatio hanc vitiare gratiam: vi expresso. rescript. rescript. subrogatio se consuluit Petr. Paris. conf. 49. ad primum. col. regal. pen. num. 33. in 4. vol.

10. Secundo Papa ne nouus aduersarius subrogetur, cupit prouidere iste impenetrati, quod exprimit in c. 2. vi lute pendam. in 6. ibi, ne propter nouos aduersarios, qui mali-
tiosè peritoribus interdum subrogantur, litigia in ecclesiarum dispendium proro-
gari contingat.

11. Et sic quādo collitigans renunciat, re. Derogatio. quiritur derogatio regulæ: securus si tertius regulæ fit, non citarus resignet: quia tunc non requiri-
tur aliqua derogatio, cum non sit colliti-
gans: nec impenetratur ius litigiosum, tame-
ntur collitigans: si qui impenetraverit commissionem ce-
dat, is dicitur collitigans, quia iam cōmī. ius.
sum est negotium: vi est decimus in c. si. vi lute
pendente in 6. doctores in Clementina finali, co-
dem rūlo.

12. Tertiò Papa pro expresso habet cau-
sa statum, si enim pars abunde nō expre-
serat processum, & causa statum, rescri-
ptum nullabatur. Ob id prouidet Papa
habendo pro expresso: de hac clausula plen-
frippi.

scripti in formam mand. in verb. pro expressis habentes, in Concilio, & superius in signatura. Et bullam nonne prouisione.

*Subrogatio
nem hodie
etiam quis
minus peti-
tio. quis subrogetur, sed in ius defen-
soris sic. Tamen hodie per consuetudinem
derogatum est illi text. Nempe mortuo
petitore, vel reo, statim conferunt ius il-
lius, etiam ab ordinario: & postea subro-
gatur is in locum & instantiam alterius
defuncti: ut inferius dicatur.*

*Subrogatio
nem non
nihil non
iuuari,
sed tamen
tum ce-
denti, nisi
ti, vel quondam Tito.*

*14. Quinto limitat Papa, si quodius ei-
dem tempore sui obitus, vel cessionis in
praedicta ecclesia quomodolibet compe-
tebat, seu competere poterat: nam Papa
non confert ius de nouo illi subrogato, sed
illud deignum ius quod competebat ced-
entis, nisi ti, vel quondam Tito.*

*15. Nec poterit subrogatus iuuari nono
titulo ratione huiusmodi rescripti subro-
gationis: quia Papam non intendit conferre
per istam clausulam, si alius ius non obti-
nebat, & ex intentione Papae ius metumur.
c. ad aures, & c. mandamus, de scripti. [quia
non intendit ius alterius tollere, & iuri il-
lius praedicare. c. quamvis, de refer. in 6.]*

*16. Vnde solent pragmanti Roma, dice-
re in subrogatione pro tertio non suppleri
titulum, nec modum vacandi, per quem
fuit prouisum illi, in cuius ius sit subroga-
tio: nisi in signatura dicatur, quod suppleri
posset, & quando Cardinalis proprio mo-
tu subrogatur: quo etiam casu in favorem
eius hoc suppleri poterit de stylo curiae
Romane.*

*Subrogatio 17. Sexto addit etiam, si ipsa ecclesia ge-
neraliter vel specialiter dispositioni sedis
flare re-
scutitione. Apostolice referuata sit, vel eius collatio-
nuxta Lateranen. statuta concilij apud se-
dem eandem deuoluta existat, auctoritate
Apostolica subrogamus. Et sic Papa inten-
dit plene subrogare, etiam non obstante
quacunque rescutitione speciali, vel ge-
nerali: & subrogatus debet gaudere eo-
dem iure, quo aliis eius autor gaudebat:
ut docet Paul. Paris. conf. 47. videtur, col. 2. num.*

*14. in 4. vol. post do. de Rota, dec. 41. s. lice pen-
dente in nouis. Bertran. conf. 73. legatus, in 1. vol.
ex nova editione.*

*18. Septimo confert ius adhuc sic dicens, Subrogatio
dictumq; ius tibi conferimus, & de illo et-
iam prouidemus. Sic Papa confert ius ce-
denti, vel decedentis, non tamen de no-
vo, ut dixi: quod probatur ibi, dictumque
ius tibi conferimus, ergo non ias nouum,
sed ius dictum, scilicet, subrogationis. Et
de illo iure prouidemus, non de alio nouo
iure: ideo bonum esset addere clausulam,
& de nouo, si opus sit, etiam prouidemus,
que vix obtaineri potest, sed tunc prodest let
etiam ad nouum ius.*

*19. Vnde in subrogatione facienda est me-
diocroftio de virtute possessione sui auctoris. Alio-
quin non valet subrogatio, test Calder. conf. bet ex p-
ri. 13. rub. de rescrip. ut refer. Et sequitur Paul. mi. & be-
Paris. conf. 47. videtur, in fin. vol. 4.*

*20. Etiam in subrogatione a Papa debet subroga-
tio mentio de beneficiis obtentis: quia
haec subrogatio habet vim collationis: ut
firmant Do. de Rota dec. 274. licet in subroga-
tione, in not. Philip. Perus. in d.c. f. in 2. not.*

*21. Octauo decernit Papa impetrantem
in eodem statu ad causam prosecutionem
recipiendum, in quo deberet admitti resi-
gnans, aut alter iuraverit. Vnde sic solet Pa-
pa scribere. Decernentes te ad huiusmodi
iuris prosecutionem admittendam fore
in eostatu, in quo dictus N. si viveret, pos-
set, & deberet admitti, quod probatur, in d.c.
2. in f. ibi in illo statu, quo ipsam inueniri de-
cervamus admittendum.*

*22. Ethoc facit Papa, quod lites citius ter-
minentur: ideo si erat conclusum & renu-
ciatum in causa, non debet recipi subroga-
tus: ut docet Anach. Genim. & Perus. in d.c. 2.*

*23. Ego tamen etiam vidi recipi in posse-
fitorio antequam sententia sit prolata, &
facit lex. in Cle. 2. §. porro, de elect. vbi Cardi-
nales intrantes conclave post Papae elec-
tionem inchoatam debent recipi in eo
statu, in quo immenuit causam electionis,
ante tamen conclusam electionem maxi-
me in materia beneficiaria, in qua senten-
tia non transit in rem iudicatam gl. & doct.
in c. 1. de concess. prebend.*

24 Nonò Papa decernit irritam & inane, quicquid in contrarium contigerit attentari. De hac clausula scripti in rubrica de firma & irreuo.concord.stabili.in concord. vide Do.de Rota,dec.41.in nov. [Sub tit. vt lite pendente. decif. 5.] & sic colligans præfertur non solum primo impetranti, verum etiā aliis, cum de rogatione Regul. nisi secundus impetrans hoc expreserit: ut dicit Go-
mes. q.17.

25 Decimò Papa tollit obstantia, & ista sunt, quæ communiter in subrogationis rescripto solent inferri, per quæ facilè, bonelector, cognoscere poteris reascriptum hoc, an valeat, necne. Alia scripti superius in bullæ, & alias quasdam clausulas subi-
ciam inferius prosequens in reg. Cancel.

*Subrogatus 26 Vnde aduertendum est, quod licet subrogatus per Papam in omne ius, quod quomodolibet competebat defuncto, acquirat etiam possessionem, quia posses-
sio quiesita & apprehensa est iuris, per l.
si quis ad se fundum ibi, possessionis iura reparatur. C. ad legem Isl. de iure publ. & ibi ponderat Bald. & Do. de Rot. decif. 64. subrogatus inno-
tus. [Sub tit. vt lite pendente. decif. 5.] Probat Feli. in rub. derescr. col. 3. num. 6.*

27 Tamen hoc non probarem, quia posses-
sio etiam apprehensa non continuatur, per l. cum heredes ff. acquir. poss. quia est facti. l. denique ff. ex quib. caus. maior. nec obest illa. l. si quis ad se fundum: nam debet intelligi, amissæ possessionis iura repa-
rentur, id est illa, quæ sunt propria posses-
sionis reparari debet spoliato, vt pote fru-
ctus. & alia iura, quæ ex possessione pro-
ueniunt: que not. in rub. de caus. poss. & in S. comodum, de interd. sub §. remenda, & sic nil probat: ideo subrogatus in ius defuncti neesse habet accipere possessionem si ea non habeat, & ipse ex alio titulo non sit ea adeptus.

28 Etiam in hoc Francie regno praxis est. vt postquam aliquis subrogatus fuerit in ius aliquius à Papa, is accipiat posses-
sionem in vno subrogationis Papæ, & postea impetrat literas Régias, quibus petat subrogari in ius & possessionem, & insta-
tiati mortui: quod est verum, si ipsenon

erat in possessione: nam tunc alia non est accipienda possessio, [sed fit subrogatio in possessionem de mortui, & sic duo sunt casus. Primus est, quando is qui petit subrogari erat in processu cum possessio-
ne accepta, non tenetur nouam possessio-
nem accipere, ex parte eius, in cuius lo-
cum subrogatur, sed sua possessio iam ac-
cepta illi proderit. Secundus casus est, si
tertius, qui non erat in lite, perat subroga-
ri in ius alterius, opus est vt apprehendat
possessionem quæ est facti: & sic non com-
mutatur. d. l. denique. & sic conciliantur
sententiae contrarie.]

29 Duodecimo subrogatio dicitur odio-
saideo nec facile concedenda. ca. si. vt lite
pendent. in & vnde si moriatur alter collig-
gans, non debet beneficium litigiosum al-
teri conferri, nec de isto prouideri. d. ca. si.
Domin. de Rota, dec. 308. nota quod secundum
[Sub tit. de electione, dec. 4.] & dec. 429. nota. nū
quid, in antiqu. [Sub tit. de restit. spol. dec. 17.] &
Paul. Paris. conf. 47. videtur, in si. vol. 4. quod
verum putarem quo ad tertium, vt subro-
getur, secus quo ad litigantem.

30 Quæ iura tamen hodie in hoc non
seruantur regno: nam siue actor, siue reus
moriatur, statim beneficium conferunt al-
teri per ordinarium, vel per Papam: & sic
lis protelatur per nouos aduersarios: & is
subrogatus potest dare obiectus contra
alterum colligantem: licet Rota teneat
contra in ius. vt lite pendente. decif. 1. [Bernad. de
Besigneo.]

31 Sed dieunt beneficiū non esse litigio-
sum, quando de eo agitur super posses-
sione. Et ita conclusit maior pars, Do. de Ro-
ta vt refert Cassado. in dec. 4. rub. vt lite pend. &
vide decisionem seq. quando neglecta est
lis, quod ordinarius conferre poterit.

32 Ego tamen putarem non valere Pa-
pa collationem, nec subrogationem, nisi
siceret mentio litis, etiam morte super pos-
sessorio tantum: quia hoc est quod torte
retraxisset Papam à concedendo, vel non
tam de facili, si hoc expressisset: ideo hoc
quoque exprimi debet. ca. postulasti. in si. de
rescr. licet do. Philipp. Probus teneat con-
tra in addit. ad Ioan. Monach in cap. presen-
tis officiis.

*Praxis
Francie
quo ad
subro-
gationes.*

de offic. lega. & vide quæ scripsi intrat. de pacif. possessor. nro. 166. vbi resp. his qui contrarium tenent.

Linguis
anpositis
permixta.
L. Linguis
anpositis
permixta.
33 Decimotertio si lite pendente super beneficio reus permutet cum alio: & interim moriatur: huiusmodi permutatio reuocabitur per viam attentati, etiam contra illum superstitem, eo tamen vocato.

de Rot. dec. 5. 6. si lite, in nos. [sub tit. vs. lite pendente. dec. 3.] allegani. not. per Innoc. in c. cum M. d. consti. vide eos decis. 41. si lite, in nouis. [sub tit. penden. dec. 10.] & decis. 400. nota si lite, in antiquis. sub tit. ve lit. pend. decis. 3.] & decis. 43. nota nunquid. in antiquis. [sub tit. de renunc. decis. 1.] & decis. 4. de refut. spoliar. [Bernard. de Be- signo.]

34 Ego tamen vidi seruari contrarium in forensi iudicio: nam liberum est litiganti permutare suum beneficium cum iure, quod alius habet, & si subrogatur in locu sui auctoris, dummodo subrogatus non sit in fraudem vel potentior. Et ita seruatur: & si appareat litigantem in fraudem faciliter permutationem, vel cessionem, condemnari debet ad expensas, & ad multam, si opus sit.

35 Decimoquarto subrogatus debet de novo constituerre procuratorem, vel hunc eundem quem constituerat eius auctor, vel alium. Alias si procurator constitutus per quendam Titum continuet processum subrogari sine novo mandato, non valebit processus: quia lis erat finita quo ad eum, quae non transit ad singularem successorem. *e. quia V. de iud. vbi doct. & do. de Rota, decis. 171. Si A. constitutus, in not. [sub titul. de procur. decis. 12.]*

36 Maximè quia mandatum procuratoris est stricte interpretandum, nec extenuatur ad personam, vel causam non expressam. *e. qui ad agendum de procurat. in 6. & mutata persona, mutata est causa. I. null. C. de proc. e. cum super. d. r. iud. Guido Papa in decis. Delphinal. q. 86. procurator.*

37 Poterit tamen iste subrogatus continuare causam cum procuratore colligatis superstitis, quia adhuc causa pendet: & ille procurator ad totam causam constitutus cœletur: & si vivere Titius procurator

teneretur eum eo continuare, ergo & cu isto, & si eum conclusum ne Rota. dec. 4. 10. si 4- gens in no. 5. Fel. m. d. e. quia V. col. 1. Intima- tio tamen domino fieri debet, & terminus illi dari ad opponendum contra subroga- tionem: vel terminus debet concedi pro- curatori superstitis ad consulendum do- minum, si petat, per c. dilectus, de procu. Perus. c. vli. nov. fi. ve lit. pend. in 6.

38 Decimoquinto mortuo uno ex colli- tigantibus petitio dirigi potest contra in- teresse putantes. d. c. fi. & hoc probat Regid. in dec. 156. mortuo, quem sequitur Cessad. dec. 6. sub. vi. lite pend. per tex. in c. fi. de elect. in 6.

39 In hoc regno mortuo auctore vel reo litigante superstites petit quando possesso- rio agitur, manum regiam leuari: & vulgo dicunt, lamam leues, quæ solet illi concedi, requisitis tamen decem, quæ scripsi in tra- desent. executor. art. 1. gl. 4.

40 Decimosexto subrogatus in ius al- terius potest petere sententiam sui præ- decessoris recreditio, vel aliam executi- oni mandari in suam utilitatem, per l. cum quaf in prim. ff. de fideicom. liberta. Et ibi Boer. in adit. ad Bened. de plumbi. & Bald. ac lac. in l. vna. §. i. in fi. C. de caduc. rollen. & pronuncia- bitur istum subrogatum debere gaudere sententia in utilitatem resignantis, vel præ- decessoris lata, non quod detur alia recre- dentia.

41 Decimo septimo subrogatus in locu alterius non post nouum iudicium possel- Subroga- torius non pos- sibi-um inchoare, sed tenebitur per viam subrogationis petere se subrogari coram eo iudice, coram quo lis pendet, ne diuer- sa sequantur iudicia, & contrariae senten- tiae. I. null. C. de iudic. Sic pronunciat Pa- ris. Senatus anno 1525. die 2 Martii.

42 Decimo octavo licet quidam fuerit Duo in lo- in locum alicuius subrogatus, tamen alter cum unius in eiusdem locum se subrogari petere po- an possi- test: quia primus forte est inhabilis, vel Arestum. nullum habet titulum, ob id non impedi- tur secundus. Ita cœsunt Senatus pro Adr. Genoly doct. Theologo, contra Io. Hays subrogatum, anno 1526 die 9. Feb. & anno 1527. die 17. Martii, pro quodam alio.

43 Decimonono postquam Papa sub-

Hh 3.

Inhabilis non nosterius debet subrogari.
Areſtum.
rogauit aliquem & eidem ius defuncti consuluit, si ipetat coram iudice laico subrogari in possessionem defuncti, & in tantiam non poterit prohiberi, etiam si allegetur vitium personæ non notorium, quod postea probabitur in processu iuris cœtauit Senatus 1514, & condonabitur [spon]ponens subrogationi facienda ad expensas, damna, & interesse] ideo nō debet quis infilere, ne quis subrogatur, si vitium non sit notorium.

Subrogatur quis in locum alterius parvis quam impugnat.
Areſtum.
44 Vigesimo interdum vidi subrogari in locum illius predecessoris, quem pars dixerat nullum ius habere, sed forte ab initio processus, sed postea poterat acquisiri ius: etiam in subrogationibus soleretur narrari contra iustitiam, & contra ius se opponere: & impedire: & tamen petimus subrogationem, sed dicatur conditionaliter in ius talis petit subrogari, si quod ius habebat: quia conditio nil ponit, & ad major em cautelam multiplicatur. *sic post electionem, de concessione.*

Subrogatus debita predecessoris solvere non tenetur.
Areſtum.
45 Vigesimoprimum subrogatus non tenetur soluere debita predecessoris, & de filii, quia ius ab eo non obtinet bona paterna à patre, sed alio iure non tenetur ad debitā patris, sic nec vxor ad debitā mariti, quando nullus habet conquestus. *l. 4. & 2. C. de repud. h. re. vbi doct. A. fr. in de. Tholo. q. 70. doct. c. i. de solut. per illum tex.*

Subrogatus non reficiatur fructus predecessoris presenti, nec expensis.
Areſtum.
46 Trigesimosecunda non tenetur subrogatus restituere fructus, quos predecessor percepit, quia nihil iuris habet ab eo: ut docet Perus. *in c. presenti, de offic. ord. lib. 6. & d. Probus, in c. presenti, de off. leg. lib. facit l. 1. C. de administr. cur.* Et ita visum fuit Senatu, anno 1536, in mense Februario.

47 Nec quidem ad expensas tenetur, nisi a die subrogationis: quia impensæ sunt personalis, ut abunde scripti in tractat. de expens. in tertio Tomo ord. regiae. & sic censuit Senatus anno 1508, die 3. Aprilis ante Pascha, facit quod non. *Ioan. monach. in d. cap. fin. v. 1. lib. p. lib. 6. & in cap. sibi absenti, de p. bensib.*

48 Limita nisi puræ & simpliciter recipere processum, & rementa causa: ut fuit decimatum in hoc Senatu, anno 1516, die 7.

Aprilis post Pascha, & in conventibus iu. Areſtum
ridicis apud Picto, habuit, anno 1541, die 17. Octobris, pro magistro Ioan. de Fonte,
nay contra Anto. Peletam.

49 Secunda non procedit, quando quis vellet subrogari post sententiam recreditie, & primi capituli possessoris eo enim casu non recipietur: nisi fructus, & impensæ omnes pendat, & restituat, vt sancte pronunciantur Senatus, anno 1542, die 11. Maii, pro magistro Egid. Durand. contra Petru Combaut, quia res transit cum suo onere. *l. alienatio. ff. de contrah. emp.* postquam agitur sententia prolatâ erat, onus inherere videbatur rei, quod non est ante sententiam.

50 Ideo non recipietur volens postea prosequi processum, nisi ita restitutus: & quia rem litigiosam afflavit, videtur velle calumniari, ideo si puniendus est: nisi curia dicat, quod resignans remanebit in processu pro fructibus & expensis: & tūc resignans teneretur: & hoc bonum est petere, antequam quis petat se subrogari.

51 Vigesimotertio petere subrogationem quis debet quando possessoris agitur intra annum, alioquin postea non recipietur, quia interdicta sunt annualia. *l. ff. de interdic.* nec relevatur quis etiam per literas Regias post annum invt censuit Senatus Paris. pro lo. du Drac, Canonic. Carnotem, contra Iacobum de Polinhes, & quendam abbatem de Vandzille, *vide tex. in c. 1. & 2. de eo qui mutatur in possessio.*

52 Et hic annus à die collationis, & possessionis aduersarii computatur, quia nō potuit petere subrogari antequam collationem haberet: hoc limitauit, quando is petuit qui petit subrogationem possedisset, vel literas imprestat in tra annum, & eas executioni non demandasset: & in aliis casibus, quos conscripsi in *Concor. in §. declarantes. in gl. successores*, ibidem quilibet videre poterit.

53 Vigesimourquarto petens subrogari, petens debet in continentem suum exhibere titulum, per quem appareat an intra annum veniat necne, vel vexandi aduersarii gratia: hoc petat gl. & doct. in c. 2. *l. 1. p. lib. 6. & ibi.*

¶ ibi. Gen. vnde non sollet dari dilatio illi, qui no exhibet titulum, quia in sua potestate fuit experiri: vno. in l. inter stipularem. & si Secundum ff. de verbis obli. hodie datur modica dilatio.

Foura-
ur cause
ad subro-
gationem
attari po-
nit.

54 Vigesimoquinto non requiritur quod dominus citeretur, si reliquerit procuratorem ad causam, talis benefici: si petam subrogationem in illo beneficio: sed ebaritur procurator causa, & coram eo subrogatio petitur. R. usc. in 12. Regal. in p. priu. Si tamen procurator peteret dilationem ad confundendum dominum, ei vix penegaretur.

*Subro-
gationibus
nudus
retenerit
titulum, & ius illius, in cuius
sua auctoritate
iuris non potest habere, teste Egid. Bellame.
tenuer. in dec. 12. subrogatus. & decisi. 16. p. p. eius, vnde
probare debet omnis expedita in bulla sui
autoris, quia eodem iure vt debet cum
autore. reg. cum quis in ius. derog. iur. lib. 6.*

*55 Vigesimosexto subrogatus iustificata
retenerit titulum, & ius illius, in cuius
locum subrogatur, quis suo auctore plus
iustificare*

*iuris non potest habere, teste Egid. Bellame.
tenuer. in dec. 12. subrogatus. & decisi. 16. p. p. eius, vnde
probare debet omnis expedita in bulla sui
autoris, quia eodem iure vt debet cum
autore. reg. cum quis in ius. derog. iur. lib. 6.*

56 Licit regulariter quis non debeat offendere titulum sui praedecessoris, quando ipso fuit habitus & reputatus verus rector ecclesiae, et docent Panor. & alti in cap. lit. t. de presump. & Ausfr. quest. 407. fecit us, quando lis fuit semper cum auctore, & ita debet intelligi Rotæ decisi. 199 agenti, imm.

Iub. titul. de rerum permiscatione, decisi. 4.

57 Vigesimoseptimo iure illius, qui minime cessit pendente lite ut potero etiam si ne subrogatione, si eram prius in instantia & lite ante cessionem, nec ex opus noua possessione: secus si non eram in lite, quia tunc & noua possessione, & subrogatione opus erit. Nam si in possessione sum aliam non debeo petere possessionem, licet ex pluribus causis possidere possum, b. 3. §. ex pluribus si de acquir. poss. tamen una possessio minii sufficiat, et in, & de hoc iure vtimur.

58 Vigesimoctavo subrogatus non prosequens item in causa nouitatis, & super possessorio motam per duos annos, postea eam prosequi non poterit, etiam si per literas Regias relevaretur, quia premita est instantia: ut iudicavit Senatus Parisi anno 1528. die 14. Decembris: quia in

*subrogationibus
post
duos an-
nos non
potest pro-
sequi ut
descrim.*

Ariflum.

*hac materia non fit contestatio: nec per-
petuatur actio usque ad 30. vel 40. annos,
sicut in peitorio. Et nam postea. §. si is qui
temporalis. ff. de iure tur.*

*59 Nempe utendo per annum acquiri. Valeat sub-
tur possesso: ita quoque per annum in-
rogatio, terdum perditur, l. ff. de interdict. & annus etiam si nō
quo lis ceprafuit, non computatur, quia fuerit ex-
eit integer, sed sequens: sic faciunt no. in b. presun-
proprietatum. C. de iud. & l. sim. C. vniuersitatem possessoris
tempus, tamen iste exclusus si res opti-
mum habeat, peitorio agere non prohibet vel peito-
betur: et non doct. in l. nulli. C. de iud.*

ris quis

60 Vigesimono subrogatio facta à subroge-

Papam inus defuncti valet, licet non fuerit iure.

*expresum in bulla, an defunctus esset pe-
titor, vel possessor, ex quo semper queri-
tur de iure defuncti, et sciamus de iure su-
perstitio. cap. ex parte de arbitrio. Etiam vale-*

bis subrogatio, licet non dicas defunctum

fuisse possessorum: verum subrogatur non

admittetur ad defuncti possessionem, ad

quam non censemur subrogatus. Bonifac. m-

cler. i. ino. conclus. ut iure penden. cautius est

tamen exprimere.

61 Ultimo hic multo plura scriberein de

subrogationibus actionum. videlicet an a-

ctio subrogata sapiat naturam eius, in cuius

locum subrogatur, & alia quæ ad ius

civile pertinent; verum quia tantum ea

prosequor, que respiciunt ad materiam

*beneficiariam, civiles materias alibi ser-
bam: ideo de hoc reieciam te ad Bart. m. l.*

§. h. actio. ff. si quis iusta liber esse, ius s. fuer.

ad doct. in §. fuerit de actio in instantia. & in h.

certi condicis, in primis, sacerdum per. & doct. in

l. unius stipulacionis. §. sacram. de verb. oblig. l. si

eu. §. quia in iuris, si quis cauio.

*REGULA CANCELLARIAE,
DE SUBROGANDIS
colligantibus.*

*Item dominus noster litium succin-
dere cupiens anfractus.*

GLOSSA PRIMA.

*H*ec regula abunde per Gomes. nota-
ta est per questiones q. inter regulas
Ina.

Regula de subrog. collit. &c.

Im. & Est 27. & dñe rationes ponuntur in initio: prima est vt litium anfractus succindantur, qui anfractus maximi, & tanti sunt, vt vis par aliquis quantumcunq; diues essi possit. Crede mihi, vt si possit componere, nunquā litiges, & puto quod Deus optimus maximus permittit lites, vt flagella durissima contra magnates, & vt torqueantur. Nam per peitem, cum fugiant, vix torqueri possunt, per bellum unius: per famem nequaquam, cum semper habeant frumenta, sed lites curitate vix possunt, que valde torqueant, maximè quādo agitur de capite. Et quamvis lites sint procuratoribus & aduocatis cibaria dulcisissima, tamen ipsi partibus sunt valde amarae. Et sacerdotes cum partibus solent dicere, extingue flamas litium: sed nostrum erit orare Christum, vt nobis pacem temporis, pacem pectoris, & pacem æternitatis concedat, Amen.

Et ne non i collitigantibus aduersari dentur prouidere voluit, statuit, & ordinavit, quod quoties deinceps aliquid super quo quis ecclesiastico beneficio collitigantem.

GLOSSA SECUNDA.

*S*ecunda est ratio huius regulæ, que collitigans moriebatur, non poterat beneficium conferri, nec de eo per electionem, aut alijs prouideri: nisi his finita fuisset, & de iure defuncti apparuisset, c. 1. & 2. ibid. vbi sunt hæc verba, sihi, contra quos super dignitatibus perlonabat, vel aliis ecclesiasticis beneficis, que possident litigatur, lite pendente cedant, vel forte decadant: ne propter nouos aduersarios, qui malitiosè interdum petitoribus subrogantur, litigia in ecclesiarum dispendium prorogari contingat, statuimus, vt dignitates, personatus, vel beneficia huiusmodi &c. hic non requiritur finis litium, sed impetratio collitigantis valet, si intramēsem à die cessionis, vel obitus impetratur.

rit: ita quod collitigans præfertur alteri cuicunque impenetranti, dummodo impenetraverit intra mensem: & sic omnes alii impenetrations factæ, etiam ante, non valent per prædictas rationes. Et lequitur de impenetratione facta à Papa: & sic habes y^t hinc hic unum casum mirabilem in quo vtilis impenetrans præfertur priori, contra priorem cap. sive tempore, & cap. duobus, de rescript. in prefatione 6. e. cum eu. de prob. ibidem. ride alios casus per gl. in t. quia sepe de prob. lib. 6.

In iure vel adiutorio, si quod forsitan eius aduersario in dicto beneficio competenterit, subrogari concesserit.

GLOSSA TERTIA.

*E*t si habet locū hæc regula, siue quis subrogetur ad ius, siue in iure, dummodo is, qui obiit, acceptaverit: nam si nominatus antequam beneficium acceptet moriatur, vel mandatarius: non patet alius ad ius istius subrogari, quod extinguitur per istius obitum: sicut dicitur de canonicatu, in c. dilectio de prob. c. quodam illo tit. in 6.

Ego intelligerem hanc regulam, quod collitigans interamensem à die quo litiis nullius est, vel deceperit, petierit in ius defuncti, vel cedentis subrogari, quod omnibus præferatur, etiam si alii impenetrantes fuerint in data priores, ne noui aduersarii beccollitigantibus dentur: & impenetrations aliorum nullius sint momenti, dummodo intra mensem collitigans impenetraverit, quod si postea, non & idem vult dicere hic text. dum dicit, in iure vel adiutorio ad rem non potest impenetrari, cum extinguitur per mortem. c. si. de concess. prob. Bonifac. cle. 1. in 3. concl. vt liceat pendere. Non tamen est absurdum quem subrogari adiutorio mortui, ut potest impenetratum moriatur: ad illud enim ius invenit poterit subrogari, quia non est simplex vel ad rem, sed est iam radicatum in persona morientis: & hoc docet hic Gomes. quest. 6.

Ec

Et potest quis etiam lite pendente ce-
dere. c. per iusas. i. in s. de simon. sic & appella-
tione pendente, tamen si postea pronun-
ciatur bene iudicatum, reuocatur illa re-
nuntiatio tanquam attenuatum. gl. in verb.
interponi. rub. de eaus. in Pragmatic. sanction.
doctores in l. q. t. t. r. v. n. b. §. s. ff. de restam.

Dummodo prefatus collitigans in di-
cto beneficio intrusus non
fuerit.

GLOSSA QUARTA.

In intellectus
duplex ad
tex.

Dubius modis potest iste tex. intelli-
gi. primo quod impetrans collitigans
intra prestatum mensem omnibus
preferatur, vt gratia aliorum nullius sit
momenti: nisi collitigans fuerit intrusus,
vt pote quia videns quandam capularem
senem citio moriturum, mouit ei item, &
possessionem beneficii de facto, praetextu
tamen cuiusdam fruolae collationis acce-
pit, vt post ipsius senis obitum, beneficium
imperaret: certe sua impetratio sic frau-
dulosa nullius erit momenti: & gl. dicit in
ha regul. sepe fraudem huic regule fieri,
quia impetrans est intrusus.

2 Secundò potest intelligi, quod colliti-
gans preferatur alteri impetranti: dum-
modo, is cuius beneficium impetrauit
non fuerit intrusus, quia non poterit ius
aliud habere, quam haberet is, in cuius
locum subrogatus fuera, sed intrusus nil
iuris habebat. cap. cum iandudum. de preb.
ergo nec iste subrogatus in locum suum:
prior tamen magis conuenit.

3 Limita nisi purgatum fuerit vitium,
quia non dicitur amplius intrusus, licet à
principio fuisset. d. c. eu. qui. de preb. libr. 6.
Nam qualitas iuncta verbo debet intelligi
secundum tempus verbi, l. in delictis. §. s. i. de-
tracta. ff. de noxal. actio.

4 Intrusus autem dicitur, qui sine auto-
ritate illius, ad quem collatio beneficii
spectat, illud accipit propria autoritate.
ad aures. de excessib. prelatorum, & qui nul-
lum habet titulum. cap. quia diuersi. item, de
concess. preb. gl. in verb. meuebant. c. l. o. c. i. de e-

& c. nisi de renuntiatio. idem in off. l. non aliter.
C. de palat. sacra. largit. li. 12. vel qui sine titu-
lo, ingerit se administrationi beneficij.
Pap. in c. cum iandudum. de preb. per c. auari-
tia. de electing.

5 Vel qui sine canonico titulo benefici-
um occupat, & non intrat per ostium nec
habet canonicum ingressum. capit. relatum.
de iure patronat. Bal. in cap. nihil. co. 2. de electio-
nib. Et qui sine titulo sedem inuidit intru-
sus est, & falsi crimen tenetur. l. eos. §. qui se
prof. de falso. Bald. in cap. pastoralis. col. 1. de ex-
cept.

6 Ex quo infertur, quod qui pervenit oc-
cupat beneficium, dicitur intrusus. ca. eum impectrans
qui, de pr. e. b. in 6. gl. in verb. violentus. de pacific. beneficium
posse. in pragm. nec valebit collatio, etiam si intrusionis
postea impetrauerit non facta mentione mentione
illius intrusionis. d. cap. iandudum. Panor. & facere de-
alii in d. c. i. de concess. preb. quia non videtur bet.
Papa remittere intrusionem quam nescit,
l. mater. ff. de inoffi. restam. text. aureus in l. auto-
ritate. Cod. unde vi. quem notat Anch. consil.
92. & Felm. in c. postulati. column. 18. de rescripto.
& Barba. consil. 63. col. 10. in. vol.

7 Secundò etiam vocant intrusum, qui Admini-
postelectiōnem, & ante confirmationē strans ante
administrat. quia ipso iure est priuatus sic confirma-
ad ministrando. ca. auaritiae. de electio. in 6. ni-
tionem est
si esset aliud actus a superiori procedens, intrusus.
& hunc repräsentans, Oldrad. consil. 146. fa-
cium est tale, in fin. vel nisi administrauerit
ob necessitatem ecclesiae, vel utilitatem,
Oldrad. consil. 9. posito.

8 Nec valet consuetudo, vt quis ante
confirmationem administret, vel ante pro-
visionem, quia est contra bonos mores: nā
hoc modo posset haereticus, excommunicatus,
& incapax præesse ecclesiæ. Old. 191.
nullo modo. col. 1. per textum in auth. re nul-
ludi. §. c. col. 9. & c. vlti. de consuet. quæ videtur
esse corruptela, ac sacrilegia, canonicis inimi-
ca. c. cum venerabilis. de consuetudin. Sic con-
suluit Petrus Anchara. consil. 51. consuetudo, v-
bi tamen dicit administratorem ratione con-
suetudin antiquæ non priuatum, nec vil-
lam pati debere poenam, per glo. in d. c. cum
venerabilis. quia non debet puniri, qui com-
muni iudicio non peccat. ca. inter corpora.
II

Intrusus
quidicita-
tur.

Iia. §. sanesi, & quanuis. &c. de translat. Episcopi, idem est priuatus, qui lite pendente adinimistrat. 2. de in reg. refit.

Admuni- 9 Ideem si post presentationem, & ante strans ante institutionem quis administrauerit: vi for- institutio- mat Roch. de Curi. in tract. iurispatronat. in nen est in- verb. honorificum. qu. 39. Et his casibus ipso trusus.

iure priuatus est, qui sic propere admini- strauit.

10 Tertiò qui beneficium post priuatio- nem, & depositionis sententiam adhuc re- tinet, à qua non appellauit, securis si appelle- lauerit. Innocentius in c. qualiter. 2. col. 3. n. 10. de accus. Malerei. in tract. de electio. infi. q. 17. Pre- positus in c. 19. distin. [Diversum est si reti- neat post sententiam super possessoriu- latam, que non respicit titulum, & sic semper habet titulum nisi à judice ecclesiasti- co priuatus sit. cap. cum non ab homine. & ibi. Doct. de iud.]

11 Quartò qui beneficium iniuste alteri ablatum, & omisso iuriis ordine detinet, quamuis habuerit collationem. c. tanta. de excess. prelator. Dom. & Prepos. in c. proper. in f. 39. distin.

12 Quintò qui à superiori excommuni- cato, vel suspenso collationem habuerit, vel ab eo, qui non habet potestatem confe- rendi. cap. finali. de excessib. prelat. & ideo is qui accipit per deuolutionem, aut alias collationem ab eo, quem fecit non posse co- ferre, est intrusus. Dom. in c. f. m. f. 19. distin. & sepelis videmus istos deuolutarios vo- lantes ad infinitas lites, & malignitates, qui grauissimis poenis, vt temere litigantes multis plectendi essent: vt dixi inferius de deuolutio.

13 Sextò dicunt illum, qui commisit cri- men dignam depositione, dici largè intru- sum, vel qui habet vitium, ob quod pri- uatus es et beneficio, licet gl. in c. cum su- per. de ex. poss. dicant eos quasi intru- sosi. 10. de Selua in tract. de benef. q. u. n. 9. in 3. parte. Feli. in c. veniens. 2. nos. de accus. extra.

14 Quod mihi parum probable videtur, quia interim habet titulum, antequam priuatur. Ergo intrusus non dicitur, nisi comuni si let erimen, per quod fuisset ipso iure priuatus, veluti heresim, vel sanguini-

am: de quibus scribit Feli. in c. 2. de rescy. ex- er. Casus autem quibus ipso iure quis pri- uetur, conscripsi in tractatu de paci. pofessi- in 4. limitatione, in fine. & inferius in 3. partes so- per iure anuendit.

15 Septimo dicunt intrusum eum qui cum simplici signatura beneficii possesso- nem adipisciatur, allegatur Extrauagan. in- cum figura inuncta de election. in communib. que loqui- tur in dignitatibus maioribus: sed hoc al- pievina serit Feli. in c. in nostra. correlative. 2. de re- script. Sed ultra eum facit. L. fin. C. de officio sus- magistrorum officiorum, periculo sed sciatibus qui sine sacro rescripto peruenit ad me. utian, ea pri- uatur.

16 Sic & qui sine literis Papæ, sed haben- do signaturam non videtur omnino capi- re sine literis Papæ, quamobrem nec pri- uandus: imo ex consuetudine Francie nullus priuatur ob adoptionem possesso- nis cum simplici signatura: sed instrumento solet dici in vim certæ prouisionis Apo- stolicæ.

17 Verum idem si dicereatur, in vim si- gnaturæ: quia dum aliquis violentiam nō comiserit, licet propria autoritate in- gredetur beneficium non tamen ideo priuatur suo iure, restit Nicol. de Milis, in re- petit. in ver. beneficium q. 58. incip. Beneficii pos- sessionem. Dom. & Franc. in c. eum qui de preb. in 6. imo in curia Romana non datur pri- uatio illius, qui cum sola supplicatione se intrusus sunt verba Iordan. Staphil. in tract. de li- teris gratia. uit. ac rescr. in forma breuium, res-

18 E hoc statuit Alexand. 6. in tit. de si- gna. gra. multò minus debent iudices Fran- confitatio- cie de possessorio beneficiorum cognoscen- tes priuare eum possessione, qui eam signat. Alex. & de adeptus est vi simplicis signaturæ, dum a- tie. has canonicas habeat titulum, vnde in patria obedientia cautela est, vt non tene- aris levare bullam, sed impetrar. breue sup- plicatione inclusa, per quod mandetur executori, vt mitrat te in possessionem, & tunc omnia cessabunt: de quo breui inferius circa finem scribam: sed interdum reculatur: ideo iudices sequentes constitutionem A- lex. 6. non debent timere.

19 Item

*Intrusus
qui colla-
tionem à
non haben-
te potestate
ovinuit.*

Inclusus be- 19 Item si quis receperit indebet fructus videlicet, cum simplici signatura, est prius cum intrusus, & priuatus iure quod habet. *c. a. gaudiæ uarine de elec. in 6.* & hoc quo ad illud beneficium, cuius fructus percepit, non quo ad alia, c. *je compromissariis de elec. in 6.* quia poena non debet egredi mensuram delicti. *l. sanctorum. C. de panis.*

20 Si tam modici tantum fructus es- sent percepti, non sit priuatio, *rele Gundisalvi intratatu de legatis. car. 30.* licet Cancellaria etiam in modicis seruet priuacionem per dictam decisionem videlicet ut varet.

21 Sed si quis receperisset fructus, quos conuertisset in ecclesiæ utilitatem, quia illos non videtur percepte, non erit iure beneficii priuatus: nec quidem erit facien- damentio illius perceptionis: *ut docet Gundisalvus in tract. quod elecnotandum.*

*Nomina-
tus recipi
fructus au-
re bullas
efinira-
sus.* 22 Octauo intrusus dicitur, qui cum simplici nominatione sine Papæ prouisio- ne administrat, & ob id est iure, quod ha- bet in episcopatu, prioratu, vel beneficio priuatus. *d. c. auratic. de elec. in 6.* quia no- minatio nullum ius tribuit. *capit. quod sicut de elec. hoc expresse docet Ioan. Boreus in tract. de Synod. episcopi. in 1. parte. num. 36.*

23 Extenter tanquam predo restituere illos fructus, quos ex re non sua recepit: quia pro non dato habetur, quod ab illo datur, qui non potest de iure donare. *cap. quod auem. infi. de iur. pat. siue per se rece- perit, siue per interpolitam personam, for- te per commissarios. vel alias in d. ca. aurati- tie. immo prouisio postea facta isti, non facta expressione fructuum, quos recepit, nul- lius est momenti: ni inferius dicam in mater. dispen.*

24 Limita non procedere in eo, qui petit subrogari in locum eius, qui beneficium reseruatum per regulas cancellariae, obti- nuerat à Papa, nam is non erat intrusus, quia iuste hanc reservationem ignorare poterat sed si reseruatum fuisset de iure commun. *ut in c. 2. de preb. in 6.* tunc is, qui ab ordinario obtineret esse et intrusus, & alius non posset in eius locum subrogari: nam

iura communia omnes scire tenentur, nō iura singularia *l. leges. C. de legib. gl. singula ris. in l. quod te. vbi doct. ff. si certi pet.*

25 Intrusus etiam non potest subrogari *Intrusus in ius alterius habentis ius bonum in b. non subro- gatio. cap. cum iam dudum. vbi doct. de p. gaur in lo- bend.* Sed aduentendum est, quod si quis cum alte- dubitat se intrusum, debet possessionem rius, quā habet dimittere, antequam se in ius al- *Cautela terius petat subrogari, sicut olim quilibet pro intru- dimitebat possessionem in manibus iudi- so.*

26 Quero, an intrusus sit inhabilis dum- taxat ad illud beneficium, in quod se intru- *Intrusus sit, an ad omnia alia respond. quo ad illum an ad om- tantum, in quo est intrusus. c. si compromis- mia benefi- ciarius, de elec. lib. 6. immo si impetraverit il- cia se in- lud non facta mentione intrusionis, non habilis.*

valebit imperatio: *ut firmat Felin. in c. postu- laisti. in fi. de referpt. quem sequitur Ioan. de Selua in tract. de benef. in pari. quae l. in 5. qua- litate & Maledet. in tract. de elec. in fin. quia non incurritur inhabilitatis pena, nisi à iure exprimatur. capit. fi. vbi gloss. de turepa- tro.*

27 Fallit quando esset iure ipso factus inhabilis, *ut in cap. quisquis. de elec. & in Ex- traug. execrabilis. de probend. Ioan. 22. dicam in seruus in aueria dispensationis.* Anverò ge- fta per intrusum valent vide Panor. & a- lios in c. nihil. de elec. Geni. & Prepos. me. ft. 10. dist. & per doct. in c. ad probantum. dere iude- ac in L. Barbarus. ff. de offi. pr. or.

Nec super eo contra dictum aduersa- rium, postquam illud per trienni- um pacificè possederit, lis tunc mota fue- rit.

GLOSSA QUINTA.

S EUNDUS casus, in quo denegatur sub- *Subrogatio non fit con- traria, qui possedit pa- cificè trien- nio benefi- ciuum.*

rogatio, scilicet quando mota fuerit

Li 2

lis illi, qui iam possedera beneficium pacifice per triennium: quia non debet quis molestari post triennium, infra regul. 36. ergo lis non est, vel esse non debet, & sic nec subrogatio: alioqui molestaret quis possessorem, etiam post decem annos, vt possit subrogationem impetraret mota lite: quibus hominum malitiis est obviandum. sedes de script. Ergo lis iusta esse debet, id est iusta & recte mota: alias repellit subrogatus, nisi in subrogatione fuerit facta huius iniustae litis mentio: quod vix faciet cauta vulpes beneficia impetrans.

Litem in-
iuste pro se
quens an-
posse sub-
rogari.

Et per hoc ponderatur iste tex. vt non procedat quando lis esset nomine meo mota, per aliquem non habentem mandatum, etiam si esset ratificata per me ante obitum collitigantis, tamen ego non debo præferri postea, tum quod non dico aduersarius, nec collitigans: de quo loquitur iste tex. quia non moui litem, tum quod text. requirit veram litem non fictam. & ne detur ansa fraudandi super hoc Gomes. qu. 3. in fin. idem, quando lis esset mota in vim rescripti invalidi. Gomes. q. u. Ego vero dicere viroque casu præfatam regulam habere locum: quia aduersarius sive collitigans dicitur, qui nihil aduersatur, & in eum litigat sive iure sive iniuria. l. cum aduersarius. C. de pacl. c. 1. vbi plene de Ripa de iudi. Nam cum tanta sit hominum p. a. u. n. a. ut cuncti ius optimum sese souere dictinent: nec contrarium suaderi posset, quo usque miserrime succumbunt: ideo putarem debere solum excipi eos, qui scirent mala fide & fine iuris villo prætexerit: hi enim non debent subrogari: alii vero sic, & aliis præferuntur ut dicit iste tex. Idem anno 1552. die 2. Decemb. fuit repulsus à subrogatione in magna classe quidam decani Pictauien. famulus in ecclesia S. Hilarii, qui impetraverat beneficium per incapacitatem sui dominii, eo quod non erat dispensatus, sed quia is poterat surripuisse bullas dispensationis, & res erat mali exempli: ideo non fuit receptor, sed ratione delicti huius fuit dictum ut fieret processus criminalis contra eum, licet post mortem decani veniret.]

Aliorum quorumlibet de premisso iure sive tunc vacet, vel cum vacauerit imperationes vel conceptiones, etiam motu proprio infra mensem ante conceptiones huiusmodi facte nullius sint roboris, vel momenti.

G L O S S A S E X T A .

I M petrationes aliorum ante mensem Mensis que facta nullius sunt roboris, quando col- modis omni- litigans impetravit: secus ergo si non paterit impetravit: & hic mensem computandum à die obitus vel à die quo scripsi potuit, conclusit Gomes. q. v. cui in hoc non consentio. [Quia hic non agitur sive scierit, sive nō, nam sufficit beneficium esse impetratum ante mensem à die obitus, postquam annullatur, & scientia requiritur in eo qui impetrat per obitum, n. c. cap. 2. & c. quia de conce. præb. sed non quantum ad regulam quæ annullat impetracione ante mensem: ergo non requiritur scientia, cum lex operetur sicut scripti in tit. de nomina regia. in §. 1. gloss. à die vacationis in concordia: & tempus non fuit hic statutum in odium, sed in favorem collitigantis, & sic currit ignorantia. c. oblate de appel.]

Etsic postquam sunt nullæ aliorum impetraciones, si iste collitigans subrogatus fuerit, vel eidem data subrogatio fuerit, non conualescunt, licet hic collitigans moriatur, vel non prosequatur, per regul. quod in inito. ff. deregul. iur. & regul. non præmatur, illo titul. in 6. sed noua impetracione opus est: ut dicitur de eo cui facta fuit collatio ante mensem Papæ datum in beneficiis vacantibus in curia. capitul. 2. de præcib. libr. 6. & in capitul. auditis, in de præ-

script.

Et nihilominus felicis recordationis Pauli 2. Innocen. 8. Adriani 6. & Pauli 3. Romanor. Pontifi. prædecessorum nostrorum vestigiis inherendo, cupiens eorum fraudibus obutare, qui viventium beneficia, illorum praeser- tim.

tim quibus aut propter senium aut propter infirmitatem imminent vita periculum impetrant, ut illis descendibust tanquam colligantes in illorum iuribus facilius subrogentur, voluit ut deinceps nullus iniare, vel adius in beneficio defuncti, quod illo viuente in casibus premisis vel similibus impetravit, aliquo modo subrogetur: ac subrogatio, & gratia si neutr. si nulli, seu noue prouisionis, aut perinde valere taliter impetranti nullatenus suffragetur.

GLOSSA SEPTIMA.

Tertius hic casus ponitur, & est additio Paul. 2. Quod nullus subrogatur in ius illius defunctorum, cuius beneficium in vita impetraverit, maxime propter senium, aut infirmitatem, ut eo mortuo in ius illius subrogaretur, tunc ut fraudibus obviatur: & ut votum captandae mortis auferatur, iuxta c. 2. & 3. de concess. prob. lib. 6. non proderit huic subrogatio, nea prouisio.

2. Sed quomodo hoc sciri potest, cum solus Deus sit cordiuin scrutator? Resp. si appearat de prima impetracione beneficii viuentis, senis, vel infirmi, & postea de ipsa subrogatione in ius illius mortui tunc probatum erit quod hic dicitur: quia expima prouisione & 2. presumendum est impetrantem habuisse illum animum: cum ex præteritis presumamus ad præsens. l. si qui adulterii. C. de adulteri.

3. Et sic ex hoc texu patet, quod si quis vult in alterius locum subrogari, oportet quod iuste: aut saltem colorate ceperit litigare, alioqui si iniuste & incolorate, non poterit subrogari, per istum tex. & id eo dixi portere eum bona fide, vel iurius aliquo prætextu mouere processum.

4. Secundo requiritur, quod defectus potuerit inquietari, alias si possedisset triennium, non posset molestari, per regul. & decreta de pacif. possess. de quo plene scripsi

in tract. meo de pacif. posses. in Concord. Fran.

5. Tertiò, status litis & causæ exprimari debet, rthc. & cap. inter. de re iud. dix superius in signatura gratia

6. Quartò coram quo lis pendaat, & introducta sit, an coram iudicibus laicis super postessorio, an coram ecclesiasticis super petitorio exprimendum est.

7. Quinto requiritur quod hæc in signatura expressa sint, aliæ non supplebuntur in bullæ: nisi in signatura esset clausula, Statum causæ pro expresso habentes, vel ut exprimi possit, non obstante regul. cancel.

8. Sexto quia multi alienum fati munus optantes impetrant beneficia viuentiū, ut demum subrogari possint. Et quia ista materia est frequens, (quæ utinam dormiret) ideo eam per regu. cum amplia. & limitat. tractabimus.

De reprobata beneficij viuentis impetracione.

Regula itaque est, quod non debet quis impetrare beneficium viuentis, nec in illius locum substitui, alioqui est ab ecclesiastica communione pellendus. c. 1. de concess. prob. Communione diei ibi tex. ecclesiasticam id est, Sacramētorum perceptionem, quia horum communione in ecclesia habemus. c. sicut alterius. 7. quest. i. & tex. in cap. si episcopat. 10. distin. & c. seq. dicit cunctorum episcoporum charitatis communione priuetur. Regula.

Regula. facit. fin. de clericis excommunicatis alibi

sacrificiis altaris est amouendus. ca. sicut. i.

q. 6. dixi in gloss. fati, in procem. Concord.

2. Sanctam communionem ergo sacro-sanctum Christi corpus vocat tex. in. c. ad Sanda 65. eius in fin. 5. distin. ibi sancte quoque communio-nis mysterium in eisdem diebus percipere non debet prohiberi.

3. Item quando Papa communione fide-Communi-lium quem priuat tunc censetur ille ex-fidelium. co-municatus. c. 2. de except. c. illud. §. li-let de clericis excommunicatis. ibi, communi-nioni fidelium se ingessit.

4. Secus quando priuatur communio-ne etiam totius ecclesiae. cap. fin. 90. distin.

quia tunc intelligitur de perceptione sacramentorum, sed dictum fuit.

5 Interduum Papa simpliciter communionem restituit, vel ad communionem, id est excommunicacionem & societatem, sive consuetudinem, quam habebat, quia fuit priuatus per inobedientiam, et in ex literis, de constit. cognovimus. 15. q. 6.

6 Ratio predicatorum regulæ multiplex est, tum quia beneficia perpetua esse debent, c. facit. 56. distin. & beneficium non est quis priuandus sine causa, cap. inuenit. 16. quest. 7. Ideo illa quis impetrare non debet viuente posse, alioqui perpetuo non essent apud illum.

7 Secunda, quod ius in aliena re dari non potest. 1. 2. ff. de pignorat. actio. gloss. in l. 1. ff. de pign. & in l. 2. C. si res aliena pignori data sit, ledistud beneficium est eius, cui collatum priuato fuit cap. si ubi absent. de preb. in 6. ob id nec alteri concedi poterit. Non refragatur, quod res aliena potest vendi. l. rem alienam. ff. de contrab. empt. quia tunc per venditionem non transfertur ius in re, sicut per beneficij collationem. gloss. in dict. l. rem. cap. fin. de concess. preben. in 6.

8 Adhuc quia votum captandæ mortis inducitur, exofum etiam ipsis gentilibus. c. 2. de concess. preb. gloss. in reg. cancel. 20.

9 Irem ad tollendam ambitionem illius qui sic petit prouideri sibi de beneficio non vacante. c. quia in tantum, de preb. facit cap. facit. 1. quest. 6. sic dicens, sicut is qui iniurias renuit, quæsusit refugit, sacris altaribus est remouendus, sic qui vltro ambit vel importunus se ingerit, est proculduo repellendus: nam qui sic nittitur ad aliora confundere, quid aliud agit, nisi ut crescendo decrescat & ascendendo exterius, interius in profundum descendat? Hec igitur est prima pena, vt communio ne ecclesiastica priuetur.

10 Secunda pena est, quia isti in locum viuentibus he viuentium substituti sunt fures & latrones, c. non suren & latronem, quem Gilfur, latro, landum esse sentiuas in Namnetica sede, & infamia, qui viuentis, quod non licuit, locum non timuit usurpare. 7. q. 1. qui furtum est con-

tractatio rei alienæ inuito domino. 1. 1. f. defurtis. 5. q. 1. de oblig. que ex delictu scaturit. in iustitia.

11 Tertia pena est, vt sit infamis. c. quai unus. 3. q. 2. & c. infamia. 6. q. 1. ibi, qui indigna sibi peccata loca: & infamibus portæ dignitatis clausæ sunt, reg. infamibus, de reg. iur. in 6. 1. 2. C. de dignitate lib. 12.

12 Quarta, sunt depoendi. c. imprimis. Depoñit. 2. q. 1. res. de episcopi persona: ibi is episcopus, qui eo supererit peruersus, & contra canones in ecclesia eius ordinari præsum pserit, sacerdotio priuatus ab omni eccl. stitico ministerio repellatur: inrelinquendam ab eo honore & beneficio, in quo fuit præfectus. cap. cum qui. 7. quest. 1. ibi, Archidiaconatus honore depoñimus, non ab officio: vt declarat d. Bernard. de Luco in sua practic. criminali. c. 4. in verb. ius possessoribus.

13 Quinta est, quia non potest habere il lud beneficium amplius propter iniuriam & culpam suam, quod viuentis impetravit beneficium. Ancha. & Panor. in cap. 1. de iure matrimonii concess. prebend. facit cap. nullus Pontifice. 79. two illius distin. vbi si duo fuerint electi in vita, nullus illorum habebit. cap. seq. vbi noua ordinatione viendum est: quia bonum est argumentum de matrimonio ad beneficia. cap. inier. de translatio. episcop. sic arguit cap. sicut. 7. q. 1. & c. sicut 21. q. 2.

14 Sicut non potest quis habere eam uxore cum qua viuo marito contraxit. cap. 2. & fin. de eo qui dicitur in matrimonio: quam poluit per adulterium. sic nec beneficium, quod altero viuente obtinuit. Et ista est communis & vrgens ratio, test. d. Philip. Probo in addit. ad Ioann. Monach. in c. si. de const.

15 Id est si is, qui beneficium viuentis impetravit, postea impetrat etiam à Papa rursus beneficium istud, non facta expressione collationis sibi prius factæ de beneficio viuentis, non valebit secunda provisio: tū quia subreptitia: & quia iam est in famis, & inhabilit ad illud, per supradicta. ha menz. ne collatio.

16 Nec etiam valebit collatio ab ordinario facta, per text. expressum in cap. post electionem. de concess. prebend. ibi Panorm. in 4. nos. hoc afferit, quia hoc Papa declarauit in

Rationes
prohibitus
imperatio
in beneficiis
viuentis.

Pene im-
petrantis
beneficium
viuentis.

in regul. 20. & quod ignorat non videtur
Papa remittere. l. mater. ff. de iure officio. testa.
& si non potest subrogari postea in locu
illius, cuius beneficium impetravit: ut
supradictum fuit: & videtur alia poena. De-
cūs in l. fin. num. 17. C. de paliis

Cum impe-
trante bene-
ficiū viuen-
tis solus Pa-
pa dis-
pensat.

17 Sexta poena. Quod nullus potest dis-
pensare cum isto, cui collatum est viuen-
tis beneficium præterquam Papa: ut do-
cent Panorm. & alii in d. cap. 1. & sic collatio illi
abordinario, vel legato illi facta non va-
lebit: ut firmat do. de Loco venerand. &
admirabilis, ac vitæ intemperata episco-
pus in d. cap. 45. in sua præx. criminali: nisi
legatus à Papa haberet hanc potestatem.

18 Septima poena est, quod collatio illi
facta nullius est momenti. cap. consolatio-
nibus. de don. & nullitas actus plerunque
inducitur ad poenam. gloss. & doct. in cap.
translat. de const. scripti in §. monenüs de coll.
in Concord.

19 Octaua poena est, quod ad collatorem
ut si scienter contulerit beneficium viuen-
tis, dum vacabit, non poterit illud ampli-
us conferre, quia deliquerit: & delinquens
priuatur collatione. cap. in cunctis. in fin.
& cap. super eo. de del. test. in l. quidam in
fin. cum sequent. ff. de donat. ubi donans bo-
na proximi viuentis priuat illius bonis
tanquam indignus. Idem in l. 2. §. fin. ff. de
bus quib. ut indul. ut puniatur, in quo deliquerit.
et postulatis. de cler. excom. mini. & ibi dixi in
interpret. ad illum text.

20 Hoc tamē egeret declaratione, quia
non est à iure exprium: & poena priua-
tionis non imponitur nisi exprimatur.
gloss. & doct. in cap. fin. de iure patro. & quā-
vis videatur expressio in iuribus praæalle-
gatis superioris: tamen Innocen. & Panor.
tenent illos non priuari, in d. c. bone 2. circa
fin. de electo, puod forte verius est.

21 Excusat verum tamen episcopus,
si contulerit beneficium absenti, qui lon-
ga fuit absentia detentus, ut ignorarerat an
viuus esset an mortuus. gl. in cap. non opor-
ter primo, de consecratione, dif. s. & Corset. in
singul. incip. pagabundus, si tan. en. i. reuer-
tatur, recuperabit suum beneficium etiā
absque alia collatione & solennitate.

22 Item non procedit in Papa, qui pote-
rit iterum eidem conferre, dum tamē hoc
expres-
si fuerit exprium, quia in beneficiis ha-
bet plenissimam potestatem, c. 2. de prob.
in 6. non valere tamen collatio beneficu-
m secun-
dum viuentis facta à Papā sine causa, sine qua dām conce-
nec solet quem deponere, & priuare, cum dāre poteſt.
fit fidelis seruus & prudens, quē conſtituit Do-
minus ſuper familiam: ut plene ſcripsi in
tract. nomina. q. 21. nū. 54. cum ſeq. & elveri-
ſimile quod fuit circumuentus: ut dicit
Bal. & alii in c. cum olim, dāre iudic.

23 Iam vero ad ampliations veniendo, Vicarius
primum extenditur hæc regula, ut nō pol-
lit etiam quis conſtituere procuratorem, non poteſt
ſit ut hæc regula, ut nō pol-
lit etiam quis conſtituere procuratorem, non poteſt
vel vicerium, ad conſerendum beneficium
certum, vel ad acceptandum, niſi ipſius
interueniat viuentis conſensus: ut quia
certum-
facte per permutationem, aut resignatio-
nem eft aliud beneficium habiturus: ut in
c. cum viuens forū, de rerum permutatione, live,
illo in. in. & inferius dicuntur, ne captande
mortis occaſio detur. c. deuſtanda. & c. ne
captande, illo in. in.

24 Quando quidem non poteſt quis iu-
bere feruo, ut hereditatem certi viuentis
adeat. l. ſi quis mihi. §. ſed viriū. ff. de aqua
hereditate, ſic nec conſtituere procuratorem,
ut accepte beneficium nondum vacans,
& illud resignet, ut docet Ioann. Dayma. in
procem. Concord. in verb. adiunctum. fol. 105.
vers. ſed forsan formidares: ideo debet con-
ſtituere procurator generalis ad acceptan-
dum quecumq. beneficia, ne poſit inſidiari
vitæ aliquius. gl. in §. ſtatuit. in verb.
procuratorū, de collat. in Pragm.

25 Secundò non valet conſtituio pro-
curatoris facta de preſentando ad bene-
ficiū, quod non vacat. Guido Papa conſ.
ris de pre-
189 circa, & Dec. conſ. 172. nec dari poteſt fa-
ſentando ad
cultas conſerendi certum beneficium. ca.
beneficium
conſtitutus. rbi doct. de conceſſ. preb. niſiſiat
non vacans
generaliter: ut per Pan. in c. fin. cod.

26 Per quem tex. probetur, non valere
etiam preſentationem de beneficio vi-
uentis: & per cap. illud, de iure patro. docet
Ludo. Roma. conſ. 405. in re preſenti, & Roch.
de Curte in tract. de iure patr. in verb. honorifi-
cum queſt. 53. & Paſq. de Citad. in eo. tract. in 6.
parte,

Conſerens
beneficium
vientis
i. m. 1
collatione.

Episcopus
ad omnis be-
niſtum conſer-
fere.

parte, art. 3. q. 4. quia rationes supradictæ habent etiam locum in præsentatione. glo. in cap. fin. de elect. in 6. Perr. Paris. conf. 112. in hac materia. col. 1. in 4. vol.

Præsen-
tatio de bene-
ficio viuen-
ti non va-
let.

27 Itaque si tempore præsentationis nō vacabat beneficium, sed tempore institutio-
nis sic, an valeat prouisio? Resp. fac ca-
sus sequentes. Primum si institutio facta
sit ad solam præsentationem patroni, tunc
non valebit institutio: tum quia funda-
mentum deficit. ca. eum Paulus. i. q. 1. tum
voluntas collatoris, quia noluit conferre
nisi ad præsentationem: ideo non valet
sua collatio, nec firmatur tractu tempo-
ris, quod de iure nullum est. reg. quod initio
ff. der. reg. iur. & reg. non firmatur. & quod
potuit, noluit, & quod voluit, implere ne-
quit. l. m. i. C. si quis alteri. c. cum sa-
per, de offi. delega.

Institutio
an valeat
facta ad
præsen-
tatione bene-
ficii nō va-
cans, liceat
vacare te-
pore insti-
tutionis.

28 Secundus casus est, si patronus præ-
sentauerit ad beneficium viuentis vel cō-
stituerit procuratorem ad præsentandū,
si ordinarius tempore institutionis (quo
quidem tempore mortuus fuerat benefici-
ciatus) ad præsentationem instituat, & a-
lias quomodo cuncte vacet, prouideat,
valebit sua collatio re consulunt. Dec. conf. 172.
quandoquidem hic nec voluntas deficit,
nec potestas, quæ in literis institutionis
declaratur, quippe iure pleno & deuolu-
to conferre potest gl. & doct. in cle. vna, de
supplen. neglig. prela. etiam alteri, quām
præsentato, multè magis ei, qui fuerit
præsentatus. Conferre enim hic poterat
absque præsentatione: hoc igitur casu
præsentato quamvis vitiosa, non vitabit
collationem ordinarii, gloss. & doct. in leg.
rimum. ff. si certum petat. Adhæc quod non
conquerente patrono collatio est valida.
cap. illud, de iure paro.

29 Tertio non valet etiam tractatus ha-
bitus de conferendo beneficio viuentis, vel
de eligendo ad illud. cap. bone. 2. vbi Imm. &
Pan. de elect. Bertac. in tract. de episcopo, in 1. q.
2. partis.

30 Quartò non valet acceptatio benefi-
cii antequam vacet, ne captandæ mortis
inducatur occasio. c. ne captande, de conce-
p. in 6. Cle. vna, de concep. præb. Dym. de Ro-

ta. dec. 431. si impetrans, in not. [sub. tit. de
concess. præb. decisio. 14.] & Guido Pape, cons.
107. ex facto, quia in hoc casu est eadem ra-
tio, vt sequitur.

31 Quinto ibidem dicimus in nominato Non pro-
constituente procuratorem ad acceptan- quis comb-
dum & resignandum, vt in vim illius pro- tu crepi-
curatorii, procurator non possit resigna- curantur
re quod constitueas non habet, & sic non accepta- dū & re-
potest constituere huiusmodi procurato- gressus. leg. qui superfluit. ff. de acqu. hered. ab-
undans undescrīpti in ratiō. non nat. q. 14. num. 12. & incertio
hodie extat super hoc lex Regia.

32 Sexto non valet citatio facta viuente
beneficiato de eligendo post illius morte- Ciatio u
c. bone. 2. de elect. quia postquam initium
est inhabile, non firmatur tractu tempo- eligend
ris, quod de iure ab initio non subtilit, ante mortem
per regul. iuris. Et citatio facta tempore feri-
ato ad diem non feriarum non valet, refe Bar. in 1. i. §. nunciaro. ff. de noui oper. nuncia.
facit. l. simon. ff. de seruis exportan. l. quod
sponsa. C. de don. ante nuptias, & cap. si eo tem-
pore. derecīp. in 6.

33 Septimo idem in electione, vt electus Electus u
ad beneficium non vacans puniatur, cum beneficium
text. in d. 1. dicat generaliter in locum non vacans
vuentis nullum ponendum, & eadem ratio
in electo habeant locum. ca. bone. 2.
de elect. vbi citationem ante mortem facta
temerariam vocat.

34 Octauo idem in nominatione Regia Nomine-
vt non posse fieri de beneficio nondum no ambe-
vacante, sive sit Episcopatus, sive quævis cauient
alia dignitas. §. 1. in verb. occurrente huius- no ambe-
modi iacatione, vbi scripti, de nomina Reg. in
Concord. [& si facta fuerit, non valet.]

35 Non etiam beneficium non vacans
nec quidem promitti potest. c. 2. de concess.
præb. abund. scripti in gloss. sati, in proxim. Con-
cord. Franc. e.

36 Decimo quamvis hic text. dicat po- Collatio
nanciatur, & sic videtur, quod debeat in pos- ne posse
sessione esse contrarium tamen dicere: ne omnia
quia per solam collationem ponitur quis
in locum alterius: & hic text. dicit, inver- virtutem
bis finalibus, qui passi sunt se adhiberi sue- factum
cessores viuis fæcilius: & sic sufficit sola patientia illius, cui est collatio
facta

De reprobata benefic. viuen. impet. &c.

257

facta, licet non sit missus in possessionem.
37 Etiura alia dicunt, ne obrepatur in locum viuentis, id est, per obreptionem habeat locum viuentis, dicens illum forte mortuum. *ca. sicut. in fine. 7. q. i.* Sed in c. sed ibid. dicitur le prouehi consensit, & in ca.

post electionem, de concess. præb. & in cap. in apibus, & cap. sequ. ibid. 6. q. i. substituti scribitur.

38 Et sic requiritur tantum collatio: inno dicit textus in *ca. infanes* 6. q. i. qui indigna sibi petit loca: ergo sufficit sola petitio, per *c. sicut vir. 7. q. i.* nam si non peteretur, Episcopus non conferret: & prohibito uno, prohibetur omne, per quod peruenitur ad illud. *leg. Oratio. ff. de sponsal.* & quia per eum non itat, cum id procuret petendo, quominus habeat.

39 Undecimo procedit etiam in officiis Regis, ut conferri non debeant, antequam videntur: vt est in rub. *De donner benefice ou office, ne confisication auant la vacation, ou declara*

tion, vbi scripti in 2. tono. in 2. ordin. Regis.

40 Et idem statuitur in stylo Parlamenti, rub. de concess. beneficii, vel officii non vacantis: ut pene etiam habeant locum in prouiso à Rege: cum bonum sit argumentum de beneficiis ad officia. *Bar. in l. 2. §. data. ff. de op*

pitio leg. Lucas in l. annas. C. de erog. miliar. annone. lib. 12. refert Ioan. Lupus in decre. per vestras, in prin. col. 2. de donatione inter vi rum & exore, quod non probo in poenis, quae non sunt extendenda. *l. interpretatio*

ne ff. de p. saltem omnes.

41 Duodecimo procedit etiam, si de proximo beneficium esset vacaturum, putapern promotionem, vel aliâs. *ca. licet canon. & ca. commissa. de elect. in 6. vel eslet in*

fine temporis de non consecrandis in cap. cum in cunctis. §. cum vero de elect. vel eslet

morti proximus. cap. bone. 2. vbi doct. Sic

consultul Ancha. cons. 397. apparet. col. 1. facit.

l. non ideo ff. de rei vendic. & d. c. commissa. vbi

totum tempus elapsum esse debet ante-

quam beneficium vacet: alioqui benefici-

um viuentis imperare quis dicitur.

42 Decimotertiò ampla etiam si con-

dit imperat ampleretur in contrarium, quia non va-

suetudo eslet in contra bonos mores. Inol. in c.

2. de concess. præb. Comes in regul. Cancel. 20. q. 3. viuorum in si. Curt. in cap. si. de consuetud. unde mi- non valer. rum est hodie tot homine sic benefi- cia viuentium ambire, & maxime curia- les.

43 Decimoquarto extende quoque in *Subrogari* subrogatione, nam si quis petat subrogari non debet in locum viuentis, his poenis puniri debet. *quis in lo- Inol. in d. c. i. not. l. quia patitur se successo- cum viuen- rem dari viuo sacerdote: quod prohibet i- tis.* bidei tex. & ista regul. Canc. quod est ver- rum inuito eo, qui beneficium possidet, fe- cus eo consentiente, & resignante, ut supra dictum fuit.

44 Decimoquinto habet locum etiam Episcopatu mite text. in quocunque beneficio, siue viuentis. fit Episcopatus. *ca. presentium. 7. q. i. siue fit vel aliud beneficium curarum, vel aliud simplex, re- beneficium gulaire, vel seculare, per c. sicut alterius; in si- qui obtine- ne. 7. q. i. ibi hec non solum de episcopis, verum renō potest etiam de quibuslibet ecclesiæ ministris in locum viuentis alter obrepatur. Nec obest verbum sacerdotibus, quod est appositum in d. ca. i.*

gratia frequentioris usus, sed ob hoc non excludit alios, per text. in ca. quamuis, de dec. & text. in aut. cassa. C. de sacrosanct. ec- cleſ. gloss. in clem. 1. in verb. presidentes, de re- script. quam ibi not. & scripti in tract. nomi- quas.

45 Decimosexto extenditur ad com- *Viuensis be* mendam, ut beneficium viuentis alteri beneficium non commendari non possit quando co- menda facta erat à Papa. *C. ador. decif. 3. cui commē rub. de preb. secus si ab ordinario facta el- dari.*

set ad sex menses: quia nihilominus con- ferre poterit ordinarius illud beneficium sic commendatum. c. nemo demecep. de elect. in 6.

46 Nec dicitur ordinarius tunc con- ferre beneficium viuentis, cum post tempus præfatum sex mensium ille commendarius nihil iuris in eo habeat: secus in com- menda Papæ, quæ fit ad vitam, & habetur pro titul. *gloss. in pragm. rub. de pacific. possess. in verb. titulum. facit. c. adum. 2. de elect. script. Ex iusta in tract. de pacific. possessor. in concord. ins. am- plia. nu. 35. & seq. & superius in tract. de com- menda.*

47 Lūmita quando quis impetraret be- petratur.

Kk

sic iūm viuentis ex iusta causa vtpote, quia vacat per non promotionem. c. licet canon, de elect. in 6. vel si per heresim, aut per simoniam vacet, vel alio modo, reper totum. tit. de finis. Et ead abolendam de hereticis. Et c. beneficium, deregul. in 6. vel si impetretur post professionem.

48 Et his casibus non videtur conferri beneficium viuentis, quia iam est priuatus iure, quod habebat in eo: & sic vacabat beneficium, & licet haberet ius retinendi ex aliqua causa, tamen collatio valerer. cap. licet Episcopus de preb. in 6. c. i. in fine de homicidio. Pan. inc. de multa de preb. facit. ca. post electionem, de concess. preb.

Motu pro- 49 Secundo non procedit, quando proprio non potest proprio conferretur gl. in reg. Cancell. 20. rest confer. pertex. in l. i. C. de petit. bonor. sub lib. 10. Anch. ri viuentis conf. 397. quia non impetravit, tamen Go- benefitium mel. in d. reg. tenet contra, tuin quod innotus proprius soleat impetrari: & quia fieret fraus regulæ, etiam quia de stylo debet exprefse derogari. d. regul. Cancellaria, quod non sit per clausulam motu proprio.

50 Sed ego dicere pœnas non habere locum quo ad illud, cui si fuit collatum, si illud non acceptauit, quia non videtur esse passus non acceptando: de quo loquitur. d. c. i. alioqui contra: nempe si viuentis beneficium etiam motu proprio collatum acceptauerit, pœnis superius contentis saltem multis tenetur: quia conueniunt verba ergo & dispositio. l. 4. §. vii. ff. de da- mno infest. c. indemnitatis. §. supradicta, de elect. lib. 6.

Ignorantia 51 Tertiō non habet locum, quando excusat in probabilitate ignorans eum vivere illud petravit, vel ei collatum fuit. gl. Et doct. beneficiorum hie, quia ignorantiam nolumus obligare. uenit. l. genera. i. C. de Tabulari. libr. 10. l. ff. de decre- tis ab ord. faciend. ibi huiusmodi pœnas aduersus scientes paratu. Et Oldr. conf. 30. infra scripta. n. 7. Et laf. conf. 6. 4. in cauffa. col. 5. in 3. vol.

quo prætextu ignorantia & volunt omnes se excusare.

Inflacredu 52 Quamobrem intellige iustum credulitatem excusare à pœna vt si fama publica na excusat. fuerit illum esse mortuum. l. qm quidam

§. quod dicitur, Et l. si quis mihi bona. §. sed priuatis ff. de acquir. heret. l. quidem. Et in glo. Et doct. C. solvi matrim. l. b. ff. de hered. iustit. l. 2. quis ordo in hanc posse. Feruer. v. consilium. Dec. consil. 398. in cauffa. Et loan. de Selua in tr. Et de bene. in 3. parte. q. ii. Et Sylvestris in reb. beneficium. in 3. q. 15. in sua summa.

Quia sicut is, qui vult hereditatem adire, & succedere a scui, debet esse certus de morte, & causa aditionis, nec debet de his dubitare. l. nec nos, de captiuis. C. Et l. quod si dubitet. ff. de acq. heredit. sic impetrans debet esse certus de morte priusquam petat, vel impetrat sicut adire volens. laf. in d. conf. 6. 4. col. 6. in 3. vol. Et conf. 127. in cauffa, col. 3. vol. 4.

53 Et licet ignorantia non debeat puniri, intelligit glo. quando nihil egit. in l. ex maleficiis. ff. de actio. Et oblig. secus si aliquid egit, vtpote quia impetravit viuentis beneficium: nam ista impetratio facit, vt debeat exprimere, & exprimendo sibi prouidet: nec ignorantia punitur, sed oneratur ad collationem beneficii viuentis exprimendam, vt Papa videat, an illi conferre debeat: & an inueniatur magna vel parua ambitio: & sic non est pœna sed onus.

54 Debet etiam collator esse certus de vacacione & morte, antequam iure conferrat, licet possit conferre, stracat. gl. in c. 2. de elect. in 6. arg. anch. hadie. C. de repud. c. impensis, de spons. Aegid. Bellamer. decis. 16. Et Legis ad Cardin. conf. 99. dico quid acceptatio: & optarem legem fieri, vt si collator (nisi iusta ambiguum) credulitate ductus esset, conferret ante mortem, vt suspenderetur à conferendo per mensem vel annum, quæ collatio. c. daretar illius ecclesiæ, in qua est episcopus, & quod impetrans beneficium viuentis effet perpetuo inhabilis ad illud, & ad alia quæcumque beneficia, priuatis etiam effet ipso iure beneficis, si quæ habet, vt ambitio & habitu careret. c. pen. de transla. episcopi: alioqui facile ambitio sedari non poterit.

55 Quartò quando expresit in supplicatione, quod iam fuerat ei collatum beneficium viuentis: quia Papa huic tex. deroga- re potest, cum plenitudinem habeat potestatis.

Itatis. ca. proposuit, de concess. preben. clausulam apponendam describit d. Philippus Probus in addit. ad Ioan. Monach. in d. ca. si. col. 2. de confit. lib. 6.

*Variatio-
test benefi-
ciuum viuen-
tis.*
56 Quinto limita per vniōnem, quia be-
neficium viuentis vnīrī potest ecclēsī, sed
absque p̄ejudicio possidentis. ca. consulta-
tionibus, de donat. cle. vlt. de reb. ecclēs. non alien-
ānd. nam quod datur. collegio, nemini da-
tur. c. Episcopus. §. qui manumittitur. 12. qu. 2.
& sic nullus viuentis mortem desiderabit.
gl. not. in cap. cum venisset, in glos. i. de reūtit.
ſpolia.

57 Sed forte omnes de collegio id desi-
derabunt: ob id melior videtur ratio, quia
per vniōnem non sit p̄ejudicium viuenti,
ideo vno valeat: sed impetratio non potest
ab alio fieri, vel collatio sine viuentis p̄e-
judicio: ideo, propositio prohibetur, non v-
nio. *repl. script. in tract. de vniōnibus.*

*Ex conser-
vatu viuen-
tis suam po-
tentia confer-
unt. de reg. l. in 6. quia volent non sit inju-
riæ nec dolus. I. ff. de iure. tex. inc. sicut al-
terius. 7. qu. 1. & sic non haberet locum,
quando is primò in infirmitate constitutus resignasset, & mortuus fuisset et intra vi-
ginti dies, quia tunc per obitum impetrati
poterit.*

*Coadiutor
viuenti da-
ri potest vi-
carius vel
administra-
tor.*
58 Sexto non procedit, quando ista col-
latio beneficii viuentis fieret ex consensu
illius cuius est beneficium, *tex. in c. benefi-
ciis. 7. qu. 1.* & sic non habet locum,

quando is primò in infirmitate constitutus resignasset, & mortuus fuisset et intra vi-
ginti dies, quia tunc per obitum impetrati
poterit.

59 Septimo quando esset senectute, vel
morbo perpetuo detentus, forte lepræ:
quia tunc ei potest dari coadiutor, vel ad-
ministrator. c. de rectoribus, & c. pen. & c. fin. de
clericis. & grotan. c. qualiter, & seq. & c. nihil. in fi-
c. c. seq. 7. qu. 1.

60 Item præfule ab hostibus capto da-
tur à Papa vicarius in temporalibus, & spi-
ritualibus, quo usque durabit impedimen-
tum. *cap. si Episcopus, de supplenda neglig. p̄e-
lat. in 6. facti. clem. i. de foro compet. & de hoc*

*script. in tract. nomina. quæst. 8. num. 27. sed
eo reuerso cessabit potestas huius vica-
rii.*

*Transferri
p̄i. vni-
us in aliud
beneficiū.*
61 Octauo non procedit in translatione:
nam Papa ex causa necessitatis, vel utili-
tatis transferre aliquem potest. c. in apibus,
in ff. 7. qu. 1. Sed secundum rei veritatem non
viuenti, sed defuncto quodammodo Epi-

scopo probatur quem substitui. *tex. ibi*
& superius scripti, de translata.

62 Nono cuim aliquis relicta priori Ca-
thedra, sua autoritate ad aliam transierit,
& alius ei substitutus fuerit: licet illi priori
ecclēsiae Episcopus esse non defierit,
substitutus tamen Episcopatum habebit
[quia deliquit qui sua autoritate transstu-
lit, cap. Pastoral. in fine. 7. q. 1. & c. seq. & cap.
pantri. de translata. Episcop.].

63 Item beneficium viuentis impetrasse
censemur, quando tantum tempus non erit
lapsum, intra quod potuerit verisimilis
notitia mortis haberiri: ut per reg. 28. de qua
inferius scribam in tract. renuncia.

64 Item collatio facta de beneficio non
vacante non conualescit, si postea moria-
tur is, cuius collatum fuit beneficium: *beneficium*
conualescit
quia non firmatur tractu temporis, quod *etiam si sta-*
ab initio de iure non substituit. reg. non firma-
cum moria-
tur, de reg. iuris, in 6. leg. quod in iusto, illo titul.
ff. & sic docet Barb. in ca. consultationibus. not. 1.
per illum. tex. de dona. facit quod noi. in ca. si. de
ture parvo.

65 Décimò non procedit in beneficio
vacante, non tamen libero. vt pote, quia est
collatum absenti, si is non acceptet, vel
moriatur, mihi conferri potest etiam ab
ordinario: quia rationes regula locum non
habent: *re docet Anch. in ca. si tibi absenti, col.*
2. de p̄e. b. in 6.

66 Undecimò limitatur in eo qui con-
uerit ad fidei unitatem aliquem locum, *Conuerit*
ad fidei v-
quem si postea tenerit per triennium, *v-*
nemine ab eo illum reperiente, vltius ab *cum lucra*
illo non repetetur. *et i. de p̄e. sed ibi hoc est cur.*
in fidei fauorem: *re ibi script. in meis iuc-
pret. ad ius cano.*

67 Ultimum non obtinet locum præfata *Penas non*
regula, quando collatio fuerit facta pro-
curatori meo, & ego non acceptauerim: *incurrit do-*
tunc nullam poenam patiar ante ratifiabi-*minus per*
cationem, quia nullum præbui offendiculu, *collationē*
nec culpam: ergo sine causa puniri non *procurat-*
debo, reg. sine culpa, de reg. iur. in 6. Anch.
conf. 307. appet. col. & quianon videor pas-
sus me substitui, postquam non acce-
ptaui.

68 An vero sufficiat derogatio genera-

Derogatio lis. Resp. putarem non sufficere, tum quia specialis est ex stylo apponi solet: & iste casus est signifiacienda
tus Pontifici, ergo non videtur illi derogatio genera-
gare, nec collere, quod ignorat. mater. ff. de
l's suffici. in offic. reglam. & quia non recipitur deroga-
tio regularum, nisi expresse fuerint.
Gom. in proœ. regul. Cancell.

69 Alioquin nihil prodesset ius, nec regula: quia semper derogatio generalis apponi solet, & sic nunquam procederent ipsæ pœnae, contra beneficia viuentis im-
petrantes: quod nequaquam est dicendum: ob id sententiam hodiem etiam hoc obseruari
in hac pœna, ut non valeat collatio facta
ab ordinario ei, cui semel collatum fuit
beneficium viuentis, nec quidem si à Papa,
nisi fuerit expressè derogatum, quia sub-
reptitia diceretur huiusmodi prouisio, te-
stefero de *Viaxio*, in tract. de elect. i. parte, cap.
10.

70 Et an supplicatio Papæ probet im-
petrationem? probari decidit *Gomes. in d.*
reg. 20. q. 3. & si pars neget eam impetrasse,
quis habeat probare, ibidem vide.

Sed Subrogatio & gratia si neutri,
si nulli, seu nouæ præsisionis, aut per-
inde valere talis impetranti
nullatenus suffrage-
tur.

GLOSSA OCTAVA.

Potentior
non debet
subrogari.

Intrellige non valere subrogationem, nisi sit regulæ isti derogatum: & Papa solet derogare potentibus, quasi indifferenter, vt vidi, quod potentiori denegaret per rub. C. ne licet potentiori: & L. man. C. si qua-
cunque prædi: potesta, hocque fuit denega-
tum tempore Inno. 8. Cardinali sancti Pe-
tri ad vincula, teste lo. Staphil. in tract. de literis
gratiae, fol. 165. de literis iusticie.

2 Vnde dicit in supplicatione debere apponi ista verba. Attento quod Orator non est cedente potentior, &c. licet derogetur, etiam pro potentiore, & favorabilius: ta-
men si non sit expressum in supplica-
tione, quod est potentior, non valet deroga-

tio, per nos. in c. 1. de aliena iudic. mutan. causa
safacta, & l. 1. & per ration. ff. illo. in plen. scri-
psi in scholastico. priuile. 177. & in coni. Reg.
iralt. de cœsio. in 2. iomo. Gomes. q. 15. dicit ho-
die indifferenter Cardinalibus concedi
derogationem: ideoque prælati per faxa,
& per ignes ad Cardinalatus apicem aspi-
rant, & quandoque pecunia: quod est te-
stabilius. & hic est quartus casus in quo re-
gula slectitur.

3 Si tamen unus collitigans obtinuerit sententiam in sui favorem, quæ in rem transiuerit iudicatam, poterit etiam poté-
tiori cedere, cum derogatione regule: tunc enim omnis præsumptio malius ces-
sat: nam tunc non videtur inductus, quod de iure suo diffideret: vt doct. not. in c. 2. de a-
lien. iudic. mutandi, sed hoc casu requiritur,
quod sententia lata fuerit contra omnes
collitigantes: nec sufficeret contra unum
latam esse, quia cum illo collusio posset es-
se, test. *Gomes. in q. 1. super hac regula.*

4 Quintus casus quando quis petit sub-
rogari in locum illius, qui tres sententias
conformes obtinuerat, & antequam exe-
cutioni demandata essent, mortuus fue-
rit: tunc ei qui locum talis petit subrogari, locum qua-
necesse non est, quod perat derogari isti
regule: quia hic casus in ea non com-
prehenditur, cum lis iam sit finita, per elem. i. de
reiudic.

5 Et idem si finita erat per sententiam,
quæ transiuit in rem iudicatam per rex. in
c. 1. de litis contest. in 6. Et sic cum lis sit finita,
non præfertur collitigans im petrans, etiā
si huic non sit derogatum reg. *Gomes. q. 14.*
gl. & doct. in c. fi. vt lit. pend. in 6.

6 Sextus casus quando duo super bene-
ficio litigabant, ambus mortui non po-
tent subrogari tertius, quia lis est iam finita
ideoque prosecutio litis finitæ fieri non
potest, leg. cum lit. mortua. ff. iudic. solvi. Bo-
niña. Vital. in elem. l. in 4. concl. vt lit. pend. gari.
non prohibetur tamen hic tertius bene-
ficium illud de nouo impetrare, cùm va-
cer.

7 Septimus casus quando lis esset iniu-
ste mota contra mortuum forte triduo
antequam decederet tunc illa motio li-
us

tis non inducit vitium litigiosi. l. i. §. i. f.
de litig. plen. scribit Cassidor. decis. vlt. de do-
lo superius dictum fuit.

*Quod etiam strictissime obseruari
maudavit in impetracionibus benefi-
ciorum per priuationem, & amotio-
nem ex quibus suis criminibus, & ex-
cessibus forsan perpetratis, etiam si usq;
ad definitiunam sententiam, que ta-
men in rem non transferit iudicatam
processum foret.*

GLOSSA NONA & ULTIMA.

iusmodi in fauorem Oratoris sit, & esse
censetur post priuationis sententiā Do. Pro-
bus in cap. praesenti, de offic. leg. lib. 6. Gomes.
quest. 7.

4 Sed in hoc regno parum prodesset
hoc rescriptum, quia inducit reseruatio-
nem, quae omnino prohibita est in regno
Franciae: ideo iste vix prohibetur à re-
signatione coram Papa, si faceret mentio-
nem istius reservationis.

5 Et sic nota quod non datur subroga- Accusatus
tio, nec gratia si neutri, vel si null. perinde pendente
valere, vel noua prouisi, vbi contra aliquē accusatio-
agitur de crimine, & is moritur: tunc ne cedere
antequam priuetur, non subrogatur alius potest

in locum illius: quia beneficium non est
litigiosum, sed persona accusata: & ideo
pendente processu accusatus poterit ce-
dere ante sententiam priuationis. gl. in d.
verb. finita. c. vlt. vt lit. pen. in 6. c. Per tuas, in
fin. de sim. nec poterit eo mortuo processus
prosequi contra mortuū ad effectum pri-
uationis, quia crīm extinctum fuit mor-
te. l. defuncto. ff. de pu. iud. Aufrer. in dec.
Tholof. q. 436.

6 Non potest tamen ille accusatus lite In benefi-
pendente permutare: vt abunde tradit Boér.
ciis consisto
in dec. Burdeg. q. 205. tractatus. alibi cancri dicā.
rialibus nō
7 Itein non datur subrogatio in benefi-
ciis consistorialibus, hoc est in monaste-
riis virorum valorem ducentorum flore-
norum auri communi estimatione exce-
dentium quia talia sunt reseruata suprà
in regul. cancellarie.

8 Et de illis solet Papa prouidere consi-
storialiter: ideo in illis non datur subro-
gatio, nisi præcesserit alia prouisio, vel
commenda consistorialis. & ita seruat styl-
lus curia Romane, teste Staphil. in tract. de
liter. grat. tit. de liter. iustitiae, super commis-
tibus. Est & alius casus plus dicens, videlicet
non admitti resignationes talium: sed
in hoc regno Franciae ista reservationes
sunt sublatas, sic subrogationes non pro-
hibite.

9 Supereft alia regula pulchre huic ma-
teriae consentanea, quae feruatur, ob id ea
hic inserere non erit extraneum.

Regula cancellarie XXXV. De imprestando beneficium etiam per annum pacifice possessum, alias de annuali possessore.

Item sanctissimus dominus noster.

G L O S S A P R I M A .

Ista regula est utilis, & seruatur in Francia, unde imprestatio iudicatur subreptitia, & nulla: nisi exprimantur sequentia, quæ sunt in forma propter clausulam Decreti: vnoxt Felinus c. cum dilecta, drescri. Scripsi in formam mandat. in Concordia, quando aliquid de forma censatur: & hoc est introductum ratione sequenti.

Vi improbilities exquirentium motus reprimantur voluit, statuit & ordinavit quod quicunque.

G L O S S A S E C U N D A .

Ratio huius regulæ etiam annali possessore. Actionem & causam statuti hic adducit, videlicet ut motus improbi eorum, qui litis exquirunt reprimantur: reprimantur autem quandoquidem non valebit imprestatio: & cum imprestantes condemnabuntur ad expensas, damna & ad multam: non quod exquirentes lites tam latè sint improbandi, quemadmodum nititur. Gomel. q. 1. & 2. sed eorum motus improbi potius arcendi. Ratio quoque potest esse, ut certa & indubitate sit imprestatio, quo facilius Papæ voluntas verè positis eliciti, ac ne sub inuolucro verborum decipi valeat: ut dicunt Bald. & alii in c. cum olim. dere iudit.

Beneficium ecclesiasticum.

G L O S S A T E R T I A .

Beneficii nomine & officia. & alia beneficia compenduntur. Comprehendit officium, & dignitatem ecclesiasticā, gl. in elem. auditor. drescr. & quæcunq; alia beneficia: ut superiorius scripti: & ex ratione regulæ comprehendit etiam beneficium, quod est sub patronatu laicorum, & in casibus, quibus valet imprestatio, nempe quo certas iste imprestatio. Cum igitur conueniant ver-

ba, sic quoq; dispositio. leg. 4. §. istes. ff. de danni infecto c. indemnitatibus. §. supradicta. de elect. lib. 6.

Et intellige quicunque beneficium impetraverit, sive per se, sive per alium, cōtesti impetreretur sub hac regula, ut est infra: protest enim alius in amici sui fauorem beneficium impetrare. gl. in c. nonnulli. in fidere. amicu. scripsit per hoc verbum, quicunq; inhabiles non sunt capaces ad imprestrandam beneficia, qui inducta ad unum effectū, non debent contrariū operari effectū, l. legata inutiliter. ff. de leg. dicit Gomel. q. 55. & seq. dicit istam regulā defendere inhabiles, dummodo non sint execrabilis, quod est mirum: quia hæc regula non solum est in fauorem possessorum inducta, sed ut certior reddatur Papa de beneficij vacacione, & à quo detineatur. & hic ponitur forma expressionis, quā omittens obseruare nequaquam inhabilitatē huius beneficio regulę: quia beneficium contēnere videtur non exprimendo quod non impetratur. Ideo si etiam hereticus vel simoniacus possederit beneficium per annum, quod ego velim impetrare, oportet exprimere nomen possessoris, gradū, nobilitatem, & quod annis ipse possedit, aliqui imprestantes nulla erit. si loquitur iste tex. generaliter loquens, quicquid iactet Gomel. multa profundens hic, quæ parum textui conferunt, quandoquidem non tuerit inhabiles, sed repellit imprestantem à sua incepta imprestatio, quavidelicet non expressis hic statuta, & per hoc cessant omnes rationes Gomel. in quibus valde laborauit sed frustra.

Si tamen inhabilis de facto impetraverit beneficium, puniendum est ad damnationem, & ad multam, ut statutum hæc regulam. in fine: stultus enim & inhabilis non debet esse melioris conditionis quam habilis. c. eum qui, de præb. in d. & quia lites exquirunt: & motus exquirentium lites reprehenduntur per hanc regulam.

Tunc per annum.

G L O S S A Q U A R T A .

Nota sequentia requiri, antequam hæc regula locū habere possit. Primo,

lege eō. in d. quod beneficium faerit ab aliquo possesso per annum integrum & completu vel ultra, per hoc verbum tunc. si impre-
tationis tempore: nec habet locum huius regulæ decisio, si possesso sum fuisse tantum per decem, vel vndecim menses cum di-
mido, nisi fuerit annus completus. l. 3. §.
ff. de minorib. nisi in deuolutione: vi infra
dicitur. Et pro declaratione huius regulæ facit text. not. in §. ff. si de iusq. inter dom.
& vassallo's ortatur, vbi possesso annualis inducitur presumptionem pro vassallo, quando sciente domino & non contradicente possedit per annum: ius quoque retrahens illicite alienatum praescribitur anno computando a die scientie contra aquatum non proximum, in §. Tiuus filios,
si de feudo defuncti content. sit inter do. & agna-
vassal. §. porro, qualiter olim feudum posset
alienari. Et vide que scripti in articul. 2. de
mense. posses. in 3. tomo ordin. Reg. vbi post
annum non auditur quis iaterdicto, vti
possidetis.

Et computatur hic annus a die, quo adeptus est beneficii possessionem cu-
iusbeneficium impetratur, & postea per annum pacifice possedit, & cum hic non agatur de iure secundi impetrantis, sicut in iuribus supradictis pro vassallo, di-
cerem in anno isto non requiri scientiam ultimi impetrantis: adeo quod si possede-
rim beneficium per unum annum te igno-
rante: adhuc habet locum ista regula, vt de-
beas exprimere in tua impetratione, que hic requiruntur: alioqui nullius momen-
ti erit impetratio, cu iste text. non exigat
scientiam, sed possessionem, & alia infra
descripta.

Immediata precedentem.

GLOSSA QUINTA.

Secundo requiritur quod possesso fuerit per annum immediatae prece-
denter impetrationem: vnde si nunc possederit per sex menses, & postea alius, demum primus per alios sex menses: non habebit locum hæc regula, per hoc verbum immediatae precedentem facit: l. si idem cu-
ròdem. ff. de iuris. omnium iud.

Et sic nō habebit locum in cessionario, Annus con-
vnde si post annum resignaverim minori tinus re-
cursum beneficium: & alius impetraver-
rit, antequam hic minor possederit per an-
num non habebit locum hæc regula, quia non à duo
non possedit immediata, vt requirit iste bus.
tex. nec ipse, sed alius: & iste tex. non lo-
quitur quod quis possit iuuari possessio-
ne alterius quæ est facti, l. denique. ff. ex
quib. cas. maior. l. Pomp. de aqua. posses. scri-
psi in tract. de pacific. posses. num. 267. qui-
quid dicat Gomes. q. 34. quia hic intelligi-
tur de proprio possesso, non decedente:
alioqui ista regula semper procederet,
quia prædecessoris semper allegaretur an-
nalis possesso: & hoc clarum est, ob id alia
non aducam: licet hoc Gomes. firmet.
q. 43. cui resp. in tract. de pacific. posses.

Pacificè possessum.

GLOSSA SEXTA.

Tertiò requiritur, quod quis pacifice per annum illud beneficium posse derit, id est sine lite & controversia: quando di-
videatur etiam nulliter, dummodo processus sit introductus, non dicitur pa-
cifice possidere, quia non sine lite & con-
troueria possedit. cl. grat. de rescr. plene scri-
psi in tract. de pacif. posses. in 3. limitt. num. 164.
& seq.

Verum torquet animum suum hic Go mes. an pacifica possesso interrumptur per citationem, nullam, vel sequestrum. Sed quorundam hæc, cum iste dicat impe-
trantem debere exprimere eum, qui paci-
fice possedit per annum, si beneficium sit sequestratum: si processus sit introductus,
sive iure, sive iniuria, non dicitur pacifice
possidisse: ergo non habet locum regulæ
alijs non probbo, quia hæc sunt plana.

Afferit etiam idem Gomes. q. 47. eum qui non recipit fructus, non dici pacificū quo ad istam regulam: Cuiusdam sen-
tentiae non esse, quia is qui sine contro-
uersia possidet beneficium, dicitur illud pacifice possidere: nam licet non recipiat
fructus ratione priuilegii. cap. si propter de
rescr. liby. 6. c. stirbi de prob. tamen non mi-
pus dicitur pacifice possidere titulum bene-
ficii:

Pacificæ
possessio an
per citatio-
nem in va-
dam inter-
rumptur.

Non reci-
piens fru-
ctus an pa-
cifice dica-
tur possi-
dere.

ficii: & ideo impetrans tenetur exprimere ea quæ hic statuuntur, pluribus hoc probarem: ni tam facile videretur, & claram, quod Soli faciem esset admouere. Annus etiam computatur à die litis finita cum exēpta semel esset lis. & intellige hic possellum, sive cum titulo, sive non, *vt docet Gomes. quest. 33.* & sic habet secundū eum locum etiam in minore, qui possebit beneficium curatum sine dispensatione: quia hoc est introductum, *vt certior Papa reddetur de possessore beneficij,* & sic non in fauorem possessoris simpliciter: *ut in 2. gl. dixi.* Ideo habebit etiam locum contra simplicem possessorem sine titulo pacificum annalem alias si volueret, dixisset habentem titulum. *cap. ad audentiam. de decimis.*

Et quod certo modo vacare pretenditur.

GLOSSA SEPTIMA.

Vacandi modus erit eius exprimitur.

Quarto quod beneficium prætendatur quis beneficium viuentis impetrare, quod est prohibitum, *ut supra dixi in regul. proxima:* & tenetur hic impetrans certum modum vacandi exprimere. *cap. suscep. de rescr. lib. 6.* alias non valebit impetratio, etiā si diceret vacare per modum in cancellaria exprimendum, *ut in regul. Cancek. 40.* sed potest exprimi quilibet vacationis modus, etiam per refigationem: *ut docet Cassador. in dec. 15. super hac regula.*

Reformatio prima gratia an valent.

Nec habet locum, si reformatur prima gratia, quæ era nullum, eo quod non fecerat mentionem istius regulæ: quia licet prima sit nullum, reformatio tendit ad hoc, ut det illi spiritum vite, & quod in prima gratia fuit omissum, per hanc secundam gratiam suppletur omissum in alia gl. m.c. *si apostolice de p̄. lib. 6. Gomes. q. 29.* quod mihi parum arridet: nam aut est derogatum in secunda gratia huic regulæ: & tunc propter derogationem non est dubium regulam non habere locum.

Si autem secunda gratia, quæ est refor-

matio primæ non deroget regulæ, oportet quod causa exprimatur, cur prima gratia non valuit: ergo debent exprimi ea, quæ hic continentur, alias non valeret reformatio: *ut de his plenē scripti superius in bullâ & hoc docet exprefse, gl. quam allegat Gomes. & dicit ita curiam seruare: & illam. gloss. probant ibi doct. & Felin. in cap. in nostra. correlat. 16. de rescript.*

Deinceps impetraverit.

GLOSSA OCTAVA.

Quinto requiritur, quod illud beneficium impetretur & cum effectu.

*l. prima. ff. quod quisque iuris. non enim habet locum in volente impetrare, nec impetrante quidem, sed non prosequente, nec etiam procedit in eo, qui impetraverat, tempore huius regulæ. Cùm text. dicat deinceps, & sic iste text. futura respicit, non præterita, sicut de natura legis est. cap. fin. de confit. Ideo si quis impetracione suavelit viti, locum habet iste tex. oportet impetrare, ergo quod possessor excipiat de regula: motu proprio qui quoque locum & si motu proprio commendatur: quia hic impetrans dicitur, exprimere & eadem est ratio: *ut plenē scripti in forma debet quæ mand. in verb. motu proprio, idq; sive impe. hic statu. traverit in titulum, sive in commendam, tur. cùm non posset diversa ratio assignari: ut etiam docet Gomes. quest. 27. etiam sive in vim nouæ prouisionis, si neutrī vel alterius gratiae ex identitate rationis: ut docet idem Gomes. que. 26. & putarem habere locum tam in impetracione à Papa facta, quam à legato, quæ ferè æquiparantur. cap. fin. & clem. fin. & de offic. legat. in 6. & clem. sed non in ordinario in quo ista non exprimuntur. d. clem. vlt.**

Nomen.

GLOSSA NONA.

Sexto in impetracione requiritur nomen & sic nominis expressio illius, qui cognomina possederat beneficium pacificè per annum possessor & quāmvis iste tex. nihil exprimat de cognomine, tamen illud etiam debet exprimi, quod videlicet certior impetratio redemandatur.

datur: in modo etiam si plura haberet nomina: nam quod de uno dicitur, & in duobus procedit, l. singularia. & l. certum. ff. si cert. p. r. scripti in §. teneantur. de collat. in Concord. nec sufficeret exprimere tale beneficium. S. Seuerini Pa. indebet possessionem, non exprimendo nomen possessoris, cognomen, & ista quæ text. hic requirit.

Gradum.

GLOSSA DECIMA.

Gradus possefforū debet exprimi gradus possessoris beneficii, si quem habeat: vt si possessorum fuerit beneficium à doctore, etiam si illud fuisset vnitum, verumtamen per annum ab eo possesso: oportet enim illius nomen, & gradum exprimere: & tunc habebit locum hæc regula cum impetrans aliter non esse vnitum, & ita iudicauit Rota, teste Cassador. in decisi. 13. vtrum obtinens super hac regula. Et Gomef. q. 25. refert gradum quoque hic accipi pro dignitate: vt impetrans dignitatem possessoris exprimat, si forte sit protonotarius, aut alia prædictis dignitate, vel gradu doctoratus, seu licentiae: & vt in reg. prerog. Iulii. 3. & in §. teneantur, de colla. in Concord. ideo qui talium possessorum beneficia vult impetrare, debet hoc conditionaliter exprimere, siue is occulte siue palam doctor effectus sit, quia fama debet inspici: & si videat istum iura, vel Theologiam interpretari, dicat eum doctorem: quia tales sic confuerunt esse, & dicat forsan, ut supra scripti. Pa. in c. i. defer. scripti. in Schola. i. priuileg. quod posuit quis profleri, etiam si vere non sit doctor.

Et nobilitatem possessoris eiusdem.

GLOSSA UNDECIMA.

Non exprimere debet, quot annis possefforū beneficium: quia post tres annos, Papa nollet conferre, si cum colorato titulo possedit: vt in reg. seq. abunde potest, & re scripti in tract. de pacific. posses. non tamen habet locum ista reg. si beneficium haereti. sunt exprimi impetraretur cum sit ipso iure priuatus: inenda. tex. in cap. quo iure, vbi Dom. & Ale. 8. distinct. hoc expresse fuit decisum in Rota, ut refere Cassid. deci. 14. super regul. Cancel. sed tutius est exprimere, vt superius scripti, nam postquam hic haereticus, vel simoniacus tenet, pro possessore habetur, c. eunq. 1. cap. si beneficia, de p. c. libr. 6; scripti in tract. nomina. q. 9. nu. u. & quamvis Gomef. hic q. 38. dicat, quando impetrans perit in sua impetratio derogari reg. ita expressio ne opus est, alias non. Ego dicere impre trante in distincto teneri exprimere supradicta, & quot annis ipse possessor tenuit: vt Papa videat an triennium sit elapsum, ut non molestetur possessor trienna lis, iuxta reg. Cancel. in tract. de pacific. posses.

Licet regulariter impetrans beneficium non teneatur exprimere nobilitatem: quia nobilitas non est causa retrahendi concedentem, sed inducendi, cum non sit apud Papam acceptio personarum. c. venerabilis. de prebend. docto. in ca. ad aurem. de re script. Ioan. de Selua in tract. de benef. in 3. parte. qu. 12. & intelligo nobilitatem siue ex virtu troque parente, de qua in d. c. venerabilis, siue ex patre tantum, quia nobilitas non procedit à sola matre. l. nullus. Cod. de Decur. lib. io. scripti in §. cum verb. de collat. in Concord. & sufficit quod ad nobilitatem exprimendam, istum, cuius beneficium impetratur, reputaram esse nobilem. arg. l. Barbarius. ff. de offi. p. r. & si ignoret an sit nobilis, poterit in signatura apponere à tali N. & c. qui forsan nobilis existit, &c.

Et quot annis ipse possedit.

GLOSSA DODECIMA.

Non exprimere debet, quot annis possessorū beneficium: quia post tres annos, Papa nollet conferre, si cum colorato titulo possedit: vt in reg. seq. abunde potest, & re scripti in tract. de pacific. posses. non tamen habet locum ista reg. si beneficium haereti. sunt exprimi impetraretur cum sit ipso iure priuatus: inenda. tex. in cap. quo iure, vbi Dom. & Ale. 8. distinct. hoc expresse fuit decisum in Rota, ut refere Cassid. deci. 14. super regul. Cancel. sed tutius est exprimere, vt superius scripti, nam postquam hic haereticus, vel simoniacus tenet, pro possessore habetur, c. eunq. 1. cap. si beneficia, de p. c. libr. 6; scripti in tract. nomina. q. 9. nu. u. & quamvis Gomef. hic q. 38. dicat, quando impetrans perit in sua impetratio derogari reg. ita expressio ne opus est, alias non. Ego dicere impre trante in distincto teneri exprimere supradicta, & quot annis ipse possessor tenuit: vt Papa videat an triennium sit elapsum, ut non molestetur possessor trienna lis, iuxta reg. Cancel. in tract. de pacific. posses.

Ac specificam & determinatam (ex qua clare poterit constare, quod nullum ipsi possessori in beneficio ius competit) caussam in huiusmodi impetracione exprimere.

*G L O S S A D E C I M A -
T E R T I A .*

*Causa spe-
ciam ex-
primenda*

*D*ecimo oportet caussam exprimere non in genere, ut si dicere vacans nam expressionem in *in impeera* diuiduo requirit hic textus ibi, & determinatione bene- minatam: ex qua expressione clare patefici amma- at summo Pontifici, quod possessor nullis posse- lum ius in beneficio habet, ut pote quia erat excommunicatus tempore collationis sibi facta ab ordinario: vel alia caussa ex- primatur, ac modus vacandi, alioqui im- petratio non valet: quia Papa non inten- dit derogare iuri alterius, *ut supra dictum extitit*, nec beneficium nondum vacans conferre intendit. *c. i. & per totum, de conce- prebend.*

*S*i tamen quis diceret detentorem nullum ius habere, nulloque titulo, nulloque iuris admicululo iuuari, sed temere, & de facto per annum detinuisse beneficium tale: horum verborum expressio sufficit, licet nulla alia caussa exprimatur: nam illa verba nullo iuris admicululo operantur, *ut possit dici illum possedit de facto, & temere, postquam iuris non habebat ad- miniculum: nec aliter hoc casu fit deroga- tio, vel mentio istius regulae, cum clare sit expressum, ed quod de facto, & sine titulo dictum fuit.*

*Casus in
quibus va-*

*S*iverò dicatur partem nullum habere titulum, saltem canonicum, quia non ex leti impeera primitur specifica caussa, quare ius illius sine ex- non competit: ideo derogandum est isti prestatione. regulæ in hoc, & quo ad hanc partem: quia non expressa caussa, & iste est stylus curiae Romanæ.

*E*t sic ista regula non habet locum, quādo illi est derogatum. Item quando in si gnatura est apophita illa clausula. Quod maior specificatio fieri possit nominis,

gradus, nobilitatis, & temporis, possessio- nis, &c. rescripti supra in signatura, vide etiam alios casus, quos in proxima regula scripti. Et hic requiritur clara expressio, non amphibologica, nec incerta: alias impetratio cōfusa non valeret. *gl. & doct. in c. 2. de elect. in 6.* nec etiam in resignatario, & in eo qui pos- sedit in proprietatem, videlicet tanquam vnitum: *e. Gōne. hic plene explicat.*

*E*t infra sex menses ipsum possesso em ad iudicium euocari.

*G L O S S A D E C I M A -
Q U A R T A .*

*V*nde decimo oportet impetrantem cu- Possessor rare, ut possessor euocetur intra sex menses computandos adie, quo hic impetravit beneficium à Papa, alias im- petratio nullius est momenti: ut in hac re gula habetur, quia interdum impetrans non agebat per annum: ideo statuitur intra sex menses quis agat: *riuult in famili. Ldiffamari. Cod. de ingenu. & manumis. 5.*

*F*allit si propter bellum, vel aliud iustum impedimentum non potuisse habere literas: rescripti in §. i. in verb. impedimento. de col- latio. in Concord. & in tract. de excusa. & exonus in 3. tomo constit. regiar. *Gōne. q. 14.*

*I*dem si possessor vel impetrans mortuus fuerit ciuiliter, aut naturaliter, ut excusat, si non fecerit intra sex menses euocari facere possorem, quia per eum non stetit: cum igitur per eum non stet, ei non est impetrandum. *l. in iure ciuili. ff. de reg. iur. & idem si conuentus cedat, vel decedat ante annum: ut etiam excusat impetrans, si non fuerit hoc prosecutus usque ad intentiam: ut docet Cassiod. in decis. 10. idem quod super hac regul. Cancell.*

*V*eruntamen istud tempus solet per Papam prorogari, antequam sit elapsum, quia post lapsum prorogari non potest. *l. sed simonense. ff. de precar. testis est nobis Staphil. in tract. de literis gratiae. fol. pen. sed iterum poterit beneficium impetrari: & in hoc Franciae regno sufficit intra annum a- gere*

gere possefforio coram iudicibus Regiis:
¶ sic non seruatur hæc regula quò ad hoc.

Causamq; extunc, desuper infra annum usque ad sententiam diffinituam inclusivè prosequi debeat, & teneatur.

GLOSSA DECIMA-
QVINTA.

Intra annū habēda sen
tencia. **D**odecumō debet cauſam inchoa-
tam intra sex menses prosequi, ita ut
sententiam intra annum à die voca-
tionis in ius computandum consequar:
per hoc verbum. Extunc, prosequi debe-
at, non dicit finiri: quia hoc non est in par-
tis potestate semper, sed interdum iudicis:
vni l. properandum. C. de iudic. & sufficit
quod non stet per partem: non vidi tamen
ob hoc beneficium amitti in Francia, vbi
processus sunt longissimi. Solent tamen
impetrantes quandoque à Papa proroga-
tionem impetrare: *ut suprà dixi in patria obediencie*, quod rarum est in hac patria,
cum in hoc non serueretur.

Idein si mortuus fuerit impetrans intra
annum, vt non imputetur, si non fuerit
prosecutus ad sententiam, vel si cesserit:
potest enim cedere in qualibet parte anni
ante finem, *per text. in commissa & elect. in 6.*
Sic concludit Cassador. decis. 27. quod ad dictum
in hac reg. Cancel.

*Alioqui impetratio predicta & que-
cunque inde secuta nullius exi-
stant firmatis.*

GLOSSA DECIMASEXTA.

Opponi e
nomin
cauſa ap-
pellationis
potest con-
tra impe-
nationem
invalidā.
Ecce hie decretum annullans, vt non
valeant impetrations factæ nisi ser-
uata forma hic posita, nec inde secu-
ta: & sic in secunda instantia poterit op-
poni ad annullandum primam senten-
tiā: *ut decidit Cassador. decis. 12. obtinuit super*
regul. Cancel.

Intellige quod is qui possedit per annū,
potest se iuuare possessione annali ad ex-

cludendum impetrantem, eo quod non
expressit ea, quæ hic statuta sunt, sed non
ratione suæ possessionis annalis, sed sub-
reptionis: quicquid dicat hic Gomes. q. 44.
vbi multa scribit super hoc. Sed vt arbitror,
extra oleas vt quilibet videre poterit per
istum text. sed tamen pulchrè elucidat ista
verba, & inde secuta quæstio. 78. vnde ibi, si
non graueris.

*Et idem imperatus de damnis & in-
teresse possefforem predictum propte-
re a contingentibus ei satisfacere & si
possefforem ipsum iniuste, friuole,
& indebit molestatere reper-
tus extiterit.*

GLOSSA DECIMA-
SEPTIMA.

Condemnari ergo debet impetrans, Impetrans
qui ad iudicium vocavit temerè pos-
temere con-
fessorem beneficii in damnis, interef-
demnari
se, & expensis: *ut scripsi in confit. reg. in titul.* debet in ex-
de mater. posseffor. art. 12. & in tit. de exp. dan. pensis dan-
& interesse, *conm. commenta facit l. eum quem nis & in-*
temerè, ff. de iudic. & hic non exprimit con-
teresse.
demmandum in expensis: quia satis à iure
expressum est, vt victus victori in expensis
condemnari debeat. *l. properandum. §. fin*
auem alterutra. C. de iudic. ideo condemnatur
ille impetrans, iniuste etiam ad ex-
pensas, intellige si petantur à parte: *ridicu-*
gl. in c. si de refrip. ideo pars potest impetrati-
onem renunciare, & posseffor etiam peti-
tioni expensarum, sed quo ad mulctam
non poterit sine Papæ procuratoris, vel
domini assensu: quia hæc mulcta ad eum
pertinet, quamvis prolixè distinguat hic
Gomes. q. 7. putans etiam hic q. 40. hodie
non esse in viu, vt quis ad interesse condé-
natur: quia interesse & damnum idem vi-
detur. Sed aliter responderem: damnum
dici à diminutione. l. 3. ff. de danno infecto.
Secus in interesse, ut scripsi in interpre. l. vnic.
C. de sent. que pro quo interest: ideo etiam
hodie interesse debetur: & iudices quoti-
die condannant ad interesse in bene-
ficialibus: ut scripsi in tertio commenta.

L1 2

sono confit. Regiar. Et si non statuuntur, quod si quis impetraverit beneficium pacificè possessum per annum, non exprimendo quæ hic statuuntur, impetratio erit nulla.

Si autem post imprestationem non vocauerit in ius possidente, non condemnabitur: ut dicit his tex. Sed si vocauerit in ius post sex menses, & usque ad sententiam perleuauerit, & prosecutus fuerit, ad damna, interesse & expensas condemnandus erit: & hoc videtur decidere. Gomes. qu. 82.

*Quinquaginta florenos auriper
solnere camera Apostolica
sit astrictus.*

*GLOSSA DECIMAO-
CTAVIA.*

In iustitia liti **E**t sic patet multam Apostolice causans etiam esse solvendam: quod est verum in terris Papæ subiectis quo ad condamnationem temporalem iurisdictionem, alias applicatur, & cui applicaretur illi fisco, qui habet temporalem applicetur iurisdictionem in loco: ut scripsi in l. si qua pena, ff. de verb. signif. Et sic iniuste litigans non solum condemnatur ad expensas, damna, & interesse, sed etiam ad multam ratione facit h. statutum de fruol. appella. in concordia.

Verum iudices Regii in hoc Regno de possessoris beneficiorum cognolentes non seruant hanc multam sed ad damna interesse, & expensas temere imprestantem condemnant, ratione legis Regiae, de qua ibidem in d. consti. Reg.

Nec alias quam premissæ vacationis modus etiam per literas si neutri, aut subrogationis, vel alias sibi quo ad hoc, ut beneficium huiusmodi ea vice consequi, aut obtinere valeat, quomodo libet suffragetur, illudque nullatenus in anteal iurisjum proprieat censeatur.

GLOSSA DECIMANONA.

STATUIT Papa, quod non licet impe- Litteris
tranti processu durante alium vacandi neutri, si
modum exprimere, nec per literas si
neutri, si nulli, subrogationis, perinde va- rogationis
lere, aut alias, quia esset tollere ius possel- & permis-
lorum quæstum: ideo prohibet, ne alias mo- do impetrari
dus in præiudicium possessoris exprima- rimon pos-
tur: sed absolvetur eo casu possessor, nec sum.
beneficium dicetur litigiosum, de quo su- perius dixi: ideo forte de novo imprestar
posset ante triennium exprimendo pos-
sessoris nomen, gradum, & nobilitatem, &
quot annis ipse possedit, seruando istam
regulam, quam prius neglexerat.

*Quod etiam extendi voluit ad impe-
trantes beneficia ecclesiastica cu-
iuscunque qualitatibus per priua-
tionem & amotionem, vel alias
propter commissa, excessus, & cri-
mina vacantia, vel vacatura.*

GLOSSA VIGESIMA.

Ista verba sunt addita à sanctissimo Pa- Expressio
pa Julio tertio, & verba sequentia, ex superiori
quibus patet, quod impretrans benefi- habet loci
ciuum vacans vel vacaturum propter cri- in vacan-
men, debet seruare ea, quæ in hac regula bus per omni
superius expressa sunt, & illa quæ scripsi men.
in regul. preceden. gl. vlt. quo ad impretran-
nem beneficiorum, quæ pretenduntur va-
care per crimen: ideo hic nihil repetam ex
superius dictis.

*Et similiter ad impretrans beneficia
tanquam vacantia per deolu-
tionem.*

*GLOSSA VIGESIMA-
PRIMA.*

Imperantes vacantia beneficia per de- lute de
lutionem debent ea exprimere quæ non ex- luto impo-
superius expressa sunt, alias non valebit mere si
impretratio: nili sit huic regule derogatum, quæ superius
vel in signatura fuerit adiecta clausula. statuta
Quod in maior expressione fieri possit, & c. vt in sunt 100.
signatur.

*signature scripsi supra: etiam regulariter pro-
cedit iste tex. in omnivacatione, que certa
esse debet, ideo ista exprimenda vsuperius
in bulla not. prouiso. dixi in claus. pro ex-
pressis.*

*Et non solum haec clausula vltima ex-
tenditur, ut impetrantes beneficia per de-
volutionem exprimere debeant, quæ certa
præ dicta fuerant, sed etiam vt intra sex
menses debeat in ius vocare possesso-
rem, & sententiam prosequi intra annum.
Quia clausula in fin. polita refertur ad
omnia præcedentia. l. talis scriptura, de lega.
1 ff. scripsi in l. una. C. de sentent. que pro eo
qua interef profer. Verum quo ad hoc vlti-
mum, vt videlicet intra sex menses vo-
care in ius possessorum debeat in petrans
iure deuoluto, non seruat in Francia:
sed sufficit intra annum literas safinæ im-
petrare. artic. 2. de cauf. benefic. in const. regiar.
& in ius vocare possessorum, etiam quo
ad prosecutionem usque ad sententiam
intra annum, non seruat praxis Francie:
Alia licet hic amplè videre per Gomes. ne
plura.*

*Incapaci-
tas possessorum
non
probatur.*

*Vltiū notandum est, quod si quis im-
petraverit beneficium vacans per incapaci-
tatem possessoris pacifici, & eum non
inquietauerit in vita, non poterit postea
illius incapacitatem allegare, si diu stete-
rit post impetrationem, quia forte dispensa-
tionem illius subripuit: sed si non longo
tempore possederit, tunc poterit impe-
trans probare illius incapacitatem, & pro-
uis. per obitum non tenetur: vt docent do-
de Rosa deci. 109. agenti, inno. [sub tit. de rerum
permittat. dec. 4.] & Panor. in c. illud, de p̄-
sumptio. & Aufre. in dec. Tholo. consil. 467. in
re p̄fensi: alias daretur materia calum-
niandi & probandi mortuum non fuisse
dispensatum, qui erat: & sic dicunt fuisse
iudicatum pro fratre Ioa. de Neubourg,
super prioratu sancti Desiderii. Sed si is,
per cuius mortem habeo ius, non fuit pa-
cificus possessor, debo ostendere titulum
illius: vt supra probatum fuit. & sic consuluit
Berran. consil. 132. dubitatur, in fin. vol. 2. ex
1. editione, alia videre cuiuslibet est liberum per
Gomes.*

De gratia, Rationi congruit.

*A liud rescriptum dicitur Rationi Formula
congruit, vt si prouisus à Papa Cle-
mente fuero de beneficio, & habue-
rim tantum signaturam: postea eo mor-
tuο Paulus Pontifex immediatus expe-
diat bullas sic, Paulus, &c. rationi congru-
it, & conuenit honestati. vt ea, quæ de Ro-
ma. Pontificis gratia, seu benignitate in
proseguendo iusta desideria potentium
processerunt, licet eius superueniente ob
bitu Apostolice super illis literæ confectæ
non fuerint, suum plenum consequatur
effectum, &c. & de hoc loquitur regula
cancellea octaua: & istud tendit ad cofer-
vandum ius, quod habeo ex prima impe-
tratione.*

*2. Notandum est, quod ubi Papa, aut a-
Gratia fa-
ilius confert alicui beneficium, aut aliā clāper mor
gratiam facit, si Papa moriatur, gratia ta- tem Papæ
men non est extincta: quia solo verbo non extin-
gratia perficitur. c. institutionis. 26. q. 2. cle. g. uitur, sed
audum. in fin. de sepultur. Archid. & aliū in §. à successō-
vniuersitat. in procem. 6. re expedi-*

*3. Vbi dicit Ioan. And. ius quæ situm par-
ti per concessionem factam non expirare
per mortem concedentis, dummodo hoc
probari successori possit: quæ probatio
si illi fiat, literas expedire debet sub hac
forma, rationi congruit. hoc dicit Petrus de
Biasio in directo. electio. 3. parte c. 28.*

*4. Et ista habent etiam locum in princi-
pe seculari vt si gratia probari etiam per
testes possit, debet à successore expediti:
vt firmat Bonif. in procem. Clem. §. num. igitur.
Colla. 3. num. 6.*

*5. Si tamen gratia esset extinta, non da-
Gratia si
retur hoc rescriptum, vt in vniōnibus neutri non
quæ non sunt sortitæ effectum, & in ex- datur si gra-
pectatiis, vnde dicunt quod prærogati- na se ex-
ua, vt graduatus non graduato præter- uita.
tur, non dantur per formam rationi con-
gruit, quia tolluntur per mortem Papæ:
ideo per alium concedi nō solent, nam per
reg. Cancel. volumen he prærogatiue reg. 10. l. m. Requisitor
6. Ex his literis colligamus, quod primò in literis
Papa salutat, vt moris est in aliis: demum rationi con-
narrat congruere rationi & honestatit
gratia.*

L 3

illa, quæ ex gratia concessit eius prædecessor, sortiantur effectum, licet non fuerint concessæ literæ propter Papæ obitū, & hoc rationi congruū esse dicit: quia inquit diauis Grego. si ea destruerē quæ antecessores nostri statuerunt, non stritor sed euersor esse iustum probarer. c. s. ca. 25. q. 2

Bulla exp. 7. Secundò Papa dicit, quod si literæ codiri potest effectus non fuerint, de bullæ intelligit: nam per rationem cum signatura regulariter non probet, re congruit. si superius dixi, quamvis sit confessa, tamen viua voce successor bullas conficiet: nam ista clavis gratia sola, rationi congruit, non solet in signa fueris facta tura apponi, sed in bulla.

a prædecessore. 8 Ideo siue Papa viua voce providerit, siue per signataram, hoc rescriptum impetrari solet: & vidi, vnam expeditionem

Clementis septimi, super prouisione viua voce facta, iure tamen probata.

9 Tertiò dicit conuenire honestati, ergo ea implenda sunt, quæ honestati, conuenient: quia iurius præcepta sunt, honeste viuere, alterum non lædere, ius suum uniuicuique tribuere. l. iustitia. §. 1. ff. de iusti. & iure. §. iurius præcepta, illo ita in iustitia. §. multa dixi in gl. Concordatorum, in verbo inducant, informamanda, feci quod dicit Bal. l. quod ex liberta. C. de ope, liberto.

10 Vbi dicit dominum non posse cogere suas subditas ad saltandum & tripudandum in castro suo: quia ius honestatis semper censetur exceptum: ideo à libero turpes operæ non debentur, sed tantum quæ honeste præstari, & sine turpitudine possunt. l. eius, & l. ha. demū. ff. de ope, liber.

Deci. in l. semper in contractib. ff. de reg. iur.

Honestia Pa. II. Et sic infertur quod ius erat iam quæ pa non debet, & concessum impetranti, aliás non habet recusa- effet congruū & honestum: redicit gl. in re, & si hoc cle. dudum, in gl. incip. verbo de se p. nec hoc faciat pec- Papa denegare debet, alioquin male faciat.

ret, & contra rationem, & honestatem, & sic peccaret. per l. viii. C. ne sis. ren. quam vendit. eum. libr. 10. vbi sunt ista verba retrahere fisum, quod semel vendidit, æquitatis honestatisque ratio non patitur. vbi dicit Lucas de penna legem fundari super ratione, æquitate & honestate, c. erit auen lex. 4. dist. scripsi in proœ. or. reg. in l. tomo.

12 Quartò interdum solet Papa addere

hæc verba, rationi congruit, vt ea quæ de Rom. Pontific. gratia in prosequendo desideria iuita potentium, procererunt, &c. & sic per hæc verba patet, quod Papa noller expedire dispensationem ad quatuor beneficijs vel ad aliud, quod iustum non habet desiderium nam iustum tantum vult expedire desiderium potentium, non in iustum. arg. l. iustum desiderium, de eden. C.

13 Et quamvis prædecessor concederit tam stultam dispensationem, successor non expediet eam, quia non rationi congruit: & si prædecessor erat Domino Deo infidelis, successor fidelis esse vult: & iusta potentibus non est denegandus assensus: sed econtrario sic. l. 2. ff. de his qui sunt sui vel alieni. iur.

14 Quandò Papa narrat prouisionem factam per prædecessorem, vel reseruata eccliam isti impentranti, & Pontificis obitū: eccliam ob id vult, vt prædecessoris gratia plenum fortiori effectu: plenum dicimus effectu integrum, in quo nihil deerit, per l. si arbore ff. decipio de seruit. urbano pre dio. abunde scripti in l. Herrenius. ff. de verb. signi. & sic integræ gratia executioni mandabitur.

15 Sexto in his literis omnia exprimenda sunt, quæ in noua impentratione: quia in his continentur nouæ prouisionis prædecessoris, ergo, omnia exprimenda sunt gratia quæ in bullæ nouæ prouisionis, quæ scribunt Feli. & doc. in c. ad aures, & c. in nostra, mendacie rescrips. in gl. Conc. in verb. pro expressis, in in maxima formamandat.

16 Quod est verum, si fiat prouina prouisione, alioqui pro qualitate illius recripti, pro quo concipiatur, formari debet hoc rescriptum: & superius vide, quæ in bullæ scripti in noua prouisione.

17 Septimo addit, ne autem pro eo quod super collatione & prouisione beneficij superuenient obitu Apostolica literæ colectæ non fuerint, collationis & prouisionis huiusmodi frustreris effectu, volumus, & autoritate Apostolica decernimas, quod collatio & prouisione prædictæ perinde à dicta die valeant, &c.

18 Et sic hæc literæ vim perinde valere habent, quod est verum quantum ad effectum, & executionem, non quo ad proui-

Gratia ratione con-
gruit non perinde ut
lere haberet, et
valeat, ac expedit
ad precepisse.
fionem: ideo si prior collatio subreptitia
esset, per has literas non fit confirmatio, nisi
quod ad probationem: & hoc patet ibi, suum
fortiantur effectum, ac si sub ipsius diei data
confiteetur suffisent, prout superioris enarratur,
quodque praesentes literae ad probandum
plene collationem & prouisionem ante dictas
vbiq; sufficient: nec ad id probationis al-
terius administratum requiratur.

19 Ecce concedi itas ad probationem,
& non vt de nouo ius concedatur, vel cō-
firmetur: quia non potest confirmari de-
fectus non expressus, ut proxime dixi: &
sic datur ad conseruandum ius, non verò
ad quārendum de nouo.

20 Octauo magna est differentia inter
istas literas, & perinde valere: quia haec
confirmant inutile, ut supra dictum fuit, in
perinde va materia perinde valere: illæ vero quæ ratio-
nem congruit vocantur, expeditum probatio-
ne probationis, & executionis: sed Papa
non vult confirmare primam prouisionem,
si sit inualida: quod est notandum, sed
vult ut valeant ac si expeditæ fuissent à
prædecessore: at si à prædecessore facte
non valuerint, nec nunc quidem vale-
bunt: nec intendit hic Papa confirmare
ius inutile, nisi quo ad probationem.

21 Itē hā literā valēt a data prima signa-
turæ, literā vero de perinde valere, a data
istarū literarū nō primā concessionis, si a-
lius sit interim impertrans: ut *supra dicti* su-
it, & literā ista perinde valere, ab eo q̄ pri-
mam concessit gratiam dantur, ista à luc-
fero, & iusta.

Bulla secunda per rationes congruit, non potest expeditari.

fore: vt ex ipsis literis constat.
 22 Non si expedita fuit mihi bulla à Papa predecessore, quæ tam in illo non placet, quæ noluit mihi ampli facere gratia, ideo mortuo illo Pontifice, ego facio expedire aliam sub forma rōi congruit, ampliorē, hæc secunda nō valebit, quia nō congruit rōi, ut iterū expediatur, & aliquid addatur: nō omnis actus intelligitur de primo. *I. boves. §. hoc sermone. ff. de verb. sig. c. non potest. de pre.*
 23 Etista est subreptitia: nam si Papa sciuisset bullam prius expeditam, non hanc concessisse voleret, non fecerit.

concesserit, vel non tam facile. c. postulari
in fine rescrip. & hoc saepius vidi fieri.

*in reg. 8. cancellarie, &c cauſa ceſſante ceſſat Reformari
effectus. l. quod dictū. ff. de pac. c. cū ceſſante, de poceſſt bulla
appel. quod eſt verū, qn̄ iſta bulla erat vali- per ratione
da ſecuſi ſi nulla: quia literæ nullæ non im- congruit.*

pediunt alias: c. extenore, de res. nā quoties
vitiosē cautū est pro nō cauto habendū est
l. quoties ff. qui satisd. cogantur, ideo si prima
bullea erat transcribenda & reformanda iu-
xta signaturā, poterit sic reformati per ra-
tioni congruit, mortuo primo cōcedente:
prout superius in bullā nouā prouisionis scripsi.

25 Decimò istæ literæ expeditiuntur siue ab Literæ re-
immediato, id est, à Cleméte 7. siue ab alio: noni con-
licet contrariū teneat gl. in reg. 5. In 8. & hoc gruit etiā
statuerat Alex. sextus: sed hodie corrātiū a mediato
statuit Paul. in reg. 8. quia ea videtur ratio, successore
qui non potuit bulla expediri, nec à mediato
expeditiuntur: nec ab immediato, ideo rationi con-
possent.

gruit, quod expediatur, postquam erat ius
impestanti quæsum: ob id non debet fieri dif-
ferentia inter ista: sed Iulius Papa tertius
statuit quod cõcessa à Clemente septimo
mediato expediatur usq; ad sex menses dû-
taxat à die coronationis computandos,
postea non.

26 Vnde si bullæ in vita alterius Pô-
tificis potuerint expediri, nō debet postea
istæ literæ cōcedi, p arg. à cōtrario tamē ho-
die si expediatur, valebūt: qd non inuenio

quod annulletur haec, si fuerint expeditae intra sex menses, pre regulâ cæcellariæ cui facile derogatur, & ea in Frâcia non vide seruari.

27. Vnde si quis fuit pauper, & non potuit bullas habere a concedente, nec ab imme- diato, poterit consequi ab alio mediato, quia ratione congruit: nec debet hoc casu refusari, sicut de appellante dicitur quod post annum potest prosequi causam appella- tionis. in c. cum sit Romana de appella.

28 Ultimò ha literæ rationi congruit *Gratia* r-a-
concedantur, non solum in prouisioni ratione con-
bus factis à Pontifice prædecessore, sed et gruit, quia
iam in aliis gratiis, & dispensationibus: fu- do expedi-
per literis vero iustitiae non solent dari, & ri posse.

non debent concedi, nisi priores iustæ fuerint: alias iste concedens secundas tenetur Deo reddere rationem, quia iuuat ad malum faciendum: ad quod summi Pontifices aduerttere debent, quia exactam de his & omnibus aliis reddent rationem

Deo optimo Maximo, cui laus & gloria
sit perpetua, Amen.

De Dispensationibus.

Conservantur nomis beneficia, ac re-
tinentur per dispensationes, ideo de-
illius nūc videamus: & imprimitis hæc

Dispensa-
tio quid p.

dispensationis definitio seu descriptio tra-
di solet ab interpretibus: sic est prouida iu-
ris communis relaxatio, utilitate seu ne-
cessitate pensata, vel est rigoris iuriis com-
munis relaxatio facta cum cause cogni-
tione, gloss. & doct. in cap. requiritis. *Saintis*
gor. i. quest. 7. Specul. in titu. de lapsis & dispen-
satio. §. 1. in 1. parte. Panorm. in ca. cum in cun-
cits. col. 1. de electo. & in cap. dudum. 2. column.
antepon. de electio. ac in cap. de multa. & cap.
exirpande. §. qui verò, de pre. & dispensa-
tiones rerum nonnunquam cogunt pa-
rum quidem à debito rigore quoddam exi-
re foras ut maius aliquid lucrificant, cap.
dispensationis. i. quest. 7.

2. Budæus in annota. priorib. ad Pandec. di-
cit latine loquendo solueret legibus & ca-
nonibus significare, quod diximus dispen-
sare: at iureconse. ait gratiam iuramenti
facere, quod est dispensare soper iura-
mento, seu iuramentum remittere. *L. iu-*
risuandi. ff. de iure iur. indulgentiam dis-
penstationem esse dicit Bal. & Dec. in c. at
ficerici, in fin. de iudic. ego tamen explico
in *L. solutionis. ff. de verbo signif.*

3. Sed hic ego vtar verbo, dispensare, quo
iuris Canonici interpretes vñ sunt: &
quod olim fuit ad iuriis rigorem tempera-
dum inuentu, hodie cedit ad iuriis iniqui
compendium: *vt inferius apparebit*, & quo-
modo accipiatur in iure ciuili, dixi in *l. vr-*
bania famili. ff. de verbo signif.

4. Et ista dispensatio propria de qualo-
quimur, habet originem à iure, licet Spe-
intit. de lapsis & dispen. §. dicat, à Deo ori-
ginem traxisse, vt pote quia Deus dispen-
savit cum Adam, Noë, Loth, & cæteris,
sed ibi non est propriè dispensatio, de qua

Duplex est loquimur.

dispensatio 5 Duplex est dispensatio, tacita, & ex-
tacita & pressa. Tacita est quando princeps con-
cepssa. cedit officium alieui inhabili, vel Papabe-

neficium: videtur enim dispensare tacite
super illius inhabilitate: nam princeps
qui magistratum ei concepsit, omnia age-
re decreuit. l. quidam, in fin. ff. de re iudical. l.
Barbarus. ff. de offi. prætor. *Ibi Ias. col. 3.*

6 Intellige quidam Papa & princeps scie-
bat conditionem illius, cui concepsit be-
neficium, vel officium alioquin contra l. idē
Vlpianus, in fin. ff. de excusa. tutor. ibi, ex re-
scripto Imperatoris scientis quidem tutores
eum esse. gloss. in l. vniuersi. C. de precib. Impe-
rat. offeren. l. fin. C. si seruus. ad decurio. aspir.
lib. io. quia virtutum ignoratum nequaquam
remittit princeps. l. mater. ff. de inoffi. test.
& se tempore, de rescrip. in 6. vnde ordinans
aliquem scienter, videtur eum restituere
famæ. gl. in summa. 44. distin.

7 Et Papa promouens spuriū ad Episcopatum, videtur secum tacite dispen-
sare, & eum restituere natalibus. *Bal. in l.*
imperialis. §. si miles. C. de nups. & in l. vni-
uersa. col. 3. de precib. Impera. offer. sequitur
Anto. Trem. in additio. ad Vberium de Bonacurso. in tit. quib. mod. examen. ord. iud. decl.
in verb. minor.

8 Quod non procedit. quando rescriptū
alia in re prodesset: posset etiam si in mi-
nimo, tunc aliud tollere non videretur:
quia sufficit dispensationem etiam in mi-
nimo prodesse. i. non potest, in fin. de pre. l. 6.

9 Et nisi causæ cognitio interuenierit,
non valet, vt plenē scribit Barba. cons. 27.
scriptis. vol. 2. in 2. vol. quod non probo: quia
in concedenda dispensatione à Papaā non
solet intervenire cauile cognitione, sed prin-
ceps credit parti, donec contrarium pro-
betur: *ut inferius dicetur.*

10 Etiam limitat Paul. in impubere, cum *Princi-*
pius defecit in nature: nam illi conferendo arvicio.
Papa nullatenus videtur secum dispen-
sare, in d. l. quidam. ff. de re iudica. sequitur pubere *dispen-*
sare. Panorm. & Felim. in c. cum vigesimum, de offi. *delega. tum quod gratia sit odiosa, & stricte*
interpretanda, tam propter naturam gra-
tiae, quam inhabilitatem personæ. cap. 2. ne
rescrip. in 6. Oldra. cons. 325. thema questionis
col. 1. & 2.

11 Contrarium communiter tenetur,
quia ex certa Papæ scientia causa potest
delegari

delegari canonico maiori infante. gl. in ca.
statuum, in verb. canonici drescr. lib. 6. facit l.
fi. C. de testam. & Bal. in ca. i. per quos fiat in
uesti. Quod intelligent quidam verum,
quando verbum dispensamus adesset, &
causa in dispensatione expressa: alias Pa-
pa non censeretur cum minore de stylo
cariae Romane dispensare, nec alias reci-
pitur dispensatio, teste Oldra. confi. 326. quod
articul. col. 2. ac reascriptum tale tanquam
non secundum stylum reiiciendum esset.
i. quam graui, de cruni falsi: quod est verum
maxime si in non obstat. nulla esset etatis ha-
bita mentio.

12 Ideo si ex dispensatione rescripti, &
non obstat. appareat de voluntate principis
conferentis minori valebit principis
concessio, & censeretur secum dispensa-
tio, alias contraria, ut potest si etatis mentio
facta non esset: vt docet Felic. in cap. nonnulli.
col. 15. versallit. 4. de rescr. Io. Crot. in rep. ca. i. in
gl. noscatur de confi. in 6.

Clausula
exceria
scientia, &
supplentes omniem defectum
vel naturalis, & le. pastoralis, dere iudica Specu-
lum de in ii. de leg. §. nunc ostendendum, vers. 15. Bal-
futum. & Alex. in leg. filius a patre. §. fin. ff. de liber. &
postu, quia respo. aliud esse in claus. ex cer-
ta scientia, vel supplentes, &c. quam si Pa-
pae ipsi narratum est factum: quia clausu-
la illa possunt apponi, & tamē Papa ignor-
abit factum, idco non videtur super
illo facto ignorato dispensare. allegatur ca.
ex rescripto, de iure iur.

14 Verum si Papa conserat alicui asse-
renti se esse minorem 25 annis, valebit tunc
collatio, ut secum dispensatum esse cen-
teatur: quia hoc Papa vult, cum eidem co-
fert, & potest, vt nil sit quod repugnet, &
ita conciliarem: vide Bal. in l. imperata. C.
sent. rescind. non posse. & Felic. in cap. nonnulli.
vers. conformatur, de rescr.

15 Ethoc non procedit in inferiore à Pa-
pavel in principe, qui nisi expresse dispé-
set, non intelligitur dispensatum. no. gl. vi.
inc. literas, de concess. prob. Panor. in c. diuersis.
de cler. coniuga. cap. fi. de coniugio seruo. cap. 2. de
schism. Henric. Boic. in c. veniens de filius pres-

byter. glo. in cap. i. de etate & quali. lib. 6. Panor.
in c. immoruit. col. i. de elect. Fel. in c. cum in iur.
in gl. de offic. dele.

16 Et sic tam de iure quam de stylo cu-
riæ Roma. in inferiore requiritur verbum
dispensamus, aliqui non valer dispensa-
tio. Calder. confi. 8. an existens. tit. de rescr. glo. in
d. c. literas. de concess. prob. & in c. 2. de schism.
nisi in foro conscientie. Silvester de Prio. in
sua summa. in verb. dispensatio, in si. & Episcopus
vni conferendo non videtur secum
dispensare, vt docet Spec. in tit. de Lapsis. §. di-
cendum vers. item licet Episcopus. col. 3.

17 In Papa vero & principe non recon-
gnoscere superiori non requiritur ver-
bum dispensamus, sed ut stylus seruetur:
cum voluntas & potestas in eo concurrat,
secundum Bonac. in cle. 1. colum. 2. de prob. gl.
& doct. in d. c. literas, & Perus. in d. c. 1. de etate
& qual. lib. 6. Panor. & alij in d. ca. 2. de schism.
in c. quia de concess. prob.

18 Item maxime quando Papa concedit
beneficiu minori in commendam, non
solet dicere, dispensamus: nec alia requiri-
tur dispensatio: sed sola commendam vi
dispensationis obtinet: vt docet Calder. confi.
8. tit. de rescr. & refert Philip. Prob. in addit.
ad Ioann. Monach. in cap. super eo numer. 15. de
prob. lib. 6.

19 Expressa est, in qua verbum dispen-
samus appositum est. c. de multa in si. de pre-
bend. c. at si cleric. §. de adulteriis, de iud. &
quæ sit.

20 Primo videndum est super quibus
potest dispensari: Respon. super prohibi-
tis: quia permitta, iure communis expe-
diuntur, prohibita vero dispensatione e-
gent. d. §. de adulteriis. unde Hieron. Paul. in
sua praxi Curie Romæ. in no. tam circa benefi-
ciare reseruata, quam non reseruata sicut ait: in his
quæ contra dispositionem iuris commu-
nis sunt, datur dispensatio: in aliis, vt puta iro. 5. in
contra statuta foundationis, vel regulas, da-
dulatum

21 Ideo Papa super quibusunque gene-
raliter dispensat, nisi iure diuino prohi-
bitur in dulcium, nec dicuntur ius solui, si sit se-
cundum ius. l. princeps. ff. de leg. l. digna vox.
C. illo. tit.

beatus. & propositum, vbi gl. de concess. preb. Spec. cul. in tit. xl. de lassis & dispens. §. nunc breuer, vbi ponit casus, in quibus Papa non potest dispensare.

Legatus & episcopus in casibus permisiss dispensar.

22 Legatus vero & episcopus in casibus à iure permisiss possunt dispensare, quos casus solent, docto numerare in cap. quod translationem, de offi. leg. & in ca. a.i. cleric. §. de adulteris, de iud. & Specu. in d. iii. de lassis & dispensa. §. nunc de episcoporum, & §. seq.

23 Animaduertendum est, quod ad impetrandum dispensationem requiri speciale mandatum quidam afferunt, per iex. in c. immotuit, vbi Panor. not. pen. de elect. quia hoc est odiosum, secus in beneficij impretratione. gl. & doct. in c. ad aures, & c. nonnulli, in si. de rescrip. quod non vidi in praxi seruari, nec d.c. nonnulli. §. fi. habet locum in Francia. ut alibi scripti.

Secunda dispensatio prima mētione fa sere debet.

24 Item in secunda dispensatione debet haberimeto primæ. ca. 2. de filiis presbyt. in 6. sicut in secunda gratia, & homicidij remissione debet fieri mentio de prima. Iaf. in l. nec damno. a. Cod. de precib. Imper. offerend. alioqui gratia non proderit delinquenti. Barba. in ca. super literis, de rescr.

Gratia se cunda non exprimens primā non valeat.

25 Nec sufficeret dicere nō obstante prima dispensatio, vel prima gratia, nisi quoque in dispensatione illius mentio haberetur. clem. i. §. i. de elect. intellige, quando dispensatio additur dispensationi.

In execu tione di spensatio nis non fit mentio il liss.

26 Diversum est; si esset executio dispensationis iam facta, vnde si cum homicida vel alio inhabili sit dispensatum, vt non obstante dicto defestu, possit beneficium consequi, si is postea impetraret beneficium non facta illius dispensatione mentione, valebit impretratio: ut aferum Ioann. Andri. Perus. Talis in d.c. si de filiis presbyt. lib. 6. quia ultima impretratio est executio primæ dispensationis.

De dispensatione ad plura beneficia:

Imprimis certum est, neminem plura beneficia obtainere posse, vt puta curata, dignitates, vel personatus, seu alia incompatibilia. c. quia nonnulli, de cler.

non resid. cum aliis iuribus, quæ inferitis adducentur.

2 Rationes pluralitatis reprobatae qua-

tuor ponit text. in c. quia in tantū, de preb. carplus

Prima est, quia pluralitas beneficiorū est beneficia

canonibus inimica. c. sanctorum. 70. dist. habemus

clericus ab instanti tempore non connu-

meretur in duabus ecclesiis, negotiationis

enim hoc est, & turpis lucri propriū com-

modum. & ab ecclesiæ consuetudine pe-

nitus alienum. ca. clericus. 21. q. 1. & beatus

Greg. sic scribit in c. 1. 89. dist. Singula ec-

clesiastici iuris officia singulis quibuscum-

que perfos sigillatū comitti subemus.

3 Sicut enim in uno corpore multa membra

habemus, omnia autem membra non eundem a-

etum habent: ita in ecclesiæ corpore multa

membra sunt secundum veridicam Pauli

sententiam: in uno eodemque spirituali

corpore conferendum est hoc officiū vni,

alij committendum est illud: neque enim

quantumlibet exercitatę vni personę vno

tempore duarum rerum officia commit-

tenda sunt: quia si totum corpus est ocu-

lus, vbi auditus? Sicut enim varietas mem-

brorum per diuersa officia, & robur cor-

poris seruat, & pulchritudinem repre-

sentat: ita varietas personarum per diuersa

nihilominus distributa officia, & fortitu-

dinem & venustatem sancte ecclesie Dei

manifestat. Et sicut indecorum est in cor-

pore humano, vt alterum membro alte-

rius fungatur officio, ita nimis nōxii,

similq; turpisimum est, si singula rerum

ministeria, personis totidēm non fuerint

distributa. Etiā nullus presbyter duas

habeat ecclesiās. c. per laicos, in fin. 16. q. 7.

[Et hoc videmus, hoc est turpisimum,

quod vix potest sine magna causa honestu-

fieri.]

4 Item est inimica iuri diuino, & repro-

bata. Nam dicitur, vñ qui coniungit domum

ad domum, & agrum agro copulatis vsque ad

terminum loci, nūquid habitabitis vos soli in

medio terra? Esaiæ 5. c.

5 Et ad Titum primo diuus Paul. ait: L-

episcopū debere esse minus uxoris virum. Idem

in sacerdote scribit tex. in c. cū nō igno-

res, de preb. & c. acutius. 26. dist. & sicut nō

licet

bitionis, in proxinis pragmaticis sanctio.

17 Septima ex hac pluralitate diuini cultus diminutio fit s. ex ministrorum paucitate, qui potius esset augendus. ca. ex parte, de confit. & c. rasa de concreta diff. 18 Octaua fraudantur voluntates testatum, & fundatorum ecclesiarum, qui certum numerum ministrorum præstiterunt: quod maximè reipub. interest: expedit enim seruari voluntates testatorum, eas executioni demandari. l. vel negare. ff. quemadmodum testa. aper. c. i. l. voluntas. 13. q. 2.

19 Nona, maxima sequitur inæqualitas, vnum enim ebrius est, & tamen non satur pluralitate beneficiorum, & alter esurit: & hic aufert alimenta aliis quos necare videatur. l. necare. ff. de liber. agnosc. Florem. in 3. parte summae. tit. i. c. 1. §. 8. & Alua. in tract. de planeta eccl. lib. 2. tit. litera. i.

20 Decima est, quia sibi quis vendicat stipendia plurimorum. ca. 3. de cler. non resid. Ioan. de Selua in tract. de benefic. in 3. parte. q. 39. & vix possunt plura beneficia ad vnum peruenire, sine paupertate plurimorum: & quot occisi sunt pauperes ex prælatoru ingluviis, Deus nouit: hodie vnum deuorat, quod est et viginti: imo dicam centum millibus hominum proborum sufficien- tissimum, sed transeant cum suis erroribus.

Dispensare 21 Nunc superest videre, quis possit dis- quis posse. spensare. Relpon. De Papa non est dubium. c. dudum. 2. de elect. i. de multa in fin. de preb. c. r. de confuet. in 6. ca. ordinarij. de offic. ord. ibidem, quia in beneficiis plenisimam habet potestatem. ca. proposit. de concess. prebend. in 6. quandoquidem beneficia de iure positivo sunt introducta. ca. 13. q. 1. Pano. in cap. olim. de confuet. & licet iuris naturalis sit, & diuini, beneficium dari propter ministerium, & officium. Num. 18. ibi. Filii autem Leuit. dedi decimas Israel in possessionem pro ministerio, quo seruiunt mihi. Et Paul. i. ad Corin. 9. Quemadmodum & Dominus ordinavit, ut qui Euangelium nuntiant, de Euangeliō vivant. & Luc. 10. Dignus est mercenarius mercede. Et qui altari seruir, de altari viuere debet. ca. cum secundum de preb. c. si. de rescr. in 6.

22 Tamen de iure positivo statutum est,

ut nullus plura beneficia possit obtinere. c. quia non nulli, de cler. non resid. capit. cum non ignore. & c. quia in tantum de preb. ideo Papa relaxare potest, considerata tamen ecclæ utilitate, & iustitia æquitate, alias peccat: quia contra rationem naturalem & ius diuinum facit: ut dicit Angel. de Anch. tract. de eccl. i. poteflat. q. 68. [Ego dixi in interpret. ca. postula. flis. de cler. excom. mi. esse etiam à iure diuino prohibita pluralitas. & suprà hoc probauit, & esse turpem quam Papa vix honestam reddere poterit.

23 Nec obest, quod non possit utrique seruire perse, quia hoc poterit facere per alium: non enim Paulus administrabat officium personaliter in ecclesia Philippen- si, sed per suos ministros, & tamen ab ipsis procurationem accipiebat, & alimenta: ut ipse testatur ad Philippen. vlt.

24 Et non solum potest dispensare circa

pluralitatem beneficiorum, sed & circa alia,

qua obstant, quia quocunque solue-

re, quocunque etiam ligare est ei com-

missum à domin. Iesu Christo salvatore

nostro: ut inferius fuisse dicam, dummodo-

non veniat ad destructionem.

25 Item legatus dispensare potest, qua Legatus tenus à iure permittit, sed non contra dispensare concilia generalia. c. dilectus. i. in glo. cum se seduna in facultas, de preb. nisi eidem exprelse fuerit tra contra Papa concessum: vnde prospicitur ho- ligantea dia potestas illius, & tantum potest, quan- tum est ei concessum, licet de iure non pos- sit dispensare ad curatas: ut docet Spec. in tit. de lapsis & dispensa. §. nunc ostendendum, vers. 36. & §. consequenter facit. c. officij. vbi doct. de elec. & c. i. de offic. lega. lib. 6. Panor. & alij in repet. c. exiupande. §. qui vero de preb.

26 Episcopi vero contra ius dispensare Episcopi non possunt. ca. i. in 9. q. 3. nihil autem agere contraria oportet episcopum præter id, secundum non dñe quod antiquitus à patribus nostris consti- sumptum in canone continetur. & ca. null. 25. contraria q. 1. & nulli fas sit sine status sui periculo, cito gen- vel diuinis constitutiones, vel Apostolicæ ralia. sedis decreta temerare. cap. constitutionis. 25. q. 2. nec à quoquam Pontificum in totam vel in partem ea qualibet occasione con- uelli

ueli decernimus, vel immutari. ca. Institu-
tionis. 25. q. 2. adde. c. ego. N. de iure iurand. ergo
non dispensant contra ius.

27 Nisi in casibus à iure expressis. c. dile-
ctus. de temp. ord. c. at si clericis. §. de adulteriis. de
iud. 103. causis in quibus episcopi dispensa-
re possunt, conscribit Spec. intit. de lapidis. &
dispensa. §. nunc de episcoporum dispensatione,
quo transcripsit Ioan. de Selua. in tract. de
benef. in 4. part. q. 7.

28 Sed contra concilia generalia dispen-
sare non potest episcopus. gl. in c. cùm dilec-
tus. ingl. in etate. in 2. de elect. Ioan. Monach. in
c. cupientes. §. denique. de elect. lib. 6. & sic non
dispensat, vt quis plures habeat dignita-
tes, personatus, vel beneficia curata, per ca-
dem multa. de prob. Henric. Botte. in tra. de synod.
episcopi. in 3. part. art. 1. conclus. 3.

*Simplicie de
plura de
consecutu-
dine sine
dispen-
satione re-
tinentur.
Episcopi
alituratu
ad dispen-
sare pos-
sunt.*

29 Sed dispensare quidem poterit, vt
quis plura beneficia simplicia possit habe-
re: vt doct. afferunt in c. extirpande. §. qui verò
de prob. licet hodie de conuentudine in sim-
plicibus non petatur dispensatio, sed sine
dispensatione retinentur: & superflua es-
set illa episcoporum dispensatio.

30 Tamen Archidiaconus. in c. licet canon.
colla. 3. de elect. lib. 6. ampliat, episcopos etiā
posse dispensare ex magna causa necessi-
tatis, vel euidentis utilitatis, ad plura quo-
que curata, nec non dignitates, & contra
concilia, per c. tali. & c. exigitis. 1. q. 7. c. sancto-
rum. 70. dist. quippe vñire potest ipse bene-
ficia. c. sicut vñire, de excessibus. prelat. Dec. in
c. art. si clericis. col. 6. num. 9. §. si. de iud. & dispen-
satio ad plura est quædam vno.

31 Et quod ex causa posset etiam dispen-
sare contra concilia generalia, est. c. vacan-
te. & c. expousisti. de prob. facit tex. in l. si homi-
non. si mand. Rom. conf. 25. quo ad primum. col.
2. licet contraria opinione tenet Staphil. in tractat. de liter. gracie. tit. de qualit. &
statut. benef. vers. & in premissis.

32 Et ista ultima opinio seruatur in Frá-
cia: nam ignari episcopi nescientes quam
pulchra ius canonicum eis tribuit, set pri-
uilegia, paulatim & consuetudine & stylo
curiae Roman. illis derogari passi sunt, &
ius suum neglexerunt: veruntamen ad-
huc iure possent ex praefata necessitate

causa dispensare. Et ista est communis
sententia: quia necessitas facit licitum:
quod alias est illicitum. cap. si quis propter
defact. l. 1. ff. de offi. consul. l. 2. §. 1. ad legem Rho-
dian de iactu.

33 Et ictius sententiae sunt Host. & alij.
in d. c. demulta. & in d. §. qui rerò, Card. & L-
mol. in c. clericos, de cler. non res. Præpos. in
d. c. sanctorum. 70. dist. & si esse in concilio
generali, illud peterem innovari, & decla-
rari: & si beneficia essent in diuersis dice-
cessibus, vterq; episcopus deberet dispen-
sare. gl. magna in c. adiudum. 2. de elect. & in c. li-
teras. de concef. prob. quia dispensatio episco-
pi non extendit ad beneficium situm ex-
tra diœcесim: vi docet Spec. in tit. de leg. §. ri-
dendum quem referit & sequitur Fel. in conf. 4.
dubitatur, col. 1.

34 Dispensat etiam episcopus in præfa-
to casu necessitatibus, vt secularis obtineat
regularia. cap. inter qua uor. de relig. dominibus.
nam argumentando à minori potest in ca-
su negligentiæ ea conferre. c. rma. de suppl.
negl. præl. multò magis ex causa necessita-
tis, quæ major est negligentiæ: etiam sibi
eodem testo quem habere duo dispen-
sat ex causa, licet alias non possit. c. literas.
de suppl. neg. præclar.

35 Item summus pœnitentiarius dispen-
sat: vt dixit Octavia. in praxi curie Roman. pœnitentia-
fic dicens. Dispensationes matrimoniales ius dispe-
nsationes humanæ lege prohibitas, legitimations sat-
prolis, dispensationes quoque ob ætatis,
vel alicuius membra defectum ad ordines,
& ad beneficia. item ab incompatibilitate
plurium beneficiorum concedit summus
pœnitentiarius, sed ex causa iusta, & sacris
canonibus conformi. hec ille.

36 Est tamen differentia inter dispen-
sationes Papæ & summi pœnitentiarij: tiones Pa-
quia comprobationem desiderat pœnit. pe & pœ-
nit. dispenatio, sed Papæ non regulari-
nit. pœnitentiarij ter: ut ipse Octavia. etiam satetur in titul. differunt.
de summo pœnitent. lib. 1. quemadmodum o-
mnes ferè literæ iustitiae in Francia vt scri-
psi in tractat. de rescript. in 2. tomo confit. Reg.
in comment.

37 Altera est, quia hic tantum ea, que se-
cundū ius sunt concedit, inferior enim le-

gem superioris non tollit. *cl. ne Romani, de cels. secus in Papa, qui suprà ius est, nec iure tenetur. c. proposit. de concess. p. ch.*

38 Tertia est, quia pœnitentiarii potestas probanda est. Papæ vero probata est in Euangeliō, ibi. *Quodcunque solueris, &c.*

39 Quarta potestas huius maximè circa animæ absolutionem tendit, Papæ vero ad quæcunque cap. *quodcunque 24. q. 1.*

40 Quinta dispensatio pœnitentiarii sigillo firmatur, Papæ vero plumbo. *c. quam grant. & c. licet. de cri. fali.*

41 Sexta dispensatus cum simplici signatura à Papâ etiam non expeditis bullis est in foro conscientiæ turus, nec in poenam extraag. exerabilis incidit, & sic fuit iudicatum Romæ. *reg. off. assert. in reg. l. m. o. 8. regul. 51. & seq. & 45. & seq. multa scriptis supra tract. de sign. quod non est in summô pœnitentiario.*

42 Alii vero inferiores super pluralitate beneficiorum non dispensant, nisi hoc habeant ex priuilegio, vel consuetudine, vel a iure. *l. m. & alii, in c. 2. de cler. qui sunt in ordinem suscepit. & Panorm. & alii in cap. ac si clericis & s. de iud. & docto. in ca. extirpante. & qui vero de p. ch. Barba in clem. gracie. col. 23. & seq. de rescr.*

43 Dispersare. Nec est omittendum, quando liceat dispensare? *Resp. ex causa: sicut ex causa subuenit Prætor, sic & qui dispensat. l. 1. ff. ex quib. caus. maior. Sed quæ sint iustæ dispensandi causæ? Respon. prima causa est prærogativa personæ, & qualitas ut scientia, & nobilitas istæ enim cause inducunt ad dispensandum; ve in c. de multa. in fin. de preben. ecclesiæ enim maximè nostra tempestate indiget viris literatis. c. cum ex eo. de preben. lib. 6. c. si. de magist. quorum scientia mundus illuminatur. auth. habita. C. ne filius pro patre.*

44 Scientia. Sed quæ scientia requiratur? *Resp. sufficiens, qua videlicet possit regere beneficium, cui praefectus est. doct. in c. cum in cunctis. in prim. de ele. & hodie consuetudo hoc declarat, nempe scientia sine gradu non prestat dispensandis facultatem: ideo requiratur gradus doctoratus, licentia, vel Baccalaureatus, & hoc iure vtrum, li-*

cet in Italia Baccalaureatus gradus non iuuet, quia non est gradus. saltem necessarius ad doctoratum: *vt dicit gl. reg. cancel. de pres. Iuli. 2. m. 3. parte.*

45 Sed in Francia & Hispania requiritur. Item quod ille graduatus studuerit tempore praefituto in Concordatis, videbilet Baccalaureus in iure quinquennio, in Theologia, per sex saltem annos, & in artibus per triennium cum dimidio. *& p. tera. de colla. in Concord. alias in Francia non potest suo iuuari gradu: qui promoti contentur per saltum, quibus non prodest gradus. & monimus. de colla. in Concordatis.*

46 Nempe si fuisset expressum quod aliquis sine studio esset promotus, Papaæ non secum dispensasset: quia ibi non est studii fauor, sicut in eo, qui est in vitroque promotus: & tamen nihil luduit in altero iure. *Bald. in c. clerici. de iud. scriptis in tract. nomina. q. 5. & in scholastic. priuile. Senatus tamen permisit, vt post biennium quis gradum sumere possit Baccalaureatus, & scriptis in p. tera, de colla. in Concord. itaque hæc causa literarum est sufficiens cum probitate: melius est enim domini sacerdotium paucos habere ministros, qui possint dignè opus Dei exercere, quam multis inutiles [qui] graue onus ordinatori adducant. J. tales. 23. dist.*

47 Et si Papaæ concedat alicui potestatem dispensandi, intelligi debet, vt possit cum literato, & sublimi dispensare, prout à iure conceditur: *re docet Spec. eo. i. i. & dicens. vers. quid si Papaæ, quod declarat potestatem legatorum.*

48 Secunda est utilitas ecclesiæ, illa est utilitas, nim nullatenus mutanda sunt, quæ nec ecclesiæ villa necessitas, nec ecclesiastica proflus *inclusa ab extorquet utilitas. c. requirebit. & nij. rigor. & dispensation. & si illa. i. q. 7. in quo maximè recipere debet. Papa debet, vt utilitatem ecclesiæ, non perlonge recipiat, hodie ventum est ut potius personæ utilitas consideretur, quam ecclesiæ, & potius dispensatur cum diuite, qui totam vorabit ecclesiæ, quam cuin alio bono, qui eam tueri possit: & vi deauis bonos & doctos in Francia mendicare,*

Inferiores
ad plura
beneficia
an dispen-
sare posse.

Dispersare
quando
liceat.

Qualitas
personæ
inducit
dispensa-
tionem.
Scientia si-
ne gradu
non indu-
cit ad dis-
pandum.

care, & signaros & bardos ebrios esse quā
malum.

Causa- 49 Tertia necessitas.d.c. & si illa. &c. ne-
cessitatis cessaria, ibid. quæ maximè est attendenda.
dipen- inducit ad Quod est intelligendum de utilitate ec-
jan- clesiæ, vel necessitate, non de necessitate
vel utilitate personæ.c.tali.1.q.7. nam licet
quis sit pauper, & necessaria plurimū &
conducibilia sibi putet esse duo beneficia:
tamen ob hoc Papa non secum dispensa-
bit: sed si ecclesiæ necesse sit, vel vtile ha-
bere doctorem, qui ecclesiam tueatur, &
defendat, & intruat, tunc licita erit dis-
pensatio.d.c. demulta, de præb. & c. connobis
olim. in s. deele. & in c. immotuit, ibidem. sicut Papa
scribit: multa enim in hoc casu dilpen-
tationem inducere videbantur, literarum
scientia, morum honestas, vita virtus, &
fama personæ multipliciter a quibusdam
etiam ex fratribus nostris, qui eum in scho-
lis cognouerant, approbatæ, &c.

Prerega- 50 Quarta causa est meritorum præro-
nua meri- gatiua. d.c. tali.1.q.7. Sicut dicitur. Luc.78.
torum est de Centurione, qui misit seniores ad Ie-
sum, ut rogarent eum: & ipsi rogabant eu-
dipen- sollicitè, dicentes ei, quia dignus es, vt hoc
so- illi pretest, diligat enim gentem nostram, & sy-
affi- nagogam ipse & difcautis ab. Ergo Papa de-
bet videre, an is cum quo dispensat, diligat
populum & plebem, & ad eam se incur-
uare possit docendam. Sed cum hodie potius ad deripiendum ecclesiæ quidam tē-
dant, quā ad regendum, parcus deberet
esse in dispensando, maximè in maiorib.
vt nunquam quis duos obtineret episcopatus, nec Abbatiam cum episcopatu: sed
maiores episcopatus maioribus, id est,
merentibus darentur.

Dipen- 51 Planè dispensatio sine causa non va-
satio let.c.1. & c. non est, de voto. c. de multa ibi, cum
non ratio postulauerit, de præben. quinimo perdit
causa nomen dispensationis. & vocatur dissipatio,
quæ vtriusque tam dispensantis quam
dispensati damnationem continet: vt dicit
gl. in c. non est, cui ad stipulantur Theol. & Pan.
in c. significasti de elect. & Barb. in c.1. colu.25. de
const. & in c. at si clerici §. s. col.12. de iud. Deci-
us. cons. 681. vñ pñcto, in 2. q.

52. Et licet doct. dicant causas cogniti-

niem requiri in inferiore, in Papa verò nō, Causa cog-
vel alio principe non recognoscente sive nitro an-
periorem gl. & doct. in o.2. de schisma. Panor. require-
m. ca. diuersis. vlt. de cler. conug. Felic. in cap. si tur in dis-
quando. colum.4. de rescr. & in cap. præterea. p̄satione:
colum.3. de testib. cog. & sola assertio causæ
non sufficit in inferioribus: ideo dispen-
sationes episcoporum & inferiorum à Pa-
pa p̄cilitantur.

53. Ratio est secundum eos, quia causa
presumitur in principe gl. in l. relegati. ff. de
panis. doct. in l. s. C. si contra ius. & in ca. que in
ecclesiæ, de const. quod est verum in his,
quæ iuri sunt positui, secus in his, quæ
iuri sunt diuini sunt, & naturalis. gloss. & doct.
in c. non est, de voto. Ias. in l. s. testamentum. C. de
test.

54. Imò speciale esse in Papa, & in Impe- **Causa dis-**
rato doct. dicunt: vt sola voluntas eorū pensatio-
nem dispensatione habeatur pro causa alle- **nis in Papat**
gatur text. in c. proposuit. de conce. præb. Rom. require-
re cons. 307. mihi tamen videretur causam re-
quirendam etiam in Papa, quandoquidem non potest contra dominum voluntatem
venire, & veniendo, non est Deo fidelis, nec prudens prout. Luc. 12. dicitur, Fi-
delis seruus & prudens, quem constitutus domi-
nus super familiam suam vi det illis cibum in
tempore. Ergo non extra tempus, sed cùm
iustum erit, alias acceptor est per sonarum
plus vni sine causa conferendo, quām alteri:
nec D. Petrus à Dom. Iesu potesta-
tem & licentiam peccandi suscepit. ca. 1. in
40. dist.

55. Ideo non est tutus quo ad Deum Pa-
pa, qui sine causa dispensatur, nec dispensa-
tus: quia Papa ad ædificationem positus
est, non ad destructionem: vt D. Paul. te-
statur. facit. sunt quidam. 25. q. 1. & sic agen-
do positus est in ruinam, & contradictionem
multorum: quod maximè bonus debet præcauere, ne scandalum inducat. tex.
in c. miranur. 6. dist. prohibetur enim etiā
Papa alienare bona ecclesiæ. c. non licet Pa-
pae. 12. quest. 2. quæ sunt Christi patrimo-
nium. capit. cum ex eo. de elect. in 6. verum
sic dispensando alienat, saltem pro-
digatur, quod ei non licet, nec quidem
sue causa concedere alicui testari de-
bonis:

bonis adquisitis ex fructibus ecclesiae: ut docet Panor. in c. cum effe. q. 5. prim. de test. post Spec. in tit. de lapidis & dispensa. §. genera.

56 Cuius sententia sunt Theologi, ac ferè omnes iuris canonici interpretes in c. dudum in 2. de elec. & Anch. in c. in causis 3. not. de re iud. Panor. in c. cum in causis col. 1. & cap. dudum. & ca. cum ad monasterium. de elec. & cap. quia in tantum. & c. extor. p. d. §. qui verb. de preben. Prepos. in cap. venerabilem. quis filii sunt legit.

57 Licet quidam alii solam Papæ voluntatem sufficere dicant: sed illud est ultra modum adulari principibus: ideo putarem ego tunc solam voluntatem sufficere, quando ratio sola probationis erat: quia voluntas principis in hoc habetur pro lege. l. i. ff. de conf. prim. Fel. in c. 1. colu. 7. de conf. & in c. ad audiencem. 2. col. 4. d. reser. sed pauca sunt à iure statuta, quæ rationem non habent interiorem, ideo sola Papæ voluntas non sufficit in illis.

Rationem 58 Id est quando in lege est ratio naturalem nam sicut princeps non tollit ius naturale, ita nec rationem naturalem, qui legi tollere non potest.

59 Et quiamvis princeps tolleret suam legem & prohibitionem: tamen adhuc remanet naturalis ratio. glo. in c. nouit. in verb. quicunque. de iud. Cum ergo sint plures rationes pluralitatis reprobatae, cap. quia in tantum, de preben. vi supra dixi. illas non potest sine causa princeps tollere, alias fallitur, & fallit, contra id quod scribitur in l. si. C. de ponder. lib. io.

Contra 60 Et contra hos plurales his verbis scribit reueren. Pater & egregius Episcopus do. Ioann. Diaz. de Luco in sua criminiali pract. c. 42. quid enim rationi naturali magis aduersum, quam quod unus & idem varia ecclesiæ stipendia in variis & distibutibus saepe locis, & quibus varia incumbunt onera, in seipso suscipiat? quæ est enim humana Respub. quæ suos iudices, rectores, tabelliones, & alios officarios stipen-

diis in absentia freui, & vagari permitrat? quis in sua quantumuis ampla & dirissima domo, vno ministro absenti salario plurium inimicorum perfoluit: ac ab eo quoquecumque suo nomine subrogatos admittit? Sola domus Dei ecclesia sancta talis in ordinatione suo priuat ministerio, ac debitis fraudatur obsequiis, quid debet ecclesia Dei plurium nobilium vanitati, ut patrimonio Iesu Christi dilectissimi sponsi sui, quod flagellis, alapis, sanguinis quoque effusione quæsiuit, eorum alat accipitres, educat canes, saginet equos, nutrit lenones, ac adulatores, & seditionis homines, qui passim Rempubl. turbant? alia etiam multa dicit contra plurales, ibi, illud videre poteritis, ne plura.

61 Effectus & vis dispensationis est, vt dispensatus cum causa habeatur tanquam dispensabilis & legitimus de iure, ac idoneus: quia fictio tantum operatur in casu facti, quantum veritas in casu vero: & factum ciuiliter eundem effectum habet, quem factum naturaliter. l. si. ff. mand. l. si. mater. C. de inst. Bal. in l. si. de his qui veniam acta. imper. & paria sunt aliquid ex priuilegio fieri, vel iure communii. l. liberos. vbi Bal. C. de coll. Dec. conf. 609. queritur. colu. 2. scripti in §. pre felique graduati in gloss. idoneis. de colla. in concord.

62 Item dispensatio per signaturam etiam bullis non expeditis valet, nec incidit in paenam extrau. execrabilis, qui sic vi illius duo possidet beneficia quemadmodum fuit iudicatum Romæ: ut afferri bigl. & vide reg. Imo. & mun. 52. & si. & 46. & seq. ego quoque scripti in interp. ad c. postulasti. in gl. i. de cle. ex com. minist.

63 Cautela tamen est, ut facias inscribe.

re ut signatura, quod literæ dispensationis

valeant, & suffragentur in omnibus & per

omnia à data præsentium, perinde ac fili. cura.

tere sub dicta die expeditæ fuissent. reg.

cancel. non obstant. sed prag. Rom. hoc

reiiciunt, timentes ius bullæ, & lu-

crum amittere, licet quibus-

dam concedant.

CONSTI

CONSTITUTIO PERPETVA S. D. N. DOMINI
 IVLII PAPÆ III. CONTRA RETINENTES BE-
 neficia ecclesiastica, absque literis Apostolicis
 super eisdem retentionibus.

*Neconon contra quoscunque appre-
 hendentes poſſeſſiones beneficiorum
 ecclæſtaſicorum abſque eisdem
 literis Apostolicis.*

SANCTISSIMVS in Christo pater, & Dominus noster Dominus Iulius, diuina prouidentia Papa III. cui nuper innotuit quod licet alias ſæ. re. Gregorius decimus, in generali Concilio Lugdunensi, sua generali cōſtitutione ſanciuerit quod nullus ex tunc de cætero administrationem dignitatis ad quam electus eſſet priusquam celebrata de ipso electio confirmaretur sub Economatus, vel procuracyis nomine, aut alio de nouo quæſito colore in spiritualibus, vel temporali bus per ſe, vel per alium pro parte, vel in totum gerere, vel recipere, aut illis ſe immiscere præſumeret, omnes illos qui ſecus feciſſent, iure, ſi quod illis per electio nem quæſitum foret, decernens eo ipſo priuatos, & piæ me. Bonifacius Octavius, etiā ſua perpetua valitura conſtitutione ſanciuerit, ut Epifcopi, & alij prælati, ſuperiores necnon Abbates, Priores, & cæteri Monasteriorum regimina

exercentes, quocunque nomine censerentur, qui apud ſedem Apostolicam promouerentur, aut confirmationis, consecrationis, vel benedictionis munus recipient admissas eis eccleſias, & monaſteria dictæ ſediſ literis eorum promotionem, confirmationem, consecrationem, ſeu benedictionē huiusmodi continentibus non confectis accedere, vel bonorum ecclæſticorum administrationē accipere non præſumerent, nullique eos abſque dictarum literarū oſtensione reciperent, aut eis parerent, vel intenderent. Quod ſi forſan contrà præſumptum fuifet, quod per ipſos prælatos, Abbes, Priores, & alios Monasteriorum regimina exercentes prædictos medio tempore actum fo ret, irritum haberetur, nec quicquam interim iidem Epifcopi vel Prælati, Abbates, Priores, vel regimina exercentia de ecclæſiarū vel monasteriorum corundem prouentibus perciperent, & re. me. Paulus tertius. & Rom. Pontifices prædecessores nostri quibuscumque Tabellionibus publicis ſub excommunicationis latæ ſententiæ poena inhibuerint, ne ex tunc de cætero, de transumptis suppli-

Nn

cationum præterquam habentem clausulam quod earum sola signatura sufficeret, ac decreto & concessione literarum, seu mandatorum possessionem beneficiorum ecclesiasticorum vigore supplicationum huiusmodi apprehendi, rogari deberent, neve illa subscribere, aut quoniammodo authenticare, vel partibus tradere præsumerent, volens & Apostolica auctoritate statuens inter cetera, quod partes transumptis, seu literis aut mandatis huiusmodi, extunc deinceps, vrentes, ac illorum prætextu possessionem beneficiorum huiusmodi apprehendentes fructus, quos ex illis pro tempore perciperent si non facerent. Quinimo ad beneficia in eisdem transumptis, & literis, ac mandatis expressa efficerentur, ipsa facta per perpetuo inhabiles & ad restitutionem fructuum ex illis pro tempore perceptorum, in virtu quoque foro tenerentur. Decernens sic iudicari debere, ac irritum, &c. Et successiuè Sanctitas sua, attendens, quod ante concessionem literarum gratia apostolica est informis, inter alia voluerit, statuerit, & ordinaverit, quod iudices in Romana curia vel extra eam pro tempore existentes, etiam si essent Sanctæ Romanae Ecclesiae, Card. vel causarum Palatij apost. Auditores, aut quicunque alii non iuxta supplicatio. super impecratio. signatarum tenor.

res & formas indicare deberent, etiam decreto irritati adiecto, Nihilominus diuersi Episcopi, & alij Prælati superiores, & Abbates, literis super dispensatio. retinendi beneficia per eos antequam promouerentur, aut eorum electiones confirmarentur, obtenta per predicationem sedem pro tempore concessis minimè confessis beneficia per eos obtenta predicta retinere, & diuersæ aliae personæ ecclesiastice possessionem beneficiorum ecclesiasticorum eis dicta auctoritate conferri, seu commendari, vel in eorum suorem vniri, aut alias disponi cōcessionem literis apostolicis desuper non expeditis apprehendere præsumunt inhabilitatem, & alias poenas in sanctionibus & inhibitione, ac voluntate & statuto predicto contentas, damnabiliter incurriendo in animarum suarum periculum, Volens periculis animarū huiusmodi latius occurgere, sanctiones & inhibitionem, ac voluntatem, & statutum huiusmodi quorum tenores Sanctitas sua, ac si de verbo ad verbū insererentur haberi voluit pro expressis approbans, & innovans, ac perpetuò obseruari debere decernens, & sanctiones ipsas ad inferiora beneficia ecclesiastica, quæcunq; quomodo cunq; qualificata, amplians, & extēdens, has sua in perpetuum valitura constitutione statuit, & ordinavit. Quod omnes & singula personæ ecclesiasti-

ſtaſtice, tam ſeculareſ, quam quo-
rumviſ ordinum regulariſ, cuiuſ-
viſ ſtatus, graduſ, ordinis vel con-
ditioniſ exiſtant, etiam ſi epiſco-
pali vel archiepiſcopali, aut patri-
archali, vel alia maiori dignitate
præfulgeant, quod de cætero lite-
riſ ſuper diſpenſatione retinendi
beneficiā per eos antequam pro-
moueantur, aut eorum elecțiōneſ
conſiſtentiſ obtenta eis per ſe-
dem eandē pro tempore conceſ-
ſiſ minimē confeſtiſ beneficiā i-
pſa refiñere, aut poſſeſſioneſ ali-
cuioſ, ſeu aliquorū beneficiorū
eccleſiaſticorū cum cura vel ſi-
ne cura ſeculariū vel quoru-
miſ ordinum regulariū quecum-
que, & qualitercunque qualifica-
torū eis dicta auſtoritate apo-
ſtol. conſerri ſeu commendari, aut
in eorum fauorem & commođū
vniri ſeu aliās diſponi confeſſio-
niſ literiſ apostoliſ ſuper colla-
tione, ſeu commendanda, aut vnione
ſeu alia diſpenſatione huiuſmodi
non expeditiſ per ſe, vel per aliuſ,
ſeu alioſ eius nomiue etiam ſu-
pplication. ſeu ſumptuorū vel trā-
ſumptuorū huiuſmodi, aut col-
lationuſ eis poſtmodum de ipliſ
beneficiiſ tanquam etiā tunc cer-
to modo in ſupplication. expre-
ſſo vacantiibus ordinaria vel alia
quaviſ auſtoritate factarū præ-
textu apprehendere præſumpſe-
rint, aut per alioſ apprehēſam, ra-
tam, & gratam habuerint, ipſorū
beneficiorū non poſſeſſoreſ fed

meri & nudi detentores, ac violenti, & sine alio quo titulo in eis intrusi censeantur, & pro talibus habeantur, & reputentur, nec frumentos suos faciat, sed ad illorum restitutionem, ut præfertur, teneantur, & obligati existant, constitution. seu dictæ cancellariæ regulæ de annali, & triennali possessorie in illis locum non habeant, nec eisdem detentoribus, & intrusis in aliquo suffragentur: quinimo beneficia per eos tempore promotionis sue, aut eorum electionis, confirmationis, obtentâ literis super dispensatione ea retinendi, si bi concessa non expeditis retinetes, aut possessionem beneficiorum literis apostolicis super illis non confectis apprehendentes, seu per alios apprehensam, ratam, & gratam habentes beneficia, sic retenta, aut apprehensa, & omne ius quod in illis, vel ad illa pro tempore quomodolibet habuerint eo ipso amittant, illisque, & illo priuari, ac ad illa de cetero obtainenda perpetuo inhabiles, nec illa ulterius, & prætextu noui tituli, aut nonæ commendæ, vel vniuersitatis, seu alterius dispositionis etiæ apostolica auctoritate facta asse- qui valeant, sed beneficia ipsa tamquam de iure, & facto vacatia aliis cedferi, seu comedari, & per quosvis, tam ab eorum ordinariis, collatoribus, quam à sede prædicta libere impetrari possint, & si beneficia ipsa litigiosa fuerint collitigantis

Nn 2

in omni iure, & ad omnem inquit
beneficia retinentibus, aut pos-
sessionem apprehendentibus hu-
iusmodi in eisdem beneficiis, vel
ad illa quomodolibet compete-
bat aut competere poterat eo ipso
absque iuris, aut hominis ministe-
rio surrogentur, & surrogari esse
censeantur, ac in eorum fauorem
causa de super pendens aduocata,
& lis extinta fuisse, & similiter es-
se censeantur. Quodque de certe-
ro supplicationes etiam manu no-
stra, & motu proprio signatae, nisi
habuerint clausulam, quod corū
sola signatura sufficiat, nullam al-
iam, quam per literarum super il-
lis conficien fidem, aut probatio-
nem faciant, seu præstent, nec vlla
eis in aliquo alio casu fides adhi-
beatur, aut adhiberi possit. Decer-
nens sic & non aliter, tam in eadē
curia, quam extra eam, & in parti-
bus per quoscunque iudices, ac
commissarios quavis etiam apo-
stolica auctoritate prædicta fun-
gentes etiā causarum palatiū hu-
iusmodi Auditores & ipsius Ro-
manæ Ecclesiæ Cardinales in qua-
vis causa, & instantia sublata eis, &
eorum cuilibet quavis aliter iudi-
candi, & interpretandi auctorita-
te, & facultate iudicari & diffiniri
debere, ac irritum, &c.

Placet publicetur & describatur I.

Lecta & publicata fuit supradi-
cta Regula Romæ, in Cancellaria
Apostolica, Anno incarnationis
Dominice Millesimo quingente-

simo quinquagesimo tertio, die
verò Sabbati XXVII. mensis Maij.
Pōtificatus prælibati Sanctiss. Do-
mini nostri Iuli, Diuina prouidē-
tia Papæ tertij, anno quarto.

A. Lomellinus Cusos.

64 Dispensatio est odiosa ca. 1. & 2. de fil. Odiosa
presyb. lib. 6. quamobrem non extenditur sicut
etiam ad casum habetem maiorem ratio-
nem, arguendo à maiori ad minus. cap. si. de
transla. prela. Fel. in ca. postulasti. col. n. nu. 8. in
fi. & nu. seq. de rescrip.

65 Ut nec quidem dispensatus ad cura-
tum, censematur dispensatus ad simplex. Do-
de Rot. decisi. 36. voluerunt, in no. Jn tu. de filius
presyb. decisi. 2.] & illegitimus dispensatus
ad beneficia non censemtur dispensatus ad
pensionem, nisi exprimatur, per e. quanvis,
& e. cui. de non sacerdotali, de præb. lib. 6. hoc do-
cet Hiero. Gigas in tract. de pens. q. 18. nisi semel
consecutus fuisset beneficium ex dispen-
satione, quod postea resignasset. & eidem
referuata esset pensio iuxta a. nisi, de præb.
ita Gigas: alibi tamen dicam fusius.

66 Item natura dispensationis est tam o-
diosa, vt non comprehendat beneficia, nisi
de quibus habita sit mentio in ea maxime
si sint alterius qualitatis: ideoque dispen-
satus ad dignitates, etiam si illis immineat
animarum cura, non censemtur dispensatus
ad beneficia curata sine dignitate. gl. & doc.
in c. non potest, de præb. in 6. per iex. in ca. cum in
illis, ibidem.

67 Ideoque debet esse cautus impetrās,
vt exprimāt & simplicia, & curata, ac alias
qualifica, alias neutiquam in dispensa-
tione comprehenderetur: veluti mona-
chus dispensatus ad curatum, non censem-
tur ad simplex dispensatus. c. cui. de præb. lib.
6. Dec. in c. at si clerici. §. si. col. 7. n. 10. de iud. iaf.
in l. fi. num. 37. de conf. princ. [Si tamen quis
impetraret dispensationem ad duo curata,
vel alias incompatibilia, si iuste vnum ha-
bet, non tenetur de illo facere mentionē,
quia de illo non agitur, & quia est clausula
pro expressis habentes, & vt generaliter ad
quæcunq. beneficia dispensatur, & si im-
petrans

petrans expressisset se habere vnū, non re-
cusasset Papa vel cum difficultate, imo fa-
cilius dispensasset, vt not. doct. in ca. postula-
tis. de respic. sed si velit dispensare cum
illis, quæ habet, & vt alia consequtatur, tū
ea exprimere tenetur. c.2. de filius presb. in 6.
63 Quinimo si quis impetreret beneficium
non exprimendo esse curatum, licet in fi-
ne eiusdem impetrationis dicatur, quod
animatorum cura non negligatur: tamen
si illud imperatum sit curatum, non de-
debitur, per text. in clem. i. in princ. de proben.
postquam dispositiū non fuit habita
mentio cure.

Item dicta clausula, &c. in supplicatione nil operatur, quo ad prædicta, nisi ad ea quæ de iure & praxi comprehenduntur, quæ superius declarauit in signature gratie. Et in ceterorum. ff. de verborum significacione.

70 Limitatur ad accessoria consecutua, ad quae dispensatio extenditur. gl. sing. in c. quia in tantum de preb. nam si dispensatus sum ad plura beneficia curata, in consequens videtur mecum dispensatum, ut possim habere substitutum, & vicarium in altero, alias dispensatio non fortiretur effectum, nec prodebet. Fel. in c. postulasti. col. 13. de rescript.

71 Item diiensatus ad plures ecclesias parochiales, censetur excusatus, ne teneatur solennibus felicis in vitroque adesse, licet alias contra c. si quis in clero iuncta glo. 7.4.1. quam probat Barb. in clea. col. 5.4. de cl. 7. & linol. in c. postula bsi. col. de rescrp.

72 Prætereadipensatus ad plura curata, censemur dispensatus de non residendo in vino, per gl. inc. non potest, de præb. libr. 6. Panor. & alii in c. extirpante, s. qui vero illo tit. Fel. in c. si de simo. Spec. in titul. de d. dispensa. s. descendunt, per quid indulgetur. [Ias. in l. beneficium. col. 8.n. 4. de constit. princ.]

73 Non prætermittendum est, quod minor dispensatus ad curatum, censetur dispensatus de non promouendo, sine quo non posset Curatum ultra annum obtinere. c. sicut canon. de elect. in 5. Panor. & alii in d. ca. quia in tantum, de preb. & dispensatus, ut possit ad sacerdotium promoueri, vide-

tur eidem concessum, ut ad subdiaconatum & alios ordines promoueatur. *Ioan.*
And. in c. postulasti de rescr. *Fel.* in c. at si clerici,
§. fin. col. pen. de iud.

74 Accedit quod episcopus dispensatus ne intra annum teneatur consecrari, videatur interim quoque dispensatus ad priora beneficia retinenda: ut docet Panormus in d.c. cum in cunctis. §. cum vero de electo glo. in verb. consecrari. §. item insuper, de collatione pragm.

75 Et sic patet in dispensatione (quamuis sit odio/a) fieri extensionem ad casum, sine quo dispensatio nullum fortiret effectum. I. si stipulauit suero per i.e. f. de verb. oblig. l.2. de iuris. omnium iud. ca. si possumus, de elect. in 6. Etvbi tempore interdicti conceditur baptisimus & chrismatio , & sic chrismati confectio, sine qua chrisma dari non posset.c. quoniam de senten. excommu.

lib. 6.
76 Animaduertendum tamen est dis- Mhordis-
penſationem non extendi ad consecutiua penſatus re
ſeparabilia: vnde minor dispensatus de promoue-
promouendo, & vt celeriter, non censetur tur non
dispensatus de obtinendo beneficium cu- potest obci-
ratum: quia licet hoc sit consecutiuum, nere bene-
tamen est ſeparabile, & non necessarium: ficium cu-
& dispensatio debitum fortuit effectum ratum.
ablique beneficio, quod ſufficit dcl. in cle-
i. de t. au. & qualib. gloss. in cap. cui, de pra bend.

in 6.
77 Nisi illa fuerint inclusiva: unde dispensatus ad diaconatum, potest suscipere subdiaconatum; i docer lox. And. in addi. ad Spec. eod. tit. &. postremo in princ.

Spec. eccles. S. papa Clem. in prim.
78 Minor etiam dispensatus ut sit canon-
icus in eccllesia cathedrali , non poterit
e se iudex delegatus , claustratum , in verb. ca-
nonicus , de rescrip. in a. Felim. in cap. cum nunci-
us . i. not. de iustib. nec habebit hic minor lo-
cum in capitulo , nec suffragium . gl. in cle.
2. de eti. Fel. inc. at scilicet . § fin. colum. pen. de

79 Alius effectus dispensationis est,
quod dispensatio est gratia, & misericor-
diter indulgetur, c. si. de schismate c. innotuit, de
elect. Domini. in capitul. licet canon. in fin. de
elec.

*Dispensa-
rio vocatur
gratia &
beneficium.*

Nn 3

80 Ideo non tenetur episcopus vel alius dispensare, sed hoc ei liberum est, *capit. at si clericis, in fin. ibi potest, de iudic.* & ibidem plenē Panorm. & alii, nisi euidentur vrgat, ratio; & causa dispensandi, tunc enim tenetur, veluti fauore studii, *cap. cum ex eo, de effect. in 6. & in aliis casibus similem aut maiorem rationem continentibus, §. porr., que fuit prima cau. benef. amic.* Spec. in titul. de Lapis & dispens. in §. genera. & ibi Bald. in addit. ad eum in prim. Perus. in c. licet canon, §. is etiam, 3. not. de elect. in 6. gloss. in cap. exigunt. a. quest. 7.

81 Inde vocatur dispensationis beneficium, *me. immotu; per; habitu;* de elect. & si-
cūt beneficium inuito non confertur, reg.
in uito ff. dereg. iur. itane dispensatur cum
aliquo inuito & gratia dispensationis vo-
catur, *in cap. licet canon, de elect. in 6. vbi Pe-*
rusi. dicit non expirare per mortem con-
cidentis.

82 Ad hæc sicut beneficium collatum non potest collator reuocare, sic nec dis-
pensationem sine magna causa, *ca. cum ex*
eo, vbi gloss. & doct. de elect. lib. 6. quia benefi-
cio iuuari nos oportet, non decipi: *l. in*
commodato. §. sicut ff. commoda. c. vnp. illo ite.

83 Insuper ex dispensatione quis plura
beneficia retinere poterit, licet alias non
posset: *c. dudum, 2. de elect.* & incompatibilita,
de quibus inferius dicam in bulle declaratione;
& etiam beneficium, quod alias retineri
non valet, per dispensationem retineri
poterit, *c. diuersis. de cler. comiug. ca. fin. de cler.*
pere.

84 Præterea dispensatus de criminis
publico non potest postea accusari, si pu-
blicè dispensatum secum exiterit, *per. sap.*
ex iua, de filiis presbyterorum, c. super his, de ac-
cusatio. Spec. in eod. iuu. §. postremo, vbi alia vi-
dere poteris, quod post dispensationem
poteris quis sacramenta recipere, & suum
officium licite exercere, & alia facere, que
possit alius habilis. Et in summa effectus
dispensationis est, vt si perperam conce-
fasit, tam animam concedentis, quam dis-
penfati ad inferos deducat, vbi misere-
cruicabuntur. [Tamen si quis impetraverit
beneficium vacans per non promulg-

Dispensa-
tio an re-
uocari
posse.

Dispensa-
tio ad in-
feros de-
cavit.

nem Titii, aut per adoptionem secundi, si
is pendente processu impetrer dispensa-
tionem, vt retinere possit illud beneficiū,
illa dispensatio in præiudicium tertii im-
petrantis non valebit, vt docet Cardin. in cap.
quia diligentia de elect. & Felin. in c. super co-
per illum sex. col. 2. de off. deleg. facit c. quanuus.
de rescrip. lib. 9.]

85 Ultimo quia praxis horum omnium
confitit in bulla, & formula dispensationis:
ideo non erit alienum eam itatim ob
oculos subiicere declarando clausulas
notabiles, super quibus sapientius dubitari vi-
di: tu lector bene uole, boni consules.

Formula dispensationis ad duo,
& super etate.

I Vlius, &c. Dilecto filio Iohanni
mo Gelyo, de nobili genere
procreato ex utroque parente, sa-
lutem. Nobilitas generis, vitæ ac
morum honestas, aliaque, &c. nos
inducunt, ut te specialibus fauori-
bus, & gratiis prosequamur. Hinc
est, quod nos / te qui, vt afferis de
nobili genere ex utroque parente
procreatus, & quintodecimo seu
circa tuæ ætatis anno constitutus,
ac in vniuersitate Paris, auctu studiis
existis, neconon parochiale ec-
clesiam sancti N. dioeces. N. ex
concessione Apostolica in (com-
mendam obtines) præmissorum
meritorum tuorum intuitu gra-
tioso fauore prosequi volentes:
Teque, &c. neconon omnia, &c.
tuis in hac parte supplicationibus
inclinati, tecum/ vt ex nunc dicta
ecclesiam, aut illa per te dimissa
vnum, & cum ad vigesimum di-
cta tua ætatis annum peruenieris
cum eo aliud, & sine illis quæcum-
que duo alia curata, seu alias inui-
cem

cem incompatibilia secularia, aut eum eorum altero, siue sine illis vnum cum cura, vel sine cura sancti Augustini, Clun. Grandimoni. aut cuiusvis alterius ordinis regufare, beneficia autem ecclesiastica secularia parochiales ecclesiae, vel earum perpetua vicariae, aut dignitates, personatus, administrationes, vel officium in cathedralibus etiam Metropolitanis vel collegiatis: Et dignitates ipsae, in cathedralibus etiam Metropolitanis post pontificales maiores, vel collegiatis ecclesias huiusmodi principales, etiam si sub eodem resto sint. Regularia vero beneficia huiusmodi prioratus, præpositura, præpositatus, dignitas ctiā conuentualis, personatus, administratio, vel officium, seu si talia missim fuerint. Et ad prioratum, præpositatum, dignitates, personatus, administrationes, vel officia huiusmodi consuecerint per electionem assumi, eisque cura immincat animarum, si tibi alias canonice conferantur, aut eligaris, aut præsenteris, vel alias aslumaris ad illas, & instituaris in eis liberè recipere, & in simul ad secularia videlicet in titulum, regulare vero, prioratus, præpositura, præpositatus, vel alia dignitas, etiam si conuentualis seu officium fuerit, beneficia huiusmodi in commendam, quod ad vixeris retinere, illaque simul vel successiuè simpliciter, vel ex causa permutatio-

nis, quoties tibi placuerit dimittere, & eidem commendare cedere: Et loco dimissi, vel dimissorum aliud vel alia, simile, vel dissimile, similia, aut dissimilia, beneficium seu beneficia, ecclesiasticum, seu ecclesiastica duo duntaxat curata, aut alias invicem incompatibilia secularia, aut cum eorum altero, seu sine illis vnum cum cura, vel sine cura, sancti Benedicti, sancti Augustini, Cluniac. Grandimoni. aut cuiusvis alterius ordinis regulae, beneficia ecclesiastica simili- ter recipere, & in simul secularia videlicet in titulum, regulare vero in commendam huiusmodi etiam quod ad vixeris, ut præfertur retinere, nec non debitis & eosuetis ipsius regularis beneficii supportatis onerib. de residuis illius fructib. & redditib. & prouenientibus, sicuti illa in titulu pro tempore obtinens, de illis disponere, & ordinare potuerut, seu etiam debuerunt. Alienatione tamē quorumcunq; bonorū immobiliū & pretiosorū mobilium eiusdem regularis beneficii tibi pœnitus interdicta, disponere & ordinare liberè & licet valeas defectu prædicto, quem ex nunc in illius quintodecimo, vel circa dictæ tuæ ætatis anno pateris, & in vicesimo patieris (ut præfertur) ac Lateran. & generalis conciliorum, & quibusvis aliis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, nec non statutis & consuetudinibus ecclesiistarum,

siarum, in quibus incompatibilia
 secularia, necnon monasterii, vel
 alterius regularis loci, in quo re-
 gulare beneficia huiusmodi for-
 san fuerint, sc̄ū à quo ipsius regulare
 beneficium dependere con-
 tigerit, & ordinis cuius illud ex-
 titerit iuramento, confirmatione
 Apostolica, vel quāvis firmitate
 alia roboratis, priuilegiis quoq;
 & indultis Apostolicis dictis Clu-
 niacens. & Grandimōn. ordinib-
 us per sedem Apostolicam con-
 cessis, confirmatis & innouatis,
 quibus inter alia caueri dicitur
 expressē, quod ipsorum Cluniacen.
 & Grandino. ordinum bene-
 ficia nullis nisi sancta Roma. ec-
 clesiæ Cardinalibus, aut ipsis or-
 dines expressè professis, & de ex-
 pressis consensib. Abbatum Clu-
 niacen. & Grandimond. Illorū
 que conuentuum respectuē mo-
 nasteriorum Matisonens. & Lemouicens.
 dioeces. commendari
 possint, & si beneficia Grandimōn.
 ordinis huiusmodi aliis,
 quām prædictis commendata es-
 sent, tenerentur intra certum
 tunc expressum terminum habi-
 tum ipsius ordinis assumere, &
 professionem per monachos illi-
 us ordinis emitte solitam emitte
 re regularem: alioqui per Abba-
 tem eiusdem monasterii Grandimōn.
 & diffinitores capituli ge-
 neralis eiusdem ordinis pro tem-

pore existen. ab illis amoueri pos-
 sent, & alias de illis etiam per se-
 dem Apostolicam pro tempore
 factæ commendatæ nullius sint ro-
 boris vel momenti, ceterisque
 contrariis nequam obstan. au-
 toritate Apostolica tenore præ-
 sentium de specialis dono gratiæ
 dispensamus, ac constitutionibus
 necnon priuilegiis & indultis A-
 postolicis Cluniacen. & Grandimōn.
 ordinibus huiusmodi con-
 cessis, quibus etiam si pro illorum
 sufficientideratione, de illis e-
 orumque totis tenoribus specia-
 lis, specifica, expressa & individua,
 ac de verbo ad verbum, non au-
 tem per clausulas generales idem
 importantes mentio, seu quāvis
 alia expressio habenda foret, illo-
 rum tenores huiusmodi eisdem
 præsentibus pro expressis suffici-
 enter habentes illis, alias in suo
 robore perm̄suris, prouisio quod
 obtenta ecclesia N. & alia incom-
 patibilia secularia, ac regularia be-
 neficia huiusmodi debitibus propte-
 re non fraudentur obsequiis, &
 animarum cura in dicta ecclesia
 N. ac si qua illis immineat, aliis in-
 compatibilibus secularibus & re-
 gularibus beneficiis prædictis
 nullatenus negligatur, Sed ipsius
 regularis beneficii congruè sup-
 portentur onera antedicta:

in quorum, &c. Da-
 tum, &c.

Bulla

Bulle dispensationis super defectu etatis, & ad plura beneficia cum suis clausulis declaratio.

Ivlus, &c. Dilecto filio Iaochimo Geloy de nobili genere pro creato ex utroque parente, salutē. Superiorū in bullā nouæ prouisionis multa scripsi, quæ hīc non repetentur: sed tantum ea quæ fuerunt ibi omissa nunc supplebuntur.

2. Nobilitas generis, ac vitæ & morum honestas, &c. Ita Papam inducent ad dispensandum cum aliquo: nepe licet gl. in extrauag. Execrabilis. Ioan. 22. dicat nobilitatem generis comparari nobilitati stercoris: tamen in plerisque vide mus his nobilibus deferri, maximè circa dispensationes, vt in ca. de multa, de preben.

3. Et quāvis ille textus loquatur de sublimibus, & sic de magnis nobilibus & excelsis personis: vt docet Car. in d. ca. de multa, & scripsi in §. i. de nominat. Reg. tamen communis usus intelligit passim de nobilibus, vt cum illis ad duo beneficia posit dispensari: & hoc iure ytimur.

4. Siue nobilis sit ex utroque parente, ca. venerabilis, de preben. siue ex patre tantum, cum nobilis dicatur. l. partum. vbi gloss. C. de rei ren. §. a. de inge. in inst. Tamen nobilitas triusque magis inducit ad dispensandum, cum duplex funiculus fortior uno sit. cap. vno, de treug. auib. Itaque C. communia de succession. Et multa conceduntur his priuilegia, maximè quo ad tempus studij: vt est in §. cum vero, de coll. in concor. vbi scripsi: vnde solet hodie Papa cum his nobilibus ad duo dispensare: vide que scribit Bonus de Curtili in tract. suo nobilitat. & do. And. Tiraquel. in eo tract. vbi multa super hac nobilitatis materialiore suo congesit.

Vt te specialibus fauoribus & gratiis prosequamur. Hæc clausula est solita apponi in dispensationibus, & gratioso fauore prosequi quod est infra & specialibus non in beneficiorum impetracionibus: nā

gratiam impartitur Papa, & fauorem illi, prosequi cum quo dispensare dignatur: vt dicit rex. mur. respi-

in c. si de schisina. & Fel. in c. ar. si clerici. §. s. col. cit. ad di-

ane penul. de iudic. Ideo dicitur eum fauore spensatio-

prosequi, potius quam iure, vel benigno: nes.

affectu prosequi. in cap. venerabilis, de preb.

hinc est quod noste volentes prosequi fa-

uore gratioso intuitu meritorum tuoru,

Te inquam, qui (vt afferis) de nobili gene-

re procreatus existis, & in quintodecimo,

seu circa, tua etatis anno es constitutus.

Sic debet hæc clausula ordinari, & intelli-

gi, cum verba alias cōfusa videantur. [No-

tandum est, quod quando Papa dispensat

cum aliquo, vel in literis expectatiis scri-

bit, quod talis natus est de genere comitū,

vel regum, debet intelligi ex linea pater-

na, non materna, quia stricte debet intelligi in hac dispensationis materia c. i. de filius

presbyt. in b. & dictio, de, significat caussam

proximam, vt docet Bart. in l. i. §. ex incendio.

f. de incend. & Bal. in l. ex arrati. C. de actio.

empti. Jacob. hoc expresse affirmat. in l. i. ff. de pro-

ba. sed contrarium tenui in l. signi. ff. de verb.

sig. & respondi iuribus adductis in contra-

rium.

De dispensatione ratione etatis.

Sciendum est circa minorem multipliciter dispensari. Primo minor ante se- fante di-

prem annos tonsuram accipere non spensatur.

potest, & sic nec beneficia habere. cap. si. de

temp. ordinari. in b. c. cum adeo, de rescript. & sic

opus est dispensatione: & in hoc valde la-

xande sunturis habent: nam hoc est con-

tra ius diuinum, & quodammodo contra

ius naturale, vt qui loqui necit, alios do-

ceat, & regat. c. indecorum, de etat. & quali-

itate, & scribitur Eccles. 30. cap. V. & tibi terra,

cuius Rex est puer. dicitur etiam dispen-

santi vñ qui cum istis dispensas, & qui da-

tus est in ruinam, & in destructione mul-

torum. vide Paris. consi. 97. satis, in 4. vol.

2. Item minor ante decem annos est in- Ad canonie

habilis, vt sit canonicus in ecclesiis colle- catus di-

gatis, & in cathedralibus, vel Metropoli- spensatur

tanis ante quatuordecim annos: vt in regu, cum mi-

Canc. 17. & doct. in ca. Super mordinata, per il-

lignentium, de preben. quamobrem his ca-

O o

Minor sine dispensatione præsumtus conuentualis habere non potest, nec dignatus.

3 Prioratus vero conuentualis, si cura regatur per priorem, minor 25. annorum obtinere non potest: si vero cura per alium administratur, tunc sufficiente 20. anni completi, Clementinae in agro. ceterum. deflata monach. Ideo si quis anteā velit obtinere prædicta semper necessaria erit dispensatio.

4 Dignitates vero, aut beneficia curata ante annum 25. minor obtinere non potest sine dispensatione. c. c. in cunctis. s. inferiora. de elect. & in qua ætate possit minor obtinere beneficia, dignitates, & quælibet officia scripsi in tractatu de pacifico professor. in 4. limita.

Ad plura beneficia cum minore dispensatur.

5 Item & quod grauius est, dispensatur interdum cum minore ad plura beneficia, licet sit duplex incompatibilitas, ætatis videlicet & beneficiorum. cap. quinta intantum, de prebend. c. super eo. de rescript. in 6. superiorius scripti in dispensatione super pluralitate, & inferioris adhuc prosequar.

6 Et post dispensationem à minore obtentam poterit Episcopus Abbas, seu alii etiam interior huius sic ad plura dispensatio conferre: nam est habili factus à Papa, qui & ius condidit, & est suprarius. c. prop. suis. de concess. preb. maiorem enim retinuit sibi potestatem, quam iuri dederit. ea. dudum. de preb. in 6. consil. Anch. consil. 404. tria ducias & superiorius dixi cum de effectu dispensationis loqueremur.

Ad regulare beneficium cum minore aliquando dispensatur.

7 Quandoque dispensatur cum minore seculari ad regulare beneficium obtinendum, vel econtra: qui de iure secularis non potest obtinere regulare, nec seculariter regularis. cap. causam & officij. de elect. cam illius, illo iuri in 6. cap. 1. & per iusum. de capel. monach.

Ordines vi mitempus minor semere possit dispensatur.

8 Interdum dispensatur eriam cum minore ut maturius quam de iure liceat; ordines recipere possit: nempe de iure in 18. anno subdiaconatum, in vigesimo diaconatum, in vigesimo quinto iure ætatis anno presbyteratum suscipere permittit. c. de elect. & qualis. quo si citius velit affequi, non nisi cum dispensatione licebit.

9 Aliquando insiguntur simul omnes i-

stæ dispensationes, & eodem tenore coeduntur: & tunc plenè cum minore dispensatur, vi inferioris patet in abundantius.

10 Advertendum est, quod per regul. cancell. Innocentij, quæ est cum super defectu ætatis conceditur dispensatio, de duobus solum annis dari potest, & sic in 23. anno minoris poterit dispensari, ut minor curatum obtinere posset: & hodie illa regula seruatur in legationibus sed coram Papa si constitutus in 18. anno impetrat beneficium exprimendo ætatem: & Papa respondet in signatura, fiat, & cum derogatione regule: tunc dispensatus censetur dispensatus etiam si sit minor 15. annis, & hoc ratione derrogationis regule.

11 Planè si quis in supplicatione dicatur esse in anno 23. constitutum, & antequam expedita bullas sit ætatis 25. annorum, potest omitti defectus ætatis in bulla post quinam est legitimæ ætatis: sed antequam ei bullæ expediantur, solet enim notificari, & ab eo requiri, an velit eam sic expediti, & ref. quod non potest imposterum bullæ correctionem, nec ei corrigetur: sed si postea de defecto ætatis apparuit, erit imputandum sibi, cum hanc correctionem petet.

12 Et si fuerit huiusmodi bullæ sic expedita sine mentione ætatis, pars aduersa non poterit opponere ex eo male expedi. Bullæ falso signaturas, & non secundum supplicationem, quia non sunt expeditæ contra supplicationem: ideo non sunt falsæ bullæ: nā hoc erat introducendum in fauorem impetrantis, vt ætatem exprimere posset, cui fauori pars, cum sit legitimæ ætatis, renunciare non potest. c. si diligenter for. compet.

13 Veruntamen licebit parti probare impetrantem non esse legitimæ ætatis, & sic bullam esse subreptitiam, per c. si eo tempore de rescrip. in 6.

14 Idem dixi de eo qui in signatura dicebat se pati defectum natalium cum soluto natalium & soluta, demum pater contraxerit matrimonium cum illa, filius in bulla poterit omittere defectum natalium, cum nullum hodiē patiatur, eō quod ita est vis matrimonij, ut legitimare possit etiam iam natum. i. i. i. quis filij sim legit.

Vt ass.

Probare
imperans
et debet.

Vt affteris. Credit isti impertranti Pa-
pasi tamen dubitetur de eo quod affterit i-
pse impertrant, hoc probare debet nisi par-
aduerfa dicere eum alterius etatis esse:
tunc enim teneretur allegans probare per
lactor. C. deprob. Secus si dicatur, vt affteri-
tur, vel vt accepimus: nam impertrant hoc
casu probare non tenetur, sed opponens,
auident. si quando. C. de consti. pecu. Rota de-
cis. 74. nota quid si ponatur, in antiqu.
[Subtit. de script. decis. 77.] Cassador. decis. vi.
de iure patronat. Et obreptionem dispensa-
tionis quis debet probare, vide per
Calder. cons. 4. de probatio. & cons. 8. de rescripto.
[ptis.]

Vt affteris
vel vt affterit
hoc differetia: quia partis est probare, si
allegat non verum esse, quod est in bullia
expressa. vide supra que scripti in bulle noue
propositio. & ista verbafie adinuicem distin-
guipose videntur, vt si impertrant est sup-
plicants dicatur in literis, vt affteris. ca. 1. § 3.
de offic. dele. Si duo supplicant, vt affteritur,
velvt affterunt c. ad huc de refer. Si vero aliis
pro alio supplicat, dicitur vt accepimus,
aut quando Papa facit hoc motu proprio.
c. cum clericis. & seq. de past. cap. ex literis, depi-
gnor. Hiero. Paul. in sua praxi. curie Romana. in
notis. Super vacan. non referua. vers. item nota
quid vt affterit scripti in forma monda. inglo-
mina & singula in fin.

Circa quid I
denonci.

Seu circa. Quid denotet ista dictio,
certè multi multa super hoc dixerunt. E-
go putarem pro materia hanc dictiōnēm
acciendam, vt abunde scripti in l. c. cero-
rum ff. de verb. signific. gloss. tamen in ca. atte-
statiōnes de responsi. impu. pro qua facie texti. in
l. non tantum. ff. de excus. tut. declarat istam
dictiōnēm ultra sex menses non protendi,
sicut dictio prope.

2 Tamen relinquitur arbitrio iudicis gl.
inca. i. in fi. de offic. ordin. in 6. sicut dicitur
de paucis diebus in cap. statutinus. §. super. de
rescript. ibidem.

3 Sed iudex non debet extendere ultra
sex menses: vnde si agens annum decimum
septimum, & duos menses imperet bene-

ficiūm, & dicat se constitutum in decim-
octauo suæ etatis anno, seu circa, non va-
lebit impretratio: quia, circa, denotat mo-
dicum tempus, paulòplus, vel paulòmi-
nus, sed non ultra sex menses re docet Alex.
cons. 88. quoniam. nus. in 5. volum.

4 Ideo potest intelligi seu circa, videli-
cer de duobus, tribus, quatuor quinque
ve, aut ad summum de lex mensibus, per
predicta faciliter adiectio ff. de verb. signif.

5 Vnde haec dictio Circa. annullat actū. Tempus
quando tempus debet esse completum: studij non
ut pote nominatus debet annis quinque valer, in
completis studiis ante nominationem, quo est stu-
diat se studuisse quinque annis, seu cir-
diu. ca. non valebit talis attestatio studij, quia amovunt
incerta: ut scripsi in tract. nomina. que. ii. in fi. vel circa.
nam dictio circa, tempus incertum deno-
tat, ut docet Guido Pape dec. Delphi. quæst. 290.
libello, ac Alex. cons. 29. nus. 2. in 7. vol. 5. cons. 82.
in fi. ibid.

6 Item in tempore ad prescribendum Prescri-
requisito, si quis deponat alterum posse-
ptio non pro
dissimile decein annis, seu circa inter presen-
batur per
tes, aut viginti, seu circa inter absentes, tempus dec
non est probata prescriptio: ut docet Guido annorū vel
Pape singul. 436 de dictione circa, & vide in ca. circa.
et circa, de elect. lib. 6. & in d. ca. de offic. ordin.
in 6.

Ac in universitate Parisien. a. Fator stu-
diū studens existit. Ecce aliud quod dij inducit
studij. ca. cīm ex eo. de elect. lib. 6. quia multa sandum.
& præclara introducta sunt fauore studij:
& centum septuaginta priuilegia cumu-
lauit in tract. de scholasticor. priuileg. ibi licei
videra.

Episcopus etiā fauore studij potest cu
scholastico dispensare de non residendo. c.
relatum. de cleric. non resid. nec tenetur præ-
fatus scholasticus quoquam solvere pro
literis facultatis non residendi: ut ibidem
scripti priuileg. 30. quia hoc ei ipso iure pri-
uilegium indulgetur, ut ibidem.

Item de non promouendo per septen-
nium dispenfat Episcopus fauore studij.
cap. cum ex eo: de elect. in 6. duummodo scho-
lasticus intra annum ad subdiaconaturam.

Saltem promoueat, ne postea retrocedat, cum fructus beneficij comedetur. vt
ihi scribitur: quod limitauit in scholasticis priu-
legiis.³⁵

Papa etiam dispensat, vt scholasticus
contineatur ad aliquem ex ordinibus sa-
eris promoteri intra certum tempus, vt
sibi placet limitandum, sed legatus secun-
dum tenorem suæ potestatis, videlicet ad
septennium, dummodo intra duos annos
ad subdiaconatum promoueat, vel alias
prout est sibi commissum & à Papa con-
cessum.

Quatuor

que afferit
impetrans
probare te-
netur.

Ne non parochiale. Quatuor
hic impetrans afferit. primò sede nobili-
genero procuratum: hoc probandum ei
incumbit, secundum Barto. & alios in l.r.c. de
prob. Afferit quoque se minorem. & in rub.
C. si minor se maiorem dixerit, sit contra-
rium, quia minor ibi dicit se maiorem, vt
alius contrahat secum: hoc quoque pro-
bandum est, vt per Bart. & alios in l. de ètate:
ff. de minor. & in l. de tuelâ. C. de in meig. restit.
scripti in tractat. de restituâ. articul. rgofo. 3. in
2. tunc commenta. in confitut. regis. Tertiò
afferit se actu studentem: quod etiam est
probandum, scilicet per matriculam, per
attestationes, literas temporis studij, vel
per testes. §. tenetur de colla. Concordia. glos.
& doct. in prov. 6. libri. necnon & ecclesiam
commendaram sibi ab Apostolica sede af-
ferit, quod literis Apostolicis probari con-
uenit.

**Meriti di-
cimur qui
non deme-
reantur.**

Meritorum tuorum. Etiam si non
alias mereatur, dummodo non sit indignus,
sufficit: nam hec clausula, si indignus sit,
intelligitur, & sufficit dum non est indi-
gnus. l. cum quidam de leg. 2. cle. 1. de offi. deleg.
axis superiorius in signaturagratia.

**Dispen-
satio ad peti-
tionem no-
motu pro-
prio conce-
ditur.**

Tuis in hac parte supplicatio-
nibus in clinati. Et sic dispensationes
ad partium petitiones debent concedi, nō
autem motu proprio: quia laxartius non
debet, nec solui, nisi parte postulante: nec
dandum est hoc iudicium, nisi postulatum
fuerit. l. 4. §. hoc autem iudicium. ff. de danno
infecto & inuito non solet conferri benefi-
cium, per reg. in iuris. ff. de reg. iuris. ideo pe-

tendæ sunt dispensationes: & ex cauſa
concedendæ, non alias.

Tecum vt ex nunc, &c. videlicet ^{Ex nunc}
dispensamus tecum vt ex nunc; id est, in ^{ex nunc}
decimoquinto tuæ ætatis anno positis ob- <sup>quid signi-
ficent.</sup>
tinere parochiale ecclesiam tibi com-
mendatam: ex nunc, id est, tempore huius
gratiae tibi factæ, significat enim tempus
prefens. l. Gallus. §. nunc de lege. ff. de lib. &
posthu. rbi doct. sed Juriscont. vtuntur di-
ctione nunc, tunc in l. lecta. ff. si cert. pet. vt
fusius dico in it. de verbis signific. l. mulieris §.
definire.]

Secundò si eam dimiseris, quod ex tunc,
etiam aliud beneficium obtinere possis
loco dimisi, id est loco huius parochialis
ecclesiæ demissæ: quia Papa non vult istū
impetrantem esse absq. beneficio aliquo,
& intellige vnum scilicet simile, vel disi-
mile: vt inferius exprimit.

Tertio cùm peruerteris ad vigesimum
annum, &c. vt cum isto aliud recipere pos-
sis, peruerne quis dicitur ad annum, que
attigit. l. cum in cunctis. §. inferiora de elect.
scripti in l. peruenisse. ff. de verbis signific.

Quarto dicit tua ætatis annum vigesi-
mum, ad excludendum annum vigesimum
currente, in quo videretur forsitan com-
pleta dispensatio, nempe si minor in anno
currente 1518. impetrarer dispensatio-
nem post biennium ad vigesimum annum
perueniet currentem, sed non ad vigesi-
mum annum suæ ætatis: ideo declaratur,
vt cùm peruerteris ad annum vigesimum
suæ ætatis, & non anni currentis, Clementi-
na in f. de ètate.

Quintò vult, vt cùm iste peruerterit ad
vigesimum annum, possit cum illo benefi-
cio aliud habere: & sic dispensatur secum
ad duo, quando erit exatis viginti annorum,
non antea: & si antea accepit secundum,
vacabit primum, per cap. de multa. de preben-
nam cum antea non sit dispensatus, vt de-
bet iure communii.

Sextò quod sine illis, id est si illa duo té-
pore viginti annorum non habeat, quod pos-
sit recipere & retinere quæcumq; duo alia
curata, seu alias inuicem incompatibilis,
secularia; ideo dicit incompatibilis, nam
in aliis.

in aliis compatibilibus quid opus est dispensatione: cum de iure teneri possunt. c. i. de consuet. lib. 6.

Minor dispensatus ad curatorem in secunda dispensatione ad duo deputata ex parte.

Minorum est quod si cum minore fuerit dispensatum, ut beneficium curatum non obstante etatis defectu recipere, ac retinere possit: si postea detur dispensatio ad duo curata, debet narrari prima dispensatio dispositio, non conditionaliter, videlicet per forsan, &c. & postea peti debet secum dispensari, ut quaeunque alia duo, &c. alioquin secunda dispensatio non valebit, venit. in c. 2. de filio presb. in 6.

Incompatibilita. Sciendum est incompatibilita variis modis dici, primò multis modo per affectionem unius alterum dicuntur, quando per dignitatem unius alterum vacat, ut sunt dignitates. c. quia non nulli de tur primi cler. non resident, idem in personatis & operis affectibus. cap. de mulia. de preben. & vnum abbatum duobus monasteriis praesidere interdicimus: dicit rex. in c. vnum. 21. q. 1. & c. fin. 20. q. vlt.

Parochia. Item parochiales ecclesiae, & curatae ecclesiae, sive incompatibilita dicuntur. cap. incompatibilis quia in tantum de preb. ca. gratia. de rescr. in 6. biles. cle. gratia. illo. iii.

Vicaria. Adhuc vicariae perpetuae non se inuipropere cum compatiuntur, ut vnuas duas habeant, due obit. dem. in vna. de off. vicar.

4. Præterea duo simplicia sub eodem testamento conformia dicuntur incompatibilita. Simplicia literas, de concess. preb. gloss. & doct. in d. clem. sub eadem gratia, secus si sunt diiformia, ideo potest quis in eadem ecclesia canoniciatum simul & dignitatem obtinere. c. i. de consuet. libr. 6. Barba. in d. clem. gratia. col. 17. de rescr. & non solum dispensare Papa ad duo curata sub eodem testo, nec ad duas dignitates, vel canonicatus: ut statut. Alexand. 6. de signa. gratia.

5. Insuper si beneficium simplex requirat continuam residentialm ex statuto, vel fundatione ecclesiae, dicitur cum alio incompatibile: quia non potest aliquis in virtute residere, nec per se seruire. cap. non potest. de preben. in 6. gloss. & doct. in d. clem. gratia. Innoc. & alii in cap. fin. de cler. non resident. ut sunt præbenda Theologales: de

quibus scripti in §. i. de collat. in Concord. alioqui duo simplicia sine dispensatione obtineri possunt: & residentialia à iure debita tollitur per contrariam consuetudinem, de qua scripti in §. i. in gloss. residentialia. de coll. in Concord.

6. Etiam incompatibilis dicitur capellania, nec aliud simplex beneficium: si statu ne quantum sit, ut illam, vel illud habens alioquin obtinere non possit: ut quantum est de compatibilis Collegialibus Magalonæ gloss. & doce. biles. in d. c. gratia. & Barb. in d. clem. gratia. in verb. beneficium. Card. cons. 3. in fin.

7. Incompatibile quoque est regulare Regulare viro seculari, & econtrario. c. nullus. de elec. seculari in c. c. cion singula, de preben. ibidem. Staphil. incompatibilis in tractat. de literis gratia, titul. & qualit. & biles & estatu benefic. 7. vbi dicit secundo modo illa convario. incompatibilis dici quae licite, & absque Quodlibet peccato sine dispensatione teneri non beneficium possunt: & hoc modo plura dicuntur in ad viam compatibilis, si alterum per se sufficiat. est incom-

cap. i. in 44. distin. vbi dicitur, O facerdos de patibile cu. altari viuere, non vero luxuriari permit. alio. titur. cap. cum secundum. de preben. & dicit. Innocen. & Panorm. in ca. cum iam dudum, illo. titul. peccare eum qui plura tenet beneficia, etiam simplicia, si vnum per se sufficit ad vitam, sed deuoratores beneficiorum, sicut lucifer, nunquam satiantur: nec vnum beneficium mille milium librarum eis esset sufficiens, &c. voluissent ipsi sine fine viuere, ut possent sine fine pauperum cibos de c. autire. c. p. voluissent. de penit. diff.

8. De ista tam incompatibilitate non loquitur hic Papa, dum dicit curata, seu alias inuicem incompatibilis. Inuicem incompatibilis sunt dignitates, personatus, & alia que dixi supra, sive quis duas possideat dignitates, sive dignitatem cuim curato, vel alias mixtum: & sic intelligenda est hac clausula, potest tamen quis habere canoniciatum & curatum, quia non sunt inuicem incompatibilis. gl. & doct. in d. cap. Rectoria gratia. Nicol. Milis, in verb. beneficium. q. 51. & vicaria 9. Item incompatibilis sunt rectoria & sunt in vicaria, ideo penes vnum esse non possunt, compatiscunt proprietas & usus fructus. l. vniusfructus. bilia.

De dispensatione ratione etatis.

294

Si v. usfruct. petat. Egid. Bellame. decis. 172. mo-
nasterium.

Incomp. i-
to Insuper alia quidam appellant in-
sibilis he-
reversus cū
ratione inimicitæ & odii ut hereticus

cum orthodoxo, Iudeus cum Christiano,
& quanto. & seq. de diuor. Alia sunt incompati-
bilia timore criminis committendi, ut
iuvensis luxuriosus cum pulchra puella. I.
si ver. §. si adoleſcens. ff. mard. l. non aliud. de
rsu & habita. l. si qui adulterii. C. ad legem. l. ul.
de adult. Bald. in l. neque. C. de prob. gl. m.c. abſt.
n. que. & l. 3.

Omnia be- ii Alia sunt incompatibilis ratione ma-
neſcia co-
lignitatis, vt duo tyranni saturnales: verū
patibilia
qui parum hæc ad rem faciunt, missa fa-
priſumū
ciamus. Si quis alia alleget esse beneficia
incompatibilis, hoc probare debet: regu-
lariter omnia præsumuntur incompati-
bilia pro qualitate personæ: vt confuluit
Card. conf. 3. circa videlicet Pan. & alios. in ca. du-
dum. 2. de cle. 3. & m.c. cum ian. dudum. de pre-
bend. quia fundata sunt, vt viri idonei ea
obtineant: vi superius in i. parte scripsi.

12 Septimō vult Papa, quod si vnum fe-
ouare quis dimittat, vel vir unq; possit re-
gulari aliud cum cura, vel sine cura obti-
nere: & sic prodest hæc dispensatio, vt hic
secularis censeatur ad regularis dispensa-
tatus, & ad curata & non curata, & regu-
laria. S. Augustini, aut alterius ordinis, &c.

Super dua 13 Beneficia autem ecclesiastica
bus parro-
chialibus
quādo di-
ſpensetur.
secularia, &c. Nanc declaratur super
quib. beneficiis secularibus ecclesiasticis
dispensetur. Primo super diabus parro-
chialibus: dispensati in forma mand. in verb.
cum cura, in Concord. an sub nomine curati
beneficii veniat parochialis, & conclusi
non venire per gl. in cl. vna. de off. vicar. ideo
hic exprimitur. [Sed si quis fuerit dispen-
satus ad parochiale, an possit obtainere
parochiale, cui erat annexa altera par-
rochialis. vide per text. & ibi doc. in cle. vlt. de
prob.]

14 Nec solet hodie facile dispensari ad
parochiales duas ecclesiias, nisi sint conti-
guæ, vel modici valoris, & pro graduatis,

aut nobilibus: vi est in reg. can. 52. gl. & doct.

m.c. dudum. 2. de cle. & bonum est quod cū
vno dispensaretur, vt in eodem episcopatu
haberet illa duo, & non in diuersis, vt
melius illis seruire possit, & ne vagationis
materia detur.

Vel eam perpetuae vicarie. Vicaria
Etiam perpetuae vicarie in uicem incom-
temporali
patibilis existunt: quia curæ exercitum
temporale
est penes talis vicarii, vnde per adeptio-
nem secundæ vacat prima, vel dignitas,
aut aliud incompatibile beneficium. c. si de
offic. vicar. cle. vna. illo. tit. & sic non habebit
locum in vicaria temporali, cū iste text.
exprimat perpetuam, quia hac tempora-
lis in titulum non datur: & qui seruit alieno
nomine, curam non habet, secus in vi-
cario perpetuo. gl. in extrau. Exercitabilis. loa.
22. in verb. temporales vicarios. c. peruenit. de ap-
pel. c. cum ex eo, de elect. in 6.

Verum non est prætermittendum, du-
plicem esse vicariæ, hanc quā diximus per-
petuam: vna quippe est, quæ cura obtinet
animarū actu. d. cle. vna. de off. vicar. & de hac
intelligēdus hic locus, quæ solet in rescri-
pto Papæ vocari perpetua vicaria.

Altera est vicaria perpetua, quam vide-
mus in ecclesia Cathedrali, & Metropoli-
tana, vel collegiata, & illa semper in literis
Papæ, ex Italo Curie Rom. vocari solet
simpliciter vicaria talis ecclesie. Parv.
vel cathedralis, aut collegiata quæ non est
incompatibilis cum cura, dignitate, vel a-
lii beneficio suprà nominato, nisi speciali-
ter ex fundatione vel statuto continuare
quireretur residentia: vi dictum fuit.

Aut dignitates, personatus, ad Episcopo-
ministrationes, vel officia, &c. aut digni-
tates & ſonans
Ita sunt incompatibilis, vt superius dictum
fuit: in quib. potest episcopus dispellere
his, qui cōpauerint annum 20. si canonici
aliud non obſtitat, vt dignitatem, vel per-
sonatum non curatos vnum tatum habe-
re possint. c. vnd. de etat. lib. 6. quod non vidi
servari. Tamen per hæc verba dignitates,
non censetur dispensatus ad dignitatem
curatam, cum hic non exprimitur. cle. in agro. §. ceterum de statu Monach. ideo ne-
cessarium

cessarium est addere bullæ dignitates etiā suratas, aliás non comprehendentur, per e. c. cum illis de preben. & nisi in dispensatione diceretur ad dignitates, non censetur ad eas dispensatus, etiam si exprimeretur ad omnia beneficia. ut docet Spec. in eod. titul. §. postremo. vers. quid si dispensatum: & hoc ratione odii, vt dictum fuit superius.

refularet inanis prouisio. In mol. in cap. fin. col. 2. de preben. sed dispensatio ad omnia & quæcunque beneficia, non comprehendit dignitates, si non sunt expressæ in dispensatione quod est notandum.

Addendum est, quod si quis dispensatus sit ad duo beneficia curata, vel aliás in- rad dignita- uicem incompatibilia, vel vt cum dicta tis etiam parochiali ecclesiavnum, & sine illa que- rurale est cunque duo, &c. tamen in corpore signa- exprimou- turæ, & in petitione partis nulla fiat men- dum. In signatu- tio de dignitatibus, & personatibus. An in bulla debet, aut possit exprimi clausul. etiam si dignitates: Resp. non: quia regu- lariter plus non cōcedit Papa, quam pars requisiert, & pars non petuit, ideo non da- bitur: sed huiusmodi dispensatio in bulla erit simplex ad curata, nulla facta mentio ne dignitatis: vnde caurus esse debet im- petrans, vt in supplicatione perat secum dispensari ad dignitates, etiam curatas, etiam in cathedralib. & Metropolitanis: vt videmus hic expressum: & docet Rigid. dec. r. nam partis esse debet, vt multa petat, Papæ vero officium, vt concedat, quæ iu- re & iuste p̄sta debent.

Insuper nullus circa Papam potest dis- Due pre- pensare super pluralitate præbendarum, bende si- siue in una ecclesia, siue in pluribus. c. san- mul in di- citorum, ubi Domin. 70. dist. qui allegat Inno. in iversis ec- clesiis si- c. de cler. non residi.

Quod est verum, si ex statuto, vel con- suetudine continuam exigent residen- tiam, alioqui teneri possunt absq; dispen- satione in diversis ecclesiis: vt format Inno. §. alii in c. super iordanatu, de preb. & ista op- nio de consuetudine inualuit, dummodo quishabendo plures canonicatus & præ- bendas, non propriam attendat voluntatem, sed Dei, & non proprium honorem, sed onus: hic proculdubio sine dispensatione plures accipiet præbendas. arg. cap. in scripturn, §. c. qui episcopatum. 8. q. 1. Inno. in c. cum iam dudum. col. 2. de preb. & cum istam consuetudinem Papa sciat & tolleret, vi- derur excusare: vt scribit Spec. in tit. de dispen- §. dicendum, vers. simplex beneficium.

Et quāvis Episcopus de iure non possit dispen-

Si tamen effet decanatus ruralis, sufficiat exprimere decanatum, licet non ex- primatur, qui ruralis est, quia Papa facilius concedit ruralia beneficia, quam ciuitatis. §. statutus. 2. de colla. in Concor. doc. in dem. Si principalis de rescr. non nocebit ta- men hoc exprimere.

In cathedralibus, &c. Ideo ex- primit, quia dispensatus ad dignitates non censetur dispensatus, vt eas obtinere pos- sit, vel Canonicatus in ecclesia Cathedra- li. cap. quamus de preben. in 6. Feli. in cap. po- ecclias. a. subl. in secunda conclus. de rescr. propter præminentiam & honorem illius ecclesie: quod linuat Ioan. And. in addit. ad Spe- culat. in titul. de filiis presbyt. in princ. quando dispensatio generalis effet ad quæcunque: & illum sequitur Dom. in cap. i. illo. titu. & Old. conf. 215. & Ias. conf. 10. 4. &c. circa.

Contrariū tamen verius est, per tex. in d. cap. quamus, ibi: sub hac generalitate hoc casu nolumus includi. etiam quia hoc repugnat stylo curiae Rom. qui semper exprimit Cathedrales, cum eas vult includi: nam ea quæ notabilia sunt, nisi exprimantur, vi- dentur neglecta. i. iniuriarum. §. prior. ff. de inu. de Rota. dec. 45. [Sub tit. de filiis presb. dec. 12. §. 508. in antiqu.]

Nec si quidem hoc casu credendum est Ioan. Andr. qui in propria dispensatione hoc tenuit: vt ipse afferit: & Ias. similis conditionis facile illi sententię acquieuit: in quorum sententiam descendere, quando nominationes, vel mandata es- sent directa episcopo, & capitulo, vel de- cano & capitulo: tunc enim comprehen- derentur dignitates ecclesiæ cathedralis, alioqui nihil prodescent nominationes, vel mandata: ut docent dom. de Rota, dec. 12. Sub titul. de concess. præben. dec. 6.] vel nisi

De dispensatione ratione ætatis.

*Episcopus
circa diffor-
mia in es-
dem ecclæ-
sia dispen-
sat.*

296
dispensare, nec quidem ad duos canonici-
catus, ut quis possit eos retinere simul in
eadem ecclesia, tamen circa difformia po-
terit, nempe ut quis habeat dignitatem cu-
canonicatu & præbenda: ut dicer. Ioan. And.
in c. literas de concess. preb. Panor. i.e. cum iam
dudum de preben. docto. in cap. cum in ec-
clesia illo. tit. in 6. ubi Perus. & inc. si sis cui, ibi.
sed hodie de consuetudine solum Papa dis-
pensationes istas indulget, ex ignorantia
videlicet Episcorum, qui sua prærogativa
dispensandi neglexerunt, quicquid dicat
Staphil. in tract. de lite. gracie, in secunda for-
ma expect.

*Duplices
distributiones
quido
quis habe-
re debetur.*

Et quando in una ecclesia quis dignita-
tem habet cum præbenda, non debet obti-
nere duplices distributiones, quia unius
tantum seruitum impendit, & vicem v-
nius gerit. c. vno. de clx. non red. Am. & Pano.
inc. cum olim. de re iud. verum de consuetu-
dine dupl. accipit portionem in hoc
regno Francie, quia duorum vice fungit-
ur arg. l. si consul. ff. de adope. cap. ex literis, de
prob. alioqui nihil prodebet ei habere. duo
beneficia.

*Cura per
verba ge-
neraliano
cōmītetur,*

Etiā si curam habeant animarū.
Nisi cura exprimatur non intelligitur. ca.
cūm in illis de preb. lib. & vt dixi: quia maior
idoneitas in his requiritur, vt ibi, &c. cūm
sit ars artium, regimen animarum, de etate
& qualitate, vnde si quis esset dispensatus, vt
quæcunque duo recipere posset, & reti-
nere, tamen curata recipere, & retinere
vix posset, nec in istis sufficeret exprime-
re, & equipollens videlicet ecclesiam baptis-
malem, vel habentem cæmiterium, quia
possunt hæc esse etiam in ecclesia non
parochiali, ref. Feder. conf. 13. quidam ha-
bens, nisi exprimeretur & equipollens neces-
sarium ad curam: vt pote si diceret audire
debere confessiones, & recipere sacramé-
ta, ac sepulturam habere: vt docet Card. conf.
30. quidam A. presb. Adhuc tamen quia de-
uiaret ab stylo curia Romanae vix bulla
reciperetur in forensi iudicio: propriè ve-
ro curatum intellige, quando curam ha-
bet fori penitentialis. c. in nono. 21. dist. ca. o-
mnis virtusque sexus, de penit. & remissio.

Et debet fieri mentio, etiam si habitu *Habitu*
tantum esset curatu, ut quia per bellum *time am*
omnes parochiani deceperint, & sic non *time am*
habet parochianos: ut *consuluit Card. conf.* *diffo*
4. & quidam nobilis, quia poterunt redire: *one exp*
quod si Papa sciueret oīe curatum habi-*mentu*
tu, non dispensasset, vel non tam facile. ca.
postulatus, *derefcrip* Felic. in cap. in nostra,
eodem.

Veruntamen per affectionem benefi-
cii curati nequaquam vacabit curatum
habitum, quod exercitium curæ animarum
non habet: vt docet Staphil. in tract. de literis
gr. tit. vi. de qualit. & statu benef. vers. dicuntur
scribani inferius in tract. de non promovis intra
annum quando priuati censeantur.

Ino dispensatus ad quæcumq; & quot-
cunque curata censemur tantum ad duo in aliis
dispensatus: quia pluralis locutio hoc ca-
su duorum numero contenta debet esse. *duo disp*
reg. pluralis. dereg. iur. in 6. ideo si in signatu-
ra dicatur de parochialibus ad vitam, &c. *statu*
intelligetur de duabus, nisi dicatur, & de
tribus parochialibus ad vitam: ut dici so-
let, cum ad tres dispensatur pro graduatis
de stylo. Bellanera, in c. dudum. colum. pen. de
elect.

Et quando conceditur huiusmodi dis-
pensatio ad tria, poni solet claus. dumino-
do plures quam due parochiales eccl-
esiæ non existant: nisi ille cum quo dispen-
satur sit bene qualificatus docto, aut alias
fauorabilis: vel hæc remittamus voluntati
summi Pontificis.

Item vbi quis ex necessitate obtinet
duo officia incompatibilia, ut quia alius *Officii*
capax non inuenitur, tria tamen non po-
terit obtainere. *tex. in l. fin. C. de exceptio. lib. 12.* *triang*
que in tex. non Aret. in cap. ex literis, in fine, de
prob. item consuetudo, vel statutum, seu
dispensatio Episcopi non potest facere, vt
quis tria beneficia habere possit, text. in ca.
i. de consuet. libr. 6. In l. in c. literas de concessio-
preben. vide Panorm. & adios in cap. excep-
pan. & qui vero. de preben. Felic. in c. conf. 4. du-
bittatur, vbi dicit quid licet quis duo obti-
nere possit simplicia beneficia, tamen tria
sine dispensatione habere non poterit
[quod hodie notandum est.]

1 Post

1. Post Pontificales. Dispensatus ad dignitates non videtur ad dignitates maiores post Pontificalem in Cathedralibus dispensatus, nec ad dignitates principales in ecclesiis collegiatis. c. si. de p̄eb. ideo ex-primitur hit.

2. Et sic in cathedralibus pro consuetudine ecclesiarum interdum Decanus est maior post Episcopum, ut Parisiis. Ali quando Archidiaconus, interdum Praepositus in ecclesiis collegiatis dicitur principalis dignitas, que pr̄sider in illa ecclesia, sed non vocatur maior dignitas, sicut in cathedralibus.

Error in 3. Si tamen in signatura fuerit exprefsum in ecclesia cathedrali decanatum esse principalem dignitatem, cum debuisse appellare maiorem post pontificalem, post in bulla corrigi: nam error est, ut doct. maior prius per illum. text. in l. si librarius. ff. de reg. iuris. & clausa de speciali in his operatur, ut scripti in signatura gratia supra.

4. Non vero comprehendetur hic dignitates Episcopales, nisi de his expressa fuerit habita mentio: nam Episcopatus culmen dignitatis est. ca. pen. de p̄eb. gl. in c. 2. illo. titu. m. 6. Imo si fuerit etiam expressus Episcopatus, non comprehenditur Archiepiscopatus, teste Imo. in ea. dilectus, de confess. p̄eb. c. nos consuetudinem. 12. dist. nam qui dignus est minori, non semper maiori. cap. scriptum, de elect. Henr. Boic. in cap. quod dilectio, de consanguinit. Spec. in eo. titul. §. possemo. vers. quia si dispensatum, & reij. c. sequenti.

Etiam si sunt sub eodem te. &c. Hæc clausula necessaria est: quia dispensatus ad duo, nequaquam celestis dispensatus, ut illa habeat in eadem ecclesia, nisi hoc dictum fuerit, etiam simplicita. res. ibi doct. in c. literas, de concessione. i. de coniugio. in 6. Ancha. in cap. permittimus de aere, & cancellaria expedite literas de primo impedi vacante: ut Hiero. Paulus relatuit in p̄. 1. canc. 20. fol. 36. in si. vers. an per aescut. nem. Et ideo per adeptionem secunde præbendæ in eadem ecclesia vacat prima. d. c. literas. el. vlt. de p̄eb.]

Nec quidem pensiones duas potest quis in una & eadem ecclesia obtinere sine dispensatione, nisi consuetudo aliud suadeat: quia pensionem concedit Papaloco beneficii. c. ad audienciam secundo, de rescr.

Itidem dicunt incompatibilem esse pensionem in eadem ecclesia cum alio beneficio. Plura de hac pensione scripsi in tract. de pacifi. possessor. in Concord. ideo consului, quod acceptans præbendam in eadem ecclesia, in qua habet pensionem, eidem pensioni renunciare videtur, per clem. gratia, de rescr. nisi fuerit dispensatus ab obtinendum vt rurique.

Quinimo si fuerit expressum, quod sub Clauſula eodem teſto liceat duo recipere, & retinere, non poterit illa duo obtinere, si alteri pro beneficii annexa capella in eadem ecclesia, in qua c. annexa. duo habet: niſi hoc quoque fuerit expressum in dispensatione, Clem. fi. de p̄eb. scripsi in §. i. in gl. ita tamen, demandat, vnde in signatura exprimas etiam ad duo sub eodem teſto, etiam si alteri vel viri que esſet aliud beneficium in eadem ecclesia annexum, &c. &c. hoc ſoleo exprimere in signatura. [Nec accipitur hic omnino rectum, ſicut apud Iurisconf. in l. 1. §. hoc autem. Se-natusconf. ff. de sensu Sylla. vbi in eodem teſto conſentit esse serui, qui intra eosdem parieres ſunt, & ultra, intra cubiculum, vel domum, vel eosdem hortos, vnde vocē exaudire potuerunt, ſed hic in eodem teſto dicuntur, quando ſunt intra eandem ecclesiam, vel intra ecclesiæ circuitum, qui eodem gaudent priuilegio. c. diffiniuit, & c. seq. 17. q. 4. facit. l. 2. ff. de verb. fig.]

Regularia verò beneficia humiliū di Prioratus, &c. Nāc enumeraſ super quibus regularibus dispenset: omne quippe regulare est incompatibile ſeculari & econtrario. cap. c. cum ſingula, de preb. 1. i. de elect. De quibus regularibus longe plura ſcripsi ſuperius in prim. huius libri, & dicam in inferiori in materia dispensationis cum regularibus.

Cathedrales & Metropolitanae regularibus, &c. ideo quodlibet ecclesiæ proper prærogati-
vne expri-mende.

uam sunt specialiter exprimendæ. c. quamvis de preb. lib. 6. ut supra dictum fuit; ideo nō abs re exprimitur: quia pleræque sunt ecclæsæ cathedrales regulares: sed pauca nūc, quamvis olim fere omnes in Francia regulares essent; & si quis sit dispensatus, vt in ecclesiis cathedralibus dignitates obtineat, non poterit obtinere in metropolitani: quamvis cathedrales sint, quia maiorem habent adhuc honorem: & dispensationes nullo modo extenduntur, ut superius dictum fuit: ob id apponi solet clausula, etiam Metropolitanis, quæ alias esset superflua, & stylus curiae Romanæ omittetur, qui tamen est seruandus. c. ex literis, de confit. &c. quamvis gratia, de crimin. falsi. [& hic etiam exprimi debet sicut in præcedenti clausula de secularibus.]

Dispensa-
tus regula-
ris ad duo
conferatur
regularia.

Addunt alii in dispensatione, aut solitus per canonicos regulares S. Angustini, vel alterius ordinis regi, &c. Sed hoc non est necessarium: quia si mandetur prouideri de seculari, poterit prouideri de regulari solito regi per seculares, vel contra capitulo de beneficio, de preb. in 6. Sed forte hoc est ad maiorem securitatem, quia dispensatio non extenditur: multa de his scriptis in §. volumus, de colla. in Concord.

Item dispensatio concessa seculari, vt duo beneficia etiam curata recipere, & retinere possit, intelligitur de duobus secularibus iuxta personæ qualitatem. l. plen. §. equitii ff. de vnu & habua. & idei si concederetur regulari vt de regulari beneficio intelligatur. cap. cun de beneficio, & ca. cun singula, de preb. lib. 6. Holt. & Barba. in cap. confessiones, de rebus eccl. non alien. vbi dicunt dispensationem generalem seculari datam non comprehendere regulare, vel regulare datum non comprehendere seculari: imo in dispensationibus ad quæcumque etiam regularia, non comprehenduntur beneficia S. Antonii, nec sancti Ioannis, nisi expressè concedatur: quod non solet fieri: vt docet Alex. 6. in suis reg. de signa gracie: ideo hoc est exprimendum. [Imo si hic non fuerit expressum de parochiali, non conferatur dispensatum cum impetrante, vt parochiale habeat regulam]

rem, quamvis illud verbum parochialis sit expressum in præcedenti clausula de secularibus, per ea cum in illis. de preb. in 6. & ita fuit conclusum in palatio inter aduocatos excellentes.

Et ad prioratum, &c. etiam si per electionem assumi consuerit. Ista clausula est necessaria: nam & si mandetur prouideri de beneficio spectante ad præsentationem, institutionem, collationem, & quamlibet prouisionem Capitali, non tamen prouidebitur de beneficio spectante ad electionem, de i. de preb. nisi hoc expressum fuerit: vnde dispensatus ad beneficia spectantia ad collationem talis N. non conferetur dispensatus ad beneficia spectantia ad electionem: vnuus quippe modus non comprehendit alium modum, c. cum in illis. §. i. de preb. in 6. maxime non comprehendit electionis modus: ut scriptum in §. propterea ordinariis, in verb. dispensatione de collat. in Concord.

Sententia mislim fuerint. Videlicet quod vnum regulare cum seculari fuit, vel dignitas cum regulari, vel officium regulare cum dignitate, siquidem mislim non comprehenditur in odiosis l. secunda vbi Barba. & Iaso. ff. de verborum obligat. secus in favorabilius. l. queritur. ff. de statu hominum. §. omnium, vbi Iaso. de actio. in institut. ideo hic exprimit Papa vt etiam, mislim habere possit beneficia.

1. Si tibi alias canonice conferatur. Nunc restringit dispensationem, vt videlicet dispensetur ad duo, si canonice ei conferantur, alias si ipse propria autoritate ea beneficia acceperit, ea tenere non poterit c. eum qui, de preb. lib. 6. & fundatarius clausula in ea. si gratio se, de rescr. lib. 6. ca. non potest de preb. ibidem, de canonica collatione, supra dixi in princ. huius libri, in prima parte.

2. Idem si cum aliquo dispensetur, vt obtentum beneficia retinere possit, intelligitur si canonice ea habuerit. d. ca. signatio se. Area conf. procedendum col. 3.

3. Idem si conferatur beneficium Titio, quod

quod vult Papa vt possit recipere, & retinere cum aliis, quæ habet: intelligitur si ea habeat canonice: per c. dudum. 2. de elect. Spec. in tit. de lapsis & dispens. §. dicendus, vers. quid si aliquis.

Dispensatio 4 Quinimò dispensatio irregulari vel **tus alii** criminis antè rehabilitationem concessa, ut plura habeat beneficia, non proderit **cum aliis** ei, nec valebit, ut ea tenere possit, per d. cap. **recreante** renos potest, si gratiæ: quia Papa non videtur tollere **est aliis** virtutum illud, nisi id exprimat. c. dudum. 2. de **faciens** elect. vbi Anch. not. 21. sic ait, nam dispensatio de pluralitate non operabitur, quod illa canonice possideat, arg. l. legata inutiliter. f. de leg. 1.

Due dispense 5 Alioqui duæ concurrent dispensationes: quod est prohibitum, nisi quatenus concurreat exprimuntur sicut duæ fictiones. l. i. C. de posse. **non posse** dous promisso. Bald. in ca. caffam, col. 2. n. 5. de rescr. per c. 2. de filiis presb. lib. 6. Domini conf. 126. Martinus.

6 Nisi hoc esset in dispensatione expressum, videlicet non obstante irregularitate, &c. nam odiofæ sunt dispensationes, & iuri contrarie, cap. 1. & 2. de filiis presb. in 6. & quamvis sint partibus favorabiles, tamen stricte veniunt interpretandas, rr. 40. in l. f. ff. de condit. indeb. & supra dictum fuit.

7 Ideo quælibet incompatibilitas tolli debet, alias vna tantum sublata, remanet altera: quemadmodum sublata, vna excommunicatione, non tollitur alia. c. officii, de sent. excom.

8 Sed dubium magnum est, an hic irregularis duo beneficia possidens ex valida dispensatione efficiatur inhabilis, sicut alius, qui possidet sine dispensatione. Dom. conf. 126. Martinus. decidit non fieri inhabile: quia is efficitur inhabilis ad beneficia, & ad ordines, qui duo beneficia retinet incompatibilia sine dispensatione, vel cum dispensatione minus sufficiente & non canonica extraua. Execrabilis. §. porro, & §. qui vero, de prob. cap. dudum. 2. §. insuper, de lect.

9 Tamen si quis habet dispensationem canoniam, & potest non canonice obtineat duo beneficia, hic peccat, sed non efficitur inhabilis; rr. docet Spec. rr. de elect. §. di-

cendum, vers. quid si disp. ensatur. Idem. Dom. conf. 126. allegat Imo. in d. c. dudum. §. insuper de elect.

10 Sed contrarium ibi tenet Anto. Nam hic demum est dispensatus, si canonice conferantur: ergo si non canonice conferantur, nequaquam intelligatur dispensatus, quia non est seruata forma. cap. Pisani, de restitutione spoliator. & quia de uno dixit, de altero negavit. ca. nomine, de presumpt. & quia dispensatio ad hæc non est canonica: ergo ipse sic ea possidens efficitur inhabilis. Cui sententio me subscribo post Philip. Franc. in cap. non potest, de prob. in 6. irregularem ad duo dispensatum putarem non incurrire inhabilitatem ratione vii tantum, quia verè est dispensatus: sed illa non potest ratione criminis tenere, certè non efficitur inhabilis: sed hic qui duo canonice adeptus est, eò quod illa non est dispensatus, per hoc verbum si canonice conferantur, efficitur inhabilis: & sic conciliantur opiniones.

Conferantur. Quamvis hoc verbum conferantur, sit generale, & alios modos comprehendens. iiii. rr. eccl. benef. fine diminut. conferant. tamen causa verioris expressionis alios etiam prouidendi modos exprimit Papa, videlicet aut eligaris, aut præsenteris, vel alias astumaris, forrè per commendam, vel instituatis, &c.

Et sic vt istius verbi concludi potest, Dispensatio quod dispensatus ad duo curata non censetur dispensatus ad illa duo, quæ iam sunt non censur collata, quia dicit si conferantur & sic defit. in mens. Pontificis: ideo non videtur dispensatus ad il-

dispensatum super eo, quod ipse ignorat. l. la que ille mater. ff. de mof. test. ca. i. de const. lib. 6. & ista obiunet. dispensatio tendit, vt possit recipere: ergo de iam receptis non cogitauit Papa dispensare: & huius est sententia Pano. in cap. ad aures, de rescr. Io. And. in c. dudum. 2. & Anch. ibi. 21. no. de elect. c. postulasti, col. penul. de rescr. doct. in d. c. non potest. Oldr. conf. 325. thema questionis. col. 2. & non potest hoc casu per fictionem retrotrahi, quia extrellum à quo

non est habile, eo quod iam sit priuatus: primo ergo non potest habere locum fitio. Bart. in l. si quis qui ff. de r. scap.

Nisi in ista dispensatione specialiter habita fuerit intentio beneficiorū obtentorū, & Papa secundum hanc expressionem dispensasset, sic intelligitur opinio Paul. in l. & militibus. C. de rest. milit. si conciliari in tract. nominat. q. n. nu. 34. post las. in d. l. & militibus facit, text. in c. postula f. in prim. de cler. excom. ministr.

*Ad recipie
dum debet
quis capax
perit.*

Recipere Ideo dicit, quia prius quis debet reddi capax ad recipiendum, quam ad conseruandum: Ideo recipere dicit, alias per adoptionem secundi vacaret primum, c. de multa, de preb. & sic duo cum effectu recipere non posset. idem dicitur in c. quanuus. &c. si grato se, de rescr. in 6.

Et textus dicit liberè recipere. i. sine aliqua dispensatione & onore. Clem. vlt. de etate & qualit. script. in §. prefati que ordinarii, de coll. in Concor.

*Dispensatus
in recipiat
non poterit
retinere.*

Et in simul retinere, &c. Vult enim quod non solum recipiat haec beneficia, sed illa retineat, quia non minor est virtus quam querere, parta tueri, & sic dispensatus vt possit recipere, non poterit ea retinere, verum proderit haec dispensatio: vt per adoptionem secundi non statim vacaret primum, quod alias vacaret, per ca. de multa, de preb. & ita loquitur Domin. in ca. non potest, illo. tit. in 6. licet Philippus teneat ibi contra.

*Dispensatio
ri quis rei
neat, duo
operatur.*

Et si Papa dispenset cum Episcopo, vel alio de retinendo beneficia, quæ habet haec retentio duos operatur effectus, videlicet prouisionis, & dispensationis: vt quis plura retineat beneficia incompatibilia. contra cap. de multa, de prebeudis. Aegid. Bellamera, decif. 472. si epifcopus. vbi dicit istam retentionem vitari ex subreptione, & si detinet beneficium iniuste, impetraverit dispensationem, quod illud possit retinere, illa gratia erit sub reptitia, si non fiat mentio fru-
iustie est e. Etiam perceptorum, vt docet idem Aegid. in riā in foro c. dudum, col. vlt. de elect.

*Dispensatus
conscien-
tia tamen.*

Licitè. Tam in foro contentioso, quam conscientiae gl. in c. que in ecclesiastarum,

de consti. c. i. vers. sed extitit, de concessione prebende, in 6. & ca. constitutionem, de reg. ibid. & sic dispensatus cum causâ tutus est, & in foro poli, fori. f. quando causa vera est, & iusta: quia dispolito Papæ in utroque foro excusat. c. i. de consti. & c. 2. illo. iii. in 6. vbi gl. & dol.

Ad secularia in titulum, &c. Secundum Declarat quomodo haec & recipientur, & datu-
re, retineantur, videlicet, quod seculari be-
neficium in titulum teneat, regularevero
in commendam: Nam vnius vxoris vir
quis esse debet. ca. cùm non ignore, de preben-
dis: sed isti potest aliena commendari v.
xoris: sic seculari datur titulus vnius bene-
ficii, quod sit ei in verum titulum. Sed
quod amplius est, regulariter commendabitur ei, & dabitur in commendam, vt vi-
delicet habeat istud secundum regulare
commendatum: non enim potest utrique
ecclesiæ presidere quis tanquam titulatæ,
sed vni tanquam commendataæ, alteri vero
tanquam titulataæ præerit. c. si. & per totū. 21. q. 1.

Idem in regulari dispensatio, videlicet
vt regulare in titulum habeat, seculari au-
tem tanquam alienum, quia secularibus
debitum teneat in commendam. cle. ne in
agro. §. caterum, de statu monach. Nam qui
plures ecclesiæ retinet, vnam quidem tu-
lulatam, aliam vero sub commendatione
retinere debet. c. qui plures. 21. q. 1.

1 Quoad vixeris, &c. Commenda Papa al-
fit ad tempus, & perpetuo. c. extirpanda. §. tam co-
qui ver. de preb. c. nemo, de ele. in 6. & superius
dixi. Ideo ad sciendum quanto tempore
velit Papa relinqueret huic impetrantibus
beneficia commendata, dixit ad vitam, & ita
permanebit beneficium, quod sic com-
mendetur perpetuo. i. quoad vixeris eti qui
dispensatus est, nisi resignauerit illud, aut
alias factio suo amferit, vt pote ob deli-
ctum: alias quod nostrum est, sine facto
nostru. ff. de regul. iur. & inferius dicetur
in tertia parte, quot modis beneficia amit-
tantur.

2 Interdam quoque Papa commendat
tertiū ad annum, vt interim vnum extri-
bus

De dispensatione ratione ætatis.

301

bus dispensatus dimittat, sed hic dicit, quod ad vixeris, & sic vberior est dispensatio. Beneficia vero quæ in titulum conceduntur, perpetuo dantur. e. signatio, de rescriptis, satis peruersum. 66. distinctione.

Dispensatus 3 Animaduertendum est, quod interdum in reuocat. Papa cum aliquo dispensat, ut duo curata per annum recipere valeat, duramodo intra annum ultra annum dimittat vinum: tunc nisi intra annum iste vale bene- dimiserit alterum, est priuatus primo: & si contenderit utrumque retinere, priuatus est utrumque, inhabiliſq; efficitur ad alia. ex- trau. Execrabilis, de p̄c. Ioan. 22. nec prodest ista dispensatio, postquam non est impleta. condit. c. super eo, & c. verum. de condit. appo.

Prorogatio 4 Sed hoc casu ante finitum tempus con- fuleret à Papa petere dispensationis pro- rogationem ad vitam, & hoc solet quando- do concedi.

5 Vnde si petatur hec prorogatio ad vitam de parochialibus, tamen in dispositione ratione par non sit clausula, & de parochialibus ad rochialibus vitam: illa non apponetur in bulla: nam est facien- hæc prorogatio etiam de parochialibus, la mentio. est noua dispensatio: ideo sicut in prima debebat exprimi, sic & in ista prorogatio- ne, quæ nisi fuerit expressa, bulla non conficietur de parochialibus, sed de no- no impetrabitur illa parochialis in vim nouæ prouisionis.

6 Nisi autem fuerit ab alio impetrata post tempus: quod fieri potest, non obstante prorogatione inutilida: requiritur tamen in noua impetratione mentionem fieri primæ dispensationis & vacationis.

Dispensatus 7 Diverlum est si Papa non apposuerit ad duo ut certum tempus, intra quod dimitteret vi- dimittat alium, vel alterum, tunc non esset priuatum sine tuis, nec uno, nec altero: quia illa verba adiectione volumus quod dimittat, faciunt monitionem, ut consuluit Dom. conf. 105. super dicto non est pri- dubio, quem refert & sequitur Boer. in dec. Bur- uanus. degal. q. 19. quidam renunciavit, & ideo hoc casu requireretur priuatio, postquam no- elt facta nisi monitio.

Dispensatus 8 Adde quod hoc casu, quo quis intra rūmā di certum tempus beneficium dimittere te- mitat, non netur non poterit illud dimittendum per- mitit il- mutare cum alio; nam sic illud non cense-

tur dimisisse. De Rota dec. 329. Tu obtinens, in Iud. dimi- novis, [subi. dere iud. dec. 12.] & dec. 50. Pa- tendū per- pa reseruauit, in antiquor. [sub. iit. de rer. mutare.

permitt. dec. 13.] ac in iit. dererum permitt. dec.

3. [Bern. de Besigne.] nec censeretur dispen- satus ad illud, quod compermutatum ha- beret, etiam si esset simplex, ideoq; reali- ter dimittere tenetur, & cū effectu: ut su- perius dictum fuit, nisi omnia alia amittere velit: & nisi hoc fieret coram Papa ex- pressione facta.

9 Et cū quis dimittere beneficium de- Dimittere bet, non aliás tenetur illud resignare, quā verbo suf- ficit. verbotenus collatorū dicat, se illud di- mittere: & collatoris erit illud alteri libe- cium.

re conferre post dimissionem, cui volue- rit idoneo, ut docet Calderinus, conf. 5. tit. de renunciat. ac Cardin. in cle. i. num. 15. de p̄nīs.

10 Sed quamus do. de Rota, dec. 250. no- ta quod ubi Papa in antiqu. [sub titul. de rescrip- decr. 65.] dicant, quod cum quis tenetur dimittere beneficium ex dispensatione Pa- pa, quod illud dimissum vacabit in Curia tamē hanc referuationem in Francia non seruamus, imo coram ordinario sufficit, quod ipse dimittat, & ordinarius confer- ret: & hoc iure utimur.

11 Etiam per adoptionem secundi vacat Per adeptū- primum, c. de multa, de p̄b. & per adepti. onem quā onem tertii duo prima, clem. si plures, de do vacat p̄b. Stephil. m̄z. forma expedita. fol. ii. & se- quent. unde ad duo dispensatus adipiscen- do tertiu, duo prima vacant, & tertiu re- tinere poterit: per d. clement. si plures.

12 Intellige quando in dispensatione lo- co dimissi, &c. tunc solum vacabit primū: quod si non dimiserit, sed cū alius reti- nuerit, tunc omnia vacabunt post men- sem pacificæ possessionis, & impetrari po- terunt, per extra. Execrabilis.

13 Alioquin si dispensatus ad duo, tertiu Dispensatus obtineat, non valebit collatio tertii: nihil ad duo non ominus vacabunt duo prima. c. ordinarii. potest ter- t. in conferendis, de officio ordinarii in 6. nisi tunc reci- fuierit clausula illa loco dimisi, &c.

14 Veruntamen si quis fuerit dispensa- Intellectus tus ad duo, & obtineat parochiale ec- ad S. in com- clesiam cum prioratu non curato, si con- feratur ei altera parochialis, & si tertiu pere.

Pp 3

beneficium, huius tertii collatio valebit quia §. in conferendis, loquitur quando sit collatio habenti plures dignitates, personatus, seu plura curata, vt non valeat collatio tertii incompatibilis.

15 Secus si habeat prioratum regularē cum curato, qui prioratus non est incompatibilis nisi ratione qualitatis, quia regularis, personæ seculari concedi iure non potest: sed ratione beneficiorum nulla est incompatibilitas, ideo valebit collatio tertii: sed vacabit prima parochialis per adoptionem istius: quod est valde notandum ad intellectum d. §. in conferendis.

*Clausula
& de paro-
rochialibus
ad vitā est
exprimen-
da.*

16 Insper si quis petat dispensari secū ad tria incompatibilia, etiam si parochiales ecclesiæ, vel dignitates etiam maiores &c. & in dispositione non sit clausula, & de parochialibus ad vitā, sed ista clausul. & de tribus incompatibilibus ad vitam, dummodo non sint plures quam duæ ecclesiæ parochiales, per istam clausulam non poterit habere parochiales duas: quia in signatura debebat esse de parochialibus advitam.

Cum igitur sit omissa, non censetur ad illas dispensatus: nec clausula dummodo, non operatur concessionem: quia inducta ad restrictionem, non operantur argumentum. *I. legata multilater. ff. de lega-
tis & fideicommissis primo.* Et super his læ-
pius consului: & hoc est valde occultum, sicut ars Cabalistica olim Iudæis.

*Dispensatus
ad duo quā
do illa pos-
sit dimitte-
re, & alia
duahabere.*

Illaque simul dimittere, &c. Etiam Papa vult, ut hic dispensatus possit illa duo simul dimittere, & alia duo loco illorum recipere, & retinere: hoc est necessarium propter textum in cap. non potest de prebendis in sexto, ubi dispensatus ad duo intelligitur de duobus primis, quæ si di-
mittat, ad alia non censetur dispensatus, ob id ista hic concedit. *Facit textus in I. bo-
nes. §. hoc sermone, dum nupta erit, prime nup-
tiae intelliguntur, ff. de verboran significatio.
vix abunde scripsi, & Alex. in I. diuortio. §. ob
donationes, ff. soluto matrimonij. Iason. in I.
qui persalutem, & in I. diobus. §. si ei qui, de
turetur and potest enim ynum hodie di-*

mittere, demū alteram successive: quod si unum exprimeretur aut concederetur, aliud non veniret, per l. cūm. prætor. ff. de iudit. ideo exprimit, & simul, & succelli-
ud dimittere, &c.

Simpliciter Siue ea dimittat, simul vel alterum, aut si forte est aliud ademptū cap. si beneficia, de pra. lib. 6. Seu resignet ea simpliciter, aut causa permutationis: vt dixi supra in materia resignationis quia hoc ei permittitur hīc.

Vel ex causa permutationis. Et sic causa permutationis potest dimittere: & haec permutatio poterit fieri etiā coram ordinario, qui autoritatem huic præstare solet. cap. quæstum, de rerum per-
muta. cap. uno, eo. tit. in 6. sic consuluit Ge-
min. confil. 97. *Titius habuit. col. 2. sed ordi-
narius antequam conferat secundū, pro-
spicere debet dispensationem. c. ordinarii.*

*§. in conferendis, de offic. ordin. in 6. & si ista Clausula fit in corpore & partis petitio-
ne & cum claus. permundi, &c. & non dimis-
fuerte repetita in clausulis, non prodest cura qd
regularibus dispensatis ad secularē bene-
ficiū: nec quidem secularibus dispen-
satis, ad regulare, sed prodesse poterit se-
cularibus quo ad secularia, vt in locum
dimissi aliud habere possint simile, ita vi-
di de stylo seruari: quod notes, & sic vide-
atur signatura, que alias non poterit
extend. Aduertendum est ad intellectū
ca. ordinarii. §. in conferendis, de offic. ordin.
in 6. illa demū locum habere quando con-
fertur beneficium plura habenti, tunc no
valet collatio vltimi, si ad illud dispensa-
tus non sit, cūm non possit illa retinere.*

Secundū requiritur quod episcopus videat dispensationem. *ibidem.*

Tertio quod appareat per illam dispen-
sationem quod poterit acceptare & re-
tine vtrumque.

Quarto quod si nō possit retinere, quod dimittat unum. d. §. In conferendis. quod est verum in eo qui plura habet.

Sed si quis dispensatus sit ad duo, ad v-
num secularē & regulare, si obtinuerit v-
num regulare, si conferatur ei aliud, vale-
bit

bit collatio secundi, nec vacabit primum, donec obtinuerit pacificam possessionem secundi. cap. de multa de prebend. cap. commissa de ele. lib. 6. Et si post adeptam pacificam possessionem velit resignare secundum, non poterit, quia utrumque habere non poterit: & haec resignatio faceret ut utrumque haberet, saltem cum effectu. Ideo debet resignare unum ex duobus antequam ultimum adipiscatur. Sed poterit non acceptare, & tunc retinere poterit & primum.]

Quoties tibi placuerit. Quia dici posset, vt forte intelligatur: si bis, ter aut ad summum, quater dimiserit, non ultra ratione infinitatis vitanda: c. 2. de rescri- lib. 6. ideo subnecit quoties tibi placuerit dimittere possis, plures sicut ea dimitte- re, & permutare licebit, prout luberit: *reconsultus Do. conf. 97. Vetus col. 2.* natura enim dictio quoties, ni restricta sit, est variandi, etiam in infinitum. *L. quod similitudine & dicitur.* §. si quid ita. ff. de edil. edict. Arch. in ca. nunc vero. q. q. 3. scripti in interp. l. vnic. in i. no. m. l. lim. C. de sen. que pro eo quod interef. & conf. 169. & diligenter, primo dubio, & di- mittere capitur hic generaliter, quo in- docunque dimittat, sive resignando ta- citè seu expressè, vel alio modo dimitten- do. cap. ex part. de offic. del. dixi in tra. de pac. poss. num. 153.

Loco dimissi Et loco dimissi vel dimissorum si aliud ca- aliud, vel alia, si nile vel dissimile, ppo. off. n. plura aut similia vel dissimilia beneficium seu beneficia. Ideo dicit aliud loco dimissi, non alia: quia si in locum dimissi quis acciperet duo, vacaret primum clementina si plures, de preb. nec hunc modi dispensatio porrigeret se ad ista tria, que si contendere simul retinere, vacarent etiam illa duo, extra uag. Excrabilis. *Ioan. 22.* ob id loco tantum cuiuslibet dimissi, po- miss ad dno 159. terit aliud habere, & ista clausula non da- dispensas, sed non clausula non admissio poenitentiaris ab eo dispensationem, oportet aliam à fulam po- Papa imperare, narrando, quod in Fran- miloco di- cia non adhibetur isti fides: & de viri- bus facultatum poenitentiarii hasfitatur,

ideo ad maiorem cautelam sumes hanc nouissimam, quæ non tantum taxatur, sic ut si de novo impetrasses. Nota finile, nā si relinquat curatum, aliud curatum ob- tinere valebit: vel si duo curata dimittat, itidem alia duo similia, vel si duas reliquit dignitates, duas alias recipere poterit, & intellige quod dimittat cum effectu, alio- quis dicat se verbo dimittere, & aliud ac- cipiat, vacabit primum: vt dictum fuit *Dimissio cap. priusquam. 27. q. 1.* quam dimissionem *ram ordinari: nisi probet aduersarius eum sufficit dispensatio probare factam coram potest.*

Vel dissimili. Reliquit curatum, po- *Dimittens* terit dignitatem eius loco recipere, vel in umbra reliquit seculare, poterit regularē recipere, si clausula est magni momenti & v- etiam non tilitatis: & doct. no d. cap. non potest de pre- bend. in 6. vnde cum quidam professus or- dinario mendicantium fuisset translatus in r. ad ordinem sancti Benedicti, ac dispensa- tus, vt pollicebatur beneficiū curatum dicti ordinis, quod obtinuit, & demum cu- alio permittauit, illud secundum retinere non valuit, quia ad id non erat dispensa- tus: cum dispensatio sine ista clausula de primo intelligatur. d. cap. non potest. *Aegid. Bellanera. conf. 8. in primo dubio:* & dispen- satio vt loco dimissi aliud habeat, intelli- gitur de simili. *gloss. in authem. sed nmo iure.* *C. de seruis fugit.* & suprà dictum fuit: ideo hoc verbum intelligitur etiam de dissimi- li: *vide Fel. conf. 4. dubitatur.*

Intellige tamen de primo, quod habuit cum effectu: nam si collatum ei fuit be- neficium, quod per sententiam amisit, nō nocet quo minus obtinere possit, quia intelligitur de primo cum effectu. *l. i. ff.* quod quisque iurius. cap. relatum. de cleric. non resld. *Anchar. in cap. 2. col. 1. de filius presbyt. in 6. per cap. hac autem verba, de penitent. distin.* *1. Bald. in cap. olim. col. 2. de rescript. per l. hec conditio prima ff. de condi. & demonst. Iaf. in l. diuortio. §. quod in annos. ff. solutio matrimo- nia. postea Papa repetit beneficia, vt est vide-*

videre in bulla, ut eam in titulum recipere possit, vel in commendā: vt in ea continentur, quare eam videoas. ¶ Et quæ scripti in l. nomen filiarum. §. fin. ff. de verb. signif.

Comme-
ndatarius v-
is poterit
fructibus
beneficii.
sed non ab-
uti.

1 Nec non debitis &c. Vult Papa, quod licet habens beneficium in commendam dicatur depositarius. gl. in ca. ne-
ma de elect. in 6. qui non facit fructus suos, tamen ex gratia concedit, vt disponere possit de beneficii fructibus commendati-
vt in hoc æquiparetur habentibus in titu-
lum, qui disponunt, vel disponere debent:
hæc autem sunt paria disponere, vel dis-
ponere debere. argum. l. quod te. in fin. ff. de
reb. cred.

2 Sed an commendatarius beneficii fru-
ctus dissipare possit Alciatus hoc conce-
dit. in l. pælum curatori. c. de pætis. hoc ta-
men non videtur verum, imo sacrilegium
committit qui bona ecclesiæ dissipat. cap.
penult. & ibi Imol. vlti. not. de pecul. cleri. Pa-
normitanus in c. fin. col. 2. de pignor. hoc do-
cet Do. Probus in cap. nemo deinceps. in ad-
dit. ad Io. Monachum de elect. in 6. & ego pri-
us in interpret. cap. postulat. de cleric. excom.
ministr. in 4. not. etiam hictext. dici debue-
runt, videlicet quod hic commendatarius
possit disponere de fructibus beneficii, sic
ut debent illi, qui in titulum habent, sed
his non licet dissipare, multò minus com-
mendatarius.

Beneficia-
rius quo-
modo de
fructibus
beneficii
disponere
debet.

3 Sed quomodo debeant hi disponere?
respon. per canones antiquos episcopi
habebant medianam partē, aut tertiam obla-
tionum, quæ siebant in ecclesiæ. c. de his. &
seq. 10. q. 1. eo quod erant pauperes. & bo-
ni; verum tempore succrescente cœperūt
augeri bona episcopatum, & ipsi fieri di-
vites, non tamen ob hoc meliores.

4 Ideo statutum inz. Bracharen. conci-
lio fuit, vt nullus episcoporum per suam
diœcensem præter honorem cathedra suæ,
id est duos solidos, aliud aliquid per ecclæ-
sias tollat, neque tertiam partem ex qua-
cunque oblatione populi parochialibus
ecclesiæ facta sibi usurpet, sed ecclesiæ
reparationi seruet, & singulis annis ra-
tio episcopo fiat: nam si tertiam partem

illam episcopus tollit, lumen & farratecta
abstulit ecclesiæ: verba sunt texti. in cap. pla-
cuit. 10. question. 3. & idem habet in cap. pri-
scis. ibidem.

5 Vbi gloss. dicit illam tertiam dari soli-
Episcopum, ut onus fabricæ subirent. textus in
verum cum hodie multis bonis & diuitiis olim ha-
bundent, nihil à parochialibus ecclesiæ bani re-
accipere decet, nisi synodaticum & con-
scripta in cap. conguerente. de ordi. offi. Né linquam
pe si possent episcopi ista recipere, qui deben-
dam auari deuorarent omnes ecclesiæ
parochiales sui episcopatus, quia ferè
deuorant non dicam unam prouinciam,
verum totum orbem, & adhuc non est fa-
tiata damnablem ambitio. Deus eos vide
faciat.

6 Itaque bona ecclesiæ hodie in tres Bonæ
debet distribui partes, ut prima sit cleri-
corum beneficiariorum, secunda pau-
perum, tertia fabricæ. c. concessio. & seq. 12. q. 2. dicitur
nec valet consuetudo, quod sua tertianæ bene-
detur pauperibus. cap. cognitimus. ibidem.
quia hoc est contra bonos mores: necare
enim videtur, cui alimenta denegat, l. ne-
care. ff. de liberis agnoscendis. & cap. pæse sa-
me morientem, [quisquis enim pascendo
hominem seruare poteris] si non pau-
peris, fame occidisti. Gregorius lib. de officiis,
& in c. pæse. 86. distinct.

7 Quantum vero ad fabricam ecclesiæ
valet consuetudo, ut parochiani eam fa-
ciant, & reparaciones. docet Archidiac. in d.
cap. concessio. & Panormit. in cap. 1. de ecclæ.
& dñicand. post. Imocen. in cap. fin. de his que si-
unt à maior. parte cap. facit capit. de his. de ec-
clæ. & dñicand. & Angel. Clauas. in sua summa.
in verb. clericus. 3. sed qui non obtinet iuste
beneficium, non facit fructus suos. c. cum
dilectus. de iure patro. Calder. in reperto. in verb.
beneficium adeptum.

8 Non audeo dicere, quomodo nostra Prelati
memoria fructus ecclesiæ exponantur: quadam
quandoquidem ex nostris prelatis vide: bene esse
imus quodam, qui totum Regnum deuo-
rant, & escas pauperum, vt in uno conu-
iuio ducentos aureos expendere non ve-
stantur, & solidum pauperi denegant: alii
vero suos consanguineos ditant, & pau-
peres

peres tam inhumaniter negligunt, ut ini-
terrime quandoque fame illos mori sinat:
qui omnes haec agentes sunt fures, & ho-
micide, ac sacrilegi, & ad restitucionem
tenantur, cum non sint domini, sed tan-
tum administratores. ca. 2. de dona. Panor. in
c. cum secundum. de præb. ca. gloria. 12. q. 2. c. si
quis in atrio. 17. q. 4. & mortaliter peccant. c.
donare. cuon leg. 86. dist. Floren. m. 3. parte sum-
me. ti. 15. c. 1. §. si. & tit. 20. c. 2. §. vtrum. Berrand.
conf. 258. vii. in 2. vol. ex prima editio. & hodie
multi ex nostris sunt surdi, & cæci: Deus
per suam gratiam eos illuminare digne-
tur.

Alienare Alienatione tamen in pœnitentia in-
bona eccl. terdicta. Edictum est prohibitiuum in
sue non pos- omnes beneficiarios, ne possint alienare
sunt benefi bona beneficiorum: vt in ut. de reb. eccl. non a-
stari. alienand. quia nudi sunt administratores &
procuratoros rerum ecclesiæ. c. 2. de donat.
& sicut. ca. possessiones. vbi gl. dereb. eccles.
non alienand. & c. 3. de peccat. clericor.

Intell. de immobilibus ecclesiæ, & de
mobilibus pretiosis, que æquiparantur in
Ilex que euores. C. de administ. rut. Ioan. Lu-
pus in repe. ca. per vestras. §. 18. de donat. inter vi-
run & xvoren.

Hic multa de prohibitione alienationis
dici possunt, & que solemnitates in his a-
lienationibus rerum ecclesiæ veniant ser-
uande, & quibus casibus non requirantur:
& an valeat consuetudo, cum alius multis
que abunde scripti in camp. alien. rerum eccl.
quoniam hic reprehendit non duxi.

1. **Defectu** prædicto videlicet nō
obstan. Papahie narrat illa, que possunt
obstare: de his non obstan. scripti in bullas
nue prouisionis: ad ibi dicta nunc te reiicio,
ne repeatam toties vnum.

Per clausu 2. Notandum est, quod per non obstan.
lam motu. non sit dispensatio: sed ea que obstant di-
spositioni tolluntur. Et primò per clausu-
lam motu proprii non dispensatur, sed
tollitur taatum subreptitio. cap. si motu pro-
prio. de præb. lib. 6. gloss. & doct. in clem. si Roma-
nas. illo tenu. Sic consuluit Cardinal. conf. 96. Pa-
pa. col. 1. 46. effectus motus proprii congrega-
tum foris mandati in concord. in gl. motu pro-

prio. [vbi etiam 50. effectus illius conscri-
psi.]

3. **Clausula** vna cum obtentis conferi. De clausula-
mus, non inducit dispensationem super lavnâ cu-
obtentis, sed tollit subreptionem. c. non po- obtentis an-
test. de preben. libr. 6. nisi quoque diceretur, inducat di-
quod vtrunque valeat retinere. clem. i. de spensatio-
præbendis. Speculat. in itu. de lapsis & dispensa. nem.
§. dicendum. vers. quid si indulgetur.

4. Nisi esset ad duo dispensatus, & Papa
conferat illi tertium, ut illud possit vna cu-
obtentis recipere, & retinere, tunc impor-
tat dispensationem illius tertii, cum vide-
licetiam habeat dispensationem de duo-
bus, ergo illa tria retinere poterit: alioqui
superflua clausula, ut doct. scribunt ibi.

5. Animaduerte tamen, quod dispen- Dispeſatus
satus ad obtainendum ecclesiam sancti Se- vna cu ec-
uerinvnâ cum ecclesiam sancti Pauli, si di- clesia san-
mittat ecclesiam sancti Pauli, non poterit ati Pauli
retinere cum alia, ecclesiam sancti Seuerini. & alia ha-
bita: qui dispeſatus est tantum ut ecclesiam here, nō po-
sanci Seuerini retinere valeat cum ec- tenit cu
lesia S. Pauli, non verò cum alia: ideo si quis alia istam
permittet ecclesiam sancti Pauli cum ec- habere.
clesia sancti Eustachii, ecclesiam sancti Se-
uerini non poterit cum ecclesia sancti Eu-
stachii tenere: & alias vidi maximam con-
trouersiam super his: vide doct. in dict. cap.
non potest.

6. Vnde vidi dispensatum quendam epi-
scopum, vt vna cum suo episcopatu tene-
ret aliqua beneficia, translatus est ad ali-
um episcopatum, nihil dicendo de benefi-
ciis: dixi vacare per suam promotionem
ad alium episcopatum, sicut vacassent ante
dispensationem. cap. cum in cunctis. §. cum
verò de elect. Et hoc modo vidi multas di-
spensiones corrue.

Nota bene, quia pauci aduentur: & Not. bene.
hoc potest eueneri contra illos, qui omnes
abbacias, vel ferè episcopatus habuerunt,
& de uno ad alterum transferuntur, sicut
iunenes de uno ludo ad alterum.

7. Item in clausula, non obstan. quod ali- Clausula
ud habeas, conferimus, vt subreptionem nō obstante
tollat, nullam autem dispensationem in non indu-
ducat dicto ca. non potest: ideo iste poterit tis dispen-
sationem tenere, led vtrumque non: rt do-
sationem.

Qq

*cet Felin. in c. nonnulli. col. 8. vers. addatis etiam
glos. de rescr.*

8 Imo etiam non sufficeret clausula in non obstan. sed requiritur quod dispensatio in dispositionis ponatur, alias non prodet, text. in clem. i. de prib. Calder. cons. 4. rub. de prib. Rota decis. 280. in antiqu. [sub tit. de filii presb. dec. 3.] Fel. in c. nonnulli. col. 8. de rescript. Idem si Papa dispenset, ut beneficium S. Seuerini praeter alia, quae habes, obtinere possis non videtur dispensatum, ut alia beneficia possis retinere per cap. duum. 2. de electio. ubi interpretes. Bart. in l. Sei. 10. §. xxviii. ff. de annuis legat.]

Per adiepicio 9 Et sic per adiectionem secundi curari non secundum vacat primum, & in dignitatibus, & perdi quando sonatibus idem statutum fuit in capit. de vacante pri- multa, de priben. Et idem per adiectionem, num. & consecrationem, confirmationem, & adiectionem episcopatus vacat ipso iure beneficia, quae episcopus habebat antea. d. c. cum in cunctis. §. cum vero de elect. §. si de mandatis Apostol. in Concordat.

10 Idem per adiectionem Abbatiae etiam quando beneficia sunt simplicia uniformia: vt vocant doc. per adiectionem secundi: in eadem ecclesia vacat primum cap. literas. de concess. prib. & quando vi secundum adipiscitur. ca. eum qui, de prib.

Per adiepicio 11 Veruntamen per adiectionem beneficii secundi curati nequaquam vacat episcopatus. tex. ad hoc singul. cap. cum in nostris, de concess. pribend. quia sine Papae voluntate dimitti non potest. cap. quanto de transl. episc. nisi de renunc. ideo non vacat episcopatus per adiectionem alterius beneficii curati, vel dignitatis, aut abbatiae seu prioratus.

12 Alias regulariter per adiectionem secundi beneficii simplicis non vacat primum ipso iure, etiam si ex statuto, vel consuetudine vtrunque requireret residentiam: sed si poterit eligere utrum velit, c. referente. de priben. & Panor. & alii in c. extirpanda. §. qui vero illo rit.

13 Quia dispositio priuatua loquens in curatis, & aliis non extenditur ad alia, de quibus non loquitur. c. quia nonnulli. de cle.

non resid. ibi Pan. & in c. de mulia. de prib. gl. in c. si. de iure patro.

14 Et si quis impetrat beneficium, eo Imperio quod possessor detinet sine dispensatione, beneficium oportet quod impetrans hoc proberet, ut a vacante p. Jerit Paulus Paris. consil. 128. dico in ista caus. alegata. vol. 4. etiam si sit negativa, secundum secundum eum. Ego contrarium tenorem: quia ha- quid probens pro se presumptionem non probat, bare dan sed onus probandi transfert in aduersari- um. I. admonendi. & I. manifesta. de iure iurand. sed impetrans habet pro se ius, quod videlicet non licet alicui possidere plura beneficia incompatibilia. c. quia nonnulli. de cleric. non resident, vs supra dixi, ergo qui possidet, oportet quod proberet se dispensatum. cor- dinarii. de officiis. ordinis. in 6. vi alibi scripti. fa- teor tamen quod impetrans tenetur probare illum duo possidere, si possessor ne- get: & possessor ipse debet ostendere se dis- pensatum, & hoc iure vitetur, vel vnius di- missione in tabunde scripti in glossa. possessa. §. volumus. de colla. in Concord. quando illa duo sunt incompatibilia.

Quibus inter alia cateneri dici- tur, &c. Recitat priuilegia Cluniacen. Clunian & Grandimonten. ordinum hoc continet. & Grandia, videlicet quod beneficia illorum nullis monachis commendari possint, nisi sacrae Ro. eccl. ad illorum sive Cardinalibus.

Vel nisi his, qui professi fuerint expres- se illorum ordines, de confessu abbatum illorum Matiscon. & Lemouicen. vel si con- ceditur aliis, quod commendarii teneantur intra certum terminum in statutis il- lorum expressum assumere habitum, & professionem emittere: alias non valeant, commendare, & illi commendarii remo- ueri possint: & haec omnia latius patent in statutis illorum.

Item Abbas Cluniacen. audiri solet an audiencia contradictarum pro toto ordi- ne, quolibet membro ab sua abbatia depende- te sine speciali mandato: ut docet Aegid. Bel- lan. cons. 32. pro introductione. col. 6. vers. secun- do deduxo. & idem dicam in aliis curiis, ut audiri possit pro sui membris, si interesse praetendant. Old. cons. 204. 1. 7. Ac

Clausula latissimè constitutiones, indulta, cæteraq; priuilegia non obstat, etiam si ad verbum eo effusa in signa sit facienda mentio: nam quòd ad hoc vultura pone haberi pro sufficienter expressis.

da & inno obstante. Non omittendum, quod si in dispensatione ad regularia commendam petatur derogatio priuilegiorum, puta Clunia. ordini concessorum, & insignatura dicatur, & cum derogatione priuilegiorum dicto ordinis concessorum, nec sit illud verbum, latissimè extendenda: tunc in bullam non poterunt narrari priuilegia, & illis derogari, sed tantum poterit dici non obstante priuilegiis dicto ordinis concessis, quibus derogamus: sed illa derogatio minus sufficiens erit: Ideo sis cautus, ut ista cures in signatura conscribere, quemadmodum suprà not. in tract. signat. grat. [Item non vallet prouisio nisi fiat mentio huius ordinis Cluniacensi, etiam cum clausula generali, non obstante. docto. in c. cum ordinem. de script. facit. sacro sancta. de elect.]

Prouisio. &c. Hæc dictio, & dictio i-tatamen, & dummodo ferè æqui patitur, & restrinquit ac modificant praecedentia. L. Lucius. §. que habebat & l. ita tamen. f. ad Trebel. Lucas de pena in L. C. de col. f. uend. fiscal. li. ii. scripti in gl. ita tamen §. i. de mand. A-posto. in Concord. & sic Papa dispensare vult, ut hæc incompatibilia simul à minore tenentur, dummodo istæ ecclesiæ debitis non fraudentur obsequiis.

Secundò ne animarum cura negligatur. clem. i. de præbend. soletque ponit hæc clausula in dispensationibus super pluralitate, maximè quando conceditur episcopo, vt posfit retinere beneficia cum episcopatu, & quando dispensatur cum minore ad curatum, & si dispensetur de non residendo, vel quando beneficii curati fit vnius, ac quando dispensatur de non promouendo: quibus casibus de stylo curiae Romæ. solet hæc addi claus. vt animarum cura non negligatur.

Tertiò quod si qua alia onera illis incompatibilibus immineant, quod nullatenus negligantur, se ipsorum onera supporten-

De dispensatione super defectu natalium.

V Ideamus de dispensatione super defectu natalium vt vocant pragmatice Curia Romæ certum est dominum non debet prohibuisse, de scorto natus recipere, in ecclesia & ne in ecclesia ministraret. Deutero. 23. ca. recipit. Non ingredietur manzer, hoc est, de scorto natus, in ecclesiam domini usque ad decimam generationem. ca. innoruit de elect. c. per venerabilem, in fi. qui fil. stat. legit. sic declaratur in c. nisi cum pridem. de renun. sic quod in illis, qui paternavitia non sequuntur, possunt suffragari virutes, quæ inducent summum Pontificem ad dispensandum, si morum honestas eos commendabiles reddat. ca. presbyterorum. 56. distin. nam vnde cuncti nascantur homines. si parentum vita non sectentur, honesti & salvi erunt.

Qq 2

De viuis
parentum
nō est quis
vixuperan-
dus.

c. Vnde cuncte ibidem: & nunquam de vitiis erubescamus parentum, sed illud unum queramus. Semper amplectamur virtutem, non est omnino nec de virtute, nec de vicio parentum, aut laudandus aliquis, aut culpandus.

2 Nemo vero inde aut obscurus, aut clarus est: imo etiam ut consideratus aliquid dicamus, aut expressius, nescio quomodo magis ille resplendet, qui ex parentibus natus a virtutibus proflus alienus, quam ipse qui fuit Dei virtute mirabilis. *Sunt perba* *Ioan. Chrysost. in c. nunquam. 59. distin.*

Rationes
prohibito-
nis bastar-
di ne ingre-
diantur ec-
clesiam ad
ministran-
di gratia.

3 Verum ne iniuria tales prohibiti fuiscant, videantur, huius prohibitionis causa triplex assignari potest: prima est dignitas & excellentia clericalis, & sacramentorum, quae turpibus & infamibus committi non debet. c. inter. de excessib. prela. & regul. infamibus. de reg. iur. in 6. l. neque famos. C. de dignitate. lib. 12.

4 Secunda ratio est in detestationem criminis paterni, quod plerunque detestatur in filio, ut puniantur temporaliter. cap. quarto. cum sequ. 6. 3. 1. & 1. quisquis. C. ad leg. Iu. malef. ca. vergentis de hereti. & ne diffamaretur ecclesia. Card. in. presentium, de filio presbiter.

Filiivitia
parentum
sequi so-
lent.

5 Tertia est ratio incontinentiae parentum, scilicet enim filii vita parentum læpius sequi. cap. si gens Angelorum. 56. distin. & dicitur, scilicet scilicet similis filius eius patri. glo. in L. qn. d. si nolit. §. qui mancipia. f. de ediliu. edic. Gofred. in summa, de filio presb. Et quia iure præsumitur is incontinentis, cuius pater fuit. cap. 1. & ca. si gens. ibi libidinis furues. 56. dist. Ioan. And. virg. semel. de reg. iur. in 6. referit Alciat. in tract. presum. in reg. 1. vers. 24. & si- cut incontinentia vxoris labefactat virum. cap. in coniugio. 72. q. 1. & cap. si cuius. 34. dist. sic & multo fortius incontinentia patris maculabit filium: ut Gofred. afferit in d. summa.

6 Sex item rationes afferit Præpos. in ca. presb. eorum. 56. dist. igitur illarum aliqua ratione cessante: non cessabit utique prohibito. §. affinitatis de nupt. in inst. quam obrem opus erit dispensatione.

7 Ex his itaq; reperio multas à iure po-

steā factas prohibitions: prima quo ad ordines: quia postquam dominus prohibuit illis ingredi ecclasiam, per quamdam consequentiam, ordines quoque denegauit eis, nec non primam tonsuram. cap. 1. & per totum. de filiis presb.

8 Tamen poterit naturalis ex episcopi dispensatione primam tonsuram & ordinem minores sumere, ac beneficium simile obtinere. c. i. de filiis presb. in 6. sed non sicut maiores ordines sine Papæ dispensatione. nefund. c. i. eod. tit.

9 Ceterum requiritur, quod Episcopus ante collationem benefici vel tonsuræ dispenset cum hoc illegitimo, alias non valent auctus. nec conferunt videtur dispensare de a. in d. c. i. quod secus esset in Papa, nisi Episcopus hoc sciret. Pers. ibi contra alios. sed prima communis est, & tenenda. Episcopus tamen non potest dispensare ad curatum; vel ad dignitatem, nec vel prius quidem vt hic præbendam in ecclesia cathedrali obtineat. de Roe. decis. 136. voluerunt, sic carlo inno. [Sub tit. de fil. presb. deci. 2.] & decis. 408. dral. in antiqu. gl. in §. item censuit. in verb. Cahe. de spon. col. in prag. quantus Arch. videatur tenerere cor illegit. train. d. cap. 1. & Old. cons. 215. puncta. & lat. in d. cons. 10. 4. in 1. vol. ac 10. de Selua in tract. debet. fat. in 3. part. q. 16. [Sub tit. de rescissione spoliat. de cit. 16.]

10 Ego autem annuereim primæ sententiæ per text. in d. c. i. ibi. & obtinere beneficium, cui cura non imminet animarum, dummodo sit tale, super quo per ipsum Episcopum valeat dispensari: ergo episcopus nec in omnibus quidem simplicibus valet dispensare, videlicet in canoniciatibus. 70. dist. c. sanctorum.

11 Imo Episcopus in nullo simplici dispensat, in quo pater ante ministeruerit, teste Steph. in tract. de liueris grat. tit. de qual. & statu benef. vers. primo quod sit illegitimus, & ita seruat stylus curiae Romanae, vt Episcopus nullo modo in præbendis Cathedralis ecclesiæ displiceret cum illegitimo, propter honorem & præminentiam illius ecclesiæ. c. quantus. de prob.

12 Adde etiā quod si illegitimus fuerit ad sacros ordines promotus sine dispensatione,

- Illegitimus ne, demum celebrauerit, non tamen efficitur irregularis: quia hoc non est iure promotoris si cautum, licet peccet celebrando. doct. in dispens. cap. fin. de cleric. excom. minist. Spec. in titu. de fauore nō lassis & dispensa. §. iuxta.
- 14 Vnde in bulla, quam hic illegitimus imperbarit, oportet quod faciat mentionem de defectu natalium, & quod eo non obstante assumpsit maiores ordines: sed de irregularitate quam non incurrit, non est opus facere mentionem. docto. in cap. i. de re iudic. lib. 6. & ita seruat stylus curiae Romane, ut afficerit Prepos. in c. Aposto. scilicet dist. 15 Secunda prohibito generalior est, ne illegitimus beneficium vel beneficia habeant in ecclesia, tanquam beneficiarii. d. cap. i. de filiis presbyt. & per totum in decretal. & in 6. vnde si illegitimus impetraverit beneficium non valet impetratio, nisi facta mentione defectu natalium. c. 2. illud in 6.
- 16 Sive beneficia conferantur eisdem in titulum, sive in commendam: immo si pater cedat commendae, non tamen illa poterit conferri filio suo bastardo: vel si regnaret titulum beneficii, illegitimus filius illud nullo modo potest habere: sive pater cedat, sive alius nomine suo: quia Commenda in hoc regno non differt a titulo: ripplene docui supra tra. de commendam.
- 17 Veruntamen si media persona haberit illud beneficium in commendam, vel in titulum: purgatum erit vitium: quicquid in contrario doct. dicant de commenda. Et ita seruantur in regno, vt naturalis dispensatus ad beneficia possit habere beneficium, etiam si pater ministraverit mediatae.
- 18 Prohibentur etiam ad dignitates ecclasticas, & personatus sine dispensatione Apostolica promoueri. c. fin. eo. iii. Ad dignitates vero temporales alii deficien- tibus recipi poterunt. l. Spurit. ff. de decu- m quo pa- rio. l. vir gradatim. §. i. de muner. & honor.
- 19 Tertia prohibito est iuris canonici, per quam illegitimus, sed nec quidem legitimus etiam fuit praefectus sive (vt dicunt) proxime minister, nisi traxit. c. ad exirpandas, de filiis Presb. Prohibetur possum. scilicet dist. in fin. c. ex parte a, de restib.
- 20 Ne scilicet beneficia iure hereditario, & sanguinis concedi videantur. c. ex trans- missa. & c. conquerente, de filiis presbyt. cap. i. de preben. licet quidam instanter petant eo praetextu beneficium conferri, quod plures de eorum familia illud habuerunt: quae ratio potius inducit ad eos repellendum, ne successio procedat in beneficiis. c. venerabilem, circa fin. ver. insuper. de elect. rbi Panorm. quem sequitur Dec. in cap. Inter Beneficia not. 2. de rescrip. Vnde scribit Gratia. in cap. iure hereditario. Apostolica. 8. q. i. his verbis. Apostolica au- toritate prohibemus, ne quid ecclesiis & feruntur. præbendas, præposituras, ca- bellanias, aut reliqua ecclastica officia hereditario iure valeat vendicare, aut ex- postulare: quod si quis improbus, aut am- bitionis reus attetare præsumperit, debi- ta pena multabitur, & postulatis carebit.
- 21 Limitatur nisi pater ministraverit. ibidem solon de facto. cap. constitutus. ibidem, vel ut conductor, & sic nomine alieno. arg. l. quæstum. ff. de iniis vocand. cap. con- stitutus. eodem.
- 22 Vel nisi purgatum fuerit vitium: vt Purgatun- pote quia facta fuit collatio post dimissio- quando ce- nem patris extraneo, qui demum extra- featur vi- neus postea resignauit filio: tunc quia il- tium. lud vitium purgatum fuit per mediā per- sonam, non erit opus dispensatione, dum alias sit legitimus, intellige si præfatus ex- traneus adeptus fuerit possessionem, & ministraverit d. c. ad exirpandas.
- 33 Secus si statim resignauerit: fieret e- nimirum fraus, vt simulatque resignatio facta esset in fauorem extranei, ipse statim in fauorem filii aut nepotis resignaret, quod est reprobatum, ne fiat fraus nominis, seu persona ad personam, reg. fraus. de reg. iur. m. & sic censuit Senatus Paris. pro do- de Rochebaron, contra filium episcopi Areffum. Annicien.
- 14 Hodie vero per declarationem Cle- Bastardini mentis 7. anno incarnationis dominice quam bene 1533. nonas Iulii Pontificatus sui anno 7. sicutia que pa- cautum est, ne villo vnguham tempore ba- renies obti- stardi habent beneficia eccliarum, in qui- nuerunt bus pater praefectus fuit: nec valeat dis- babere pos- penatio in contrarium, eo quod non sine sum.

Q q 3

turpitudine est, ut filius pro parte ministret: & turpitudo patris ibi relevatur: ob id nila fiat mentio huius declarationis cl. vel per aequipollens, non valebit dispensatio: quod est notandum.

Nepos non potest habere beneficium, in quo ministravit auus. **re beneficiū gloss. in cap. ad extirpandas ead. & cap. presbyterorum. 86. distin. vbi Cardin. & in ca. Apostolica. vbi & Archidia. cap. 8. queft. i. Panor. & alii inc. 2. de arbitr. & in c. accedens, de accusat. Bened. in repet. cap. Raynati, in verb. & vxorem. num. 69. de testam.**

25 Idem in nepote, qui non potest habere beneficium, in quo ministravit auus. **re beneficiū gloss. in cap. ad extirpandas ead. & cap. presbyterorum. 86. distin. vbi Cardin. & in ca. Apostolica. vbi & Archidia. cap. 8. queft. i. Panor. & alii inc. 2. de arbitr. & in c. accedens, de accusat. Bened. in repet. cap. Raynati, in verb. & vxorem. num. 69. de testam.**

26 Licer quidam dicant eum posse praefaci, quamdiu pater viuit, secus si fuerit mortuus: cum tunc nepos ingrediatur locum patris, & sic tanquam filius reputatur. *I. Gallus. ff. de liber. & posthum. ego indistincte putarem locum esse prohibitioni, siue pater viuat, siue non: quia filii appellatione venit nepos. I. liberorum. ff. de verb. fig. & sic fieret, legi fraus: nam qui non posset dare filio, nepti cōcederet. Adhac eadē ratio procedit in nepote, quæ in filio, siue pater superest sit aut mortuus: quia semper videtur successio. & I. gallus. in hoc locum non habet.*

27 Amplia etiam in nepote legitimo descendente ex spurio, vel spuria, vt loquitur d. cap. ad extirpandas, de filiis presbyt. vt etiam in prohibitione contineatur, & ita censuit Senatus Tholosa. contra nepotem ex filia spuria Rogerii le maistre, pro d. Io. de ruptiis. anno 1534. & pronunciatum in vigilia Pentecostes.

28 Et sic nepos quamvis legitimus non potest recipi ad beneficium, in quo auus ministravit, potest tamen sumere ordines & habere alia beneficia non obstante macula patris: *vt docet text. in cap. dominus. & Pr. pos. in cap. presbyterorum. 56. dist. nec non succedere, & alios actus exercere, dum aliud canonicum non obsistat: vi in simili dicit tex. in cap. vmo de cstate & qualitat. mō.*

Pater filii beneficium habere potest. **29** Non prohibetur tamen pater habere beneficium filii, scilicet in quo filius ministravit, tum quod hoc non inueniatur expressè prohibitum, tum etiam quia odiosum est, ergo potius restringendum, *l. cum*

quidam. ff. de liber. & posthum. cui dici potest, ordine turbato succedit Bulgare nato. gl. in l. nam & si parentibus. ff. de inf. testa. & quia hoc etiam rarum est, vt filii thelafrizent parentibus, & eis beneficia resignarent.

30 Nepos etiam, quem vulgariter nun- **cupamus patrui, vel auunculi non prohibe-** **trui, ne-
betur habere beneficium sui patrui vel a-
uunculi. cap. ex partei. de offi. deleg. & d. c. 2. probabili-
vbi Panor. de arb.**

31 Verum si dispensetur cū filio vt possit obtem- **præfici in ecclesia, in qua pater ministravit,** **solet in signatura inscribi, dummodū dispe-
sum non ministrant, propter decorum, modo
domus Dei. d. c. cum decorum, eo. & hoc do-
cer Staphil. in tractat. de liter. gratic. titul. de ministr.**

32 Nullus præterea legatus dispensare **Legatus** **poteſt, vt filius etiam legitimus habeat il-** **lud beneficium, in quo pater ministravit:** **filium eti-
us, in qua** **decidit text. in cap. dilectus, de filius presby-
ter. nisi Papa hoc ei expressionem concellerit, pater non**

33 Quarta prohibitione est, vt filius nedum **frustrat ho-** **prohibetur obtinere ecclesiast. in qua beat.** **pater ministravit proxime, sed etiam illā** **Filius in ec-
clesia, in qua pater ministravit, vt pote quia** **Episcopus. c. adhuc, de filius presbyter.**

34 Idem si pater esset curatus, & filius **quaque-
vellet esse vicarius perpetuus. c. conqueren-
te. c. ad extirpandas, de filius presbytero.**

35 Etiam si filius non habet ministrare, **neficiis ho-
pater est Episcopus, vel vbi aliud beneficium** **bere pote-
obtinet. Anto. & alii in d.c. ex transmis. ibidi.**

36 Si vero sint dissimilia beneficia po- **terit. cap. adhuc ibidem. Et afferunt quidam** **hanc prohibitionem procedere tantum in** **illegitimis: indecorum enim est, vt in al-** **taris officio illegitimus filius impudico** **patri ministrat. c. cum decorum, eo. & hoc est** **sine dubitatione.**

37 Sed & in legitimo idem dicit, gl. in c. **ad abolendam, ibidem per illum. text. ibi, ne** **canonicorum filii maxime spuri canonici fi-** **ant. Ego putarem hanc prohibitionem tan-** **tum habere locum in illegitimis, perra-** **tionem superius dictam, quia scandalum pre-** **bet filius spurius, quando cum patre mi-** **nistrat**

nistrat, quod non facit filius legitimus: & ad hoc est tex. in d. c. adhuc, & huius est sententia Cald. cons. i. eod. iur. quem refert & sequitur, Dec. m. cap. inter. 2. not. de rescrip.

Canonici f. 38 Nec refragatur. cap. ad abhendam, ibi, huius duplice maxime spuri: quia ex canoniciis filii possunt oriri in duplice differentia, primo naturales tantum, si canonicus nondum sacram initiatus sit, & progenuerit ex soluta: sivero sacerdos fuerit, tunc natus ex eo spurius est. c. nisi, de renun. igitur vult tex. filios canoniconum non posse canonicos esse, nec prefici in ecclesia, in qua pater est canonicus, quia sunt illegitimi, & maxime si sint spuri, id est geniti a patre presbytero.

39 Sed concilium non ideo vult prohibere, quin legitimi filii possint esse canonici in ea ecclesia, in qua pater est canonicus, vel episcopus, & sic puto intelligenda ista iura: quamvis doet. valde super his dubitent, & ista opinio de consuetudine seruatur, ut nusquam viderim a legitimo peti dispensationem obtinendi canonicum in ecclesia, in qua pater legitimus habet. De Ripa in d. c. inter, in 4. not. de rescrip.

40 Quinta, genitus illicite cum uxore propria, videlicet post votum utriusque emissum, cum sit bastardus, debet hoc in impetracione exprimere, videlicet quod sit genitus & procreatus ex legitimo matrimonio quidem, sed pater & mater ingressi fuerant religionem, & postea ex congresu fuit genitus, hoc dicit gl. in c. ministri. 8. distin. & in ca. cum multe. 12. q. 2. doctores in c. literas. de filius presbyter.

41 Sivero natus si licite, utpote ab uxore, quae maritum suum ignorabat esse sacerdotem, tunc illius bona fides excusat, vt faciat hunc filium legitimum. cap. cum inhibito, de clandest. despon. cap. 2. & cap. ex tenore, qui filii sint legi, quamobrem tunc ille nulla indiget dispensatione, cum vere sit legitimus propter bonâ fidem matris

42 Veruntamen si probauerim aliquem esse filium sacerdotis, sufficit ad transferendum in eum onus probandi, se fuisse progenitum a sacerdotio, aut bona fide matris. cap. inter. ceteras, de rescrip. quae

dona fides presumitur, quando publicè matrimoniu est celebratum. l. si. rbi. doct. de ritu nupt. ff. vel quando vocatis amicis contractum fuit. Pano. & alii in c. 2. qui filii sint legit.

43 Et de his omnib. & singulis prohibitio: nibus, si locus eis sit, opus est in dispensationibus facere mentionem, alioqui subrepitia erit impetratio: nec non si loco plurimum yna tantum inferatur, doct. in c. 2. eo it.

44 Item duobus modis cum his dispensationibus satur a iure, & ab homine, a iure inquam cum bastar si illegitimus ingredietur religionem. c. i. dis & a iure. q. a religionis ingressus omnem absterre, & ab homine.

45 Nec quidem legatus dispensare ad dignitates, & curata, nec ad maiores ordines penitentiam poterit, per tex. iuncta gl. in d. c. i. in f. eod. & in illegit. Paris. cons. 136. flante, m. au. 26. in 4. vol. nisi a missus.

Papa hoc ei speciatim concessionem fuerit.

46 Verum quia superiorius dictum fuit dispensationem sine causa factam non valeare, dubium esse potest, quae causae legitima dispensandi sint in his naturalib. Resp. tex. in c. innotuit, de elect. his verbis, multa in hoc casu dispensationem inducere videbantur, literarum scientia, inorum honestas, vita virtus, & fama personae: unde in dispensationibus istorum haec dicuntur.

47 Ex predictis apparet quod circa il. Dispensare legitimos multiplex dispensatio concedi oportet cum solet, Primò ut tonsurā, & ordines sacros illegitimus assumere possint: quod est eisdem communiter a iure prohibitum. ca. cum in cun. & ad ordinis, de elect. & c. i. & per votum de filiis presbyter. c. per venerabilem, in f. qui filii sint legit.

quo eafu si Papa dispenset simpliciter, ut ordines sumere possit, intelligitur de minoribus, non de maioribus. arg. c. 4. fol. 42. dicit, si quidem odiosa est dispensatio: quam obrem non extendenda reg. odia, de reg. iur. & Superiorius scripti in effectu dispensationes, & hoc docet Specula in eotu. §. postremo, verific. quid si dispensatum est.

Dispensan- 48 Secundò hic dispensatus ad ordines
dum cù il- etiam facros, non censemur dispensatus
legitimo ad vt beneficium habeat: quia diuersa sunt.
beneficia. ca. 11. eo. lib. 6. & quia dispensatio non ex-
tenditur, ut superius dixi: nempe illegiti-
mus non est capax etiam pensionis eccl-
esiastice quæ prouenit ex beneficio. cap. ex-
terpande, in fin. & ibi doct. de prob. Hieron.
Gigas in tractat. pen. i. q. 16. & quia loco
beneficii habetur. cap. ad audienciam. 2. de
rescript. & fructus pars rei habentur. I fru-
ctus. ff. de revend.

Dispensatus 49 Quinimò dispensatus ad beneficia
ad benefi- etiam quæcunque generaliter, non tamè
ciù non cen- censemur dispensatus ad pensionem, nem-
setur dispé- pe quia hoc est odiofum, non extenden-
satus ad p- dum. c. quamuis. & c. cui de non sacerdotali,
sionem. de prob. lib. 6. Fel. in c. ad audienciam. 2. de re-
scrip. Gigas. d. q. 18. & seq. sed forrè contra-
rium est verum, re alibi dicam.

50 Tertiò illegitimus dispensatus ad v-
num non censemur ad plura dispensatus,
etiam simplicia beneficia. c. si. cod. iii. in 6.

Dispensatus 51 Quarto dispensatus illegitimus sim-
ad inū be- plicerit, ut possit habere beneficium non
necessari, plu poterit habere curatum. d. c. i. quia maior
ranon poterit doneitas in illis requiritur. ca. cum in illis.
rit habere de prob. in 6. ideo oportet exprimere in dis-
pensatione & præbendas ac canoniciatus
curatum, aut digni- 52 Quinto est exprimendum. quod et-
tatem. iam dignitates habere possit, alias dispen-
satio non extenditur ad eas: ut doct. asse-
runt in cap. fin. eo tit. in 6. & superius dictum
fuit, imo etiam si fuerit expressum quod
dignitates obtinere possit, adhuc non po-
terit obtinere dignitates curatas, per d. ca.
cum in illis. ideo hoc quoque exprimendū
erit in dispensatione.

53 Sexto personatus, officia & parro-
chiales ecclesia debent exprimi, quæ admo-
du supra dixi prosequendo bullâ dispensationis.

54 Septimo dignitates maiores in ec-
clesia polt pontificalem, & principales in ec-
clesiis collegiatis. c. fin. de prob.

55 Octauo quod obtinere possit in illa
ecclesia in qua pater ministravit, exprimē-
dum est, ve si pater est ibidem præfectus,
aut canonicus. c. pen. cod.

56 Non si concedatur dispensatio ille-
gitima seculari, intelligetur ad secularia
pro qualitate personæ. l. plenum. §. equitii. ad ben-
ef. de usu & habita. vnde si regularia velit ob-
tinere, requiritur expressio in dispensa-
tione, & contrà, cum hoc de iure non pos-
sit. c. super. eo. deregul. Ioann. And. in reg. que
a iure, de reg. iur. in 6. in Mercu. Barba. in cap.
possessiones, dreb. eccl. non alien. c. cum debe-
nicio, de prob. lib. 6.

57 Decimò si duo velit in eadem eccl-
esi, & vt dicunt, sub eodem techo obtinere
debet exprimi: aliás non licebit habere
duo in eadē eccliasi. c. literas. de conces. pr. ch.

58 Undecimo si quod habeat beneficium,
illud est exprimendum. ca. si proponent, &
ca. ad aures. ac. c. cum adeò de rescri. c. non po-
test de prob. in 6.

59 Duodecimo in secunda dispensati-
one debet facere mentionem primæ. ca. 2.
de filiis presbyter. in 6. sed non tenetur in im-
petratione beneficij facere mentionem
dispensationis super pluralitate. c. non po-
test. de Rota dec. 280. in antiqu. l. sub tit. de ap-
pell. dec. 24. l. Iaf. in l. nec damnoſa. c. de precib.
Imper. offeren.

60 Ultimo debent ista narrari in disposi-
tione, nec sufficeret in non obstante hoc
inserere, vel in executiuis, per textum in
cle. prima, de pre. Calder. conf. 4. illo. tit. vel
supplentes omnes defectus, & quos de-
fectus tollere videatur, plenè scribit P̄p.
pol. in c. Cenomanense, col. 1. 56. dist. non e-
nim communiter videtur Papa tacitos de-
fectus tollere, quos videlicet ignorat. cap.
1. de constitut. in 6. AEgid. Bellanera, conf.
32. pro introducione. col. pen. vers. ad quart.

61 Adhuc qualitates spuriatatis veni-
unt in dispensatione exprimendæ, alio-
qui legitimatio, vel dispensatio nulla est: exprim-
erihab. dec. Rota. tit. qui filii sint legit. & ple-
da. n. Felim. in cap. postulati, col. 4. & seq. de re-
script. cap. immotus, de elect. & dicetur in 3.
parte, infra in materia legitimæ, in res. missis.
(Sufficiet tamen exprimere se genitum
ex presbytero & soluta, quamvis sit ge-
nitus ex vidua, quia per mortem viri sui
hæc fuit soluta, ut dimis estatut. Paul. Ergo
ex.

expressio fuit sufficiens. c. si. de secun. nupt. vbi. not.)

62 Si tamen in prima legitimatio & dispensatione qualitates omnes qui expresserit, & postea factus habilis impetrat beneficium, sufficit dicere se pati defectum natalium, licet qualitates alias non expresserit: nam haec ultima impetratio non est nisi executio priuæ dispensationis quamobrem ad illam se referre debet. arg. l. s. defensor. §. i. ff. de interrog. actio.

63 Quinam si legitimis dispensatis ad beneficium curatu in unum impetraverit, trans vnu non facta mentione dispensationis ad plurimum rati, valebit impetratio: sicut afferunt dom. de rota decr. 280. nantiq. & Hier. Gigas in tract. sur facie de penso. q. 20.

64 Idem dicunt doct. in licentia data ad dispensandum, quandoquidem exigua est gratia: nec difficultior redditur Papa quam obrem non alia requirit spuriatatis expressio: sed hodie nec solet licentia peti, aut concedi: doct. in cl. vna, de renuncia.

65 Item si quis impetrat facultatem recipiendi fructus in absencia gratia studii, non est necesse spuriatatis qualitates exprimere: nam omnibus fluidere voluntibus concedi solet. c. cum ex eo, de elect. in 6. hodie quoque haec facultas non impetratur.

Qualitas
spuriatatis
experi-
menta
Religionis
ingressu. 66 Addendum est, quod illegitimus per ingressum religionis, & professionem sit legitimus quo ad ordines, ut sine alia dispensatione promoueri posset. c. presbyter. p. 56. l. 5. c. i. de filiis presbyter. Archit. in cap. si. ibidem. lib. 6. Odora. conf. 215. puncta. Ad ordines, inquam, tam maiores, quam minores. d. c. i. gloss. inc. 2. de apost. sicut olim quo ad successiones dat is curia legitimus hebat. §. quibus, de hered. que ab inlesia defer. in iust. l. 20. C. deb. s. quibusome publ. mon. subeun. libr. 10. quia religio maculam omnem abstergit. text. in print. auch. de mon. ch. coll. 1. quia citius virtutibus perfectus; ideo alia non requiri-

ritur perfectio. gl. in ca. quantumlibet. 47. dist. c. non licet. 21. q. vlt. altoqui esset contra intentionem ingredientis religionem, quem est vel esse debet, vt Deo seruiat, & tamen hoc facere non posset.

67 Verum iste monachus factus non est. Illegitimus habilis ad obtainendum episcopatum, nisi factus nec alias dignitates minores, vel maiores, monachus non abbatiam sui monasterii, nec curata non est habentia, nisi accedente Papa dispensabilis ad electione. d. c. i. & si. eo. & ibi doct. quia. c. i. id p. sc. prohibitus, est tex. concili. contra quod non tuis, & dipotest episcopus dispensare, per gl. inc. cum dignitates dilectus, & electi.

68 Ino nec quidem simplicia beneficia ne ad cura secularia, cum lit. regularis, obtinere poterit, etiam ex episcopi dispensatione. d. c. a.

super eo, de regular. cap. monachus. c. siccupis, & c. placuit. 16. q. i. sed manualia non curata sic.

cap. i. & cap. prop. suis, eod. vbi no. & in clem. i. de supplend. negligi prel. u. Ioan. Andr. in reg.

que a ure, in f. de reg. tur. libr. 6. in Mercurial. ne ad cura, quia per hoc non refringitur flabilitas

clausi. cum ibi monachus maneat ut obediens, dientarius, ad abbatis nutum reuocandus ad claustrum. Secus esset in beneficiis aliis

secularibus & hoc plenè docet Prepos. in sunna. 56. [Abund. Lido. Roma. in interpre.

auh. familiar. in 7. special. causa pia circa vlt. Illegitimus voluntates. C. ad legem Fal. 1.]

69 Etiam religiosus impetrando beneficium tenetur facere mentionem de die. tenetur in

ca. natalium: vivit in consule Petri. Paris. imperia. conf. 44 pro dict. Hieronymo, col. 1. in 4. rol. cum rationibus fa-

non sit omnino integer per ingressum recere mentionem de

70 Et an episcopus dispensare possit illegitimum ad pensionem, Hieron. Cigas talium.

in tr. 3. de pensio. q. 17. dicit posse in illis est. Episc. cura

bus quibus potest imponere: tamen de eo illegitimus

fluctuante generali regni episcopi nullam ad pensionem imponunt pensionem, in consequens, nec non dispensare super hanc pensione dispensare valebunt. sunt.

Et ita feruatur in forensi iudicio: licet forte de iure esset contrarium. Irregulari-

tas ex delicto. 71 Præterea non tollitur per ingressum & prope-

religionis irregularitas ex dei clo, & culpa nisi non tollit illegitimi proueniens, vt siue erit homici-

litur per in dat: tum vero maxime quando religionem gressum re-

Rr ligionis.

ingreditur propter crimen, gl. in c. hoc ne-
quaquam. 7. q. i. securus in illa, quæ venit ex
macula solius illegitimitatis absque culpa:
ut ea quæ prodit ex delicto patris, gl. & doct.
inc. cum deputati. de iud. & doct. in c. 2. de apo-
sta. Prepos. in sua summa, 56. dist. gl. & doct. inc.
1. & fin. de eo qui furtu in ord. recepit.

72 Nisi quo ad actus temporales: vnde
ille qui non poterat esse testis, quia periu-
rus, vel furti condemnatus, si religionem
professus fuerit, testificari poterit: ingressus
enim iste purgavit maculam quo ad
temporalia: r. no. gl. Panor. & Fel. in d. capit.
cum deputati, & in capit. testimonium, de re-
fib.

73 Qui vero sint irregularares, & quotu-
plex est irregularitas, tractat Spec. in tit. de
lapis & dispens. & Soc. in repe. ca. ad audienti-
tiam de homicidio.

Dispensa- 74 Vidi dubitari de illegitimo seculari
sus secula- dispensato ad quæcunque beneficia, qua-
ris an post liacunque, &c. qui demum ingressus est
religiosus religionem confertur eidem prioratus re-
gressum gularis, an possit vi dispensationis illum
regularia obtinere: videbatur non posse, quia secu-
lare possum qualitatem personæ tempore dispen-
sationis videbatur solum ei prouiden-
dum, & sic de seculari, cum id temporis se-
cularis esset. arg. l. si non forte. §. liberius: ibi
l. ass. de condic. indeb. l. plenum. §. equit. a.
de r. habita.

75 Contrarium est verius, quia dispen-
satio ista generalis erat, per quam factus
erat capax, & inclusum erat quocunque
beneficium. vt si factus sit religiosus, possit
ei conferri prioratus regularis, pro quali-
tate sua personæ: & attendi debet tempus
vacationis, per cap. ei cui, de præb. lib. 6. cap. si
eo tempore de ref. ibidem, facit. l. si. C. de ref.
mili.

76 Idem dixi in minore, qui nominatio-
nes impetravit, & ad curata, & ad non eu-
rata: qui si fuerit maior tempore vacatio-
nis beneficii curati, vt illud acceptare pos-
set, intrat. nomina. qu. 9. m. 51. & sequ. rbi a-
lia adduxi.

Commen- 77 Quamuis dispensatio concessa secu-
lari ad quæcunque, non faciat eundem ha-
bilem ad regularia in commendam reti-
couedit.

nenda, quandiu secularis remanet: ne du-
plex concurrat dispensatio, videlicet su-
per defectu natalium, & super qualitate
beneficiarum quod esset absurdum, nisi
fuerit expressum: vt supra dixi: Sed hoc
casu poterit commendam Papa concede-
re, non vero ordinarius.

78 Imo quando prouidetur patienti de-
fectum natalium, etiam per commendam
secum debet dispensari, vt non obstante
dicto natalium defectu beneficium illud
commendatum recipere, licetq; retinere
possit: & hoc est de stylo curia Roma.

79 Nota casum singularem, in quo licet
collatio beneficiorum facta illegitimo ab ordi-
nario non valeat: tamen si ille ad sacros or-
dines promotus fuerit ante collationem,
& postea spoliatur beneficio, restituetur
& iure recipiet fructus, cum altari seruat:
ca. veniens, & sequ. de filii presbyter. c. cunse-
cundum de præb. retinereq; potest illud in
odium ordinarii, qui illum ordinavit, & il-
li contulit, ne cogatur mendicare in op-
probrium totius cleri. capit. diaconi. in 93.
dist.

80 Ideo non licebit ordinario, qui con-
tulit illud alteri conferre, licet vacet, sed
a Papa poterit impetrari. arg. tex. in c. si ibi
absenti, de præb. in 6. vnde cum hic bastardus
coloratam habuerit possessionem, fecit
fructus suos, nec ob hoc factus est inhabi-
lis, nec eget rehabilitatione quod ad fructus
perceptos.

81 Imo si hic illegitimus fuerit ad vnum illegi-
dispensatus, & postea illud permutauit
cunsecundo, non poterit secundum reti-
nere. c. non potest, de præb. in 6. si tamen secun-
di fructus receperit, non tamen efficitur
inhabitabilis, quia iuris autoritate recipit, cum
Deo seruat. c. veniens, & ideo non eget re-
habilitatione.

82 Tamen si iste fuerit dispensatus ad-
vnum, & illi collatum fuit vnum beneficium,
super quo longo tempore litigauit, nunc
componit pensione data, an illam pen-
sionem retinere possit? Respond. posse, quia
nunquam obtinuit beneficium pacificum:
ideo hæc pensio vicem habet beneficium, ad
quod erat dispensatus.

*Bulla di-
fensatio-
nem non ex-
peditur si
multum
nullum
bullae prop-
terius in bulla di-
natalium
dispensationis.*

83 Si vero beneficium obtinuerit pacifice, & cum effectu, & postea vellet pensionem habere, vel aliud beneficium, non poterit, intelligitur enim de primo. d. c. non multum possit, de prob. in 6. nisi ad esset clau. loco di missi, &c., quam declarauit superius in bulla di-

89 Nec obstat reg. cancel. vbi requiritur harum maiorum dignitatum expressio, verum est: sed hic quoque in corpore & petitione partis hoc fuit expressum, ergo sufficiet: paria sunt enim exprimere per se vel per relationem ad aliud. l. au. pretor. §. i. ff. de re indicat. l. certum, si certum per ideo

in bulla exprimi poterit.

90 Prædictis addendum est, quod in si. Illegit-
gnatura istius illegitimi debet inseri clausula. mus dispen-
non obstante defectu natalium: si tamen i-
saus ad di-
pse petierit secum dispensari de dignitate, gnitatem
etiam in cathedrali, exprimes defectu na-
turalium: Sed in dispositione est clausula, & se defectu
cum dicta dispensatione obtinendi dicta natalium
dignitatem, &c. & desint haec verba, & su-
per dicto defectu natalium, an poterit da-
ri dispensatio super dicto defectu, & reip.
posse: quia postquam Papa concessit ei, ut
dignitatem obtinere posset, quam non po-
test obtinere sine defectus natalium disp-
satione: per consequens videtur secum di-
spenlatum super illo defectu, licet non sit
expressum, per l. Barbarus. ff. de off. pret. na-
hoc est accessoriuum necessarium, quod
principale sequitur: ut superius scripti.

91 Adhæc bastardus in signatura petuit secum dispensari ad quæcunque, etiam si canonisticus & præbenda, dignitates, per sonatus, &c. in cathedralib. etiam metro politanis, vel collegiatis, & c. in clausulis tamen & in dispositione non est expre sum nisi ad quæcunque, quotcunque & qualiacunque, cum cura, & sine cura (ut Clausula vi præfer tur qualifi cata inclu-
dit etiam prebendas cathedralis ecclesie).

92 Nam clausula in dispositione refertur ad clausulam in corpore scriptam, dum dixit, ut præfertur qualificata: voluit ergo Papa intelligere de quacunque qualifica tione petita, & sic etiam de dignitate & præbenda in cathedrali: tum quia exceptio firmat regulam in non exceptis. l. i. ff. de re gulis iuriis, erat excepta dignitas maior, & principalis, ergo super alilis censemur Pa pa concedere, alias simpliciter dispen-

Clausula
87 Ideo si in signatura petatur, & despe-
ciali ad vitam, solet cassari, & deleri: nisi is
modum datur, qui petit, fuerit doctor, aut alias qualifica-
tus, ut doceat Stephan. in tract. de liis gratiae. ut de
modo & forma impetr. vers. hinc est, quia ista
clausula denotat, quod de speciali gratia
datur illi dignitatis in cathedralib. maio-
res post Pontificale, & principales in ecclesiis
collegiatis: ut superius dixi in forma sig. &
bulle nouo prouiso: quod permitti non debet
*Petenti fe-
cundum dispe-
sum ad ma-
cipales dignitates, & Pa-
pa in disposi-
tione non
dignitates
excedatur,
de maioribus
bulla non
intelligi-
tur.*

88 Si tamen in signatura quis petierit fe-
cundum dispensari, etiam ad maiores & prin-
cipales dignitates, & Papa in disposi-
tione non ad posuerit clausulam simpliciter ad dignita-
tes, non exprimendo maiores, nec prin-
cipales, videbitur etiam ad maiores, & prin-
cipales dispenses: quia illa clausula refer-
tur ad petita, per l. si defensor. ff. de interrog. Et
generaliter est ei concessum, ut petitur: er-
go & de illis dignitatibus etiam maioribus
intelligetur.

satus ad beneficia non censetur esse dispensatus in ecclesia cathedrali, c. quamvis, de preb. libr. 6. Iordan de Selva in tract. de benef. inertia parte, questione 45.

Illegitimi dicens & ad canoniciatū, & præbendas etiam ecclie cathedralis non poterit obtinere duas præbendas in cathedralibus, nisi habeat clausulam, quam soleo apponere & secundam præbendam in cathedralibus etiam metropolitanis: & sic confulsi cuidam illegitimo. Legitus vero duas obtinere potest præbendas, etiam sine dispensatione consuetudine: ut supra dictum fuit.

93. Nota etiam quod dispensatus ad duo, & ad canoniciatū, & præbendas etiam ecclie cathedralis non poterit obtinere duas præbendas in cathedralibus, nisi habeat clausulam, quam soleo apponere & secundam præbendam in cathedralibus etiam metropolitanis: & sic confulsi cuidam illegitimo. Legitus vero duas obtinere potest præbendas, etiam sine dispensatione consuetudine: ut supra dictum fuit.

94. Non omissendum quod illegitimus regulariter tenetur in omnibus in petra-

tionibus exprimere se illegitimum, & de-

fectum natalium: alioquin impetrations à

Papa vel Legato impetrare sunt subrepti-

tiae & nullæ. e. g. rbi doct. de fluis presbiter.

Cautela vi 95. Cautela tamen est super hoc, vt tu baſiardus in omnibus in ferratio- nib. non ex primat de- fectum na- talium. qui non vis in singulis imprestationibus hoc exprimere / impetrare indultuā Papa, quo non tenearis ad id, solet ira regulariter dictari, Iulius, &c. Tibi in quibuscunq; imprestationibus, priuilegiis, literis, & in- dulsi tam Apostolicis, quam aliis, gratiam vel iustitiam seu misericordiam continet, per te seu tuo nomine à fide Apostolica, vel illius legatis, aut à locorum ordinariis: vel alias qualitercumque de cætero imprestandis, nullam de defectu & dispensatione prædictis mentionem facere tenearis: nec propterea imprestationes, concessiones, gratiae, mandata, priuilegia, literæ, & in- dulta huiusmodi de subreptionis seu nullitatis vitio, aut defectus intentionis nota- ri, seu propterea nullatenus impugnari possint, sed validæ & efficaces existant, & tibi suffragentur in omnibus, & per omnia, perinde ac si de legitimo thoro natus es: seu in illis de defectu & dispensatione huiusmodi expressa mentio facta fuisset defectu prædicto, &c. autoritate Apostolica tenore presentium de speciali gratiā indulgemus, &c.

96. Sed haec litera non solent concedi si- ne compositione, quæ non solet remitti,

qui tangit curie Rom. officiales, quorum comparsa Papa remittere non confuerit: quia penitus lensis officia, contrahere videtur cum ipsis, de non reuocando eos, nec in toto nec in parte, inz. leg. i. & ff. quando li- ceat aemp. disc. l. B. d. in L. qui se parvus col. c. unde liberi. Bened. in repe. ca. Rayne. in rebus duas balens. num. 39. cum seq. de testa. & vide- tur eos in quo remitti, nisi ex magna cau- sa hoc faciat, & cum familiaribus vel cum illis, qui sunt benemeriti de repu-

97. Veruntamen in simili vidi securus ob- seruari in quatuor vniuersitatibus, in quibus doctor regens fuit, vt cum doctor re- remittat mitteat aliquam ex coram salariis Bidel. salaria, li quoque nostri pro virili remittere cogi- rentur, licet essent ipsi soliti emere sua of- ficia: quod tamen eodem casu retento non mittat putarem forte procedere, quando separa- sua ta essent coram salario à salariis doctor- rum: quia non arguitur ex separatis. l. f. ff. decaluminior.

98. Interdum etiam vidi in signatura di- spensationis pro defectu natalium in clausulis ponere, & cum clausula, quod in quibuscunq; gratis prædictum defec- tum natalium exprimere non teneatur latissime extendenda, &c. & quod perinde habeatur in omnibus, & per omnia, ac si de legitimo thoronatus fuisset, & istam clau- sulam soleo apponere, ne duabus impre- stationibus quis grauerit: quod est vi- tile.

99. Adde etiam in non obstantis hanc clausulam non obstat statutis, etiam si ex- pressè caueretur in illis, quod nulli illegiti- tum geniti in canonicos recipi, ac canonici- catus, aut præbendas, dignitates, vel perso- natos. seu officia, vel quæcunq; alia bene- ficia, vel prælaturas in eisdem nullatenus valeant obtinere: & quod hoc iurare ten- antur. videlicet ansint de legitimo matri- monio procreati: qua quod ad personam tuam omnino tollimus, & etiam immutamus, eis quo ad alia in suo robore duratu- ris iuramento confirmatione Apostolica, vel quæcunq; alia firmitate vallatis ne- quaque obstan. autoritate Apostolica de speciali dono gratiæ dispensamus.

100 For-

105 Forma huius dispensationis super defectu patralia docet Ioannes Andr. in Addit. ad Spec. in tit. de filiis presbyter. in vñ. alii, quæ etiam ex supra scriptis plenè concipi poterit.

Classule 101 Item aduentum, quod olim Pan principi solebat post salutationem in huc simo-publike dispensationibus sic dicere, cum scriberet legumur, quæ etiam ex supra scriptis plenè concipi poterit.

in noua 16. que. 7. sicut habet. Qui in administrationibus sociantur, nec professione discrepent, nechabitu: nam coherere & coniungi non possunt, quibus studia, & vota sunt diuersa.

4 Sed hoc ideo dicit ineligibilis propter frequentiam, quia frequentius siebant electiones in monasteriis c. monachis in fin. de statu monach. Sed noluit ob hoc excludere collationem, videlicet ut conferri beneficium ei possit per auth. cassa. C. de sacro sanct. eccl. & gl. in clem. i. de rescr. scripti in 6. q. tract. not. in Concord.

5 Quandoque dispensatur, ut religiosus Religiosus curatum habeat, & ecclesiam parochiale, sine dispensatione quod prohibetur in ca. monachi, de statu monach. quia plangentis non docentis habet rationem officium c. monachis c. alia, & c. placuit. 16 q. bere non 1. & c. persuerit, ibid. c. i. de c. monach. potest.

6 Quod est verum, nisi sit beneficium curatum sui ordinis, & per fundationem illis addictum, tunc ad presentationem abbatis poterit curia prefaci, etiam sine dispensatione. cle. vii professores & ibi Bonifac. net. 10. dereg. cap. doctos, & c. seq. 16. q. i. gloss. insinuata. ibidem.

7 Dispensatur etiam cum regulari, ut Regularis secularis beneficium habeat in quo præfici. beneficium est omnino de iure prohibitus. d. c. monach. de statu monach. & in cap. officii, de elect. timere. sine cap. cum de beneficio. de prebe. lib. 6. fuit e. dispensatio. nim regularia committenda regularibus, ne non potest. & secularia secularibus. §. volumat, de col. lat. in Concord. cle. i. de elec. cap. in noua 16. quis. 7.

8 Notandum est, quod licet monachus Monachus & regularis possit unum habere beneficium tantum regulare, tamen duo habere non potest, nec quidem capellam vel pensionem habere potest aut portionem monachalem cum beneficio: nam quolibet beneficium est incompatible monacho cum primo. ca. cum singula. de preb. lib. 6. vbi sic dicitur. Singula officia singulis esse comittenda personis presenti edicto probibemus ne aliqui monachi vel religiosi alii pluribus prioribus, vel ecclesiis absque sedis Apostolice autoritate praesesse presumant: nisi unus ex eis ab alio dependeat: vel ad-

Rr 3

in vicem sint annexi: ergo dispensatio: non opus est etiam si duo tantum simplicia veller habere.

Religious duo beneficia intrumentum obtine non posse.

9 Adhac regulati non solet concedi dispensatio vt possit duo beneficia sui ordinis in titulum retinere, secus in seculari: sed ponit solet in dispensatione, vt religiosus unum habeat in titulum, aliud in commendam, vi supra dictum fuit in bulla dispensat.

10 Ratio est quia si religious in titulum haberet duo in diversis monasteriis, esset sub diuersa obedientia, & diuersa subiiceretur: quod esset absurdum, & monstrum, quem habere duo capita: vi in c. i. ne sede vacan. & duobus dominis seruire. cap. i. 21 q. 1.

11 Nisi illa duo beneficia dependerent ab uno & eodem monasterio, tunc possent easimul in titulum haberi: quia non sub est hoc casu diuersis sed vni tantum: aut si connexa essent velv nita: quibus casibus non requiritur dispensatio ad ea obtainenda. gl. in d. c. cum singula.

Fiat ut permissum quo ad religiosum non inducit dispensationem.

12 Præterea si regularis iam habens parochiale ecclesiam, petat alteram sibi titulum quo commendari: & Papa dicat in signatura, ad religiosum, vel concessum vt petitur in titulum: si Papa alias non dispensauerit, tenebitur hic regularis dimittere primam, & secundam habebit in titulum: quia regularis sine expressa dispensatione non potest duas parochiales ecclesias in titulum habere, rediit enim.

13 Imo nec vnam. d. cap. monachi. de statu monachorum. nisi in aliquibus casibus. ea. quod Dicitur de statu regula. Qui casus cum alias in propriis terminis mihi contigisset, consului monacho, vt primam rursus impetraret, vt vna cum secunda posset illam obtinere, cum dispensatione opportuna ad illa duo.

Regulari quando ordinarii.

14 Verum si dispensatum sit cum regulari, ut vna cum prioratu, vel alio regulari dinaria cō beneficio possit vnu seculare beneficiū mendare cum cura, vel sine cura, si sibi alias canonici beneficium cō conferatur recipere, & quoad vixerit possit. retinere, &c. non valebit tamen ordinarius commendare beneficium seculare illi

monach: quia seculare beneficium non datur regulari in commendam: etiam à Papa, nisi in signatura sit expresse concessum, & in dispensatione, quod etiam ordinarius eidem conserve, vel commendare possit vt sole apponere: quia interdum quis amisit beneficium ob hoc quod hæc clausula fuerat omessa. Nota, quia non inuenio dicta à nostris interpretibus.

15 Nec quidem in titulum ordinarius dare potest quia duo non dantur in titulum, maxime regulari, nisi hoc in dispensatione fuerit concessum: ideo in dispensatione debet exprimi, quod illa duo in titulum habeat. contra cap. cum singula. S. prouidemus de prob. in 6. Et de hocfut Arrestum in magno concilio latum: quod Arrestratus est in secularibus, vt superius dixi in effectu dispensationis. ratio diuersitatis est, quia ad vitam non commendantur beneficia ab episcopo. cap. nemo de elect. in c. & hoc est maximè prohibutum religioso, vt duo habeat, in concilio Lugdu. cui non potest derogare ordinarius. gloss. in c. cum dilectus. de elect.

16 Aduertendum est etiam, quod si re. Religiousus per simoniam (vt sepius continentur) in monasterio receptus fuerit, illa receptio valebit quod ad eum, vt post hanc professionem resiliere non possit à monasterio: sed ibi, vel in aliis locis eiusdem ordinis, & a dñi collocari debet. c. quoniam. &c. mens. c. de simo. Ioan. Ana. in c. dilectu. 2. ibi. Tamen si velut sibi providerit in d. monasterio, debet prius absoluī ab excommunicatione, & simonia, vt remanere possit in dicto monasterio, & postea sibi prouideri de abbatis dicti monasterii poterit, vel alio beneficio. doct. in d. cap. quoniam, & cap. de regu. de simo.

17 Religious ergo volens exire de monasterio licentiam petat & obtineat ab abbatte, alias est excommunicatus. cap. 2. ne monasterio clericorum vel monach. in 6. quia sicut p̄fici sine ne aqua caret vita, ita quoque monachus si exiunt, excommunicatur.

18 Ad laxiorem autem ordinē non potest transire, etiam abbatis accidente consensu.

- sensu, & obtenta licentia. gl. in c. cum singula §. si de p. b. lib. 6. vi superius dictum fuit.
- 19 Quod si recedat, & habitet extra monasterium suum absque licentia prælati sui, licet gestet habitum, tamen est apostata, & excommunicatus. Seeus si in alio monasterio degeneret, secundum Imot. in cap. fin. derenunc. c. intellectiuus, de etate. Ang. Clauis. in verb. apostasia, in 4. Pan. in ca. i. de apote. & superius dictum fuit.
- Morandi li. 20 Vnde licentia morandi extra monasteria extra sterium non potest concedi religioso, nisi monasterii causa studiorum. cap. relatum. ne cleric. vel quando re alia iusta causa. cap. ex rescripto de iure. religioso contra aliquo data non valet, quia non potest credi potest. Abbas, vel alius contra ius dispensare. ca. non est de voto, vbi gl. & doc. & superius in prim. huius materie dictum fuit.
- Abbas sine. 21 Veruntamen si abbas, vel prior sine causa dispensauerit, & permisuerit religiosus non erit excommunicatus, sed in conscientia tenetur abbas seu prior. d. cap. 2. ne cler. vel monach. in 6. & peccat uterque tam prior quam monachus: vt ibi dicunt doct. imo non poterit abbas vel prior sine consilio conuentus licentiam praestare. dict. cap. 2. hoc docet Anfrer. in dec. Tholos. quest. 270.
- 22 Confuetudo tamen (vt vidi saepius) aliter obseruat, ne consiliu conuentus ad hoc petatur, sicut in aliquib. monasteriis.
- Monachus 23 Ne vero per ignota procedamus, monachus intra annum professionis non propri dicitur monachus. cap. i [&c. beneficium. rbi gl.] de regul. in 6. glo. in cap. de relig. domib. Tamen largè potest dici monachus & religiosus. c. i. de statu monach. & cancellaria Apostolica vocat illum monachum, vel canonicum regularem apponendo in principio bullæ post salutationem, religionis zelus, &c. perinde ac si professus esset, & provideat illi beneficio, translatio nes apponit, sicut alterius ordinis, vel dependeat ab alio monasterio, licet eiusdem ordinis, quia presumit eum velle continuare religionis propositionem. tamen se relinquit habitum ante professionem, non est nota in fama vel apostasiæ affectus, quia iure facit: ne plene confutat. Fel. conf. 29. in arti-
- 24 Hodie non admittitur quis in Fran- Professus cia, ad beneficia regularia, prioratum, aut habere po- aliam administrationem, nisi is sit expressus bene- se professus. cap. nullus, de elect. in 6. nisi a cujus pro- Papa cum derogatione, & certa scien- fessus non- tia, &c.
- 25 Siue conferantur ei beneficia, siue ad ea eligatur, cl. ne in agro. §. ceterum. & §. sa- ne de statu monach. Oldra. conf. 222. dicendum vbi extendit ad aliam quamlibet concessionem. d. c. nullus, loquens in electione. licet Panor: & alii teneant contra, in cap. 2. de restam. quem sequitur Ioam. de Selua. in tract. de benef. in 3. part. q. 5.
- 26 Sed Oldrati opinio prævalit in Frâ- cia, conformisque est regius constitutio- nibus: nisi, ut dixi, collatio fiat ab ipsomet Papa, alii enim prohibetur isti conferre ante professionem etiam de consuetu- dine.
- 27 Animaduertendum etiam est, quod Doctoris titulus non debet dari titulus doctoris, nec quidein in Theologia, aut in iure ca- nonico: nam quo ad ius Civilis, & Me- dicina non est dubium: cum haec sci- entia expresse fiat eiusdem prohibita. ca. non magnoperi, &c. super specula, ne cler. vel mo- nach. Sed in bullâ Papa solet dicere, & Iu- lius, &c. Dilecto filio N. Monacho, & Theologiae professori, vel iuris Canonici.
- 28 Sivero Papa dirigat bullam seculari Doctori, tunc scribit Dilecto filio N. Ma- gistro in Theologia, non autem Theolo- giae professori, vel Doctori in iure Cano- nico, si fuerit secularis: si vero regularis foris apponi professori, &c. ne forte reli- giosus ille sub hoc titulo doctorali inta- mesceret, aut potius ab officio distrahere- tur quod præstare debent doctores ma- xime Religiosi: ob id vocat eos professo- res, volens eos continuo profiteri, nec e- nem alias merentur hoc nomen tam ho- norificum. l. à nullo. C. defer.
- 29 Etiam baccalaureatus in artibus, aut licentia, non sunt gradus: ideo nec solet vocari Religiosus in literis Apostolicis Baccalaureus, seu Licentiatus in artibus: sitamen hoc afferat impetrans, in bullâ di- cetur tibi, qui (vt afferis) Baccalaureus in arti-

artibus, vel Licentiatus in artibus existit,
vide que scripti in §. p. cetera. & in §. statutis.
n. i. de colla. in Cen.

*Religious
nō vocatur
in bullis
nobilis*

30 Adde etiam quod religious in literis Apostolicis non vocatur nobilis, si quidem ingrediendo religionem amisit nobilitatem. glo. vlt. in ca. i. de purgat. canon. & cap. fin. de statu monach. Roma. singul. 37. vtrū nobilis: quia censeretur esse mundo mortuus. c. placit. 16. q. 1. Sedin bulla dicetur tibi, qui (vt assertis) de nobili genere procreatus existit, &c. tamen quomodo hoc intelligatur, scripti in tract. nomi. q. 12. circa finem: vbi dixi hoc quo ad Deum non regulariter quo ad alios effectus.

*Spurius nō
vocatur no
bilis.*

31 Idem in Ipurio, vt non dicatur in literis Apostolicis, nobilis, sed (vt assertis) de nobili genere procreatus, existit, &c. & hoc seruatur ex stylo curie Rom. qui iure probatur, in cap. si gens Anglorum. 16. dift. vbi bastardi dicuntur ignobiles. vide que scripti in §. can. vero, in verb. nobilitatis. de col. in Concord.

*Regularis
fine ratio
nabilitate
sanon de
stituitur
suo bene
ficio.*

32 Non prætereundum est, quod cum à Papa conceditur beneficium religioso, & petitur in supplicatione, quod ad vitam inuitus amoueri non posuit, solet addere Papa absque rationali causa, alias daretur materia delinquendi monachis, & contradicendi suis Abbat. contra l. conuenire ff. de past. dota.

33 Tamen ego putarem hoc esse intelligendum, etiam si non apponatur: nam beneficia secularibus ad vitam dantur. ca. si gratiose pe. rescrip. nihilominus ex causa remoueri possunt, & priuari beneficio. c. ad abolendam. de heretic. c. satis. 56. dift. sed hoc Papa exprimit in regularibus gratia vberioris declarationis.

*Religious
nō debet ro
curari cura
tus, vel tri
or secula
ris necno
men sume
re debet ex
beneficio se
culari.*

34 Notandum etiam est, quod religious non sumit nomen ex beneficio seculari, nec vocatur curatus vel prior sancti Pauli vel rector parochialis ecclesiae, nec ex vicaria seu capella, nisi sit sui ordinis, quia semper fratres sunt, & regulares & ad tollendam gloriam, & ambitionem: r. pp. in tit. de stat. mon.

35 Item dicunt pragmatici Romani in

fratre Hierosolymitano habente parro-

chialem ecclesiam per fratres illius hospitiis teneri solitam. [Ili autem Hierosolymitani. habent statuta quae sequuntur. Statuta Hierosolymitani.

Principio enim quod omnes fratres accedentes ad obsequium pauperum, & tuitione fidei catholicæ teneant, & cù diuino praesidio seruent tria quæ promissa sunt Deo: videlicet paupertate castitate, & obedientia. Hoc est, quod adimplerunt quicquid eis erit iniunctum a suo magistro: atque vivere sine proprio: quoniam Deus requirit hæc tria in ultime iudicio.

De paupertate declaratur in 3. parti regule tit. de fratribus. art. 7. Sic votum quidem paupertatis exigit, vt bonorum dispositio libera voluntati non subiaceat Nec licet igitur, nec quoquo modo permititur batilius, prioribus, præceptoribus, aut aliis ordinis nostri fratribus testamento condere, vel hæredem instituere seu legata facere, atq; etiam seruitoribus aut aliis aliquid elargiri tantum coram stipendia. Potiuntur tamen fratres nostri disproprietatum facere, hoc est, in scriptis bonorum suorum ac debitorum & creditorum declarationem redigere, & cum licentia magistri de eorum moderata portione disponere.

36 Tamen hodie si alia non concurrant dabitur in forma gratiose, sicut si intitularetur: & sic dicetur, dilecto filio canonico prioratu seu monasterii sancti A. ordinis sancti Bened. dicceas. &c. salutem.

37 Item in dispensatione horum religiosorum non solet ponni clausula, prouiso quod idoneus sit, &c. quia tales regulares & non nisi aliæ idonei sunt, vel esse presumuntur. potius in gloss. in cap. quantilibet. 47. distinc. tex. in bull. cap. 1 no. de seru. in ord. faciend. licet qui glossodam sint bene & stupidi, & stolidi, ac penitus ignari.

38 Dispensatur ergo cum monacho ut possit habere ecclesiam parochialem, ad quam est inhabilis, officium enim plangentis suscepit non docentis. Hiero. in cap. monachi. & cap. sic quis. 16. q. 1. cum singula. de præben. in 6.

39 Imo de stylo cur. Rom. seruatur, quod si

Si repererit fructus parochialis ecclesiae sine dispensatione rehabilitari debeat: & vidi expeditum cum infectione, & irritacione, & rehabilitatione, ut statim dicatur.

40 Idem in canonico regulari, nisi praeficiatur causa prædicationis, et quod Dei timorem de statu monach. vel nisi fuerit ad hoc dispensatus aut in subsidium alii deficietibus secularibus. ca. inter quatuor. deregula. & his casibus parochialem obtinere poterit, alias non regulariter.

Beneficia 41 Verum quo ad beneficia manualia notandum est, illa vacare perreuocatio- nescatio- nem, & per inmortem: vt per glo. magnam. in n. & mor- cle quia regulares, de suppl. neg. prelat. & in cle- teritate & si principali, in verb. electionem. de ref. Ni- censiar. q. Mil. in verb. beneficium. q. 48.

42 Et secundum eundem q. 19. ex. con- luetudine possunt effici perpetua, aut e- contraria: vt etiam docet Antro: in d. p. recta, m. s. de conf. viti. & idem Nicol. Mil. in verb. religiosus non potest consentire, vide multa que de his manualibus officiis scripti in tract. de pacifico posse for. nu. 272. in 6. limit.

Religious 43 Insuper non est omittendum, quod religiosus publicè ferēs habitum cooperatum sine iusta causa, sit apostata. glo. no. in cle. 2. in verb. extrinseci, de vita & honesta cleri. quangl. no. singulari. Phil. Franc. in c. mo. cle. coniug. in 6. & in ca. certum. de reg. iur. ibid. whi Ioa. Andr. in Mercurial. dicit illum excom- municatum, & apostatam, & ita fuisse pro- nunciatum.

44 Et sic est inhabilis ad beneficia, vt in d. cle. dicitur: & hoc afferit Oldrad. cons. 184. pater sancte, in s. vbi dicit fuisse latam len- tientiam per do. Clementem Papam. & repulsum electum, episcopatumque fuisse datum fratri dom. Berengarii Fredoli id temporis episcopo Tusculan. Cardi.

Religious 45 Nisi secum fuerit dispensatum, quod taro fit: quamobrem amittere debet hu- iusmodi beneficia que cis postea conser- runtur: sicut plerunque vidi impetrari beneficia religioforum, qui dimiserant ha- bitum in universitate Paris. quem postea reassumperant, sed non obtinuerant re- habilitationem, nec absolutionem, ideo sua beneficia amiserint.

45 Idem si transuerint ad laxiorem re- gulam, licentia quoque petita, sed non ob- tenta, a fortiori si nullum deferat habitu, erit apostata & excommunicatus, secus si monasterij secundi sumpserit habitu de- ferendum primo derelicto. ca. intelleximus de etate & qualitate glo. in ca. exparte de temp. ord. Imot. & alijs. in ca. fin. de renunc. & doctor. in ca. 2. ne clerici vel monachi, in 6. & hæc de non mendicantibus.

47 At mendicantes relicta eorum reli- gione non possunt ad religionem sancti Augustini. Benedicti, vel alterius ordinis non possunt non mendicantium transferri sine licen- tia Pape expressa, nisi ad Carthusien. alio- religionem qui sententiam excommunicationis in- currunt tam religiosus mendicans, quara recipiunt ipso facto, tex. in extrauag. viam ambitiose cupiditatis, de regul. in extrauag. communib. [Egid. Bellameri in cons. 32. pro in- troductione.]

48 Secundo ab hac excommunicatione absoluvi non possunt ab alio, quam a Papa, nisi in mortis articulo, text. in d. extrauag. viam.

49 Tertiò irritatur ibidem translatio, & facta nullius sunt efficacia vel momenti, ecce penas extrauag. Martini, vnde Papa solet facere mentionem huius extrauag. quando dispensat cum his mendicantibus sic dicens non obstante extrauag. Martini viam ambitiose, &c. alioqui non valeret dispensatio.

50 Quartò facta est cle. vt professores, de regu. que disponit, quod si religiosus me- dicans transierit ad religionem non men- dicantem, sancti Bene. fortè vel sancti Au- gusti. inibi beneficia, vel officia, seu ad- ministrations habere non possit: ad præla- turam tamen concordi suffragio eligi po- terit, c. quorum de elect. in 6.

51 Quinto quod non possit dicta reli- Vicarius gione curam animarum vel aliam curam esse non po- administrare, etiam tanquam vicarius, ibi rest mendi- aliqua exercere officia, nec esse ibi prior cans. claustral, vel subprior: vt ibi dicitur.

52 Et non solum prohibetur in illa reli- Religiosus gione, ad quam prius fuit translatus: sed in religio- etiam si à primâ translatione rursus fuerit ne ad quā

est translatus.

translatus ad secundam, cum sit eadem ratio: & iura semper loquuntur, & sunt in viridi obseruantia. *l. Arian. C. de hereticis,* alias fraus constitutioni fieret: & daretur occasio maioris mutationis.

53 Idem dicere, si episcopus illi coferret: nam cum prohibeat transferri propter ambitionem, ambitioni locus erit, si licet ab episcopo obtinere, & ita docet Laurent. licet Federicus vietus amicitia contrarium consiluerit, *in cons. 16.* quidam religiosus. ut ipse ibi fatetur, quamvis sapientius recusat, & recusandum est, quia praefat occasionem mali, *ut ibi assert.*

54 Sexto nota, quod si habeant officium eo monasterio, ad quod sunt translati, non tamen habebunt suffragium seu vocem, nec locum in capitulo, *ut dicta clement. i. de regul.* sed locum in choro, sic: quis id est onus, à quo subleuari non intelliguntur: atque si esset prior conuentualis, nec tamen adhuc posset habere vocem in eo monasterio, à quo dependet, nisi derogatum sit huic clem.

55 Sed in sui prioratu sic etiam sine derogatione nam huic prouidendo, videtur hoc in consequens. Papa concessisse argument. l. 2. ff. de iuris dict. omn. iudic. alioqui iura sui priori amitterentur, & ipse iure praelati priuaretur, quod non est dicendum, cum vt monachus habeat vocem in ea, sed tanquam praelatus. *vt docet Bonifacius, & alij in dicta clem.*

56 Quinum etiam dispensatus licet mendicans ut obtinere possit beneficia, & administrationes, non tamen videretur dispensatus ut vocem, & locum habeat in capitulo: nisi de hoc fuerit expressa facta mentione: vel nisi fuerit derogatum huic praefate constitutioni, quemadmodum fieri solet: & tunc omnibus preciis derogatum videbitur: *ut docet Bonifacius in dicta clement. ut professores. infra. & his non dantur beneficia in commendam sed in titulum: ut est statutum in reg. Alex. 6. iii. de signat. grat.*

Rationes

cur translati pro-

ponuntur in dicta clement.

Prima est ex dicto Pauli, videlicet,

ut quisque in ea vocazione persistat, in qua vo-

batur causam. c. 1. 21. q. r. & ut quietius in suo mo-

nasterio viuat, *cap. litter. de regul.* neconvenit tollatur ambitio, quæ sapientius istos inuidit: *ut*

& vt discordia, & schismata sedentur, quæ possent oriri inter fratres, ad quos iste mendicans est translatus. Dicerent enim Abbatii id quod in Euangeliō scribitur: tu eos nobis, qui portauimus pondus diei, & eis, non solum pares facis, & sed praeferis. gl. in §. i. de inst. & irre, in inst. Quod si sim religiosi simplices in monasterio translato inuidia & murmur cessare poterunt: nec fiet tam frequens mutatio religiosorum, quæ videmus sapientius inter quosdam fieri.

58 Et hæc translatio, & frequens mutatio inconstantiam denotat, *ca. que dignior. 24. q. 1. & ibi gl.* ideo non debet fieri, nisi propter zelum perfectioris religionis: *vel si religiosi prima religionis declinent à regulis perfectæ religionis, aut propter infirmitatem vel debilitatem, ob quam non potest ingressus religionem feruare illius regulam. gl. & doct. in summa. 19. q. 1. Florent. in 3. parte summa titul. 16. ca. 4. ut de translati de una religione ad aliam: alioqui si inhabili, ut supra dixi.*

59 Sed quando quis fiat inhabilis? *Re-* *Inhabili*
spondeo in casibus à iure expressis, alias quando
quislibet præsumitur habilis, nisi probetur inhabilis. ca. si forte de elect. lib. 6. & si qui à iure efficitur inhabilis, ut communiter religiosi, in c. cum singula, de prob. in 6. hi in quam, inhabiles esse consentur etiam ad collationem ut supra dixi.

60 Ineligibili etiam si quisquis electio- *In eligibili*
ni de se factæ per secularis potestatis ab-
usum confentire præsumperit, ut neque fas alii
absque dispensatione ad aliquem valeat quis.
eligi dignitatem. capit. quisquis. de elect. &
tam ad maiora quam ad minora beneficia,
prohibetur eligi. Specul. in eod. titul. §. dicendum. vers. sed nunguid habens, & si celebret in loco interdicto. cap. is quis, in si. de senten-
excom. in 6. vide extra primam, de post prael. in
commu.

61 Adhæc quicunque ad preces hæreti- *Inhabili*
corum dignitates, & quæ cunque aliae bene- est quicquid
neficia ecclesiastica reperient, illis priuā- preces ha-
tur, & si illa scienter reperient, inhabiles renoverunt
sunt ad alia. c. 2. §. adhæc de hæretic. li. 6. *beneficii*

62 Item obviro.

Inhabilis & qui secundum beneficium incompatibile, postquam secundi possessionem haberit pacificam, primum diuinitere in ordinariorum manibus reatur, alioqui extunc sit ipse iure secundo priuatus: & nedum ad sacros suscipiendo ordines, sed etiam ad habendum quodcumq[ue] beneficium ecclesie sicut in-

habilis reputetur, extra a. excrabilis, vers.

quivero. de prob. in Extra. lo. 22.

63 Idem si quis de facto receperit secundum beneficium, quod etiam retinuerit dum primo, per c. eum qui de preben. lib. o. ne fultus melioris sit conditions, quam sapientis. aut seruus. ff. quod vi aut clam. nec dicitur extenso, cum sit eadem ratio, gloss. in auth. quas actiones. C. de sacro sanctis ecclesiis. & in exp. quorundam, de elect. lib. 6.

64 Idem quoque si primum de facto tenet, quia non promotus intra annum, & demum receperit secundum, quod detinuit cum primo, adhuc est utroque priuatus, & inhabilis factus, quia isto casu insuntations positae in d. extra a. excrabilis, ideo locum habebit haec priuatio.

65 Inhabilis etiam redditur, qui in sacris constitutas usus fuerit bipartite veste, aut virgata, seu caligis tubeis, aut viridibus elem. si. de ruit. & honestat. clericis. nisi confutudo cum excusat.

66 Item quicunque recipit iniuste fructus beneficij, & tanquam intrusus, sit inhabilis ad quicunque beneficia. t. c. i. nondum. de prob. & i. Panormit. & alijs, quia præd[er]o est c. in literis. de reg. lit. folia. & indiget rehabilitatione, si perceptio erat iniuste illa de iure communi, secus si per regulas, vel statuta quæ poterant ignorari. c. 1. & 2. de const. in o. nisi si qui fructus recipisset sciens statutum. recipisset fructus. tunc etiam inhabilis factus fuisset. doc. in cap. dum. & c. nihil. de electio.

67 Quæ rehabilitatio non solet fieri sine fructuum compositione ad dimidiacionem alterius ministræ quando fructuum partem taxanda: redi- precipio cie dom. Probus in additio. ad Ioan. Monach. in cap. fin. colung. 2. de const. in o. post Ioan. Andr. in additio ad Specul. in titul. de dispensat. §. di- secundum. in vlt. addit. sed ad mitiorem penam

taxatur, prout visum fuerit officialibus curia Romane. [in ite. de dispensat. cum re- gula factianum.]

67 Nunc videamus an impetratio facta, non habita fructuum acceptorum na- tione, valeat si impetrans iniuste ante fructus receperat, super hoc casus faciam sequentes.

Primus est, si iniuste fructus percepe- rit, & hoc manifeste appareat, & tunc in- habilis factus sim, vt pote si a laico benefi- cium sine alia collatione accepero, & in conseq[ue]ntes fructus, non valebit postea illius beneficij impetratio, nec prouisio alia, cum sim inhabilis, nisi hoc exprimam, per cap. quisquis. de elect. cap. c. unius singula de preben. in o. sed requiritur rehabilitatio, re- miserius diceatur: nisi impetrans fructus in utilitate ecclesie conuertisset, teste Ni- colao Milio. in verb. gratia. quest. 56. Nam postquam restituuit fructus ablatos, peccatum censetur eidem remissum, per regul. pecca- suns. de reg. iur. in o. Docet Aufri. in decis. Tho- los. quest. 483. quidam nobilis. Et sic vides in quanto sint periculo hi, qui ante prouisio- nementum Papæ fructus abbatis, vel episco- patus recipiunt, quounque quæsito co- lore. a. auaritia. de electio. in o.

Secundus casus est, si iniuste quis fructus receperit etiæ colorato titulo, si postea illud beneficium impetraverit non ha- bita fructuum receptorum mentione, no- valebit impetratio. Nam si Papa hoc sci- uisset, non concessisset, vt docet Io. Andr. & alijs in c. adum. 2. in gl. furum. de elect.

Tertius casus, si quis fructus iniuste re- ceperit, ratione tamen colorati tituli, & aliud beneficium, quām cuins fructus percepit impetraverit, non facta iniusta fructuum perceptione alterius beneficij, valebit tamen impetratio, quia in eo non deliquit, cuius fructus non recipit. Ideo Papa non minus, si sciuisset, eo concessis- set: capit. super literis, de rescript. cap. si com- promissarius. de elect. lib. facit l. 2. §. quin e. ff. de tur. fisc.

Quartus casus sufficit facere mentionē iniuste perceptionis fructū, quando no- incurritur inhabilitas ratione illius per-

Sf 2

ceptionis, sed si incursa fuerit inhabilitas ea causa, requiritur etiam rehabilitatis expressio in reabilitacione, & fructuum compositio, ut superius dictum fuit. Quod docet d. Probus. in d. cap. si de consti. post alios doct.

Quintus casus, si quis impetrat dispensationem super pluralitate beneficiorum, & non faciat mentionem, quod illi illicite detinuerit, & quod ius de perceperit fructus, non valebit dispensatio; per ea ad laures. ibi Panor. circa finem. der script. Inde Felim. in cap. postulati. infi. illib. iii. & docui in cap. licet episcopas. coll. limi. de probend. in 6. Scripti in ver. pro expressis. in forma inand. in concord. Ita nunc sufficiunt de expressione quae sunt notanda, quia per doct. non habentus ita scripta fuerunt.]

*Clausula
in rehabili-
tatione
ponend.*

68. Et insumma concludendum est im- petrationem factam ab ipso inhabili non valere, nisi prius sit rehabilitatus vel huius inhabilitatis mentio facta fuerit. doct. mecum iam dudum, de prob. & in rehabilitatio ne solet ponи in si. bullae clausula de stylo cu. Ro. talis, Volumus autem, quod antequam praeformati iudices ad executionem praesentium procedant, ut dictum beneficium N. in eorum vel alterius eorum manibus realiter dimittere tenearis: & insuper ex nunc irritum decernimus, &c.

69. Atque potest ponи clausula in signatura, etiam in illo beneficio se forsitan intruderit, quae pro espresso habeatur & latissime in bulla posuit exprimi, & cum opportuna dispensatione, absolutione, & rehabilitatione, &c.

*Rehabili-
tans ad se-
culari. in 6.
est habili-
ad regula-
ria.*

70. Et cum ista rehabilitatio velut odio sa sit interpretanda, factus habilis ad secularia, non erit factus ad regularia, nec eccentrico, ideo requiritur expressio in rehabilitacione, sicut docet Hier. Paul. i. praxi cu. Ro. ful. 43. ier. 4. quod habilitatus, &c. plus dicens, quod si fuerit habilitatus ad beneficium curatum seculare, & alia quaeunque, & qualia canque intelligetur de similibus seculariibus, per gl. in cl. i. de rescri. ideo regularia obtinere non poterit.

71. Inno religiosus quando habilis fit in rehabilitacione solet obtinere, ut habilis

fiat ad quodcunq; beneficium, sed non ad quaeunque, quia pluralis esse non debet. capitul. cum singula, de probend. lib. 6. sic statuit Alexand. 6. in titul. de sign. grat. tamen vidi multas religiosorum rehabilitaciones ad quaeunque & quoteunque beneficia factas.

Aliis modis quis efficitur inhabilis, videlicet per crimen heresios, simoniae, & alia crimina, quae congregatae tract. de pauci. poft. in 4. linitar. vbi dixi quosdam inhabiles non esse priuatos beneficiorum, quae possident, sed esse quidem inhabiles ad recipiendum beneficia: ibidem videre potes, ne plura hic, quia etiam dicam in 3. parte de amissione beneficiorum.

De dispensatione cum corpore vitiatis.

S Vperest, vt de corpore vitiatis agamus, quos vt plurimum, nefcio qua pietate videmus a parentibus Deo dicari, necnon invititos in monasterium de trudi: quae macula licet quo ad Deum existat: quod perdatur & purgetur in religione, tamen eorum mens inspicitur, qui gibbosos, claudos, & alios maculatos offendunt, eos arbitror grauius sine peccare: nepe dicit Hiero indignum est dare Deo, quod designatur homo. c. si. 49. dist. vt non immorit nos eodem sicut virtuosos ab altaris ministerio repellat, nisi accidente dispensatione, de qua gl. in summa 55. dist.

2. Primum ergo notandum est, quod corpora pore vitiati & ad ordines, & ad beneficia corpora sunt inhabiles, & quod promoueri non ordinari possint prodigiis: tex. est in. quia in aliquo beneficio dist. ibi, aut quia naturali defectu membrorum sunt minus habere nos cunctur.

3. Sic nec beneficia tenere, quia ecclesia ferire non valent: c. fin. de rescri. lib. 6. glo. & doct. in ca. si. de verb. sign. idem Card. Alex. int. si. Apostolica. 55. dist. & c. si. 48. dist.

4. Vnde si quis gibbosus existat, vel alias deformis sit, is ordinari sine dispensatione prohibeat. cap. i. in fin. 49. distinctione, &c. i. 55. dist.

5. Itaque solet in his Papa post salutatoria.

nem sic dicere, Apostolice sedis circumscrip-
ta benignitas rigorem iuris mansuetudine temperans, &c. nonnunquam aliqua de gratia benignitas indulget quae facrorum canonum severitas interdicit exhibita, &c. probatur in cap. dispensationes. et quæst. 7.

magnis membris deformitatem, ut manu ras res scâ-
aridam, vel si membra decoris non habet, dali pro-
te pote nafum, quia talis hominibus est hibernitia
scadalo, promoueri prohibetur, c. 2. de cler. tum ordi-
grot. ideo dispensatione opus est.

11. Idem si amiserit oculum, is enim qui Oculo ca-

caret oculo, sacerdotij officium adipisci rens nō est

non potest. c. fin. 55. dist. nisi Papa super hoc apertus ad

dispensauerit: & facilior est dispensatio, sacerdotum.

quando amiserit oculum dextrum, quâm si-

nistrû: quia sinister vocatur oculus Euangeli,

per quem facilius sine capite reno-

lutione sacerdos Euangeli legere po-

terit, quonobrem non erit scandalum po-

pulo, secus in oculo Euangeli, vt dicunt.

12. Sive ror parua sit deformitas, que non Deformi-

tendat ad scandalum, non prohibetur ab ras parua

ordinibus, nec à beneficiis: vt si quis ma-

xillam, vel oculum habeat paulo maiorem ordinari.

altero, vel strabo sit, aut lippus, vel macula

in oculo: quia is in redhibitione de iure ci-

uili non est. L. qui claustrum. ff. de eccl. edit. &

sic ab ordinibus non prohibetur. gl. in funi-

ma. 53. dist. nec vt beneficia habeat.

13. Idem si sex habeat digitos, idem Offi-

liu. ff. de eccl. edit. vel si digitum amiserit ca-

nus habens su, aut eius partem, non ideo prohibetur an possit ad

promoueri. c. qui parvum & clavatum. dist. nisi

ordinis a-

pollex digitus ei. et abscessus, vel index, spirare.

tunc prohibetur ordinari, sed si tantum

vngulam pollicis amiserit, non ideo cense-

tur inhabilis, dum alias ad transcedam Eu-

charistiam sit in ipso pollice potens, c. fin.

de corpore rit. vbi quoq; dicit gloss. aliquæ

prohiberi, cum amiserit aliquem ex illis di-

gitis, per quos sit signum crucis.

14. Considerans est etiā an illa magna Deformi-

deformitas sit apparentis, aut latens: nam si

apparet, & ob id afficerat scandalum, quod non prohibe-

bit ordines arbitrio episcopi relinquatur, promoueri.

prohibetur. iste Amo. in c. 2. de corpore rit.

15. Sive ror latens sit vitium, vt pote quia sumere.

est castratus, non prohibetur promoueri. potest ordi-

nes est opus dispensatione, nisi episcopi potest ordi-

ne. c. signifcauit, eod. nec coleos fuos custodire re.

tenetur, vt dicunt rustici, gloss. in capit. Eu-

nuchus 55. distinet. Gofred. in summas de corpore

vitiis. in fine.

16. Quod est verum, si per aliū castratus

fuerit, vel easu eos amiserit, c. ex parte, cum sequent eodem, secus si ipse se ipsum castra-
uerit quod rarum est: quia sui homicida
sit, tunc prohibetur promoueri, cap. si quis
absiderit. cap. qui partem, & per totum. ss.
dijimi. & qui promoueri prohibetur, in
consequens & beneficia obtinere: quia
beneficium datur propter officium, quod
iste exequi non potest. cap. fin. de re scriptis.
in 6.

Cautela
nova pro
imperian-
ribus bene-
ficia, rebus
alia.

17 Aduertendum tamen est circa Rom.
curiae proxim, ut si quis existimet se inhabi-
bilem, vel collationem nullam, hoc non
debet ita manifeste dicere in signatura,
sed debet dicere, cum dilectus illius Titus
dubit. &c. Ideo petit secum dispensari,
&c. & cum dubitet collationem viribus
non subsistere, &c.

18 Alioqui si statim fateretur se inhabi-
bilem, aut collationem nullam, posset illa
confessio plurimum sibi detrimenti affer-
re: quia confessio nocet confitenti. cap. i. &
per totum, de confess. libr. 6. rbi est bona
gloss.

19 Super homicidio vero voluntario
Papa non dispensat, maximè quod ad alta-
ris ministerium, etiam in regulari: nisi in
loco in quo erit occultum homicidium,
sed non in loco, in quo est cominissum
propter scandalum: sed alibi celebrabit ad
congruam sui sustentationem: vt doct. not.
in c. & c. ad audiendam de homicid. & in foro
conscientiae facile dispensatur, imposta
tamen graui poenitentia: & quando ipse
homicida vellit religionem ingredi: vt sta-
tut. alex. 6. init. de dispens.

20 Siverò agatur de homicidio casuali,
Papa facilius dispensat quam super vo-
luntario, maximè si homicida dabat ope-
ram rei licite. c. dilectus, & seq. de homicid. &c.
Ioannes, cum aliis multis ibid.

21 In homicidio vero necessario, si quis
viam repellendo occiderit, & se defenden-
do: & tunc datur dispensatio facile, & cu-
m absolutione in foro conscientiae, ad caute-
lam, clem. in a. rbi doct. de homicid. & si factū
fuerit ex inevitabili necessitate, datur per
viam declarationis, secus si vitari homici-

dium poterat fugiendo glo. & doct. in c. sif.
cepimus de homicid.

22 Sed si homicidium quis commiserit Deho-
alium defendendo, etiam extraneum, cito in
cum teneretur proximum suum iuuare, miseri
vt fecit Moyles contra Egyptum, datur defendi
dispensatio ad cautelam, dummodo op-
presus mortis periculum eundere alias
non valeret, & tunc etiam ad altaris mini-
sterium, & ad beneficia, ut ea retineat, sed
difficilius dispensatur, quando oppressus
potuisse mortis periculum eudere: alias
videnter facilia, ideo ea nunc omittam.

De dispensatione de non pro- mouendo.

A Lio nobis modo conseruat bene. Habet
ficium, videlicet per dispensationem parvo-
de non promouendo, quia parro-
chiale habens ecclesiam intra annum sicut
promoueri tenetur ad sacerdotium. c. liceat promou-
cans, de elect. lib. 6. alioqui lapsu anno per-
dit illud ipso iure, nisi sibi prouideat per perditi-
hanc dispensationem, que interdum fa-
uore studii conceditur: vnde episcopus
gratia studiorum ad septennium dispen-
sat. c. cum ex eo, de elect. in 6. quia studium est
labor spiritualis. cle. ex iiii de paradiso. §. liceat,
de verbis. hysistica. siquidem studemus ut
melius ecclesiae deseruimus. Bald. in l. qui
sub praetextu. C. de sacrosanct. eccles.

2 Est tamen differentia inter huiusmo-
di Papæ & episcopi dispensationem: quia p[ri]o[rum] p[ri]o[rum]
Papa latius dispensat, videlicet ne tenea-
tur interim aliquem ex sacris ordinibus denunci-
promoueri, sed episcopus non alias, quam moventur
si scholasticus intra annum promotus fu-
erit saltem ad subdiaconatum, ne demum
ei liceat retrocedere. d. c. cum ex eo, & c. com-
missa, de elect. in 6. scripsi plenius in scholastic.
privileg. 36.

3 Solet etiam ex aliis causis dispensatio
concedi, velut superioris dictum fuit in princi-
pio huius materie: verum ut haec materia
facilius intelligatur, huius dispensa-
tionis formam ob oculos
subiciebo.

Formula

Formula dispensationis Papae
de non promouendo.

Ivlus, &c. dilecto filio N. parochialis ecclesiae sancti Andreæ curato Parisiensis dicæcesis salutem: Laudabilia, &c. hinc est, quod nos tuis supplicationibus inclinati, tecum (qui ut afferis) in iure canonico scholaris, & in minoribus ordinibus duntaxat constitutus existis, ut ratione parochialis ecclesiae N. Paris. dicæces quam canonice & pacificè afferis te obtinere, quiq; infra annum à tempore aseccutionis eiusdem fore dignosceris, usque ad bienium à fine anni à iure tibi præfixi computandum, ne ad aliquem ex sacris etiam subdiaconatus, diaconatus, vel presbyteratus ordinibus huiusmodi te facere promoueri minime tenaris, neque ad id à quodam inuitus valvas cogi. Lateranen. & Lugdun. conciliis, & quibuscumq; alijs constitutionibus, priuilegiis, consuetudinibus, fundatione, vel alijs Apostolicis contrariis nequaquam obstat. autoritate Apostolica de speciali gratia indulgenius, prouiso quod Ecclesia debitum interim non fraudetur obsequiis: & animarum cura in ea non negligatur, &c. Datum Romæ, &c.

Dispensatio de non promouendo ratione annus certe non conferatur dispensatio nisi alia plenum.

His præmissis facilius nobis erit, & certius decidere quædam dubia, quæ ex hac dispensatione vidi plenumque faboriri primum an si hic dispensatus obtinerit aliam ecclesiam post

dispensationem, teneatur quoque dispensatus quod ad eum, ne tenetur promoueri intra annum adeptæ possessionis & commissionis regiminis, quod prima fronte videbatur.

6 Contrarium tamen est dicendum quandoquidem hic Papa concedit, ut ratione parochialis ecclesiae sancti Andreæ non tenearis promoueri: ex quo liquet mentem Pontificis non ulterius extendendam esse: quamobrem ex intentione deficit dispensatio c. mandatum ibi, non fuit intentio mandatoris de res.

7 Obid ad vitandum dubium, addere debes in signatura, Quod nullo modo tenetur promoueri ratione huius ecclesiae, nec ex alia quacunque causa etiam si aliam adipisceretur, & tunc noua opus non erit dispensatione: & hoc soleo apponere, aut cuiuscunq; alterius beneficii ecclesiastici curati, vel alijs sacros ordines requirentis per te pro tempore obtenti, &c. ut in forma brevis inferius videre licet.

8 Secundum se offert dubium, de eo qui ecclesiam possidebat non canonice tempore dispensationis, sed postea quidem eam canonice obtinuit an hodie videatur dispensatus: & videri dispensatum credere, sed per illam clausulam non datur titulus ad illam ecclesiam: sed tantum narratur factum partis ibi, quam canonice & pacificè afferis te obtinere.

9 Et quando dispensatur cum isto non habente canonicum titulum, non est necessaria noua traditio, seu adeptio possessionis beneficii, sed primam sufficit continuare per §. interdum, reverum divisi. in inst. Cardin. in c. v. l. 56. distinct. not. vlt. Boer. decisi.

10 Tertiò, ibi, Quique intra annum à tempore aseccutionis eiusdem fore dig. non nosceris. Etiam vidi dubitari, an hoc sit in do iniunctio. hac dispensatione exprimendum? Respo. exprimendum esse: quia nisi esset intra annum, iamque priuatus esset eo beneficio, per c. licei canon. & c. commissa, de elect. in c. ob id esset beneficium tanquam vacans de novo conferendum, quamobrem, non

Clausula
in dispensatione de
non promouendo
ponenda.

Dispensa-
tio prode-
ctio ad benefi-
cium quod
postea in se
obtinetur.

non nisi intra hunc annum dispensatio
huiusmodi reciperetur, perl. scil. si ma-
nenre ff. de precar.

*Proroga-
rio dispen-
sationis
& ad quod
tempus.*

11. Nam aliud est prorogare precarium
eo durante, vel finito: quia si ex finito pro-
rogetur, nouum est precarium. Boer. in de-
cij Burdeg. l. q. 284. & 294. &c. haec proroga-
tio non debet longius tempus continere,
quam principalis dispensatio: quia acel-
lorum non solet esse maius suo principa-
li. l. cum principalis, scil. dereg. iuris, ibi dicitur nisi
fuerit in subdiaconatus ordine constitu-
tus, aut alias legitima fuerit prorogatio
nis causa: ut statuit Alex. in 6. i. a temporis
Pontifex maximus, in tit. de prorog.
12. Quartò ibi, vtque ad biennium non
tenearis promoueri, an illa dictio vtque
includat totum biennium? & respon. in-
cludere. l. post duos. C. de a tuoc. divers. iudicio.
nam quidam dicunt. hoc tanquam fau-
rabile venit extendendum. l. cum quidam
ff. de liber. & posth. Alber. in authen. hoc ius. E. de
procura. dixi in tract. de senten. prouisio. artic.
2. gl. 3. [in i. tomo commenta. in const. reg.] & ple-
nus in l. absente. ff. de verb. sign. & sic in isto
biennio non tenebitur promoueri secun-
dum quosdam; alioqui non daretur dis-
pensatio biennii sed anni tantum: quod
est verius.

*Dispensa-
cio de non
promouen-
do ad bi-
ennium
quonodo
compute-
tur.*

13. Quintò querendo a quo tempore com-
putetur hoc biennium, respondetur in li-
teris, videlicet a fine anni a iure tibi præ-
xi computandum. Annus autem hic a iu-
re præfixus est vigesimus quintus annus
in minoribus, intra quem ad sacerdotium
quis promoueri tenetur. c. cum in cunctis de-
elect. & sic iste tenebitur in vigesimo octauo
anno promoueri, alioqui elapsu vaca-
bit beneficium.

14. In maioribus vero annis a iure præ-
fixus ad promouendum est annus a die
comissionis regiminis & pacifice posses-
sionis computandus: vnde si quis calendis
Ianuarii 1540. obtinuerit ecclesiam par-
rochialem, habet illum integrum annum
ad promouendum, nec est priuatus nisi
toto hoc anno elapsio. c. commissa. de elect. in
6. & si hoc anno imperet dispensationem
ad biennium, forte calendis Februarii nō

tenebitur promoueri ante quadragesimū
tertium: quo elapo anno si non fuerit
promotus, vacabit beneficium per non
promotionem.

15. Nam primò debet computare annū
a die collationis beneficij, & pacifice pos-
sessionis, & postea benniu[m] ex dispensa-
tione à fine anni dicitur collationis, quibus
tribus annis elapsis nisi promotus fuerit,
vacabit beneficium: r. in d. c. licet canon. & c.
commissa. de elect. dicas tamen ut inferius e-
lucidabo per curiæ Arestum.

16. Sed nonne licebit extensionem &
prorogationem istius biennii obtinere?
Respon. id ex voluntate Papæ consistere:
nempe si causa prorandi adsit, requiri-
tur tamen expressio primæ dispensatio-
nis, alias non valeret secunda, per c. fin. de fi-
lius presb. in 6.

17. Sextò indulget Papa ne hic impetrás
teneatur promoueri, nec cogi possit ab a-
liquo: liberum ergo est ei si velit citius
promoueri, sumendo argumentum à
contrario, quod est validum. c. cum Apo-
stolica, de his quae sicut ap[osto]l. l. i. ff. de off. eius cui
manda est iuris.

18. Septimò ibi, ne ad aliquem ex sacris, Dispensa-
tollit dubium motum ex eo, quod non nulli assentur dispensatum, ut haberet be-
neficium curatum, non censi dispensa-
tum, quin in 18. anno ad subdiaconatum neru[us] ad
promouatur, & in 20. ad diaconatum: re quem ex
docet Perrus Anch. cons. 193. ultra. & cons. 304. Sacra su-
na ad aliquem, &c. ut ad nullum ex sacris nō
ordinibus promoueri teneatur ante dis-
pensationem finitam. scripti intrac. nomina-
ta tene quod scripsi in tracta. nominatio. vt
promoueri teneatur (v. superius dixi) tem-
pore iuris. Ethoc est declaratum in c. cum
ex eo. de electio. lib. 6. alias frustra ista clau-
sula, ne ad aliquem ex sacris, &c. adiucere-
tur. Item Papa in dispensatione expressa
hoc vult. in d. ca. cum ex eo foris in tacita, &
hoc docet gloss. ibi in verb. subdiaconatus p[er]
Perrus.]

19. Octauo ibi, Lateranen. & Lugdun.
conciliis non obstante de hoc concilio La-
teran.

ni temporibus fieri ordinationem, ut ordinati exornentur, & sub quatuor Evangelii seruire Christo & ecclesie monentur; in Vere, vt virtutibus florent; in Estate, vt fructibus afferant; in Autumno, vt fructus operum metant; in Hyeme, vt fructus collectos conseruent in horreo, vt eis in domo sruantur.

10 Et in sabbato potius quam in aliis diebus, sed quod illa dies Spiritui sancto consecrata est, cuius bona in ordinibus recipiuntur. c. quod a patribus 79. dist. vel sabbatum notat requiem: quia ordinatio sacramenta transiunt ad requiem ordinis clericalis, de labore secularium negotiorum. cap. fornicari. 88. distinet. & Paul. ad Timoth. Nemo militans Deo implicer se negotiis secularibus. c. 1. & per totum, ne cleric. vel monach. nego. secular. se immiscant. Sed in minoribus non transiunt ad requiem, quia possunt ad seculum redire. gl. & doct. in ca. literas. infin. de temp. ord.

Papa quod licet etiam tempore ordinis etiam sacros conferre potest. cap. i. de temp. ordin. & ibi Host. in summa, sicut quodlibet tempore pallio vtitur. cap. ad honorem, de autoru. & r. su. pallij, quia hoc est de iure positivo, a quo est absolutus. cap. proposito, de concessio. probend. imo dicit Ang. vi. l. i. C. de sent. passis, Papam solo verbo posse aliquem creare episcopum, vel prælatum, licet hoc facere non sit solitus, sed formam aliquam ipse solet seruare, vt alij eius exemplo seruent.

Quando an-
nuntiatem,
& extra
quatuor
tempora pos-
sunt aliqui
promoue-
ri.

12 Item hoc concedere potest ex speciali gratia episcopo, vt ordines etiam extra quatuor tempora conferre possit. doct. in d. ca. i. & datur dispensatio per breve existenti in 22. vel circa etatis sua anno, etiam in diaconatus ordine constitutio. vt promoueat ad sacerdotium die dominica, vel in aliquo die festo, etiam extra tempora ad iure statuta. de quibus supra dixi: dummodo aliud canonicum non obssistat, super quo sua & antistitis eligendi conscientia oneraratur in secularibus.

13 Sed cum religiosis dispensatur in vi-
geantemprimo anno, etiam ut ad sacros pro-

moueantur: teste Graphile. in tract. de literis institut. fol. 194. r. r. datu dispensatio, in rub. de rescr. in forma breviana.

14 Nec valet consuetudo, quod sacri or-
dines conferantur extra quatuor tempo-
ra. c. 2. de temp. ord. imo tam ordinans quam
ordinatus peccat mortaliter, quia violato-
res canonu. a Spiritu sancto, cuius insti-
tu. conditi sunt condemnantur. c. violato-
res. 25. q. 1. Floren. vbi suprad. in d. 3. parte summa, nos. 108.
iii. 14. ca. 16. §. 16.

15 Oportet ergo vt neque per commo-
dum neque per gratiam, aut quorundam
supplicationibus aliquos ad sacros ordi-
nes consentiantur, vel permittatis adduci-
scribit Greg. Ioanni Corinthiorum epi-
scopo, in c. nouit. 100. dist.

16 Et quamvis de iure quedam esset du-
batio, An ordinatus extra quatuor tem-
pora esset ipso iure suspensus, in c. cum qui-
verimus, & c. literas. de temp. ord. Tamen hodie suffici-
qui si huiusmodi suspensione durante in
eisdem ordinibus sic suscepit ministrare
præsumperint, irregulares eo ipso sunt,
& a solo Papa absoluendi. c. cum quidam ca.
literas, de temp. ord. Silvester in sua summa in
verb. irregularitas. q. 10. vide tamen distinc-
tionem in c. consultationem. de temp. ord. [vbi]
Episcopus potest dispensare, vt is, qui sus-
cepit extra tempora ministret, dummo-
do ipse non incurrit irregularitatem mi-
nistrando, quia tunc solus Papa ab irregu-
laritate absoluit, & sic conciliari debentil-
la iura contraria.

17 Et quid agendum cum aliquid omit-
titur de forma præstituta in ordinibus,
scribit Flor. in 3. parte summa. iii. 14. c. 16. §. 5. suffici-
plures ut
18 Item capiens uno & eodem die plures
ordines sacros est suspensus. c. literas. & ca. die af-
dilectus. de temp. ord. quatuor tamen mino-
res poterit eodem die assumere, etiam cu
subdiaconatu, dummodo non temerario
ausu. ca. 2. deco qui sursum ord. recipit. [& tem-
erario ausu facere esse letur, quando sine
examina & scientia Episcopi ad subdiaconi-
num se intrulit, vt doct. ibi dicunt, & ita
seruantur de consuetudine, quicquid dicat
doct. iti & in d. c. 3. de temp. ord. I.

19 Vbi

Nº Vbi dicit Card. hoc seruari: quam cō-
suetudinem putare valere, cām non pro-
hibeantur, nisi sacri eodem die conferri:
ergo quatuor minores & subdiaconatus
eodem die conferri, & accipi possunt ex
consuetudine. & h̄c de promotis extra
tempora.

Sine ante etatē legitimam.

G L O S S A S E C U N D A .

Aetas legitima est quō ad primam tō-
suram septimum annus. c. fin. de temp.
ord. in 6. ad ordines vero minores vi-
delicet ad Accolitatum 12. annus, vel 13. c.

in singulis 77. dist. in subdiaconus vero non
peterat olim ordinari, nisi esset in 21. anno.
c. de his 28. dist. & finito 20. anno. cap. subdia-
conus 77. dist. nec refragetur. d. c. in singulis
77. dist. vbi in 14. anno subdiaconus fieri
poterat: quia hoc intelligitur in 14. anno
post septimum, & sic in 21. anno: in glos. &
dol. ibi docem.

2. Hodie sufficit quod attingat decimūn-
ostauum, quia mindis hodie viuunt homi-
nes. cl. generalē, de etate & qualit. nec o-
portet reprehensibile dici, si variantibus
temporibus statuta variantur humana. ca.
non oportet de consang.

3. Item olim 25. annus requirebatur, vt
quis promoueretur in diaconum: c. Episco-
pus 77. dist. & c. ne no. 78. dist. hodie suscipere
licet hunc ordinem in 20. anno. d. cl. fin. de et-
ate & qualit.

4. Presbyter vero olim nullo modo or-
dinabatur, nisi trigeminū etatis fux annū
impleuisse. c. i. & seq. 78. dist. & c. citius
quem ordinari prohibeatur: quia dicitur.
i. ad Tim. 5. Nemini cito manus impuleris, neq;
communices alienis peccatis. Quid est manus
cito imponere? nisi ante etatē maturita-
tem, ante tempus examinis, ante meritum
obedientiæ, ante experientiam discipline
sacerdotalem honorem tribuere non pro-
misus habatis? texi in c. quid est 78. dist.

Propositus in 5. Dominus enim Iesus 30. anno baptiza-
tus est, & tunc predicauit, & Ioannes Ba-
tista propheta, Ezechiel, & nonnulli prophetarum
tarunt tu-
non leguntur ante hoc tempus prophete-
tasse, vel prædicasse.

6. Verum quia Hieremias & Danielis
tra iuuenilem etatem spiritum prophetiæ
leguntur accepisse. David quoque & Sa-
lomon in adolescentia reperiuntur va-
cti. & presbyter. 78. dist. ideo in concilio Vien-
nen. fuit statutum, quod sacerdos fiat, si 25.
attigerit annum. in d. cl. fin. quod tempore
necessitatis euam oblium erat concessum. in
a. fin. 78. dist.

7. Nota quod si ante tempus quis fuerit Conferens
ordinatus, ordinandus Episcopus est si su-
ordines an-
spensus à collatione ordinum. gl. & doct. in te tempus
d. cl. fin. qui tame si durante iuspensione est suspen-
celebrauerit, non efficitur irregularis. Do. sus & or-
in cap. os de temp. ord. in 6. Philipp. Tran. in ca. i. datus
col. vlti. dere iud. ibid. led peccat mortaliter
repte. Florent. in 3. parte summa. tit. 14. c. 16. §. 15.

8. Ordinatus vero ante tēpus est suspen-
sus ab executione ordinis vsq; ad etatē
legitimam. cap. non est comp̄. de temp. ord. &
c. dilectus. de etate & qualit. c. ap. i. de clericis per
saltum promo. ordinatio tamen tenet, etiam
si puer ad sacerdotium ordinaretur. Card.
in d. clem. fin. per gl. in ca. pueri. i. q. a.

9. Collatio tamen beneficij iti promoto Collatio
ante septenium non valet. Ioann. Andr. beneficij
& Philipp. Perus. in cap. fi. de temp. ordin. in 6. promoto
& sic non iuuatur decreto, de pacific. pos-
sess. cum sit inhabilis. ut scripsim tractas. de
ante septē-
milia facta
non valet.

10. Imo si hic minor hos ordines facros
ante 14. annos suscepitos ratos non ha-
buerit, non obligatur, sed poterit matri-
monium contrahere, sicut is qui hoc tem-
pore ingressus est religionem. cap. ad no-
ligatur. Minor or-
dinatus
ante tem-
pus non ob-
ligatur.

11. Quid si minores interim celebret? ir-
regulares à iure non sunt, tum quod à it-
te tempus
re non inueniatur expressum. c. is qui. & ibi
gl. de sent. ex com. in 6. tum quia sunt iuspensi
irregula-
à canone quo ad se tantum, & non quo ad
ris est.
aliors: & iuspensis à iure quo ad se, cele-
brans irregularis non efficitur. c. si. clericis
excom. minist. Philipp. Perus. in d. cap. i. de re
iudic. in 6. Panor. in cap. i. de cler. persalumpi
mo. hodie per constitutionem Pij Papæ.

efficiuntur irregulares, & beneficiis priuari possunt.
12. Intellige cum isti ante tempus ad sacros ordines promoti fuerint, lecus ad alios ordines: vt per text. huius reguli: constat, qui tantum de sacris ordinibus loquitur, ibi ad sacros ordines. &c.
13. Vbi notandum est, quod episcopus non potest dispensare super aetate. gloss. & doct. in d. cl. fin. sed cum ordinatis extra temporis dispensat olim quidem Episcopus.
*Super aetate. & ibi doct. inc. consultationi, de temp. ord. re Papa so-
lus dispen-
sat.*

Aut absque dimissoriis literis ad sacros ordines se promoueris facientibus pro tempore.

G L O S S A T E R T I A .

*Dimissoriis quo ad ipsum text. dicuntur, quæ alias comendatitias vocatur
quæ dantur his, qui volunt ordines ab alieno sumere Episcopo. ca. n. & ca. cum nullus. de temp. ord. in 6. scrip. i. vrl. dimissorie. ff. de verb. sign. & superr. in 1. part. de his abundanter scripti. [in ita de literis dimissor.].*

Promoti, sine dimissoriis suis sunt. sive suspensi sunt. Nam ab alieno Episcopo promoti sine dimissoriis istis ad sacros ordines suspensi sunt ab ordinum executione quod ab fe. non quo ad alios: quod si interim in eisdem ordinibus sic fulceps ministrarent, non incurabant irregularitatem de jure. *Ioann. And. in cap. quad translatius, de temp. ord. gl. & Dom. in cap. illo. in 6. hodie eo ipso quod celebrant irregularitatem incurunt: vt patet in constitutione Papæ Pij, ergo non habet locum, si sumeret alios non sacros, unum enim exprimendo alterum negare videtur. cap. nomine de presump. l. cùm prætor. ff. de iud. & si voluerit intelligere de omnibus ordinibus, dixisset. e. ad audiencem, de dictis: igitur exprimendo de sacris, non habuit intelligere de aliis. Nec refragatur. c. t. de temp. ord. in 6. si quidem in suo casu intel-*

telligitur, r. tibi doct. notam. Quamvis in quibuscumque ordinibus suspensionem contrahi scribat Sylvester. in sua summa, in ver. irregularitas, q. g. per d. c. u. quod à iure non recipitur.

Ideo licet olim impetraretur dispensatio, vt non obstante tali dispensatione, no. a papa posuit utri clericali charactere, & in sufficebitis ministrare, illudque sufficiebat: vi no. maxima Ang. in sua summa, in verb. irregularitas. §. 32. inuenit hodie tamen propter constitutionem Pij fit & oportet exprimere, quod non obstante irregularitate incursa celebrando, secum dispensetur, alioqui non prodest et dispensatio: quod est notandum, & soler taxari ad carlinos hæc dispensatio: & si extra temporis duplicatur vt 14. carlinos soluere pro taxa teneretur, vt quandoq. fiebat, sed hodie auget potius quam diminuatur.

Etiam voluit constitutionem pie memor Pij Papæ secundi similiter predecessoris sui de super editam, & in cancellarie Apostolice libro descriptam, que incipit, Cum ad sacrorum ordinum, &c. pari modo obseruari.

G L O S S A Q U A R T A .

Q Via vidi plerosque super hæc constitutione dubitare, quæ apud nos non extat, ideo eam ad verbum duxi hic transcribendam: ne deinceps super ea ambiguas oriatur.

Tenor constitutionis Pij Papæ II.

P Ius Episcopus seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam. Cùm ex sacrorum ordinum collatione character inuisibilis animæ imprimatur, sacra mysteria dispensentur, & ipsarum cura tribuuntur animarum in eorum susceptione, excessus graves tanto magis plectendi sunt quanto ex illis maiora in mentibus fide-

bis fidelium scandala generantur. Cùm itaque sicut fide dignorum relatione (non nisi moleste) accepimus, nonnulli clericis extra tempora à iure statuta, quidam ante ætatem legitimam, alioqui verò sine dimissoriis literis contra sanctiones canonicas se faciunt ad sacros ordines promoueri: nos eorundem temeritatem tali castigatione repremtes, ut aliis imposterum committendi similia aditus præcludatur, autoritate Apostolica, hac cōstitutione perpetuò valitura statuimus, & ordinamus, quod omnes & singuli, qui absque dispensatione canonica, aut legitima licentia, siue extra tempora à iure statuta, siue ante ætatem legitimam, vel absque dimissoriis literis, etiam citramontani à citramontanis, præterquam si in hoc ultimo casu per cameram Apostolicam iuxta illius stylum ordinati fuerint, & ad aliquem ex sacris ordinibus se fecerint promoueri, à suorum ordinum executione ipso iure suspensi sunt: & si huiusmodi suspensione durante in hisdem ordinibus ministrare præsumperint eo ipso irregularitatem incurant, præterea ultra alias poenas in tales generaliter à iure inficias beneficiis ecclesiasticis possunt irre priuari. Volumus autem quod præsens nostra constitutio in Rom. Curia existentes post quindecim dies, absentes verò Italicos, post duos

mensēs, alios verò ultramontanos, post sex mensēs ab ipsius in audience contradictarum, & Cancellaria Apostolica publicatione, & affixione ligare incipiat. Nulli ergo omnino hominum licet hanc paginam nostram, statuti, ordinationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contrarie. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorū ciuius se nouerit incursum. Datum Romæ apud sanctum Petru. Anno ab incarnatione dominica millesimo quadringentesimo sexagesimoquinto, decimo Calendas Decembris, Pontificatus nostri anno quarto.

3. Et sic per istam constitutionem is, qui Ordines extra tempora, vel ante ætatem, vel sine perpetuam dimissoriis promotus fuerit ad sacros, suscipiens suspensus est, donec absolutionis beneficiū est perpetuum a Papa fuerit confecutus, non tantū tuo suspēnſione ad ætatem legitimam, prout de iure, ut in c. cum quidam. & c. literas de temp. ord. & hic patet, sed perpetuō.

4. Item si durante suspensione celebraverit, si sit sacerdos, vel si diaconus sit, tanquam diaconus in ecclesia ministrauerit, aut tanquam subdiaconus, incurrit irregularitatem, à qua sententia non potest ab alio quam à Papa absolui: quamvis doct. in c. consultationi, de temp. ord. contrarium dicant.

5. Notandum est insuper, quod omnes regulariter possunt promoueri, nisi prohibeantur à iure: qui vero sint prohibiti, referret tex. in ca. qui in aliquo s. dicit. & in cap. 155. dicit. Holtienf. verò in summa, de tempor. ord. §. & cui adducit quosdam versus, quibus eorum breuis complectitur prohibi- Omnes possunt regu- lulariter ordinis su- mere excepis sequent.

Tt 3

tio, qui non possunt ordinari, sub his verbis.
Prima prescrip*tio*, quod si sine crimine presul,
Monogamus, sibi us, prudens, ornatus, & hospes,
Casti docens, non percursor, non litigiosus,
Non cupidus, bene dispositus, non neophilus, res
Talis apostolica, quod presul regularius sit.

Crimina
6. Et quamvis Paulus ad Timoth. cap. 3, vo-
graui pro luerit in episcopo adesse: tamen Aug. &
hibent ordinando extenderunt ea. cog-
nitos. nesciatis 34. dist. & ea. apostolus 81. dist. primu
ergo crumen prohibet ordines sumere,
quod intelligerem de graui, ut est haeresis,
simonia, homicidium, & alia crimina, se-
cussilevia fuerint. Host. in d. summa. & c. ap-
cleric. &c. de adulteris. vbi doct. de iud. & inc. ex
tenore, de temp. ord. alioqui nullus vnuquam
seu vix ordinaretur.

Biganus
7. Monogamus, id est, vniuersus viri
ad ordines ordinari prohibetur. ea. nullus Bigamus. 55. dist. imo
si fuerit clericus, omnibus est exutus pri-
uilegiis, c. vno. de Bigamis, in 6.

Ebrius an
8. Sobrius ordinandus esse debet, vnde
possit effici confuetus inebriasi prohibetur ordinari.
sacerdos. c. Episcopus aut presbyter. 35. dist. iunctio. text. in
summa, ibiden, vbi ministri templi prohibe-
bantur viuu & siceram bibere, ne ebrie-
tate grauarent corda eorum, vt sensus
eorum vigeat semper, & tenuis sit: aut
quia venter mero & stuans faciliter despue-
mat in libidines, ante omnia clericis veta-
tur ebrietas, que omnium virtutum for-
mes, ac nutrix est, itaque cum, quem ebriu-
fuisse confiterit, vt ordo patitur, aut jo-
dierum spacio a communione submoue-
atur, aut corporali subdatur supplicio. c. s.
35. dist. alia prosequitur Host. ob id ad illum re-
nunc retic.

9. Et de his non rite ordinatis quis dis-
pensare possit: abunde distinguit Egid.
Bellainera. in ca. f. de ord. ab episcopo qui epi-
scop. renuncia. ibi videri potest: & tene qua
superius dixi per istam constitutionem
Pii Papae 2.

Examina-
di ordinan-
ti sunt. 10. Sciendum est autem, quod antequā
aliquis admittatur ad ordines oportet
quod examinetur: vnde in concilio Car-
thag. statutum his verbis: Nullus ordine-
tur clericus, nisi probatus, vel examine-

episcoporum, aut populari testimonio. &
nullus. 24. dist.

11. Et si quis presbyter, aut diaconus sine
aliqua examinatione ordinati sunt, abici-
antur ex clero, vt in concilio Martini Pa-
pæ statutum fuit, in ca. f. 24. dist. ergo igno-
ratus promotus, etiam alias re vera dignus,
deponendus est, vt d. c. f. & ita docet Gofre. in
summa, de temp. ord. h. restat videre. Sivero fu-
erit notus, & dignus, tunc cum nullum est pec-
catum c. de Perro. 47. dist. c. valde. 94. dist. quia
notoriè doctus existimari non debet, cle-
vna. de iure tur. vbi Barba. no.

12. Supereft igitur videre, quo modo sint Ordinandi
examinandi, super quibus, & à quibus, & quomodo
quando in concilio Nanaren. ita statutum fuit, & fo-
reperio quod habes in cap. quando 24. distinc. per quod
Quando Episcopus ordinationem facere exami-
disponit, omnes, qui ad sacram mysterium nati.
accedere voluerint, feria quarta ante ipsa
ordinationem vocandi sunt ad ciuitatem
vnâ cum presbyteris, qui eos representâ-
re debent: & tunc Episcopus à latere suo
eligere debet sacerdotes, & alios pruden-
tes viros, gnatos diuinæ legis, exercitatos
in ecclesiasticis sanctionibus, qui ordinan-
dorū vitam, genus, patriam, ætatem, in-
stitutionem, locum, vbi educati sunt, si
sunt bene literati, si instruti in lege Dei,
ante omnia diligenter inuestigent, si fi-
dem catholicam firmiter teneant, & ver-
bis simplicibus assenserent queant.

13. Ipsi autem quibus cura committitur,
cauere debent, ne aut fauoris gratia, aut
cuiuscunq; inumeris cupiditate illecti
verò deuient, & indignum & minus ido-
neum ad sacros gradus suscipiendos epi-
scopi manibus applicent: Quod si alter
fecerint, & ille, qui indignè accederit, ab
altari remouebitur: & illi, qui donum san-
cti Spiritus vendere conati sunt, coram
Deo iam condemnati ecclesiastica digni-
tate carebunt. Igitur per tres continuos
dies diligenter examinentur: & sic Sabba-
to, qui probati sunt, Episcopo repre-
sententur: Alias autem sine clericorum vide-
lieet concilio, & populi testimonio nul-
lum Episcopus ordinare præsumat.

14. Licer quidam istam examinationem ad

Bannum ad officium Archidiaconi spectare dicat.
ordinātū ad hoc e. & c. vi no[n] frun. de offi. Arch. ca. si quis
frun ad 94. distin. Gofr. in summa de temp. ordin. §. nunc
quem p[ro]p[ter]e videamus. Tamen hodie in Francia Archi-
diaconi de consuetudine amiserant istud

examinandius, vt nunc solos episcopos
examinare, vel committere videamus:
ideo tenetur illi qui examinaverunt si
indignus presentetur. i. si seruus. s. 4. dist. nec
non Episcopus tenetur. ca. accepimus. de c-
tue & qualitate. si malum examinatorem
& corruptum elegit, vel ignorarum, sicut &
exercitor nauis de facto iui magistri. l. n. §.
magistrum. ff. de exercit. actio. & debet episco-
pus eos adgere iuramento, quod iustè e-
os examinabunt, & fideliter & verè sen-
tentiam dicent super his.

15 Hodie quoque non seruatur illud
scrutinium, seu examinatio, quæ fiebat se-
cundum formam positam in t. vno, de scruta-
nione in ordine facien. lo. sed examinans, si re-
periat examinatum idoneum, illum ca-
talogo ordinandorum inscribi mandat. &
demum is suscipit ordinem, ad quem est
examinatus. in primavero tonsura parua
est examinatio, in susceptione quatuor
minorum est maior, in subdiaconatu de-
bet esse maxima: quia in aliis examinari
postea non solet: fed quidam bursam ex-
aminant & Ciezum imitantur, [Elisei fa-
mulum, de quo. 4. reg. c. 5.]

De promoti-
nō per sal-
lum. 16 Interdum etiam quis per saltum or-
dinis recipit verbi gratia, à subdiaconatu
saltat ad sacerdotium, quod accipit sine
diaconatu: & tunc interdicitur ei execu-
tio ordinis, quem recipit, donec quod est
omissum supplicetur, id est, diaconatus
collatus sit. c. foliatio. s. 2. distin. & episcopus
poterit cum isto ordinato dispensare, & ei
conferre diaconatum, vt tunc ipse ordina-
tus ministrare possit per text. in c. vno. de cler.
per saltum premo.

17 Quod intellige, si non ministraverit
in ordine non suscepito: alioqui solius est
Pape dispensare: quandoquidem effectus
est irregularis, & incidit in p[ro]enam clerici
non ordinati ministrantis. de qua in cap. i. de
clericis non ord. minist. Host. in summa illius tit.
§. l. v. de P[ro]st. in sua summa, in v[er]o. irregula-

rias. §. n. queritur, post Lappum alleg. 29. an
dispenseret. & si impetreret dispensationem,
requiritur in ea absolutio, dummodo rite
se promoueri faciat.

De promo-
tis sine ex-
minatione.

18 Alii reperiuntur, qui furtive, id est, si-
ne examinatione, & approbatione supe-
rioris se ingerunt ad ordines cum aliis ap-
probatis ignorantे episcopo: & tunc si
hoc erat prohibitum ab episcopo ordi-
nante sub pena excommunicationis ipso
facto incurriendo, tunc is ordinatus non
poterit in suscepito ordine ministrare, nec
ad superiorem ascendere sine Papae dis-
pensatione. Secus si tantum erat prohibi-
tio sine excommunicatione. v[er]o. i. & per
rotum, de eo quis sursum ordines ceperit, summa
Ang. in verb. irregularis. §. 23.

19 Sit tamen episcopus dicat, Non inten-
dimus ordinare non examinatos, & non
approbatos, & tunc qui se ingerit non erit
ordinatus, ideo oportet quod iterum or-
dinetur, iniungendaque est illi penitenti-
a, priusquam ordinetur: quia valde deli-
quit, se ingerendo susceptioni ordinatur
ante approbationem. dicit. ibid.

De non promotis intra annum quan-
doprinati censeantur. & quan-
do possint excusari.

Regula juris est notissima, quod qui
cuncte habet ecclesiam parochiale, [Habens ec-
clesiam parochiale]
tenetur intra annum promoueri: a-
lias amittet ipso iure ecclesiam illam, &
potest per non promotionem tanquam
vacans impetrari, & conferri. ca. licei canon.
de elect. in 6. etiam ante declarationem, ve-
runtam posseidens non remouebitur à
possessione, nisi vocatus & auditus fuerit,
quia forte ius habet retinendi. cap. licei Epi-
scopus. de præb. in 6.

Ratio cur
promouera
quis censeat
tur.

2 Ratio autem huius editi est, quia pre-
fectus parochie & parochianis, seruire
debet illis, celebrando, confitendo, & a-
lia, quæ ad verum curatum spectant, fa-
ciendo, quod præstare non potest, nisi
promoueat: tum quia propter officium
& servitum datur beneficium. ca. fin. de re-
scrip. in 6. Et quia periculum etiam marum

ex defectu pastoris non seruientis. c. ne pro defectus de elect. [Et si promotus fuerit, ramen non seruiat, nec celebret, non vaeat ecclesia per non promotionem, sed inspeccatione sic. Ideo opus est noua declaratione, quod promotus intratres missas non celebret, quod esset ipso iure priuatus, eo quod multi promouentur, & celebritate desisaunt, & quo ad effectum promoti non censemur. r. scripti in l. yuaria, ff. de verbis figura. & omnes in felis latem quatuor anni solennibus celebrare tenentur. facit c. si quis in clero. 7. g. 1. & ea fin de sent. ex com. in 6.]

3. Addit regula istam etiam factam esse ad cautelam, ne videlicet liberum sicuti post receptos fructus ecclesiarum eas relinquere, & contrahere matrimonium: ut in c. commissa de elect. lib. 6. Ideoque prouidetur, vt quis teneatur intra annum promoueri, quo melius eidem rei seruiat, cui fuit praepositus.

4. Quæ regula præter curatos ampliatur etiam circa alios, ut primo procedat quoque in vicariis perpetuis. cl. rna. de officiis. vicarii, qui licet non sint rectores ecclesiarum, sunt tamen rectores curæ animarum, & grex parochianorum est eis commissus. arg. c. prouideas. de off. nicar. quam obrem eis incumbit, vt gregi eisdem credito deseruiant, vt illum pascant, & verbo doctrinæ, & exemplo. c. quoniam, & c. inler. c. tera de off. ord.

5. Secundò etiam habet locum in habitibus prioratus conuentuales, aut curatos, cle. ne in agro. §. ceterum. de statu monach. qui prior conuentualis ratione monasterii & personarum eiusdem habet curam monasterii, & personarum tam in foro penitentiali, quam judiciali, ideo promoueriteneret, sicut aliam habens curam.

6. Intelligiue i la beneficia vel prioratus habeat in titulum, sive in commendam, per d. §. ceterum, ibi collationis, seu commissio nis sibi factæ: nam qui in commendam habet, non plus iuris habet, quam habens in titulu, nec minor idoneitas requiritur in commendatario, quam in habente titulum per c. nemo de elect. in 6. & d. §. ceterum,

Vicarius
perpetuus
promoueri
intra annū
tenetur.

Prior con-
uenualis
etiam com-
mendata-
rius intra
annum
promo-
tuendus.

loquitur generaliter, quando conferuntur, aut committuntur, conferuntur in titulum: committuntur in commendam: vi in cl. rna. de suppl. negl. præl. vii abund. scripti in tract. de paci/ posse. in 5. amplia. nu. 42. [Si tamen cura regatur per secularem vicarium, dicere non priuari priorem: quia curatus actu non dicitur prioratus, vi m. serius abundans scribani.]

7. Tertiò habet locum tam in seculari bus, quam in regularibus: vnde si committatur ecclesia parochialis à Papa cuidam regulari, tenebitur is etiam promoueri intra annum, per d. c. licet canon.

8. Sic erit dicendum in seculari, cui prioratus regularis conuentualis, aut curatus est commendatus. Imò ab ordinario non possit ecclesia parochialis commendari cuidam, nisi qui actu sacerdos existat. c. nemo ergo si Papa eidem commendet, tenebitur idem promoueri iuxta terminum iuris. Et ita fuit decisum magna camera inquisitionum, anno 1534.

9. Tamen §. ceterum, non habet locum in Præpositis, Decanis, & aliis præsidenti. Arg. Prepositi in canonici regularibus: tum quod ille. & decan text. tantum loquatur de prioribus conuentualibus, & curatis: tum etiam quia turpiter est constitutio pœnalis, ergo non exten. promouetur, per l. cunquidam ff. de lib. & posthumum, nem. nam hoc exp̄s̄it Papa, si voluisset c. ad audiētiam de Decimis.

10. Nec refragatur quod Benedictus 12. extenderit etiam ad Præpositos, decanos, & alios præsidentes ecclesiis conuentualibus: ut patet in const. Bened. c. 29. incip. in super. reis nos par i ratione: hoc est verum in ecclesiis conuentualibus monachorum, quia in illis est speciatim statutum, ergo in alio locum non habet, quæ non sunt ordinis S. Benedicti, quibus exp̄ss̄e monachis illa lex est data: vi consulari Federicus de Senis, cons. 25. casus talis est, quidam, & Dom. Promot. cons. 132. casus talis.

11. Quartò extende, etiam si habens ecclesiastiam parochiale non recipere fratres primi anni propter deportus, quos franchi vocant Galli, nihilominus tenebitur promoueri, alioqui priuatus erit anno elapsio anni.

per

per c. licet canon. tum quia grex est eidem
commisus, ut ibi, & habeat pacificam pos-
sessionem curæ, ac liberum exercitium ani-
marum: ergo propter earum periculum
tenetur sic promoueri, gl. & doct. in c. cō-
missa, ibi Dom. & Phil. Perus. de elect. in 6. & in
c. scribi concessio, de pr. ab. ibidem & Do. cons. 425.
dubia, in 3. q. vers. super tercio.

12. Nam licet n̄ illo anno recipiat, quo
seruire teneatur, tamen parare se tenetur
ante tempore, quo fructus recipere lie-
bit, si idoneus ad seruendum, & sic pro-
moueri tenebitur illo anno. Nec obstat
quod per adeptiōem secundi non vacat
pranum, cum ex eo n̄ recipio: magna si-
quidem estratio differentiæ inter virting,
cum inducere vacationem primi, ex quo
nihil ex secundo percepi, & sic nec illud
censeor habere nimis graue esset, & per-
petuum esset detrimentum. Sed quod te-
neat promoueri intra illum annum est
potius honor, quam onus: cuius honoris
si quod sit incommodum in non percipi-
do fructus primi anni, temporaneum est
illud, & modicum: cuius rationem prætor
non habet. l. scio. ff. de rati. in integ.

13. Addo quod c. si tibi, n̄ de hoc ultimo
dicit: sed hoc tantum de primo, & quoniam vi-
delicet esse, vt non debeat vacare primum,
quamdiu n̄ recipis ex secundo: cuius non
videor habere pacificam possessionem in
plena, nec videor renunciare bene ficio
primo, ex quo lucrum habeo, proper se-
cundum, ex quo n̄ consequor: & huius
sententiae sunt do. de Rot. decis. 6. suffici,
inst. [sub tit. de preb. decis. 3.] & do. Gen.
conf. 7. for manir. col. vlt. pluribus compro-
bare, nisi putarem ista sufficere. Si tamē
quis retineret sibi omnes fructus, & renū-
ciaret parochiali ecclesiæ, putarem eum
qui n̄ percipit, promoueri non teneri:
quia n̄ habet, & episcopus eum non pro-
moueret sic per ca. episcopus de præb. & post
quam non vivit de altari, seruire non te-
netur. c. cum secundum de præb. vrde ille qui
recipit fructus, tenetur sacramenta admini-
strare, & eo mortuo tenetur resigna-
tarius intra annum promoueri, & ita pu-
tare in dicendum in hoc casu, secus in præ-

cedente, in quo paruo tempore caret fru-
ctibus, hic multo, & forte ad vitam non re-
cipiet. Ethoc tenet. gloss. Monach. in d. c. fi-
elbi concessio quamvis. glo. contra: quia post
quam alter recipit fructus, habet curæ ex-
ercitium autoritate Papæ, ergo alter resig-
natarius, qui plenè non dicitur illud be-
neficium habere, quandiu alter viuet, non
tenebitur promoueri, quia cessat ratio. ca.
cōmissa, vt retrocedere possit post fructus
perceptos, quos si non percipit. Nec de-
bet imputari sed dicit. glo. isti qui illud bene-
ficium accepit, sicut si accepisset benefi-
cium, cuius nulli essent fructus: ratione
forte belli, quia n̄ est eadē ratio. Nam qui
recipit beneficium cuius nulli sunt fructus,
hic solus habet & titulum, & curæ exerci-
tium: sed quando sunt omnes fructus re-
seruati resignanti, hic habet curæ exerci-
tium antiora: te Papæ, ergo non debet im-
putari illi qui accepit titulum beneficij,
cuius fructus non potest percipere: quia si
non haberet alium titulum episcopus eū
non promoueret, sed teneretur illi proui-
dere, si eum ordinaret, per ca. si episcopus de
præb. in 6.

14. Animaduertendum est tamen, quod Recipientis
non promotus intra annum, & si postea fructus
recepit fructus, non ideo redditur inha- post annū
bilis ad alia beneficia, quia pena illa n̄ ap- promoto-
ponitur in d. c. licet canon. veruntamen te- nis an sit
nebitur fructus restituere, si animum pro- inabilitis.
mouendi non haberit. c. commissa, de elect.
in 6. de Rot. decis. 326. nota quod non admit-
titur. in antiqu. sub tit. de excep. decis. 3. Iibi di-
cit contrarium in Cácellaria teneri: suprà
dixi in dispens. super defectu nat. teneri resti-
tuere postquam non seruit.

15. Sed an is, qui n̄ habuit animum pro- Conueniri
mouendi, possit postea conueniri ad fru- an posse
ctuam restitutionem, & condemnari à iu- ad fructuū
dice ecclesiastico: quod videtur per d. c. restitutio-
commissa, sed contra visum est Senatui, nem non
anno 1522. die 21. Nouembri pro magistro habens ani-
Petro du Gar. appellante à Decano, & ca. mun pro-
Ambianensi, quia hoc procedit, vt ad re- mouendi.
stitutionem teneatur in conscientia. Arrestum.

16. Et sic debet moneri per suum confes-
sorē, non quod detur alicui actio: quod est
V v

notandum. Melius tamen esset fructus in hoc seculo reddere, quam ad inferos cum illis deculsi. vel a Papa compositionem impetrare, seu ab illis qui indulgentiis instant componendi potestatem habent.

*In capellaniis quando non pro*nous* s*it priuatus*.*

17. Quinto procedit. c. licet, etiam in capellaniis, quando quis in illarum fundatione dixisset expreſſe velle. c. licet, habere locum in hac capella. vt si presbyter non fuerit promotus intra annum, quod sit ipso iure priuatus. & alteri etiam eo non vocato conferri possit. Ita videntur decidere Do. de Rot. dec. 108. no. quod rbi in antiqu. sub mult. derer. pernui. decis. i. I quia non licet a fundatione discedere. c. quis. de prab. cl. quia contingat de religioſ. domib. & sic potest sustineri conclusio, quod habens capellam tenetur intra annum promoueri, alioqui ea post annum est priuatus, intellegendo ut supradictum.

Prorogare annum pro motionis non potest episcopus.

18. Sexto etiam procedit, quamus episcopos prorogas et istum annum: quia non potest episcopus dispensare super aetate, nec hoc tempus prorogare. c. praeceps. & c. indecorum, de aetate: nam cum Decret. licet Canon, permittit episcopo dispensationem super residencia, ergo super alio prohibere videtur. argu. c. qualis. 25. dist. ca. nonne, de presumpt. Ioan. monach. in d.c. licet, maxime quia illa Decret. licet, ex tex. concilij, contra quam episcopus non dispensat, ca. cum dilectus. ibid. de elect.

Annum pro motionis epiſcopus abbreuiare non potest.

19. Septimo postquam annus datur a iumenti priuoueri, non poterit etiam episcopus illum annum abbreuiare, & mouere istum curatum ad breuius tēpus capescendum, quo sacerdos fiat: nam indulsum à iure beneficium nemini est auferendum, per reg. indulsum, in 6. dist. l. si. §. donec. C. de iure delib. hoc ex preſe docet Bon. de vital. in clem. rna. in q. 3. de offic. vic.

Habitans in curia per annum non potest.

20. Octavo declara, quod si possidens hanc parochialem ecclesiam in curia degat, absque huiusmodi promotione facta intra annum, tunc post annum in curia dei parochiale que vacabit: & ad solum Papam collatio pertinet. c. 2. de prab. in 6. [sed episcopus post mensem conferre illum poterit, &c.] cap. 3. ibidem Collecta. in c. ecclesia, in fin. de fort. leg. &

Provincial. in it. declaratoria ſu. per proponente, ſeu voente, &c. verſe. beneficium reſidentis in curia.

[N]on procedit etiaſi fit in seruitio archiepifcopi. Nam quamvis fructus possit canonicus in absentia recipere. c. cum dilectus. & seq. de cler. non resid. tamen promoueri tenebitur, quia huic priuilegium à iure non datur, ſicut fructus p̄ceptio. & c. licet canon. omnes addstringit. & priuilegiatus in uno non eſt in alio. doct. in authem habita. C. ne filius pro parte. Et quia priuilegium recipiendi fructus, potius epifcopi fauore datur quam canonici.

Decimò etiam nihil prodeſſet, ſi ad subdiaconatum vel diaconatum (licet ſint ordinis ſacri) promotedus fuerit, quia tex. in d.c. licet canon. dicit, ad ſacerdotium promoueatur. Et ideo vacabit parochialis ecclesia post annum, ac ſi ad aliquem ex ordinibus promotedus non eſſet, quia non eſt ſatisfactum legi, nec extendimus prenam, ſed oportet ut in fui terminis ſerueatur. Id habetur in d.c. commissa.

21. Nunc limitatur haec regula, primū Epifcopi non habere locum in epifcopatibus, & Ab-uis abba-iatibus: quia in his non inuenio hoc statutum cuiuslibet, quorum tamen expreſſa re-quireretur mentio. gl. singula. in c. 2. de prab. in 6. ſed d.c. licet canon, loquitur ſolum de non parochialibus ecclesiis.

22. Et licet tex. in cle. ne in agro. §. ceterum. & ſequenti loquatur de prioratu conuentual. tamen non loquitur de Abbatis: ideo in ea non habebit locum ille tex. tum quia odiosum eſt, ideo reſtringendum. c. statutū de elect. in 6. reg. odia, de reg. tur. in 6.

23. Adhaec per adeptionem beneficij incompatible non vacat epifcopatus. c. cum noſtris, de conceſ. prab. ſic nec Abbatis, ob id etiam non vacabit per non promotionem: quia nec quidem hoc eſt expreſſum à iure: ſed de epifcopis, eſt tex. in ca. i. & per totum. 100. diſt.

24. Ideiſi ecclesia parochialis erigatur in cathedralē, quia perdiſit nomen parochialis: vt consuluit Dom. conf. 125. dubia, in p. & ſic nomine parochialis non continuatur, renot. in c. ſum noſtris, de conceſſio. prab. bene- Petrus

Petrus de Perus. in tract. de mut. statut. eccl. script. superius in tract. vno.

monasterio
bi episcopis
m vi pro-
mouatur.
25 Ideo iura antiqua remanebunt in his
incorrecta, ridelicet e. cum in cunctis. s. infes-
tis abba-
ri, si monitus non promoueatur, [nempe
in concilio Picta. sic statutum fuit, ut Ab-
bates, decani, & prepositi, qui presbyteri
non sunt, presbyteri siant, quodsi aliqua
iulta causa prohibente presbyteri, aut dia-
coni esse non potuerint, prælationes ad-
mittant. cap. i. de acta. & qualita.] & sic etiam
in episcopatibus, & Abbatis monitione re-
quiritur, antequam videntur per non pro-
motionem : quam monitionem hic & a
liis casibus hodie contemnunt archiepi-
scopi, & episcopi facere in suarum perni-
ciem animarum, cum ipsi vigilare deberent
supra gregem, at vereor ne quidam circa
ferarum, vel mulierum venationem po-
tius inuident quam circum animas. præ-
cor Domine facias, vt videant.

26 Abbates quoque nolentes promoue-
ri suam grauite onerare conscientiam ar-
bitror, ni iustum aliquod afferant impedimentum,
siquidem non secundum Abba-
tiarum institutionem officium eis iniun-
ctum exequuntur, sed à probis, quibusque
munus hoc sanctum & religiosum misere-
præcipiunt: quamobrem non sine grauissi-
ma culpa tenentur ad fructuum restitu-
tionem: quia cessat causa seruitij, ergo &
fructuum lucrum, per l. quod dictum. ff. de
pactis. e. cum cessione, de appellatio. & si essent
in concilio, procurarem statut, vt etiam o-
mnis illi ipso iure post annuin est: pri-
uati per non promotionem, ino quod es-
sent presbyteri ante adeptum episcopatu-
m, vel Abbatiam: quia hodie infamibus
dantur, & si senibus concedantur, isti no-
lunt promoueri, Imo licet diaconi Cardi-
nales non teneantur promoueri nisi ad
diaconatum, ratione Cardinalatus, ramen-
si habeant Episcopatum promoueri te-
nentur, sicut alij Episcopi, iustum haben-
tes præbendam diaconale si recipient par-
ochiale eccliam. ea. licet, & puto tor-
queri in inferno illos qui nunquam fue-

runt promoti, & tamen deuorarunt in vi-
ta cibaria sacerdotum, & Papallos debet
compellere, nā hac memoria mundo qui-
dam tales sunt ad deuorandum bona pau-
perum.

27 Secundū non procedit in ecclesiis
collegiatis etiam parochialibus, per e. sta-
tutum, de elect. in 6. nam in illa qualitas addi-
ta generi, facit illud transire in aliam spe-
ciem: vt docet texus. in l. ius civile. ff. de iustitia
& iure. Panor. in e. bone. i. no. a. de popula. prela.
Barba. in tracta. de prelatis. Cardinal. in l. quest.
1. partis. nu. 14. pleia. Albert. in tract. de augmen-
to. in 3. conclus.

28 Tertiū limitatur in dignitatibus et. Habens di-
lam curatis: & sic Decanus etiam ecclie dignitatem
curata non tenetur intra annum promo-
curatis vel
teri, quia e. cum in cunctis. s. inferioris, de ele-
collegiatā
cio. nō recipit suppletionem, nisi immerē non priua-
parochialibus, ergo in aliis locū non ha-
tur per nō
bebit: & simpliciter ecclie parochialis promoto-
nion comprehendit parochiale ecclie nem.
qua dignitas est, si quidem aliam qualita-
tem habet, Ioan. Andr. & alij in d. ca. statutum,
per illum text.

29 Nam postquam in c. licet canon, fit
mutatio in ecclie parochiali, ergo in a-
liis remanet, e. cum in cunctis, immutatu:
nde sine monitione non priuatur quis
dignitatibus curatis, etiam quia in illis ap-
ponitur poena, dem. rthi qui, de etate. & sic
consil. Feder. cons. 25. casus quidam. & cons.
76. casus & c. prior quidam: igitur alia poena
non erit adicienda.

30 Et sic illius non promotionis poena Decani
locū non habebit in decanatibus, preposi-
turus, aut Archidiaconatibus: vt docet Dom. & Archi-
consil. 31. quoniam, & consil. seq. plene consuluit diaconi nō
etiam pretextu nouae constitutionis, & Romia. priuantur
consil. 25. quo ad primū, que. 2. plura conges-
ob non pro-
sim lib. meo. in d. statutum: ideo qui possedit
præposituram curatā in ecclie collegia-
ta sine promotione per annum, non tamē
est priuatus, nisi fuerit monitus: vt refere
Boet. in decis. Burdegalen. quest. nro. quidam re-
nunciavit, in fin. quia non est parochialis
simpliciter, de qualoquitor c. licet canon: licet
æquum & bonum esset vt per concilium,
vel per Papam hoc statueretur: & hoc ad

Dei seruitium tenderet. [Tamen obtinentes dignitatem, vel canonicatum in eccl^{ia} cathedrali, vel collegiata, quandiu in sacr^{is} non sunt, non habent vocem in capitulo, nec nisi dimidiata partem distributionum quotidianarum. cle. vt si qui de cetero & qualita^t addit etiam consuetudo, vt non sedeant in superioribus subselliis chor^{is}: quæ consuetudo fuit per Senatum approbata contra quosdam canonicos eccl^{ie}. Locharum, requirente procuratore regio in causa^{re} appellationis cantoris illius eccl^{ie} contra quosdam canonicos. 1554. die 5. Junij, in magna camera.]

Pnitam: 31 Quart^o non procedit, quod ecclesia parochialis effet principaliter vniuersitate prebendæ, vel alteri beneficio simplici. ex iuris posidet pander. §. qui verb^e, de preben. &c. super eo. illo tituli. in sexto. Siquidem eo. causa beneficium unum assunt naturam eius cui vniatur. tra annum per cap. recolentes, in fine de statu monach. Anto. non pro. in cap. i. ne sede vacan. glo. & doct. in d. cap. licet canon: tum quia principale tunc attenditur, non accessoriū. quod sequi naturam principalis conuenit. l. cum principali. ff. de regul. iur. scripti in tract. de rmo. supra, secus si sequitur principaliter: ut docet. Nicolaus Milius. in verb. curatum, pr in vlt.

Curam ob. 32 Quinto idem si non habeat curam fori pœnitentialis, sed tantum fori contentio- controv. si. Cardinal. in clementina. q. 20. de off. vicari. non compre. vbi dicit, quod Archidiaconus habet cura beditur in fori contentioſi. capit. u. & finali, de officio Ar- ca. licet ca. chidaco. & tamen non tenetur fieri sacerdos intra annum, sed sufficit quod fiat dia- conus. c. cum in cunctis. §. inferiora, de elect. quamobrem sine monitione non priuare- tur: quia d. c. licet canon, loquitur in eccl^{ia} parochialis simpliciter non in quoconque beneficio curat.

33 Et superius in declaratio. bullæ & signa- ture retuli differentiam inter ista, nā par- rochialis ecclesia dicitur, quæ parochiam habet, & territorium ad eius curam depu- tatum: ut docet Panorm. in cap. exiir pandæ, de preb. & Nicol. Milius in verb. ecclesia parro- chialis, & scripti in verb. parochiales, in §. sta- dium. 2. de collat. in Concord.

Beneficia. 34 Sexto quando nulli sunt parochia-

ni, fortè propter bellum, vel alias. glo. & doct. in d. c. licet canon. Nam clericos huiusmodi habere beneficium fancimus, qui ad sacrosanctas eccl^{ias}, vel ad monasteria permanent non diuagantes, neque circa ministeria diuina defides, cum propter hoc beneficium eius indulgemus. l. genera- liter. C. de sacro sanct. eccl^{ie}. c. generaliter. 16. q. 1. faciel. 2. ibi, in actu positi, ut dign. ordo seruit. lib. 12. & cessante causa cestat, effectus. l. quod dictum. ff. de pactis. ca. cum cessante, de ap- pellatio. & lo. de Selua. in tractat. de benef. in 3. parte q. 42. lo. Staphil. in tract. de literis gratie, in 2. parte fol. 46. quia si non habeat curam actu, cestat ratio d. ca. licet canon: ut scribunt Anh. & alij per illum text. in cle. vna. col. i. de offici vici.

35 Sed si reuertantur parochiani, tene- bitur, is promoueri ab eo die, quo reuertitur, si quidē incipit actu parochiali esse: ut ipso veruantem erit titulus, ut quod ipsi parochiani inoneant curatum, ut eis seruire teneatur, ne scilicet ignorantiam villæ pre- tendere valeat: de qua inferiorū dicetur.

36 Eum autem verum esse curatum do- cet Staphil. in tract. de literis gratie, titul. de veritate & statu benefic. vers. patet igitur, qui certum habet territorium limitatum, & quod ipse curam exerceat per se non per vicarium perpetuum, & quod iste sic inti- tuatur. Ego vidi praeceptum fieri ab epi- scopo, seu eius officiali isti curato, statim reuersis parochianis ad instantiam illorū, ut refidere haberet, & promoueri intratē- pus iuris, alioqui episcopi prouideret.

37 Septimo curatus poterit ecclesiastu- suam permutare cum alio beneficio in fine anni. ca. commissione elect. in 6. cum ea ante finem anni priuatus non sit, ut ibi dicitur: & sic tenent Do. de Rot. dec. 187. maniq. sub tit. de prebend. decis. 38. licet contrarium ali- bi dicatur fuisse iudicatum in Rot. dec. 355. nota quod non promous. [in antiqu. sub tit. de re- run permuta dec. 6.]

38 Sed primæ sententiæ adhæret Aufre. dec. 471. dicens esse communem & verio- rem: quia suum est beneficium ante finem anni, ergo potest illud permutare etiam decies: permutat Oldr. in consi. 203 factum tale, per illum

per illum texti in c. commissa, & Aegid. Bellam decis. 173. non promotus, ac Rochus in tracta. iuris pat. in verbo honorificum. quæst. 30. [sub tit. de rer. permuta. decis. 1. & in omnibus temporibus actionibus, nisi nouissimus totus dies impleatur, non fингit obligationem. l. in omnibus. i. f. de actio. & oblig. sic nec priuat ur quis ante ultimi diei lapsuin.]

39 Etis cum quo permutatur tenebitur intra alium annum etiā promoueri, alias priuatus erit. de Rot. decis. 108. nota quod ubi, in antiqu.

40 Nam quilibet habens parochialem intra annum promoueri tenetur, siue sit primus, siue post eum aliis, siue causa permutationis habeat, siue ex alia prouisione.

41 Octauo limitatur, quando litigiosa est eccllesia parochialis: nam computatur hic annus à die commissi regiminis & pacifica possessionis, per tex. in c. commissa, de elect. in 6. vel à die, quo potuit esse pacificus: ut ibi, & c. licet. 2. de praeb. in 6. Aegid. Bellamer. decis. 153. Papa, & decis. 83. super hoc. ubi dicit hoc probandum à non promotio, videlicet litem habuisse, vel habere, aliqui securus non erit, t. e. Dom. conf. 32. Bonifacius. col. 3.

42 Cuius prætextu vidi multas impre-
cipit. parochiales, quia possidens lites sibi
fingebat, sed ante Deum, cui omnia sunt
eliptica. priuatus est priuatus, nec aliquem habet titulum: ideoque
recipiendo fructus est prædo, & fur, &
fallarius, quod falso nomine curati sibi ven-
dicit, & alicribit, cù nō sit quoniam bretere
tenetur ad restituitione fructuum, vt quos ex
re non sua (cù sit priuatus) accipit, & mala
fide: alioqui nō dimittitur peccatum nisi re-
stituatur ablatum, per reg. peccatum de regul.
iur. in 6. & hic inferno perpetuo, nisi respi-
ciscat, cruciabitur.] Facit tex. in 1. cum hi. §. si
cum lis. ibi ne circumveniatur oratio, finge c-
enim lites potuerunt, vt transactio etiam
citra prætoris auctoritatē fiat, f. de transa.

43 Præterea cù quis habeat ius in dicto
beneficio, donec sit annus elapsus, nec an-
tea priuatus intelligatur: ideo in fine anni
Papa vel ordinarius fauore studii dispen-

sare poterit, cum volente studere, ne vacet
interim beneficium, per d. cap. commissa, &c.
cum ex eo, de electione, in 6. dummodo hic
fuerit promotus ad subdiaconatum ante
annum, reibi, & docet Oldrad. d. conf. 203. & de
Rota decis. 187. nota quod tenens, in antiqu. sub
tit. de præben. decis. 38.

Vnde vide episcopi dispensationem Forma dis-
plic conceptam, Ioannes &c. Petro. &c. non pensare epi-
tenearis ad diaconatus vel sacerdotii or-
scopi. dines promoueri hinc ad septennum,
dummodo illo tempore durante, in ali-
quavniuersitate approbata resideas, & li-
terarum studio infinitas, & intra annum ad
subdiaconatus ordinem promotus fueris,
tecum de gratia speciali dispensesamus: pro-
uicio quod tua eccllesia nullum in spiritua-
libus & temporalibus patiatur detrimen-
tum. A. tun. &c. Dicitur, Resideas, & stu-
dio infinitas, quia non sufficit in studio esse,
nisi quis studeat. I. si quis autem, & ibi. Alex.
f. de acqir. possess. gl. in preceinio 6. lib. Bartol. in l.
si quis Tino. f. ex quib. caus. nat. Dixi in scho-
laisticu priuileg. 29. & seq. art. 31. & seq. ubi multa
scriptis de hac schola, scilicet corum residentia, & quan-
do excusenur.

44 Ethicæ communis opinio & vera, te-
ste Aufr. in dec. Tholos. q. 471. ride Aegid. Bella-
dec. 15. & vtrum, & dec. 735. si imperans, & Rom.
conf. 35. quo ad primum, in 3. q. & si possidens
istam ecclesiæ parochialem moriatur
victima die anni, vacabit beneficium per
mortem illius, cum adhuc non sit priuatus. d. c. commissa. Paul. Paris. conf. 10. super hoc
in fin. vol. 4.

45 Notandum est, quod postquam an. Promoti-
enus iste computatur à die pacifica posse-
ri in Francia adeptæ: & in hoc regno pacificam ciaretetur
possessionem quis non dicitur habere an-
quis in se-
te annum, ob id post annum pacifica pos-
sessor alterum habet annum ad promo-
uendū, ne si promoueretur in primo an-
no pacifica posse in fine anni ei beneficium e-
uinceretur, si et presbyter sine beneficio,
& mendicare cogeretur in opprobrium
totius cleri. c. diaconi. 5. in 93. distin. quod ne
contingeret, iura prouiderunt, ne quis or-
dinaretur sine beneficio, vel patrimonio,
capitul. posulati, & rescrip. capitul. episcop.

Episcopus, & capitulo cum secundum de prebent.

45 Et si episcopus seu ille istum non habere beneficium, haud quamquam eum promouisset: ideo quia irrita non potest esse de iure novo ordinatio d. c. cum secundum. melius erit, quod non promoueat, quam si postea nudus remaneret. Ita declarauit Senatus Paris. in camera (vt dicunt) Domanii, anno 1447. in mense Februario, pro magistro Petro de la Berniere, contra Chaffin. Relatore Do. Sanucie-
rio Consiliario eiusdem curiae: per quod declarantur iura canonica, maximè d. ca-
commissaria, vbi glo. valde titubat. quamob-
rem nota istam declarationem apprimè
utilem, & hodie communem in dicta cu-
ria.

*Iustum im-
pedimen-
tum excu-
sat non
promotum.*

47 Nonò limitatur cum iusto impedi-
mento detentus non potuit promoueri:
c. commissa, & in clene in agro. §. ceterum, de
statu monach. glo. in verb. priuatu, cap. licet ca-
non. vt pote fivaletudine aduersa, vel alio
iusto impedimentoo quis affectus fuerit,
non erit priuatus: & sufficit isti valetudi-
nem hanc probare, licet speciem infirmitati-
tis non probauerit: vi Dom. de Rota asse-
runt in decisi. Faſtol. causa n. & quod dicatur
iustum impedimentum, scripti in gloss. im-
pedimento. §. i. de col. in Concordia. & in tract. de
exon. in ord. Reg. in 3. tomo. commenta.

*Impedi-
mentum
in fine an-
ni eueniens
an excu-
sat.*

48 Et an sufficiat probare impedimen-
tum, si in fine anni superuenierit, Aegid.
Bellamera decisi. 83. super hoc negatiuē con-
cludit, si non poterat intra illud tempus
promoueri: Sed contrarium dicerem:
nam poterit illud beneficium resignare,
vel permittare, seu dispensationem habe-
re de non promouendo id temporis vel
breue impetrare, vt vno die promoue-
tur: ideo impedimentum etiam in fine an-
ni superueniens excusat à non promo-
uendo: & finito impedimento secundum
eum annus dabitur integer, vel tantum
saltem temporis, quantum restabat tem-
pore impedimenti, per no. in cap. cum ex eo,
de elect. in 6. & per c. si electio. de elect. ibidem.
cle. vna de in integr. ref.

49 Ideo priuquam amoueatur posse-
fio, debet citari possessor, vt cognoscatur,

an fuit iusto, seu legitimo detentus im-
pedimento. c. licet. 2. de preb. in 6. gloss. in cap.
commissa, de elect. ibidem: & hæc est commu-
nis opinio doct. ibi: & debet citari princi-
palis & non procurator ut dicunt Do. Ro-
ta, decisi. 750. secundum, in antiqu. sub titulo de son-
tor. & re iudica. dec. 22. & opus est quod cita-
tio ad istam declarationem faciendam
perueniat ad notitiam possessoris: vt fir-
mant Dom. de Rota. decisi. 771. dic quod si appo-
natur, in antiqu. sub tit. de avo & contu. decisi. 21.
& Aegid. Bella. decisi. 176. auditor.

50 Hoc de poftannum in Francia conse-
prunt ordinarii, & facta ab illis collatione Francie
vel prouisione à Papa, impetrantur literæ in prouis-
in causa nouitatis directæ iudici Regio, per nos
coram quo impetrans dicit se canonice promoti-
beneficium asseditum, & esse in possesso ne alio
beneficii, quod vacauit per non pro-
motionem talis, &c. nisi impedimentum
prober aduersarius vel promotionem, aut
dispensationem, adjudicabitur impetranti
possessio, saltem per recrenditiam: & sic
seruator in forensi iudicio.

51 Sed ante adiudicationem uno finito
termino, dari poterit aliis ad probandum
dictum impedimentum, quia de graui agi-
tur prauidicio: vt decidit Aegid. decisi. 177.
in casu. & vide eum decisi. 180. si priuatus &
ista causa regetur legibus & statutis illius
curiae coram qua agitur: vt not. in cap. 1. de
pons.

52 Decimò si pater vel patruus, vel ali. Nescio
us retinuerit bullas sui filii, vel nepotis, se habet
aut alterius, non procedet priuatio: nam curiam in
in hoc casu cum filius, vel alius ignoret se princeps
curatum esse, non currat ei tempus, nec pernos
priuatur nisi adie quo scit, cum dicatur id proman-
iustum esse impedimentum secundum nem.
Dom. inc. commissa. Ioa. de Selua. in tract. de be-
nef. in 3. parte. que 3. in s. quia non est neglig-
entia, vbi non est scientia. c. 2. & c. quia, de
conce. preb.

53 Sed peccat is, qui sic retinet bullas &
non facit certiorum eum, cui beneficium
acquisiuit: nam quilibet acquirere potest
alteri, sed non acquisitus priuare sine facto
domini. l. id quod nostrum est. ff. de regul.
iuria.

54 Sed

54 Sed in hoc fraus esse posset: quia pater semper posset retinere bullas filii sui, & sic quilibet posset excusari: & hic pater rapax deuoraret bona ecclesiæ & sic spoliarentur beneficia & bonis, & seruitio. Ideo dicrem fauore ecclesiæ quod hinc non promotus, est priuatus, & imputetur ei, qui acquisiuit illi pueri beneficiū, nec pro eo non impetravit dispensationem, vel tempore debito eum promoueri non curauit: nam summa ratio est, quæ facit pro ecclesia, l. sine persone, ff. de relig. alioqui quilibet excusaret se, dicens se ignorasse habere curatam beneficium: & nunquam daretur vacatio per non promotionem: quod esset valde absurdum, & puto quod si Papa hodie interrogaretur sic statueret.

55 Undecimū minor dispensatus ad obtinendum parochiale, non tenebitur promoueri intra annum, nec priuatus erit ex defectu promotionis, per text. iuncta gloss. in ca. quia in tantum de p̄ebend. vbi P̄anorm. dicit quod minor dispensatus ad ecclesiam parochialem, censetur dispensatus de non promouendo, quod est accessoriū. Idem tener Felin. in ca. postul. sibi, de rescrip. & Iōan. de Selua. in tract. de benef. in parte. q. 52. Et superius scripsi inter dispositiones effectus.

56 Sed in decimo octavo anno ad subdiaconatum, in vigesimo ad diaconatum promotus fuerit, vacabit beneficium per non promotionem, teste Anchurano conf. 293. vñtra alia.

57 Contrarium tamen fuit iudicatum Burdeg. ut refert Boer. in decis. Burdeg. quest. no. quidam, in fine, quia cap. licet canon, est odiosum, & sic nequaquam extendendum: & quia loquitur quando non fuit promotus ad sacerdotium, ideo non intelligetur in aliis ordinibus.

58 Alioqui dictum cap. extenderemus, contra gloss. in ca. fin. de sure patro. & alia iura voluntaria priuationem non extendi ad alios causas: per §. fin. autem, ibi, non est qualibet lex tale quid dicens in authen. de non eligend. secundò nub. collation prima. & hæc vltima sententia videtur magis equa: quia hic po-

terit promoueri ad omnes ordines in 25° anno, & ita satisfacere illi text. qui tantum requirit promotionem ad sacerdotium, non ad diaconatum, vel subdiaconatum.

59 Si tamen fuerit cum aliquo dispensatum, ne ad aliquem ex sacris teneatur promoueri, &c. non tenebitur promoueri in hoc tempore præstituto à iure: alioquin nihil prodesset ei dispensatio: vt supra dixi.

60 Duodecimo non procedit etiam in Curatam ecclesia curata non parochiali, per d. ca. li. ecclesiastis ceteri canon & abundescritpi differentiam in formam mandat gl. cum cura, & seq. in Concor. quia chialem istud c. licet canon: loquitur tantum in habens pro ecclesia parochiali, & est correctorium moueri non iuris: quamobrem odiosum, ac restrin- teneatur ingendum. c. statutum, de elect. lib. 6.

61 Decimotertiō limitatur in ædicula, Capellani- seu Capellania, etiam ex fundatione re- am obti- quirente sacerdotium, quæ à Papa fuit a- nens intra licui collata cum dispensatione: vt nisi annum prævia monitione priuari non possit ali- promoueri quis ex solo defectu promotionis intra non tene- annum: nam c. licet canon, loquitur de ec- tur.

clesia parochiali, ergo non habebit locū in alio beneficio. Ideo tenet gl. in verb. resi- dentiae. §. ordinat de col. in prag. obid maxime, quod fit poenale & priuans: quamobrem non erit ad alios causas trahendum. Si de- cididunt do. de Rota. decis. 520. nota quod te- nens Capellianam in antiqu. sub tit. de penis. de- cis. 3.] Et Röm. cons. 325. quo ad primum, vñ- dieit etiam eo casu nullam esse collatio- nem ordinarii factam non sacerdoti.

62 Tamen si in fundatione diceretur expressè, quod si Capellanus non fuerit intra annum promotus, esset priuatus, vel quod habeat locum c. licet canon, tunc in vim statuti hoc cap. seruabitur: vt decidit Staphil. in tract. de literis gracie, rubr. de variis mod. rac. vers. intelligo tamen. & alle. decis. Ro- te 180. nota quod vñbi, in antiqu. sub titul. de rescri- decis. 63.] quo loco nulla eius mentio habe- tur: sed vide quæ dixi supra in 5. amplia. & Boer. q. 223. in decis. Burdeg. & sic possunt conciliari, vt non priuetur obtinens ædicula- lam requirentem promotionem: nisi ex- presse statutis illius ecclesiæ id cautuare fuerit, & dictū de hac poena: vt supra scripsi.

53 Deci-

Minor non
promotus
ad subdia-
conatum
& dia-
conatum suo
tempore
non priu-
atis.

Commissa 63 Decimoquarto non procedit si duo
cura non vel plures praeficiantur ad ecclesiam par-
rochiale, & neutri eorum sit commissa
quis non cura: tunc licet uterque confessiones au-
diat, baptiset, & alia quae ad curam spectat
Si non sit faciat: tamen in eis non habebit locum d.
e. licet canon: quia sicut una sponsa duos
non potest, aut plures habere sponsos. c. i.
de sponsa durum sic nec ecclesia duos cu-
ratos c. cu nō igures de prob.

64 Et quemadmodum in unaquaque
ecclesia presbyterus esse debet, ita
plaecclie, quae sponsa, vel vxor eius di-
citur non potest inter plures presbyteros
dui, sed unum duxat habebit sacer-
dotem: qui eam sincerè, & calte regat. cap.
sic in rna 21. q. 2. sic consuluit Oldrad. conf. 67.
que s. tali. alias in una ecclesia duo essent
capita: quod est monstrum. cap. quis ap-
plicet de offic. ordinari. Stephil. in tracta. de li-
teris gracie ubique de qualitate. & sicut bene-
ficiis requiritur tertium.

65 Vnde si collegium committat curam
duobus, neuter curam habebit, sed tantu
curæ exercitium: & cura penes collegium
erit, & non apud singulos, & irrefragabili,
excessus de offic. ord. arg. l. in cantum, §. viiuersi-
tatis, de rerum diuis.

Curam quando quis dicatur 66 Siverò collegium committat vnum
ad tempus, etiam ille non erit curatus, sed
vicarius temporalis, apud quem non erit
cura, per not. inc. cum ex eo, de elec. & in 6. glo. in
extra ag. Exe. rabilis 10. 22.

67 Verum si committeret vnum, quem
non posset delittare, & is ab episcopo
suscipiet literas regiminis: tunc ille ha-
beret curam, & intra annum teneretur
promoueri, iusta deu. vna de off. vicar. &
Invo. inc. sc. cum non ignor. de prob.

68 Et teneretur collegium eligere vnum,
cui animarum cura assignetur de consue-
tudine: & ille reddet administrationis, &
venerationis rationem: ut dicitur in Euange-
lio. Redderationem villicationis.

69 Non tamen negatur quin plures cle-
reci, si ecclesia patientur facultates, pos-
san in rna sunt esse in una ecclesia: illud. 7. q. 1. sed non
ecclesia es tanquam curati: quianò possunt esse duo
se possumi. capita in uno corpore, quasi monstrum. c.

puoniam. de off. ord. hoc etiam probat Stephil. in
tract. de literis grati. e. rubr. de qualit. & statu.
hens. vers. requiritur tertium, nisi factæ el-
sent duæ parochiæ, & partita cura de pa-
pæ autoritate.

70 Decimoquinto limitatur, cum non Parochiæ
apparet ecclesiam esse parochiale: lenge
hinc de his quæ non sunt, & non appa-
pontant, idem est iudicium. l. duo sunt Titi. f. bar.
de cestam. rur. vnde si parochialis ecclesia
per quadraginta annos fuerit possessa
tanquam unita alteri, presumetur quod
non fuerit curata: & ille qui sic eam pos-
sideret, non priuatur per non promotionem:
quia prius oportet probare illam qualita-
tem, videlicet eam esse parochiale. l. non
ignor. C. qui accusare non possunt. Sic consuluit
Oldr. conf. 296. de iure.

71 Decimosexto si impetraverit eccl. Neg-
oian parochiale, dicens possidorem promoti
ultra annum eam detinuisse, nec dum fu- nō prohi-
bitum, sufficit quod probem eū
tantundem illam detinuisse, licet non
probem negativam illam, quod non fue-
rit promotus: quippe debet ipse possessor
probare se esse promotum: negotians enim
non potest probare. l. actor. C. de prob. ca. quo-
niam, illo iii. decidi. Egid. Bell. amera, decisi. 45.
si impetravit, qui allegat cap. ex parte, de re-
script.

72 Decimoseptimo si quis non fuerit Promotus
intra annum promotus, statim priuatus post modum
est beneficio. d. c. licet canon. ob id quamvis non possit
postea fuerit promotus, non potest illud parochie
beneficium retinere sine noua collatione, lenge
imò semper impetrari potest, vt vacans, sicut re-
dol. in c. cu nō venerabilis. de excep. ideo qui uert.
sent se non esse promotum, debet hoc
Papæ narrare, & petere sibi de novo con-
ferri, alioqui recipiendo fructus furtum
committit, vt pote ex re non sua fructus
recipiens, & dol. in ca. si. deresur. in 6.

73 Sed vix obtinere poterit nouam col-
lationem sine compositione fructuum,
nec potest hic iuvari decreto, de pacificis
possessoribus, quanto cunque tempore
possederit, cuin absque titulo possideat: &
decreatum requirit verum, aut coloratum
titulum:

titulum, ut abunde scripti in tract. de pacific. posse f. in prima limita.

Pofidit eccl. 74 Decimo octauo ecclesiæ fundata ad dñm quā communitatem subditorum longè com- fatur sum morantium, licet parochianos habeant, reatu, nō non sunt tamen parochiales ecclesiæ, vi- fatur priua delicat ad hoc, ut eas obtinens nisi promoto- fatus sit illis, fatur in per d. c. lices canon, quia simplex est benefi- manum ciuum, & cauſa succursus factum, ideo in promotus hac patria succursum vocant. de quibus De- tuis in c. exp. partes de ref. allegat panor. in ca. recolentes. in f. de statu monach.

75 Item qui istum habet succursum, audire potest iura civilia, si presbyter non fit, licet parochiam obtinens ecclesiæ matricem non posset ea audire. c. f. ne cleric vel monach. iunctio. c. i. illo tu. in 6.

76 Pratera per adoptionem istius ec- cleſiæ & succurſus non vacat p̄mum be- neficiū curatū, si quidē iſta benefi- cia compatibilia videntur, teste Lappo alleg. uo. testator in ſit. alia incipit Philippus, in f. vi- de que ſcripsi ſupra in tit. de eretio. in paroch. & iſta pendere dicitur ab altera principa- li: rr docet Archi. in ſun. 21. q. 1.

Lite davan- tem per re- ſcriptum ſi ne- neutrū be- neficiū, quadro pro- ſequitur quis poſſit impetrare.

77 Decimononō ſi poſt annum quis im- petrauerit beneficium non promoti, de- dum lite cum eo durante, ipſe illud impe- trauerit per reſcriptum ſi neutrū, vel ſi nulli, dicunt aliqui non valere hanc vlti- mal impetrationem: nam cum neutrū ius competere afferit, ergo nec ſibi: malè igi- tur ipſe recipit fructus, & perperam litigat ſuper dicto beneficio, videturque in- habilis.

78 Sed respond. valere: quia dum dicit ius non competere, intelligi debet de ter- tio, non de ipſo impetrante: & ſi conditio- naliter dixerit, ſi neutrū ius competit, quod petit ſibi prouideri, adhuc etiam hoc fieri poterit: & valebit etiam nouissima imprecatio per ea qua ſuperius abunde ſcripsi in tract. ſi neutrū.

79 Vigefimo ſi Papa mandat conſer- Tatio beneficium vacans per non promo- tionem Sempronii, hoc ipſo censetur de- clarare Sempronium priuatum eſſe illo beneficio: nec requiritur alia declaratio: rr

confutat. Anc h. conf. 293. vltra alia refert Phi- lippus Probus in additio. ad Ioan. Monach. in ca. volentes de priuileg. libr. 6.

80 Et licet de iure in casibus ipſo iure priuantibus requiratur ſententia declaratoria: rr in c. cum ſecundum de h. cretic. in 6. ta- men in hoc regno ſine declaratione impe- tratur beneficium, & demum agitur po- ſſessorio: ut ſupra dictum fuit.

[Vigefimo non priuatur is, qui non potest promoueri, vt poteſi quis ho- micidium commiferit, cui eſt prohibitum à iure, non celebret & ne promoueat. ca- tuac. queris de acta. & c. Henricus. de cleric. pu- gnum. in duel. Bonifac. in cleane in agro. §. cete- rum. in f. de statu monach. Quid ſi hi homici- da rehabilitatus fuerit, non tamen ad omnia, ſed circa altaris ministerium, anfi non promoueat, ſit priuatus? quod vi- detur, quia refutatio concedit quod ade- mit priuatio. c. quod ſi minor. §. refutatio. ff. de minor. l. 3. §. ſi in metallum demuner. & honor.

Contrarium putarem: quia gratia non inducit neceſſitatem. l. ſe. ff. de offi. procon- ful. nempe ſi concedatur minori, vt poſit ante tempus promoueri, ſi non promoue- atur, non eſt priuatus, quia potest, non in- ducit neceſſitatem. l. Gallus. ibi Bart. ff. de li- ber. & poſth. & non quicquid potestati iudi- cis permittitur, ſubicitur eius neceſſitati l. non quicquid ff. de ind. l. i. C. quomodo. & quan- iudex. & quod ad gratiam indultum eſt, nō inducit neceſſitatem. l. legata. ff. de leg. i. lmo. in l. talem. in ſin. ff. de h. cred. iſt. quod eſt ve- rum ſi non tuerit ad omnia reſtitutus, ali- as contra. per d. l. 3, quia eo caſu res ad pri- main redit naturam. l. ſi vnuſ. §. pactus. ff. de pac.]

81 Ultimō ei qui priuatus eſt per non promotionem, non potest iterum benefi- cium illud conſerri, ne priuatio reddatur eluſoria, & ſit verbis lex impoſita, & non rebus. c. commiffa de elect. in 6. cle. ne in agro. §. ce- terum. de statu monach.

82 Quod eſt verum ab ordinario, ſed à Papa poterit eidem conſerri, facta priua- tions illius mentione, quia eſt ſupra ius. ea. proposuit. de concess. pre. nec tenetur iure. c. i. de confit. in 6. c. nemo. cum gloſ. de elect. lib. 6.

Priuato an- posſit iterū beneficium conſerri.

83. Priuato quoq; propter delictum conferri potest beneficium à Papa, facta priuationis illius mentione. c. ad aures, vbi Panorm. in fin. de poni. & doct. in c. cum inter. de renunc. alias non valeret prouisio. l. si aliquid. C. de f. s. c. p. or. li. 10. vid. Fel. in ca. fraterni. de heret. & quamuis his in casibus priuatius non sit nō promotus intra annum: tamen si cessante impedimento non promotus fuerit & tenerit beneficium etiam simplex in conscientia tenetur ad restituitionem fructuum: quia non seruit beneficio: & alius promoueretur, & seruiret. cap. f. d. e. r. script. m. 6. alioqui nulli essent prebyteri, nūi obtinerent ecclesias parochiales: & in fundatione verisimile est, quod fundatores hoc voluerint: nec intentio eorum fuit dare cuidam non sacerdoti, & qui sacerdotio non fungeretur: vi. alibi dixi.

84. Alia multa possem hic congerere, quæ forte lectorum deterrent ab horum lectione: ideo cum his finem dicendi faciam, gratias Deo optimo maximo agens immenas.

Dispensatio de non residendo.

Moneribe. beneficarius presbiteri presb. fideat. C Onseruantur nobis etiam beneficia per dispensationem non residendo, potest enim ordinarius monere beneficiarium non residentem, vt resideat, qui, nūi monitoribus obtemperet, priuari poterit. c. ex iue. & seqn. de clericis non residentibus nisi per dispensationem libi prouideat. Siquidem Deus opt. max. elegit libi tribum Leui, vt ipsi seruaret, in axine circa aram Domi, cui beneficia id est decimas, & alia bona spiritualia dedit, Numer. 18. & scripti in tract. de decimis q. r. Bona vero temporalia idem dominus temporalibus viris, id est laicis, & aliis tribubus assignauit.

Beneficia pro spiri- tuali seruitio. 2. Et sic pro seruitio spirituali institutum est beneficium. c. f. d. e. r. script. m. 6. c. concessio. i. 2. qu. 2. gl. in c. si. de offici. r. i. car. ca. fin. n. q. 2. & pro rto sunt in temporali seruitio constituta sunt feuda. futura, seu c. uno de forma fideli & initio seq ibidem, needa pro tem non officiale temporalia. l. penul. c. de testa. milit. porali. l. pen. de domesticis & protec. lib. 12. & nullus

per substitutum seruire potest. l. null. 13 qui nexu. C. de decurio. 10. sic est in stylo parl. libr. 2. rub. de residentibus officia. regio. & superius dixi in part. titu. quare instituta sunt beneficia.

3. Vnde sequitur prelatos maximè tene. Prelati residerere, vt docet Hieron. in Leuitico, his xim verbis. Si quis vult pontifex esse, non tam vocabulo quam in merito imitetur Moysem, ut in iustitur & Aaron: quid enim dicitur de eis: quod non discedunt de tabernaculo domini: Erat ergo Moyses indesinenter in tabernaculo domini. Quid autem ei opus erat, vt aut à Deo aliud discederet, aut populum doceret?

4. Hæc duo sunt Pontificis opera, vt à Officiis Deo discat legendo scripturas diuinæ, & prelates sapienter meditando, aut populum doceat. sed illa doceat, quæ à Deo ipse didicerit, vi dicitur. & dicitur non ex proprio corde, vel humano sensu, sed quæ spiritus sanctus docet. Est & aliud opus, quod facit Moyses, ad bella non vadit, non pugnat contra inimicos, sed quid facit? orat, & donec orat vincit populus eius: si relaxauerit, & dimiserit manus, populus eius vincitur, & fugatur. Oret ergo sacerdos ecclesia indesinenter, vt vincat populus, qui sub ipso est, hostes invisibilis, qui sunt demones impugnantes eos, qui volunt pie vivere in Christo. cap. f. 36. distinct.

5. Sed quidam ex nostris prelatis terrue. Episcoporum runt nos, qui in vita populum ipsis commissum non visunt, nec quidem intruant. Quid ergo faciunt? curas lecularium principium, & aliorum, cum terreni sint, afflunt, contra statuta concilii Carthag. quo debet sic fuit statutum. Episcopus nullam rei familiaris curam ad se reuocet, sed electioni orationi, & verbo prædicationis tantummodo vacet. cap. Episcopus. 2. in 88. dist. vbi etiam dicitur, Episcopus aut sacerdos nequam saceruli curas assument, finaliter denunciantur: alii curias sequuntur.

6. Sed audi quid scribat Ambrosius. Ad palatium Imperatoris irem libenter, si hoc congrueret sacerdotis officio. c. conuenior. 2. q. 8. Sed vñ illis mundo deditis, quia dominus eorum infernus erit, nisi resplicant.

7. Te

Bonifacia. 7 Tenetur ergo beneficiatus, si debitum iuris residere velit officium exequi, residere in suo beneficiario in neficio nam quodlibet beneficium secundum suum beneficium docto residentiam exigit. *ca. quia non residen-*

do preben. dicit singula officia & beneficia aliquid uitatem exigunt personam. ca. sm. de clericis non residentibus. lo. de Selua tractat de beneficiis in 4. parte. q. 10. & talis persona beneficio queratur, quae residere in loco, & curam eius per seipsum valeat exercere. d.

c. quia non nulli, clerici non respondunt.

Simplifica- 8 Tamen de generali consuetudine mul-
de consue- dii, beneficii si simplicia non exigant resi-
tudinem non dentiam, scribit Alex. in cons. 7. vol. 3. Fel-
ex quo resi- in c. dilec. 7. s. 2. col. 1. de rescript. vide plen. Ni-
dauam col. Matis in reperitorio, in verb. beneficium.
qu. 33. vers. beneficium curatum vel non. Et
Nam postquam beneficiatus recipit temporalia beneficii, dignum quoque est, ut
seminet spiritualia. *ca. cum ex offici. de preser.* Sed hodie ad seruendum Deo sumus tanquam testudines, & cancri: nam pigre accedimus, & velut cancer retrorum i-
mus: *re scribit Hofstiens. in c. 2. de offici. Archi-*

Peccat non 9 Itaque non residens beneficii fructi-
residens & bus priuari potest, & peccat mortaliter,
fullus non qui eos recipit, ne legitima subsin causa
dolor. reci- forte studii re assertit Angel. Clavis in sua summa, in verb. clericus 7. nu. 4. sed converti de-
pere. bent in ecclesia utilitatem cap. penit. decler.
non residen- vel nisi sit priuilegiarius. gloss. Et
dicit. in ca. de cetero illo ut Paul. Paris. cons. 32.
licer regularius, in princip. vol. 4. & cons.
sequ.

Distributio 10 Verum glo. in cle. ut huius, in verb. pars
nequando dimidiade etate & qualit. refert aliud esse in
presentib. distributionibus quotidiani, quae pre-
sentes accrescent, quod est verum, quando
in fundatione vel statutis ecclesiae dicitur:
verbi gratia statutum dicit quod inter
presentes in missa distribuantur aureus: si
non sunt nisi duo, illi nihilominus habe-
bunt aureum.

11 Si vero dicatur in fundatione cuilibet
distribuendum esse solidum, tunc siue
plures sint siue pauciores, nihil ultra distri-

buerit, ut afferunt Card. & Mol. ibi. Et gloss. in
verb. nequa. in titul. de tenen. capitula tempore
missae in gragna.

12 Ius quoque non residens priuari po-
test beneficio post monitionem cap. ex tunc
de clericis non residentibus. Panor. in cap. ex parte, ibi-
dem. de Ripa in cap. i. in 9. notab. num. 28. de tu-
dit. & Ancha. cons. 17. super primo. Oldrad.
cons. 19. articuli. lo. de Selua. qu. 3. in 4. parte. &
qu. sequ. decisi. Neapolitan. 229. Serenissimus,
nisi per dispensationem ubi consulatur.

13 Valeret tamen statutum episcopi,
quod absentes per certum tempus facili-
tatem priuati essent, etiam sine moni-
tione, iste Pan in cap. quoniam. §. porrò. col. 4.
vers. aduerendum tonen, ut lite non contesta.
& Fede. cons. 179. quæstio. magis, ac Oldrad.
cons. idem. de autoritate. Card. cons. 132. Archi-
presbyter. col. 3. & cons. 130. in quadam causa.
hoc plenè docet Henr. Boteus in tract. de
synodo episcopi, in 3. part. art. 1. nu. 148. plus
addens statutum ligare omnes, qui habent
in illa diocesi beneficia, etiam si resideant
alibi.

14 Verum in casibus, quibus non tene-
tur curatus residere non adiungitur re-
ius literas scriptum seu literas habere de non resi-
dendo, pernot. in cap. clericos. de offici. vicari. ca.
ad audiendum. de clericis non resid. argum. cap.
ad dicimus. & qu. 1. hoc expressè de idem Card. qu.
14. num. 25. de offici. rica. led potest sua autoriti-
tate curatus, & ex causa, vicarium ad mo-
dicum tempus constituere. & si quis in clero.
7. qu. 1. doct. in cap. cum ex eo, de elect. in 6. doct.
in clero. vna de offici. ut ar. facit. text. in cap. fin. de
offi. ord. nisi hoc prohibeat statutum syno-
dale, vel prouinciale. cap. illud. & cap. ni-
hil. 7. qu. 1. facit. 1. i. f. de offici. eius. Henr. & Boic.
in c. clericos. col. 2. de offici. vicar. Henric. Boteus in
tract. de synodo Episcopi in 3. part. art. 1. num.
279. vers. quarti. infero.

15 Extunc non valet consuetudo quod
inferior Episcopo possit in ecclesia cura-
ta instituere vicarium ad tēpus: ut consulu-
it Roma. cons. 356. circa primū. col. 2. num. 6. qui
vicarius ad tēpus non potest dici curatus,
quia pro voluntate constituentis sola exer-
cit curā, & illius nomine. gl. in verb. in ipsa

dant, incl. dudum §. ac deinde, de sepult. probat
Dom. Gemini. conf. 86. in causa. col. i.

Prelati 16 Ideo si episcopi pro illis literis accipe-
pro literis rent pecunias, simoniam committerent,
de non resi- per c. non satis, & seq. de finio. & hodie fere o-
dendo pe- mines eam incurunt simoniam, quando-
tioriam re- quidem semper accipiunt: nefcio, an con-
cipere non
dubitudo. & excusat.

17 Et an valeat consuetudo, quod impe-
ditus iuste non teneatur vicarium relin-
quere: docet gl. & doct. in cap. cum omnes, de
confit. vide Antonium Butrium, conf. 51. in
facto.

Vicarius 18 Et is vicarius temporalis ad nutum
temporalis reuocari potest, & ad voluntatem consti-
ad nutum tuentis, nisi fuerit approbatus ab Episco-
re, tunc ante annum sine causa destitui-
potest.

19 Interdum conceditur haec de non re-
sidendo facultas a Papa, & aliquando ab
episcopo. c. penul. & per rotum, de cleric. non resi-
& ab infe- fid. A Papa dari potest ad biennium, quin-
riore da- quennium, ac in perpetuum: si iusta cau-
tur. & alia moneat, sed non ab alio in-
feriore c. litter. canon, de elect. in 6. sic consuluit
Panorm. conf. 98. in causa. col. i. & sequ. in i. vol.
sed solet ad septennium dari commorantibus in studio, per reg. Cancel. 54. que
probatur in c. cum ex eo, de elect. lib. 6. etiam
ab episcopo ut ibi.

Facultas 20 Seruire per se tenetur Curatus, cum
duaria est electa sit industria sua personae: & vnius
electa ideo opera non est alterius opera. l. si non forte-
re. tene. §. libertus ff. de condic. indeb. & actus in quo
cur serui- est electa industria personae non potest
per alium explicari. l. nemo 2. ff. de duob. reis.
c. si. de offi. deleg. ca. is cui, illo. tit. in 6. & curæ
animarum exercitium, & regimen est ars
artium, c. cum sit ars, de c. etate & qualit. nam a-
lius a curato forte erit ignarus, ut pænitent-

tias pro criminis qualitate non possit im-
ponere, vel innotescere. c. mensuram. de pre-
nit. dist. & ibi. gloss.

21 Insuper calus multos referunt doct. In causa
in quib. potest quis per vicarium deferui- a legi statu
re, m. c. excep. n. la. §. qui vero de prebe. quo se- ris potest
go putarem brevius reduci posse ad calus quis per
sequentes. Nam deseruire potest quis per tunc ser
vicarium in casibus a legi statuto, vel con- fuitudine permisso. Calus autem hi præ-
stituuntur a legi, aut propter necessitate, aut utilitate in ecclesiæ, vel persona.

22 Et quib. causibus excusatur quis a resi- Excusatio
dendo, fructus suos facit, porinde ac si refi- a regiūna
deret. ca. super specul. de magist. c. 2. de priu. in lucratu
6. quod declarat procedere in 12. causibus, fructu.
quos scripti in scholastic. priuileg. 31.

23 Propterea necessitate in ecclesiæ, vel ad Nec possit
utilitate excusatur quoq. clericus resi- & possit
de, vt potest si pro negotiis ecclesiæ sit absens ecclesia a
constitueretur vicariu. potest, etiā si residere in causam
rauerit. c. ex part. 2. de cleric. non resid. Adde sidem
quodam calus descriptos per gl. int. verum
§. ex facto, in verb. deponere. ff. deminor.

24 Dummodo non hoc affectauerit. §. i-
tem tria. de excus. ext. in inst. doct. in c. de cetero.
de cleric. non resid. facit. text. ibi Hippol. mulia-
cunular. in l. §. cum quis. ff. de questio.

25 Item si fuerit absens ob studium. c. cum Studentes
ex eo. de elec. in 6. debet tamē l. et assert. doct. cuiusam
abesse cu licetia sui prelati. c. rel. etiam de cleric. rephantia
non resid. sed de consuetudine non poterit, nec
requiritur in secularibus clericis, haec
licentia: quæ consuetudo valet, vt Inno-
Hoſt. & alii docent. in c. inter quatuor de cle-
ricis non resid. & c. relatum, ibidem: ubi alter-
nativa loquiter de licentia suorum pre-
latorum, vel studio literarum.

26 Nec aliquid solvere debent pro literis
de non residendo, quippe sunt ab omnib. ex-
cepti, ut scripti in scholastic. priuileg. 30. nec alias
cogi possunt ad residendum per prælatum: quia
postquam à iure excusantur. Episcops
non est supra ius, ideo non poterit eos mo-
nere, vt resideant: quod si fecerit, abutitur,
tanquam veniens contra sanctos canones.
c. inter. de cleric. non resid. & potest ab hac mo-
nitione appellari: tanquam ab abuso ad
parlementum.

27 Ad.

Dispensatio de non residendo.

349

- Valeudo.* 27 Adhac excusatur quis ob necessitatē diversa ex ingruentem personā, vt pote si valetudine a re- se afficiatur curatus, tunc per substitutiū sicut a re- seruire. cap. cum dilectus. ac cler. non residet. fidendo. fidendo.
- 28 Vel etiam si necessitas inest personā, tum deseruit. cap. ad audiētiam. de cler. non resid. c. i. & per eorum de clericis. agrotan. & c. vno illo rit. in 6. facit. l. aut si valeudine. ff. de procurator. l. si cui. §. fin. ex quibus caus. maior, aut si necessario fuerit occupatus. c. adhuc ubi doct. de offic. Archid. ubi Episco- pus occupatus plures habere potest vicaria- rios, facit. c. quoniam de offic. ordinari.
- Pestis an-* 29 Idem si pestis viget in loco beneficii: excusetur ut probat plenē de Ripa. in tract. de peste. in residen- 2. part. q. 5. vers. quinque pestis excusat. allegat. text. in arg. in cap. ad supplicationem. derenun- vbi prælato licet renunciare beneficio, in quo tutè morari non potest. & cap. pasto- ralis. 7. q. 1. ubi dicitur posse fugere propter inimicitas. cle. in agro. §. fin. de St. Iau. monach. cum suis libris.
- 30 Sedin hoc casu pestis, ego dicere- contrā, nisi reperiret vicarium, qui id tem- poris seruire, nam in Euangēlio dicitur: Mercenarium fugere lupum renientem: sed bonus pastor non fugit, sed opponit se pro muro hostibus, sicut Christus, & Apostoli ac deniq. diuus ille Thomas Cantuarien. Archiepisc., vt in eius vita continetur: licet quidam infani illi sancto viro male dicant.
- 31 Et in tempore necessitatis, que ma- ior esse potest necessitas quam pestis: ideo dicere in id temporis teneri seruire per se, vel per alium, etiam si mortis corporalis immineat periculum: quia melius est mortem pati, quam gregem tempore ne- cessitatis deferere: sed potest monere par- rochianos, vt confiteantur, dum sani sunt, quos, si maluerint infirmitatem expecta- re, perfene fram audire illos poterit, aut alias ex longinquō nec ingredi tenebitur, si valeat infirmus surgere.
- Vocatus à* 32 Item persona necessitatem voco, vt *Papa excu-* si contigerit aliquem à Papa euocari: tunc
- is à Papa vocatus poterit per vicarium de- fatur a re- seruire. cap. cum dilectus. ac cler. non residet. fidendo. fidendo.
- 33 Secus si pro lucro suo, veluti quia est scriptor bullarum, aut procurator in pala- tio, tunc non excusatur, quia sui lucri gra- fti. de procurator. l. si cui. §. fin. ex quibus caus. maior, aut si necessario fuerit occupatus. c. adhuc ubi doct. de offic. Archid. ubi Episco- pus occupatus plures habere potest vicaria- rios, facit. c. quoniam de offic. ordinari.
- 34 Vnde declaratum fuit in concilio Constan. session. 19. quod beneficiati pre- sentes in concilio recipient omnes fru- generali etus, etiam distributiones, quae dantur omnes fru- presentibus: niam censemur presentes, etus recipi- & habentur pro residentibus: ut ibi, etiam uni, etiam si caueretur statutus ecclesiæ contrarium, distributionis quibus hoc casu derogatum est.
- 35 Idem dicit Ang. Clauaf. in sua summa, Absens in in verb. cler. 7. q. num. 2. quando quis esset seruicio ei- in seruicio Episcopi, nisi propter ambitio- nis episcopi nem, vt posset capere beneficium aliquod quando lu- tunc enim non excufaretur: quod est no- cretur fru- tandem velut quotidianum. [sed hoc ca- clus. su non habebit distributiones.]
- 36 Excusatur etiam is, qui est in serui- tio legativel Archiepiscopi. c. ad audiētiam. ut in ser- vicio legati, & c. de casero, de cler. non resid. ac. ca. cum ti aut ar- dilectus. ubi doct. ibid. & de Archiepiscopo chiepisco. intelligendum est, quando clericos suæ pti- dioecesis, non autem suffraganeorum re- cipit, arg. cap. pastoralis. de offic. ord. c. vno. de- foro compet. m. b.
- 37 Refringe tamen, quod Episcopus duos ex ea ultraduos non habeat, ibi. in d. c. ad audiētiam. nonicis epi- canonicis, qui possunt sufficere ad seru- tium ecclesiæ, remotis quatuor, vel pli- ribus, quos Episcopos habet.
- 38 Ut videmus in ecclesiis regularibus secularizatis, ad quas tot confagerunt vnu- dique irregulares apostatae, vt laqueas confringeretur illorum: sic enim apostatas irregulares appello, qui ex illo non erant monasterio, vel nisi eorum expressa fuerit habitamentio in bulla: quod alias.

non est presumendum: nec iure seculares facti sunt, ob id non possunt postea obtinere beneficia, cum sint excommunicati relinquentes habitu & episcopantes.

39 Secundum limitatur, ut procedat, cum Episcopus eos haberet pro suo seruitio, secus si eos ascensit abique iusta causa, ad veniam forte, vel pro volupate ad ludendum: cap. incer. ibi Hof. de cler. non residen.

Episcopus. 40 Tertio non posset Archiepiscopus suos canoni ecclesiae Tholosane habere canonicos ecclesiae Parisi. pro negotiis ecclesiae Tholore a residen sancz. cap. cum dilectus. ibi circa nos de clericis potest, non residen. arg. cap. si compromissarius, verificando alienos, restringitur, de electione. m. 6. hoc docet. Ioann. Andr. in cap. uno. de clericis. non resid. col. 2. lib. 6. in Nouel. facit. l. 2. §. diuina Adriani. ff. de iure sacerdoti.

41 Quartu nec quidem habere duo permetteretur, si cultus diuinus ex eo deliteretur, ob paucitatem ministeriorum. cap. pen. de clericis. non resid. vel si ecclesia remaneret destituta literatis, cantoribus, aut aliis necessariis: remanerentq; soli canonici illiterati & stolidi, qui graue possent afferre detrimentum, & scandalum ecclesiae.

Necessitate 42 Quinto finita necessitate, vicarius cessante cura, cessante cura, verum curatus per se deseruit: nam cessante causa cessare debet effectus. l. quod dictum. ff. de past. c. cum cessante, de appella. & quod bellum calamitas introduxit, pacis lenitas sopiat. l. rna. in prim. c. de caducu tollen. Ias. plura ad hoc congerit. in l. i. mlt. notab. ff. de officio eius. & do. Tiraq. in suo tract. cessante causa.

43 Sexto procedit, cum illa necessitas effet causa mediana, cur iste curatus non residet, alioquin equaque excusaretur, vt quia ante forte non residebat. d. cap. ad audiendum. doct. in cap. i. de clericis. agrotan. seq. in l. pen. §. docere. ff. ne quis eum qui in ius pro socio, scripti in §. i. ingl. impedimento in si. de colla. in concor. ibi vide que dixi.

44 Septimo non creditur impedito, vel occupato, nisi appareat de causa ut plene probat. Ias. in d. l. colum. 13. ff. de officiis eius: veritatem enim spectamus. l. si fori. ff. de

castr. pecul. & doct. in l. si donatione C. de colla.

45 Octauo idem in inferiore prelato dicunt doct. per cap. relatum, ibi, nisi forte monachus licentia suorum prelatorum. i. de cler. non resi. non resi. vbi prelatus inferior etiam a residentia dispensat duos, quos secum dicit, ut potest. Abbas, dummodo sit iusta causa: reditum facit.

46 Non nona debent admitti etiam ad celebrandum sacerdotes simplices in aliena diocepsi, sine licentia sui episcopi: videlicet Paro. in ea fraternitas de clericis non resid. facit cap. primum, & per totum. de clericis. peregr. & Angel. Clauis. in verbo clericorum. 7. in fin. quod non feruant hodie sacerdotes, nec vicarii Episcoporum, sed hoc seruare deberent, & inuenirent maximam Parisi. multos apostolatas.

47 Item si religiosus obtineat parochiam ecclesiam, poterit per vicarium de- in sua seruire, & debet, nisi dispensatum fuerit secum per Papam, quod per se deter. li vicarii uire valeat. cap. 2. pbi. gloss. de statu monach. prefat ca. i. de capel. monach. l. ob regiōnē cui pertinet. iam est obligatus, a quo non debet egredi, tuin propter habitus diuersitatem. cler. i. delect.

48 Nisi religiosus propter predicationem foret ecclesia valde utilis. cap. quod Dei timorem, de statu monach. cap. Diclos. & seq. 16. q. Addit. quae superius scriptum in dispensatione Religiosi.

49 Idem cum extraneus non valens lo. Externi qui idioma patriæ beneficiu haberet cari in ex dispensatione Papæ, tunc quoque ne cessarium est illi vicarium praescire, qui fibe uera, de officiis ordinis. de his exteris plurase offerunt inferius dicenda, secundum varietatem scriptorum, in 3. part. in rescriptis missis.

50 Idei si cui necesse fuerit peregrinationis votum implere, durante absentia per vicarium propter sue personæ necessitatem pervicacium deseruit. cap. fin. de votis. quod est verum, si votum fuerit emissum ante beneficium adeptum: sed postquam accepit quis beneficium obligatus est ad residentiam,

- etiam etiam si modicum sit beneficium. *ca.*
conquerente de cler. non residendo qua residen-
tia non potest absolu etiam ex voto, sine
facultate & licentia sui superioris emissio.
cap. sicut ex literis, de iure iur. cap. magne vbi-
not. de voto.
- P. se defer q. Idem dicendum est, si quis deseruiat:*
mensa vicaria tamen adhuc ut cultus augatur diuinus
non habet vult vicarium unum, aut plures habere,
repose. tunc hoc non denegatur eidem, quia ad
laudem Dei tendit, per c. illud. & c. nihil. 7.
q. i. Tn. in cap. clericos. de offi. vicar. nec au-
toritas prelati requiritur hoc casu, vel ali-
qua regiminis literae, cum ipse curatus
per se regat.
- Vicarius* 52 Ideam si parochia sit ampla, & aliqua
preacher in ecclesia, quam succursum vocant, ab illa
dependeant: tunc quoque vicarium auto-
ritate sua alteri illarum praeficerere poterit.
ca. ad audiencem prim. de eccles. adficand.
- Ab homine* 53 Ab homine etiam dispensatio de non
residendo peti solet, si forte dispense Pa-
roficiat. pa. vel episcopus ex iusta causa. *c. relatione*
ibi vel pro aliis honestis causis, de cleric. non re-
sidendo. cap. prop. 5. de filius presbyt. capit. cum
exo de elect. in 6. alioqui dispensans non est
tutus. Feder. consil. 256. de iure comuni. &
& plenelo m. de Selua in tract. benej. in 4. par-
te. quej. 8.
- 54 Nec excusatur dispensatus de non
residendo, nisi iustam habeat causam per
iurapredicta, & per gl. incap. non est de voto.
Ecce nominatum docet Angel. Clauas. in sua
summa in verb. cler. 7. in princ. Idq; propter
multa mala, quae pauperibus contingunt;
& ecclesiæ propter sui curati vel prelati
abentiam.
- 55 Prinò deservitur hospitalitas, quam
omnino Deus nobis iniungit: *vt in cap. de*
monachis. de preben. & negliguntur paupe-
res, qui sunt membra Christi: vt patet in
Evang.
- 56 Ecclesiæ ruinam patientur ex bene-
ficiariorum absentia, cum nullus sit, qui
cas reædificet. *cap. fundamenta. §. dign. de*
elect. in 6. ibi. Nunquid obduxit obliuio,
quaे verbi, quaे incolis nota dispendia. in-
tulerunt haec tenus peregrina regimina?
Nunquid non hæc destructio ingenium.
- desformatio proueniens ex ruinis luce
clarior manifestantur: nunquid non hæc
ipsa veneranda Dei templo præsidentis
manu sacrilegia diebus nostris nefariè vio-
lata proclamat. &c.
- 57 Cultus minutur diuinus per merce-
narios, qui non seruunt, & quibus nulla
est cura de ouibus. *vt sacrum docet Euange-*
lium. & text in c. ex parte. de constitut.
- 58 Hæreses nascuntur, & pullulant, cum
pastor est absens: *vi in Euangello. Maledi-*
cus homo feminavit zizania, cum dormiret
pastor, vel absens esset.
- 59 Summatim omnia insurgunt mala
ex absentia pastorum & prælatorum: ve-
luti docti ipsa experientia. *cap. quam sit, de*
elect. cui malo subuentum esse magnope-
re desiderarem.
- 60 Adde quod hic dispensatus de non *Dispensatus*
residendo nequaquam recipiet fructus *are residendo*
beneficii, nisi concedatur hoc expresse in *fructus an-*
dispensatione, vel nisi saurore studii, sic *recipiat.*
esset dispensatus. *cap. cum ex eo, de elect. in*
6. cap. ex tne. & cap. relatum. de clericis non
residentibus.
- 61 Aut si statutum vel consuetudo esset
in contrarium, vel dispensatus esset super
estate, hue enim tendere videtur dispen-
satio, ut minor interim fructus percipiatur.
Iacob. And. in d. cap. cum ex eo, in verb. insta-
& Ant. Burig. in cap. at si clerici, de adulteris,
versiculo ad quartum principale, de iud. facit.
gl. inc. c. quia in tantum, de prebendis.
- 62 Per statutum vero permitti potest, ut *Statutum po-*
quis per vicarium deseruiat: si statutum testi permit-
taeum sit cu[m] causa & autoritate episco-
pi. *c. cum omnes. de consil. alsoquin non glo. & per vicariu[m]*
doct. inc. 2. de verb. & rerum signif. in 6. Feder. deseruiat.
consil. 246. de iure.
- 63 Nec sufficeret adhac autoritas vica-
rii episcopi, nisi speciale super hoc ha-
beat potestatem, teste Feder. consil. 264. si
canonici. & superius scripti in materia vicario-
rum episcopi.
- 64 Nisi præfata statuta fuissent intro-
ducta à capitulo sede vacante: quia tunc
omnis iurisdictio penes capitulo erat
devoluta, & ita perinde valebunt, ac si ab
ipso episcopo edita essent. *c. i. ne sede vacan-*
Feder.

Dispensatio de non residendo.

332

Feder. de Senis. conf. 10. capitulo. & ecclesie,
& superius dixi in tract. deuolutionum.

**Confue-
do quando
abjentem
excusare
posui.**

65. Interduim id consuetudine videmus indulgeri, veluti quia forte Canonici sunt pauperes, ut non possint commode viue-re ex fructibus praebendae: tunc potest introducere consuetudo, quod recipiant aliquid deferuendo per vicarium: vel si alias ex iusta causa fuerit inducta consue-tudo. c. cum omnes, de const. c. ad audiendum, de cler. non resid. Ioan. de Selua in tracta. de be-nef. in 4. parte. q. 6. Panor. & alii in d. c. ex-terpande. §. qui vero, de præbenda.

66. Nontamen valet consuetudo de non residendo in curatis, cum haec nimis sit ec-clesii, & animabus damno. cap. licet ca-non. de elect. in 6. gloss. in §. nam eccliarum, in verb. resident. in proximo pragma. sanctio-sic docet Fel. in d. cap. cum omnes. col. 16. refert & sequitur de R. ipa in lib. respon. de legib. cap. 14. ex impensis, in ostia dubio, & in cap. cum M. num. 41. & seq. de constriu. plene Ioannes de Selua. in tractat. de benef. in quarta parte, questione secunda: imo peccat mortaliter non residens, quia facit contra naturalem iustitiam, qua tenetur ipsemer ex suscep-tio officio gerere curam ouium Christi: vt testatur Caiet. in sua summa, in verbo bene-fictum ecclasticum, quem refert Henric. Bo-teus in rr. cl. de Synodo episcopi, in tertia parte, art. 1. num. 150.

67. Præterquam in casibus, in quibus excusat: ut superius dixi. Et quando beneficium esset ita tenuerit, quod ex illo commode viuere non posset: ut decidit Angel. de Claua. in sua summa, in verb. cleri-cus. 7.

68. Amplia prædicta quoque procedere pluribus aliis casibus, in quibus videlicet maior erit: aut similis ratio, nam tunc po-terius Episcopus, vel alius indulgere, ne per se resideat, per ext. in §. porr. que fuit prima causa benef. an iustendi, ibi, si qua fuerit antiquioribus causis similis, seu maior: vt proinde sciat vtrum beneficium sit amitten-dum, an nihilominus retinendum.

69. Veluti si docto aliquis utiliter legat in universitate multos erudiendo, quam obrem putarem excusandum à residentia

in loco beneficij, sicut scholastici: de quib. in schola. priu. scripsi per auth. multo magis. C. de sacro sanc. ecclie.

70. Vigitiquatuor casus in quibus licet per vicarium deferire enumerat. Ioan. de Selua in tract. de benef. in 4. parte. que. 6. denit. post Panor. & alios in cap. extirpande. §. qui re-terpandit sub tribus casibus, quos supra scripsi. Primus ratione utilitatis ecclie; vi-delicit fauore studii. c. relatum, de cler. non resid. c. cum ex eo de elect.

71. Secundus ratione necessitatis belli, aut pestis. Panor. in c. per tuas, per illum. text. de dona. Ioan. in c. fin. de cler. non resid. Ter-tius est quando à iure hoc est expressum, vt absentia pro seruicio Episcopi, vel sui superioris. c. cum dilectus, & c. de cetero, de clericis non resid.

72. Idem dicimus in officialibus Regii. Officiale ut residere teneantur in locis, quibus tan- regula-quam officiales praefecti sunt, vt plené sta-tutum est in ordinatio. Regii. rub. De la nenan- residence que sunt tenuerit faire, mesimenter les officiers Royaux. & scripsi in Concord. in §. 1. de collatio. in glossa residentie.

73. De triplex residentia vide per Inno- inc. fin. de cler. non resid. quem plené refert & prolequitur Barba. in clement. gratia, co-lum. 11. & sequens. de rescript.

74. Adhac clericus secularis habens be-neficium exigens residentiam, utpote cu-ram, fortuit ibi domicilium, secus si imben-eficiencia. & dilectus. 2. derefer. vbi ampli Felim. & alium c. ex ore, de priu. quid autem operetur ef-fectus domicili, conscribo in tracta. de do-micil. elect. in ordin. Reg. in tertio tomo.

75. Supereficit hic vide. Quis facultatem non residendi valeat concedere? Respon-deo, is qui residendi necessitatem im-ponebit: Eius enim est soluere, cuius est lig-a. l. si puellæ. ff. de sponsal. l. 3. de re iudicata. si l. eius est velle, de regulis iuris. ideo Rex poterit Confiliariis, & aliis officialibus suis facultatem non residendi in palatio suo concedere: vt patet in ordinatio. Regis, in dicto rr. nulo. de la residence, &c.

76. Sic quoque Papæ datum est non re-sidendi

fidendi facultatem omnibus beneficiariis indulgere, necnon Episcopis, idem à iure permisum est in ca. licei canon, de elect. in 6. hactenus de residentia, ad alias dispensationes veniamus.

*Dispensa-
ture cum e-
scopo, vt a-
habebat
beneficia.*

77 Dispensatur interduip cum Episcopo, vt ea beneficia, quæ tempore promotionis obtinebat, retinere posuit; cui sic dici solet in bullæ: vt commodius sustentari valeas de alicuius subventionis auxilio, &c. alioqui vacant priora beneficia per adoptionem episcopatus ipso triumetri ad consecrandum, per ca. cunctis in cancellis. §. cum verò de electio. dixi in §. si. demand. Apostol. in concord.

*Contra epi-
sopos in sa-
mptibus.*

78 Hodie verò tanta viget ambitio, vt quis non uno contentus viuat episcopatu, sed nec quidem centum: quin si cunctos haberet episcopatus, & abbatias totius regni, nihilominus adhuc esuriret: patet in multis, qui deuorant episcopatus, consumentq; abbatias regni, necnon aliorum: quos Deus Opt. Max. sua gratia dignetur

illuminare, & ambitum illorum competere.

79 Interim verò non putarem sumimum Pontificem tutum in largiendis huiusmodi dispensationibus, aliquando plus æquo liberaliè: nec quidem ambitiosum miserè esurientem dispensatum in conscientia, veluti suprà dictum fuit: quamobrem dicendum eis foret potius in præfatis dispensationum literis, vt citius & celerius in infernum descendere valeas, de alicuius subventionis auxilio tibi prouidemus, &c.

80 Dispensatur etiam cum extraneo nō loquente idiomate patriæ: de qua dispensatione dicetur inferius *in re scriptis missis.*

81 Aliæ pleræq; sunt dispensationum species, quas tanquam raras, & parum in forensi iudicio agitari solitas consultus prætermittam, finem imponens huic secundæ partis nostræ praxis:

de his gratias Deo
agens.